



Gemeente Den Haag  
Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn  
Afdeling Cultuur

# De wereld vangen

Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2005-2008



## Colofon

### Redactie

Gemeente Den Haag  
Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn  
Afdeling Cultuur  
Postbus 12652  
2500 DP Den Haag  
[www.denhaag.nl/cultuur](http://www.denhaag.nl/cultuur)

### Eindredactie

Gemeente Den Haag  
Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn  
Afdeling Cultuur  
Tekstlab, Den Haag

### Concept, ontwerp en uitvoering

Loaded ink - design agency BNO, Scheveningen

### Drukwerk

Zijlstra Drukwerk, Rijswijk

### Afwerking

Mosmans Boekbinderij, Pijnacker  
RVS-lasergraveren.nl, Monster

### Oplage

300 stuks

Voor het bestellen van een extra exemplaar kunt u contact opnemen met 070 - 353 55 71

Het meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2005-2008 is in de gemeenteraad vastgesteld op 28 oktober 2004

© Gemeente Den Haag, december 2004



## DE WERELD MOET MEN VANGEN

en er werkelijkheid van maken

De lucht waar veel onaards gebeurt  
zo goed als de aarde met zijn wereldse adem  
beiden zijn werkelijkheid: het hotel  
de benauwde kamers met stoffige verwarming,  
kraken op de trap, piepen op de gang,  
zuchten achter een ander nummer, verzamelde  
adem van reizigers op zolder  
en de zwarte nacht, koolzwart glinsterend  
daarboven welvend en zwijgend.

Beiden zijn werkelijkheid  
maar worden pas noodzakelijk  
(ja, de engel aan de deur)  
wanneer gehoord en gezien  
met apparaatloze zintuigen.

Instrumentalisten van het Westen  
van het Noorden en Noord-Westen  
laat het nu gebeuren  
Breng die duistere lichtende bal  
aan het rollen  
Instrumentalisten van het oog  
het oor en dan pas de hand:  
de papieren zijn weer blank  
de aarde is oud  
de lucht is oud  
en beiden zijn jong.

De kunst is op het punt  
van ontstaan.  
Dat is zijn enige punt  
dat van ontstaan: daarin heeft zich werkelijkheid  
geconcentreerd, de stenen  
en de ongrijpbare adem  
om die stenen, de schoorsteen  
en het moment van wat is rook  
en wat is lucht.

Laat het nu gebeuren.

*Remco Campert*  
*Met man en muis, 1955*



# Woord vooraf



**“De wereld vangen” is de naam van ons nieuwe kunstenplan. Dit plan voor de periode 2005-2008 is het resultaat van een enorme krachtsinspanning van velen: kunstenaars, instellingen, de leden van de adviescommissie onder leiding van Yvonne Zonderop, ambtenaren, de leden van de gemeenteraad, het college van b&w en -op iets meer afstand- veel betrokken burgers. Met dit plan is het fundament voor een vitaal en bloeiend cultureel leven in Den Haag verder versterkt. Die culturele vitaliteit de komende jaren met elkaar uit te dragen en waar te maken beschouw ik als een belangrijke taak. Nu het plan oktober jl. door de gemeenteraad is vastgesteld kunnen we aan de slag.**

Ik zie het als een gemeenschappelijke taak voorwaarden te scheppen voor een gunstig cultureel klimaat. Dit betekent dat kunst toegankelijk en bereikbaar moet zijn voor iedereen die wil meedoen. Daarnaast moet aan kunstenaars en kunst- en cultuurinstellingen de gelegenheid worden geboden in een klimaat te werken waarin talenten verder kunnen ontwikkelen en kunstuitingen worden gezien.

Den Haag en haar inwoners hebben altijd over grenzen gekeken. Den Haag is een Europese stad, een stad met veel culturen, een wereldstad voor recht en vrede. In zo een internationaal georiënteerde stad vormt de cultuur een taal die mensen verbindt.

Ware kunst kent geen grenzen, zoekt -op zijn minst- grenzen op: grenzen tussen jong en oud, tussen mensen met een Nederlandse of andere culturele achtergrond, tussen arm en rijk, tussen hoog opgeleid en ongeschoold. In politieke en culturele zin heeft het Europa van de Europese Unie -met de toetreding van tien nieuwe leden- zijn grenzen verlegd.

Voor Den Haag zijn kunst en cultuur dus van eminent belang. Afstemming, krachten bundelen en samenwerking zijn daarbij cruciaal. Samenwerking tussen instellingen, en tussen de overheid en de instellingen. Die samenwerking kan de kracht en de uitstraling van kunst en cultuur in Den Haag vergroten, zonder het specifieke van de eigen bijdrage tekort te doen.

Ons kunstenplan is daarvan de uitdrukking. Veelvormigheid en veelkleurigheid zijn in één stuk bijeengebracht. In de vormgeving van het meerjarenbeleidsplan is dit beeld tastbaar gemaakt: geen exemplaar is aan de buitenkant hetzelfde, maar tegelijkertijd wel onderdeel van één groot kunstwerk. Ik vind dit een passende symboliek voor een plan dat recht doet aan de kracht, de potenties en de ambities van kunst en cultuur in Den Haag.

*De wethouder van Financiën en Cultuur,*

*Else L. van Dijk - Staats  
14 december 2004*



# Inhoudsopgave

<u>Woord vooraf</u>	4
<u>Index</u>	8
<b>1</b> <b><u>Algemeen</u></b>	10
<b>1.1</b> <u>Beleidsplannen</u>	10
<b>1.2</b> <u>Besluitvorming op rijksniveau</u>	11
<b>1.3</b> <u>Helder en doelmatig bestuur</u>	11
<b>1.4</b> <u>Financieel kader</u>	11
<b>1.5</b> <u>Gesubsidieerde arbeid</u>	12
<b>1.6</b> <u>Haagse Kaderverordening Subsidies</u>	13
<b>1.7</b> <u>Terugblik periode 2001-2004</u>	13
<b>1.8</b> <u>Huidig Haags klimaat</u>	14
<b>1.9</b> <u>Nieuwe impulsen</u>	14
<b>2</b> <b><u>Disciplines en thema's</u></b>	15
<b>2.1</b> <u>Beeldende kunst en vormgeving</u>	15
<b>2.2</b> <u>Muziek</u>	16
<b>2.3</b> <u>Theater en dans</u>	17
<b>2.4</b> <u>Cultuurparticipatie en Stedelijk Cultuurpunt</u>	18
<b>2.5</b> <u>Internationalisering</u>	19
<b>2.6</b> <u>Festivals en evenementen</u>	19
<b>3</b> <b><u>Voorstellen per instelling</u></b>	21
<b>3.1</b> <u>Beeldende kunst en vormgeving</u>	21
<b>3.2</b> <u>Podia</u>	29
<b>3.3</b> <u>Muziek</u>	49
<b>3.4</b> <u>Theater en dans</u>	61
<b>3.5</b> <u>Film en letterkunde</u>	86
<b>3.6</b> <u>Cultuureducatie en amateurkunst</u>	100
<b>3.7</b> <u>Musea</u>	118
<b>3.8</b> <u>Overig</u>	130
<b>Bijlage I</b>	137

# Index

<a href="#">ACKU</a> <a href="#">website</a>	102
<a href="#">AlbA theaterhuis</a> <a href="#">website</a>	61
<a href="#">Annette Speelt</a> <a href="#">website</a>	63
<a href="#">Appel, De</a> <a href="#">website</a>	65
<a href="#">Artoteek</a> <a href="#">website</a>	21
<a href="#">Atrium Den Haag, Stichting</a> <a href="#">website</a>	41
<a href="#">Aves, Stichting</a> <a href="#">website</a>	98
<a href="#">Bazart / Stichting Escamp Cultureel</a> <a href="#">website</a>	115
<a href="#">Betovering, De</a> <a href="#">website</a>	114
<a href="#">Boekids</a> <a href="#">website</a>	97
<a href="#">Branoul, Literair Theater</a> <a href="#">website</a>	94
<a href="#">Briza, Muziekgroep</a> <a href="#">website</a>	52
<a href="#">CaDance Festival</a> <a href="#">website</a>	64
<a href="#">Centrum voor Amateurkunst</a> <a href="#">website</a>	104
<a href="#">Crossing Border Festival</a> <a href="#">website</a>	86
<a href="#">D'Love Modern Theatre Jazz Dance</a>	113
<a href="#">Danskaravaan</a> <a href="#">website</a>	86
<a href="#">De Dutch Don't Dance Division</a> <a href="#">website</a>	74
<a href="#">De la Mar Poppentheater</a> <a href="#">website</a>	78
<a href="#">Den Haag Cultuur Digitaal, Stichting</a> <a href="#">website</a>	132
<a href="#">Den Haag Sculptuur, Stichting</a> <a href="#">website</a>	28
<a href="#">Dichter aan Huis</a> <a href="#">website</a>	88
<a href="#">Diligentia</a> <a href="#">website</a>	29
<a href="#">Drang</a> <a href="#">website</a>	82
<a href="#">Educatieve Orkest Projecten, Stichting</a> <a href="#">website</a>	116
<a href="#">Escher Collectie, Stichting</a> <a href="#">website</a>	118
<a href="#">Film by the Sea</a> <a href="#">website</a>	90
<a href="#">Filmhuis Den Haag</a> <a href="#">website</a>	91
<a href="#">GEM / Fotomuseum</a> <a href="#">website</a>	119
<a href="#">Gemeentemuseum Den Haag</a> <a href="#">website</a>	119
<a href="#">Generator, De</a> <a href="#">website</a>	136
<a href="#">Grafische Werkplaats <i>Prints</i></a> <a href="#">website</a>	23
<a href="#">Haags Historisch Museum</a> <a href="#">website</a>	120
<a href="#">Haags Kinderatelier</a> <a href="#">website</a>	106
<a href="#">Haags Orgel Kontakt</a> <a href="#">website</a>	49



<a href="#">Haags Pop Centrum</a> <a href="#">website</a>	107	<a href="#">Oude Muziek en Theater, Stichting</a> <a href="#">website</a>	58
<a href="#">Haagsche Dansetage</a> <a href="#">website</a>	69	<a href="#">Paard van Troje</a> <a href="#">website</a>	38
<a href="#">Haagse Historische Museumhaven, Stichting</a>	127	<a href="#">PePijn</a> <a href="#">website</a>	29
<a href="#">Haganum Festival</a> <a href="#">website</a>	99	<a href="#">Pierrot, Jeugdtheater</a> <a href="#">website</a>	32
<a href="#">Ha-Schi-Ba</a> <a href="#">website</a>	57	<a href="#">Prinses Christina Concours</a> <a href="#">website</a>	112
<a href="#">Hindustaans Film- en Muziekfestival, Stichting</a> <a href="#">website</a>	92	<a href="#">Prospero</a> <a href="#">website</a>	54
<a href="#">Holland Dance Festival</a> <a href="#">website</a>	72	<a href="#">Rabarber, Jeugdtheaterschool</a> <a href="#">website</a>	108
<a href="#">International Dance Events</a>	85	<a href="#">Residentie Orkest</a> <a href="#">website</a>	55
<a href="#">Internationale Haagse Kunst, Stichting</a>	25	<a href="#">Rhythm of Reason</a> <a href="#">website</a>	133
<a href="#">Jan Campertstichting</a> <a href="#">website</a>	93	<a href="#">Sculptuur Instituut</a> <a href="#">website</a>	24
<a href="#">Johan Wagenaar Stichting</a> <a href="#">website</a>	50	<a href="#">Stella Den Haag</a> <a href="#">website</a>	79
<a href="#">Juxtapose</a> <a href="#">website</a>	80	<a href="#">Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater (SEM)</a> <a href="#">website</a>	39
<a href="#">Karen's Way, theatergroep</a> <a href="#">website</a>	84	<a href="#">Stroom hcbk</a> <a href="#">website</a>	25
<a href="#">Koning Keizer Admiraal</a> <a href="#">website</a>	75	<a href="#">Theater aan het Spui</a> <a href="#">website</a>	42
<a href="#">Koninklijke Schouwburg</a> <a href="#">website</a>	33	<a href="#">Theater de Regentes</a> <a href="#">website</a>	81
<a href="#">Koorenhuis, Het</a> <a href="#">website</a>	100	<a href="#">Theater Zwembad de Regentes</a> <a href="#">website</a>	43
<a href="#">Korzo</a> <a href="#">website</a>	35	<a href="#">Theatermakers</a> <a href="#">website</a>	82
<a href="#">Kunst &amp; Zaken</a> <a href="#">website</a>	130	<a href="#">Vrije Academie</a> <a href="#">website</a>	28
<a href="#">Kunstbende Zuid-Holland</a> <a href="#">website</a>	110	<a href="#">Wassenaer Concours, Van</a> <a href="#">website</a>	60
<a href="#">Kunstkanaal</a> <a href="#">website</a>	134	<a href="#">Winternachten</a> <a href="#">website</a>	95
<a href="#">Lancelot, Stichting</a> <a href="#">website</a>	134	<a href="#">Würz</a> <a href="#">website</a>	68
<a href="#">LOOS</a> <a href="#">website</a>	51	<a href="#">Zcala / Volksbuurtmuseum</a> <a href="#">website</a>	45
<a href="#">Loosduins Museum</a> <a href="#">website</a>	121	<a href="#">Zeebelt</a> <a href="#">website</a>	47
<a href="#">Louis Couperus Museum</a> <a href="#">website</a>	122	<a href="#">Zeemuseum</a> <a href="#">website</a>	123
<a href="#">Museon</a> <a href="#">website</a>	122	<a href="#">ZO &amp; ZO</a> <a href="#">website</a>	130
<a href="#">Museum Meermanno-Westreenianum</a> <a href="#">website</a>	126		
<a href="#">Museum Scheveningen</a> <a href="#">website</a>	123		
<a href="#">Museum voor Communicatie</a> <a href="#">website</a>	128		
<a href="#">Music in my Head, The</a> <a href="#">website</a>	59		
<a href="#">Musicon</a> <a href="#">website</a>	111		
<a href="#">Nationale Toneel, het</a> <a href="#">website</a>	70		
<a href="#">Nederlands Dans Theater</a> <a href="#">website</a>	76		
<a href="#">Nederlands Muziek Instituut</a> <a href="#">website</a>	124		
<a href="#">Noordvolk</a> <a href="#">website</a>	77		
<a href="#">Openluchttheater Zuiderpark</a> <a href="#">website</a>	37		



# 1 Algemeen

Eens in de vier jaar staat de gemeenteraad uitgebreid stil bij de stand van zaken van de kunst en cultuur in Den Haag waarbij de verdeling van de financiële middelen voor de cultuursector integraal wordt afgewogen. De beleidlijnen voor de komende vier jaar worden dan vastgesteld. In de praktijk betekent dit niet dat er iedere periode een totaal nieuw beleid wordt ontwikkeld. Veranderingen vinden in de regel geleidelijk plaats. De overheid is daarin soms leidend en soms volgend. De richting van voorgaande meerjarenbeleidsplannen (ook wel 'Kunstenplan' genoemd) wordt in de regel gevolgd. Wel liggen accenten anders en worden soms andere keuzes gemaakt in de toekenning van middelen. Leidraad bij dit kunstenplan is het advies van de zogenoemde commissie Zonderop (voor samenstelling zie bijlage I). Deze onafhankelijke commissie van externe deskundigen beoordeelde op verzoek van het college van b&w de artistieke kwaliteit van de ingediende beleidsplannen van culturele instellingen en werkte ruim een jaar aan het advies 'Geen bokser maar dichter' dat op 19 april 2004 werd uitgebracht.

Op basis van dit advies stelt het college van b&w een Kunstenplan vast, waarbij het advies zwaarwegend is, maar tevens politiek-bestuurlijke afwegingen een rol spelen. Na vaststelling van het conceptplan in het college van b&w op 29 juni 2004 volgde een inspraakperiode van 2 juli tot en met 20 augustus 2004. Tegelijk met de nota van aanbidding begroting 2005 werd het meerjarenbeleidsplan 2005-2008 met een inspraakrapport in september 2004 aan de gemeenteraad gepresenteerd. Vervolgens is op 28 oktober 2004 het definitieve meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2005-2008 in de gemeenteraad vastgesteld.

## 1.1 Beleidsplannen

Iedere instelling is in de gelegenheid gesteld een beleidsplan voor de komende periode in te dienen. In de inrichtingseisen vroeg de gemeente alle aanvragers een beschrijving te geven van:

- de uitgangspunten, doelstellingen en activiteiten;
- een evaluatie van de afgelopen periode;
- een beleidsplan voor de periode 2005-2008;
- een begroting voor deze periode.

Voor de periode 2005-2008 zijn 91 aanvragen ingediend, meer dan ooit tevoren. Deze plannen zijn samen met de beleids- en financiële kaders in december 2003

overlegd aan de externe adviescommissie. Uit de aanpak van de commissie Zonderop blijkt een grote mate van betrokkenheid bij de kunst en cultuur van de stad Den Haag. Kritische oordelen en conclusies werden niet geschuwd en de commissie legde heldere keuzes voor.

Dit meerjarenbeleidsplan bevat naast het beleidsmatig en financieel kader voor de komende vier jaar de bestuurlijke reactie van de gemeente Den Haag op het advies van de commissie Zonderop. Hierin wordt niet afgedongen op het artistiek-inhoudelijke oordeel en advies van de commissie. In de meeste gevallen nemen we het advies over. In een aantal gevallen wijkt het college van b&w om bestuurlijke en politieke redenen af van het advies. Op de punten waar het voorstel afwijkt van het advies van de commissie Zonderop wordt dit gemotiveerd. Aan de in dit plan genoemde bedragen kunnen door derden geen rechten worden ontleend.

## 1.2 Besluitvorming op rijksniveau

De gemeente Den Haag werkt op het gebied van kunst en cultuur samen met de rijksoverheid, i.c. het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het culturele aanbod van Den Haag heeft immers niet alleen een lokale functie, maar is ook van nationale en internationale betekenis. Een aantal gezelschappen en festivals heeft ook een subsidierelatie met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het rijk hanteert een vergelijkbare systematiek als de gemeente Den Haag. In een vergelijkbare en gelijktijdige procedure werden meerjarenbeleidsplannen ingediend en beoordeeld. Het advies van de Raad voor Cultuur aan de staatssecretaris van Cultuur verscheen op dezelfde dag als dat van de commissie Zonderop, op 19 april 2004. Het draagt de titel 'Spiegel van de cultuur'. Op Prinsjesdag presenteerde de staatssecretaris de Cultuurnota 'Meer dan de som'. In december 2004 wordt de Cultuurnota door de Tweede Kamer vastgesteld.

Met betrekking tot de Haagse aanvragen verschilt het advies van de Raad voor Cultuur op een beperkt aantal punten van het lokale advies van de commissie Zonderop. Dit betreft onder meer het CaDance Festival en het Nationale Toneel. Over de afstemming van rijk en gemeente heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. De resultaten van dit overleg zijn verwerkt in respectievelijk het Kunstenplan en de Cultuurnota.

## 1.3 Helder en doelmatig bestuur

De gemeente Den Haag zet zich in voor zowel het behoud van het culturele erfgoed van onze stad en het professioneel beheer van collecties, als voor een gevarieerd breed aanbod en het ondersteunen van kwetsbare vormen van kunst en cultuur. Dat kan niet zonder de inzet van veel financiële middelen. Omdat het hier om gemeenschapsgeld gaat, moeten de gemeente en de betrokken instellingen over de inzet en het gebruik van die middelen verantwoording afleggen. Naast een heldere taakverdeling vergt dit van alle betrokkenen een goede financiële verslaglegging. Om dit te waarborgen is een gezonde organisatie van cultuurinstellingen vereist en zijn duidelijke afspraken tussen gemeente en instellingen onontbeerlijk. De gemeente heeft een regiefunctie als beleidsontwikkelaar en beleidscoördinator. De gemeente heeft echter geen uitvoerende rol op artistiek-inhoudelijk terrein. Ook ziet de gemeente geen rol als uitvoerder bij de subsidieverlening op het terrein van de amateurkunst. Om deze reden wijken wij af van het advies van de commissie Zonderop op het gebied van Amateurkunst en Culturele Diversiteit (*zie verder paragraaf 2.4 Cultuurparticipatie en Stedelijk Cultuurpunt*).

In haar advies formuleert de commissie Zonderop de wens om de doelmatigheid van een aantal grote Haagse instellingen aan een onderzoek te onderwerpen. Zij stelt voor een extern bureau in te schakelen om de voornaamste subsidieontvangers te onderzoeken op doelmatigheid van de bedrijfsvoering en niet-artistieke taken. Wij onderschrijven het belang van inzicht in de doelmatigheid, maar zijn geen voorstander van een opdracht aan een extern adviesbureau. Overigens had de commissie Zonderop met de kosten voor een dergelijk onderzoek in haar advies geen rekening gehouden.

Het lijkt ons verstandig in de komende vier jaar alle grote instellingen te onderzoeken. In samenwerking met de Gemeentelijke AccountantsDienst wordt een onderzoeksplan ontwikkeld. We verwachten per jaar twee instellingen door te lichten. We zullen de gemeenteraad in een later stadium nader informeren over de opzet van dit onderzoek.

## 1.4 Financieel kader

Op 9 maart 2003 is de adviescommissie Zonderop geïnstalleerd door het college van b&w. Taak van de commissie Zonderop was een artistiek-inhoudelijk oordeel

te vellen over de ingediende aanvragen. Daarnaast kreeg de commissie Zonderop het verzoek op basis van de zogenaamde oud-voor-nieuw-operatie een herverdeling van de middelen te geven. Uitgangspunt hierbij was een gelijkblijvende omvang van uitgaven (gecorrigeerd voor loon- en prijsindexering). Aan de commissie Zonderop is gevraagd voorstellen te doen in de vorm van drie scenario's, namelijk een scenario met een bedrag dat € 1 miljoen lager ligt dan het financiële kader, een scenario binnen het financiële kader en een scenario met een bedrag dat € 1 miljoen hoger ligt dan het financiële kader. Dit om ruimte te bieden aan bestuurlijke of politieke afwegingen, die tot een afwijking van het advies leiden.

In de voorjaarsnota die met raadsmededeling 45 d.d. 12 maart 2004 aan de gemeenteraad is gepresenteerd, is aangegeven dat € 1,3 miljoen in mindering wordt gebracht op de cultuursubsidies. Hierbij is toegelicht dat, gelet op het tijdstip van verschijnen van de voorjaarsnota en de procedure van het kunstenplan op dat moment, moest worden volstaan met een generieke subsidiekorting van 3,5%. Nu inmiddels het advies van de commissie Zonderop is uitgebracht zien we mogelijkheden de generieke subsidiekorting te vervangen en, in de lijn van het advies, door middel van keuzes de financiële taakstelling van € 1,3 miljoen te realiseren.

Een groot deel van de keuzes die de commissie Zonderop voorstelt, wordt overgenomen in het kunstenplan. Hier en daar is echter ook afgeweken van het advies. De reden voor afwijking is bij het voorstel van de betreffende instelling gemotiveerd. Op basis van de keuzes die in dit meerjarenbeleidsplan zijn gemaakt, kan de taakstelling die voortvloeit uit de voorjaarsnota 2004 worden gerealiseerd.

Door de afspraken in het beleidsakkoord, waardoor het bedrag in de begroting voor cultuur jaarlijks toeneemt, is nieuw beleidsgeld beschikbaar. Extra ruimte ontstaat ook door de gedeeltelijke vrijval van de subsidie aan het NCC ten behoeve van de Nieuwe Kerk. Daardoor is het mogelijk om aanvullende subsidies en nieuwe beleidsinitiatieven te honoreren. In totaal kan op deze wijze ruim € 1,5 miljoen extra in het plan worden betrokken.

De omvang van de middelen staat in de volgende tabel gepresenteerd (in €).

### Budget 2005 exclusief trend

#### Subsidies

- Subsidies in het Kunstenplan	47.001.674
- Gereserveerde budgetten	2.739.254
- Honorering buiten het Kunstenplan	1.052.883
- Amendement F1 op programmabegroting, Kunstenplan 2005-2008	100.000
- Amendement F2 op programmabegroting, Kunstenplan 2005-2008*	100.000

**Totaal** **50.993.811**

#### Dekking

- Beschikbaar in begroting 2004	50.206.114
- Taakstelling voorjaarsnota (rm 45 d.d. 12 maart 2004)	-1.300.000
- Vrijval Nieuwe Kerk	126.890
- Beleidsakkoord jaarschijf 2005 ev	1.585.818
- Overige begrotingsposten	174.989
- Reserve resultaat 1 <sup>e</sup> concernbericht 2004	200.000

**Totaal** **50.993.811**

\* Incidenteel voor 2005

## 1.5 Gesubsidieerde arbeid

Sinds 2002 heeft de rijksoverheid het beleid met betrekking tot gesubsidieerde arbeid gewijzigd. Dit leidde tot de noodzaak het aantal gesubsidieerde banen te verminderen door middel van natuurlijk verloop en een vacaturestop tot minimaal 15% reductie in 2003 en 2004. Met de invoering van de wet Werk en Bijstand (2003) gaat de rijksoverheid uit van volledige afschaffing van de permanent gesubsidieerde arbeid. Per 2004 beschikt Den Haag over 3200 gesubsidieerde banen, waarvan 87 in de cultuursector.

De gemeentelijke besluitvorming over gesubsidieerde arbeid (raadsmededeling 296 d.d. 14 juni 2004) heeft ertoe geleid dat voor de cultuursector voor de komende vier jaren in totaal € 2 miljoen beschikbaar is gesteld voor de omzetting van gesubsidieerde banen naar reguliere banen. Hiermee kunnen circa twintig gesubsidieerde banen worden omgezet in reguliere arbeidsplaatsen.

## 1.6 Haagse Kaderverordening Subsidies

Per 1 januari 2005 zal de Haagse Kaderverordening Subsidies (HKS) van kracht worden. Deze verordening komt in de plaats van de Algemene Subsidie Verordening (ASV) en de Verordening Productsubsidie (APS).

De verordening geeft het kader aan waarbinnen gemeentelijke subsidieverlening zal verlopen. De HKS kent verschillende vormen van subsidiëring, variërend van een lichte vorm van waarderingssubsidie tot een budgetsubsidie.

De subsidies binnen de sector cultuur zullen langs de lijnen van de HKS worden ingedeeld. De omzetting van de subsidies volgens de ASV naar de HKS zal de nodige tijd, inzet en overleg vragen. Naar verwachting zullen met ingang van 2007 alle subsidies volgens het model van de HKS zijn ingericht.

## 1.7 Terugblik periode 2001-2004

In haar advies noemt de commissie Zonderop Den Haag rijk aan interessante en waardevolle culturele voorzieningen. In de afgelopen periode is er veel gebeurd, met name op het gebied van accommodaties. Het reikt te ver om op deze plaats alle verworvenheden van de laatste vier jaar te noemen. Een aantal bijzondere projecten en ontwikkelingen willen we hier toch graag vermelden.

Het literaire festival Crossing Border keerde na enkele jaren weer terug naar Den Haag en met het festival The Music in my Head kwam er een nieuwe loot aan de Haagse festivalstam. Aan de Cultuurprijs voor jong talent 'De Komeet!' werd samen met Fonds 1818 inhoud gegeven.

Het jaar 2004 werd een bijzonder cultureel jaar in het teken van jubilea van een aantal gerenommeerde instellingen en het Nederlands voorzitterschap van de EU. 'Den Haag 2004 puur cultuur' was een samenwerking van kunstinstellingen en de gemeente Den Haag.

Vanaf 2004 hebben het Haags Pop Centrum en het Paard van Troje de krachten gebundeld in het State-X New Forms festival. Het festival -dat inhaakt op en werkt vanuit de Haagse underground- biedt een programma dat de grenzen zoekt van de popmuziek en verbindingen legt met andere disciplines (dans, theater en visuele kunst).

Met behulp van de extra middelen in het kader van het Actieplan Cultuurbereik zijn veel projecten op het gebied van educatie en culturele diversiteit gerealiseerd. Jongeren waren daarbij een belangrijke doelgroep. Het Koorenhuis heeft voor het voortgezet onderwijs een binnenscholen aanbod ontwikkeld, waarbij alle kunst-disciplines aan de orde komen.

Samen met kunstinstellingen in Den Haag (verenigd in de stichting Den Haag Cultuur Digitaal) zijn impulsen gegeven aan de verbinding van kunst en cultuur met de ontwikkelingen binnen ICT. Concrete resultaten zijn onder andere: de Haagse Popserver en de dansportal.

Met de opening van het Escher Museum in het Paleis en met het GEM/ Fotomuseum is het museumlandschap in kwalitatieve zin sterk verbeterd.

Vooruitlopend op de realisatie van het zogenaamde Souterrain is de afgelopen jaren op wisselende locaties een aantal tentoonstellingen -gewijd aan affichekunst- georganiseerd. Inmiddels is besloten dat het Haags Gemeentearchief deze taak op zich zal nemen en jaarlijks vier affiche exposities in het Souterrain zal realiseren. Met Theater Merlijn aan de Bilderdijkstraat heeft de amateurkunst speciaal voor jongeren een mooie speelplek gekregen.

De vestiging van het kunsthuis 7x11 in Ypenburg op initiatief van de Artoteek geeft de ontwikkeling van nieuwe gebieden van Den Haag een impuls.

Sinds september 2003 worden bij het Haags Uitburo aan de Hofweg toegangs-bewijzen verkocht voor bijna alle theaters en festivals in de regio. Het Uitburo is een belangrijke organisatie als het gaat om de cultuurmarketing en de vergroting van het publieksbereik voor cultuur in Den Haag.

Naast de door de gemeente gesubsidieerde instellingen wordt het culturele klimaat in de stad mede bepaald door een aantal private kunst- en cultuurinstellingen.

In dit verband noemen wij: de nog steeds in aantal groeiende galeries, het Fortis Circustheater en het Museum Beelden aan Zee, dat in 2004 is uitgebreid met de permanente buitenexpositie van beelden van Tom Otterness.

Maar de gemeente heeft in de afgelopen periode ook flink geïnvesteerd in bestaande cultuuraccommodaties. Zo vonden er ingrijpende verbouwingen plaats bij het

Filmhuis Den Haag, Diligentia, het Paard van Troje, het Haags Pop Centrum en het Openluchttheater Zuiderpark. In 2004 vindt de verbouwing plaats van het Haags Historisch Museum, mede ten behoeve van de realisering van 'Rijksmuseum aan de Hofvijver', en de herinrichting van het Museon. Bovendien verhuist Stroom hcbk van het Spui naar de Hogewal.

Het belang dat het college van b&w en de gemeenteraad hechten aan kunst en cultuur kan ook afgelezen worden aan het jaarlijks beschikbare bedrag voor uitgaven op dit terrein. In 2001 was op de gemeentebegroting een bedrag van € 44 miljoen beschikbaar voor subsidies aan instellingen die opgenomen zijn in het kunstenplan. Voor 2005 is dat een bedrag van € 50 miljoen.

## 1.8 Huidig Haags klimaat

Den Haag is een stad met een rijke culturele traditie en een bloeiend kunstleven. De stad herbergt van oudsher een groot aantal kunstenaars en creatief talent in allerlei disciplines. De in Den Haag gevestigde kunstvakopleidingen spelen daarin een belangrijke rol. Den Haag heeft een gevarieerd en kwalitatief hoogstaand aanbod van kunst en cultuur. Desondanks kan de kwaliteit van de Haagse culturele infrastructuur per sector verschillen. Idealiter is er per discipline een min of meer sluitend systeem van voorzieningen, faciliteiten en kunstvakopleidingen.

Het beleid van de gemeente richt zich, waar mogelijk, op het versterken van de infrastructuur van de sectoren. De Haagse danssector is een goed voorbeeld. Hier zijn de verschillende bouwstenen voor een goede infrastructuur aanwezig: podia, festivals, producenten, kunstvakopleidingen, amateurgezelschappen en ondersteuning.

## 1.9 Nieuwe impulsen

Niet voor alle sectoren is een dergelijke integrale infrastructuur te realiseren, omdat bijvoorbeeld één of meerdere bouwstenen buiten de competentie van de gemeente vallen. Zo heeft Den Haag wel een Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en een Koninklijk Conservatorium binnen haar grenzen, maar geen volwaardige filmacademie en toneelschool. Om bijvoorbeeld de theatersector toch zoveel mogelijk te versterken, steunt de gemeente initiatieven als de

Acteerstudio, waarover de gemeenteraad separaat wordt geïnformeerd. Door uitbreiding van het budget voor projectsubsidies met € 100.000 wordt het meer dan voorheen mogelijk om goede initiatieven in alle sectoren te ondersteunen. Op het gebied van theater zal gericht steun verleend worden aan productiemogelijkheden van de jonge theatergroepen Annette Speelt en AlbA theaterhuis. De danssector wordt versterkt door de structurele subsidie voor de Haagsche Dansetage en de subsidieverhoging voor Korzo en Holland Dance Festival. De aandacht voor internationale culturele activiteiten wordt vergroot door de Koninklijke Schouwburg met extra subsidie in de gelegenheid te stellen te programmeren voor een internationaal publiek. Met de extra steun voor de Johan Wagenaar Stichting, het ensemble LOOS, het Haags Pop Centrum en de structurele subsidie voor het festival The Music in my Head wordt het muziekleven van nieuwe impulsen voorzien.

Het beleid op het terrein van culturele broedplaatsen wordt versterkt door de verhoging van het budget met € 100.000 ten behoeve van de ontwikkeling van centra voor vernieuwing en samenwerking (*zie paragraaf 2.1 Beeldende kunst en vormgeving*).

De vernieuwing op het gebied van cultuurparticipatie zal vorm krijgen door de opzet van een Stedelijk Cultuurpunt (*zie paragraaf 2.4 Cultuurparticipatie en Stedelijk Cultuurpunt*).

Tijdens de begrotingsbehandeling, in de gemeenteraad op 28 oktober 2004, is door acht fracties een amendement ingediend om te bekijken op welke wijze beleid kan worden ontwikkeld op het snijvlak van Onderwijs, Welzijn en Cultuur. De gemeenteraad heeft hiervoor een bedrag van € 100.000 voor 2005 beschikbaar gesteld. Een voorstel hiertoe wordt in het eerste kwartaal van 2005 gepresenteerd door de wethouder van Financiën en Cultuur.

De gemeente kan vernieuwing niet opleggen, maar wel stimuleren. De uitvoering is immers de taak van instellingen. In dit proces willen we graag als partner in gesprek gaan met instellingen, organisatoren en individuele kunstenaars.

## 2 Disciplines en thema's

### 2.1 Beeldende kunst en vormgeving

Den Haag beschikt over een uitgebreide en brede infrastructuur op het gebied van beeldende kunst. Sterke punten zijn de kunst in de openbare ruimte, de presentatie-instellingen en Artoteek/kunsthuis 7X11. Een ander sterk punt is de concentratie van kennis en middelen bij het Haags centrum voor beeldende kunst Stroom, waarvoor destijds nadrukkelijk gekozen is. Wij zijn ons ervan bewust dat deze concentratie ook risico's inhoudt, zoals een breed takenpakket en een positie waar de Haagse beeldende kunstsector niet omheen kan. Wij menen echter dat de voordelen van bundeling ruimschoots opwegen tegen de nadelen. Stroom kwijt zich zorgvuldig van zijn taak om kunstenaars en kunstenaarsinitiatieven te stimuleren hun eigen weg te vinden, met het begrip kwaliteit als uitgangspunt. De Haagse beeldende kunstsector heeft een ander karakter dan die van Amsterdam, Rotterdam of Utrecht. Wij vinden het van belang dat deze pluriformiteit behouden blijft en dat er ruimte is voor lokale betekenis. Wij vinden het daarom belangrijk dat naast de landelijke fondsen ook op lokaal niveau stimuleringsmogelijkheden voor beeldend kunstenaars -ook voor individuele kunstenaars- blijven bestaan. Uiteraard blijft kwaliteit het uitgangspunt en zullen wij toezien op afstemming met de landelijke fondsen. Het subsidie-instrumentarium zal de komende tijd een nadrukkelijker bijdrage moeten leveren aan de binding van (ex-)studenten aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK) aan de stad Den Haag. Het op peil houden en waar mogelijk uitbreiden van de voor beeldend kunstenaars beschikbare accommodaties in de stad vraagt continu aandacht. Dat geldt ook voor de marketing en promotie.

Punten ter verbetering zijn:

- de zichtbaarheid van de kunstvakopleiding in de stad;
- de zichtbaarheid van de deelsector vormgeving;
- de vergroting van het bereik van educatieve programma's;
- het functioneren van de werkplaatsen Grafische Werkplaats en Vrije Academie.

In de periode 2005-2008 wil de gemeente Den Haag bijdragen aan het behoud van sterke punten zoals:

- kunst in de openbare ruimte;
- presentatie-instellingen;
- Artoteek;
- Stroom hcbk.

Naast deze sterke punten willen we de komende periode extra aandacht besteden aan de ontwikkeling van broedplaatsen- en accommodatiebeleid. In de komende periode willen wij –mede in samenwerking met het Platform Haagse Broedplaatsen- het pand aan het De Constant Rebecqueplein (DCR) ontwikkelen. Daarnaast willen we bekijken of we het aanbod aan tijdelijk beschikbare ruimtes beter kunnen organiseren en een aantal ontstane broedplaatsen een permanente status kunnen geven.

Ook de gezamenlijke marketing en promotie van de beeldende kunstsector vraagt permanent aandacht. Hierbij spelen initiatieven zoals de maandelijkse Haagse Rondgang langs galleries, periodieke publicaties zoals Haags Werk van Stroom, het Haags Uitburo en digitalisering van de collectie van de Artoteek een rol. In de komende periode willen wij tevens een website ontwikkelen met informatie over kunst in de openbare ruimte. Met de Grafische Werkplaats zullen wij afspraken maken over een meer professionele aanpak van de organisatie. Voor het omvormen van de Vrije Academie tot een eigentijdse werkplaats zullen wij in overleg met de Vrije Academie een haalbaar plan ontwikkelen.

Met de KABK en Stroom willen wij een plan ontwikkelen dat drie doelen dient:

- het meer betrekken van de kunstvakopleiding bij de stad;
- het binden van studenten aan de stad;
- het versterken van de positie van vormgeving.

Accommodatiebeleid en subsidies worden hierbij als instrumenten ingezet.

Parallel aan de procedure van dit meerjarenbeleidsplan dient de gemeente Den Haag een aanvraag in bij de rijksoverheid in het kader van de zogenaamde geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV).

Pijlers van het beleidskader BKV van het rijk zijn:

- collectieve voorzieningen en investeringen ter ontwikkeling van individuele kunstenaars en vormgevers;
- presentatie-instellingen;
- vergroting van afname en marktwerking.

Den Haag ondersteunt deze pijlers.

Het rijk heeft de regels aangepast, waardoor onder andere individuele kunstenaars geen subsidie meer mogen ontvangen en de Artoteek geen collectie meer mag vormen met gelden uit het BKV-budget. Echter, wij willen de Artoteek in de

gelegenheid stellen de subsidie voor collectievorming in de komende periode geleidelijk af te bouwen. Wij vinden een geleidelijke afbouw gerechtvaardigd, omdat dit de Artoteek de ruimte geeft om op een verantwoorde manier interessante nieuwe ontwikkelingen, zoals kunsthuis 7X11 en een educatief aanbod, vorm te geven. Een abrupte beëindiging van de subsidie voor collectievorming zou deze ontwikkelingen belemmeren. Ook willen wij in de komende periode een subsidiemogelijkheid voor individuele kunstenaars op lokaal niveau handhaven. Ook in andere sectoren ondersteunt de gemeente immers initiatieven, die in een aantal gevallen ook door het rijk gesteund worden en in een aantal gevallen niet. Vóór 2006 zullen de bestaande regelingen worden geactualiseerd, zodat deze zo optimaal mogelijk aansluiten bij de huidige praktijksituatie, bij de wens om talentvolle studenten van de KABK aan de stad te binden en om de positie van vormgeving te verbeteren. Deze regelingen worden afgestemd op de regelingen van de rijksfondsen.

## 2.2 Muziek

In de muzieksector valt de commissie Zonderop de afwezigheid van de Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater (SEM) als aanjager van het muziekleven op, alsook het grote gat in de infrastructuur tussen het Residentie Orkest en een aantal kleinschaliger initiatieven zoals Korzo Muziekproductiehuis, de Johan Wagenaar Stichting en LOOS. Met de commissie Zonderop zijn wij van mening dat dit ‘middensegment’ inderdaad aandacht verdient. De commissie Zonderop adviseert hiervoor een budget te reserveren, maar daarvoor ontbreken op dit moment de middelen.

Volgens de commissie Zonderop zou dit segment vooral door het Residentie Orkest (RO) en het Koninklijk Conservatorium (KC) kunnen worden gevoed. Het KC is een belangrijk opleidingsinstituut. Het is van groot belang dat -in samenwerking met het KC- gewerkt wordt aan de positie van dit instituut en de rol in en voor de stad. Vergelijkbaar met de inspanningen op het gebied van beeldende kunst willen wij werken aan het aan de stad binden van (afgestudeerde) musici. Het RO zet in op ensembleseries op het gebied van kamermuziek en moderne muziek.

Wij verwachten van de SEM dat zij de rol van aanjager op zich neemt en menen dat zij via haar programmering mede invulling kan geven aan dit middensegment.



Om de hoogte van de subsidie aan de SEM te kunnen bepalen wordt de SEM toegevoegd aan de lijst van instellingen die aan een doelmatigheidsonderzoek wordt onderworpen. De opmerkingen in het advies over de gebrekkige uitstraling van de Dr Anton Philipszaal zijn onderwerp van nadere overweging. Dit in relatie tot de aanpak van de huidige huisvesting en de toekomstige ontwikkelingen in het Wijnhavenkwartier.

### 2.3 Theater en dans

Voor de toneelsector adviseert de commissie Zonderop een budget te reserveren ter stimulering van het Haagse theaterklimaat. De gezelschappen het Nationale Toneel/Werkhuis, De Appel, Annette Speelt en AlBA theaterhuis en de podia Theater aan het Spui, Theater Zwembad de Regentes en het Appeltheater worden uitgenodigd hiervoor gezamenlijke plannen in te dienen. Deze moeten gericht zijn op vernieuwing en het overbrengen van Haagse toneeltradities op een nieuwe generatie. Ook de Koninklijke Schouwburg zou op dit gebied een actieve rol moeten spelen. De honorering zou twee jaar moeten beslaan en na die twee jaar moeten worden geëvalueerd.

De commissie Zonderop adviseert daartoe een totaal bedrag van circa € 460.000 te (her)bestemmen. Overigens heeft ook het adviesorgaan van de rijksoverheid, de Raad voor Cultuur, deze conclusie getrokken en adviseert een extra budget van € 200.000 aan de stad beschikbaar te stellen met deze doelstelling. Zowel de commissie Zonderop als de Raad voor Cultuur noemen Annette Speelt en AlBA theaterhuis als twee jonge theaterinitiatieven die in dit kader steun verdienen.

Wij zijn het eens met de commissie Zonderop dat het van belang is het Haagse theaterklimaat, en vooral jonge groepen en theatermakers, een stimulans te geven. Het voorstel van de commissie Zonderop moet wel van meer structuur en uitwerking worden voorzien. Wij verwachten niet dat het uitsluitend reserveren van een budget en het uitnodigen van de genoemde instellingen om een verdelingsplan te maken tot het gewenste resultaat zal leiden. In plaats van te wachten op een gezamenlijk plan geven wij de voorkeur aan het maken van duidelijke keuzes. Wij streven daarbij naar onderlinge samenhang en een vorm waarin de al bestaande samenwerkingsverbanden een plaats krijgen. Naar ons oordeel zijn er coalities

mogelijk tussen podia en theaterproducenten die min of meer vanzelf spreken. Naast elkaar -maar wel in onderling verband- kunnen zij een goede basis leveren voor de verbetering van de infrastructuur. Meerjarige coalities tussen podia en producenten bieden ook het voordeel dat zij een beroep kunnen doen op ondersteuning van het Fonds voor Podium Programmering en Marketing, dat een meerjarig samenwerkingsverband tussen podia en gezelschappen als een voorwaarde stelt.

Over de rol van het Nationale Toneel op het gebied van de verjonging, constateren wij dat het Werkhuis -uitsluitend opererend in de Guido de Moorzaal- sterk als onderdeel van het gezelschap zelf en als een investering in zichzelf beschouwd moet worden. Deze bijdrage, hoe goed ook van kwaliteit, is echter niet op het Haagse theaterklimaat in ruimere zin gericht.

Theater aan het Spui heeft de afgelopen tijd veel jonge theatermakers kansen gegeven zich te presenteren. Wij beschouwen Theater aan het Spui en Annette Speelt als natuurlijke partners. Dat sluit aan bij de door beide instellingen ingediende meerjarenplannen die deze samenwerking vermelden.

AlBA theaterhuis zou een samenwerking kunnen aangaan met De Appel, onder meer door gebruik te maken van de Appel-loods als repetitie- en speelplek. In de afgelopen jaren gebeurde dit ook al.

De commissie Zonderop bouwt het bovenvermelde budget van € 460.000 onder meer op door circa € 230.000 bij De Appel in mindering te brengen. Dit is het bedrag dat de gemeente de afgelopen jaren als extra subsidie aan De Appel verstrekte ter compensatie van het wegvallen van de rijkssubsidie. Het rijk is door de Raad voor Cultuur geadviseerd € 300.000 te verstrekken aan De Appel. Als dit advies wordt opgevolgd betekent het voor De Appel per saldo dat slechts een bedrag van € 70.000 wordt toegevoegd aan de afgeslankte exploitatie van dit gezelschap in de afgelopen kunstenplanperiode. Wij vinden het ongewenst dat De Appel op dit krappe subsidieniveau de exploitatie zou moeten continueren. Wij volgen het advies van de commissie Zonderop derhalve niet. Voorts stellen wij voor de subsidie van € 80.000 aan Theater aan het Spui ten behoeve van productieondersteuning (inbegrepen in het bedrag van € 460.000 van de commissie Zonderop) te continueren.

Zowel in het advies van de commissie Zonderop als in het advies van de Raad voor Cultuur over het beschikbaar stellen van € 200.000, worden de theatergroepen AlbA theaterhuis en Annette Speelt met name genoemd. Wij stellen voor om de gemeentelijke bijdrage over die twee groepen te verdelen. Het rijk heeft in de Cultuurnota op dezelfde wijze de bijdrage van € 200.000 verdeeld over deze twee theatergroepen.

De commissie Zonderop is van oordeel dat de sector dans er in Den Haag goed voor staat. Wij delen deze opvatting. Ter verdere versterking van deze sector stellen wij voor, in de lijn van het advies, om de Haagsche Dansetage structureel van middelen te voorzien en de exploitatie van het Holland Dance Festival te versterken. Dissonant in het geheel is het oordeel van de Raad voor Cultuur over het CaDance Festival. De Raad oordeelt dat als gevolg van het succes van het productiehuis van Korzo het festival overbodig is geworden. In de Cultuurnota is dit standpunt overgenomen. Met de commissie Zonderop delen wij deze opvatting niet.

## 2.4 Cultuurparticipatie en Stedelijk Cultuurpunt

De commissie Zonderop is van mening dat de nadruk binnen de amateurkunst momenteel vooral ligt op de ondersteuning van in traditioneel verband opererende podiumbeoefenaars. Zij mist vernieuwende initiatieven, gericht op verbreding van het bereik onder jongeren en allochtonen, al of niet in verenigingsverband.

De commissie is van mening dat het huidige instrumentarium voor het beleid op het gebied van culturele diversiteit kwalitatief achterblijft. Zowel het Centrum voor Amateurkunst (CvA) als Zcala zijn er volgens de commissie niet in geslaagd een kwaliteitsimpuls te bewerkstelligen, noch voor de amateurkunst, noch voor het culturele diversiteitsbeleid.

De commissie beveelt de gemeente aan om het CvA en Zcala niet langer te subsidiëren, maar de budgetten te reserveren en in te zetten voor een nieuwe aanpak binnen een nieuwe constellatie.

De commissie Zonderop staat in haar oordeel niet alleen, want ook de Raad voor Cultuur heeft over Zcala een negatief advies afgegeven.

Wij erkennen dat de beleidsvelden amateurkunst en culturele diversiteit versterking behoeven. Gelet op de ontstane situatie achten wij het gewenst ons te bezinnen op

een nieuwe koers voor deze beleidsterreinen. Een actief en stimulerend beleid voor amateurkunst en culturele diversiteit heeft voor ons niets aan urgentie ingeboet. Wij streven naar meer samenhang tussen de beide gebieden en vinden het wenselijk de beleidsterreinen amateurkunst en culturele diversiteit niet meer apart maar onder de noemer 'cultuurparticipatie' als een geheel te beschouwen. Bovendien vinden wij het noodzakelijk dat er een koppeling wordt aangebracht tussen inspanningen op stedelijk niveau en activiteiten op stadsdeel- en wijkniveau.

Deze benadering is niet nieuw. Ook in het plan van aanpak voor de amateurkunst speelde deze benadering een rol. Deze lijn zal ook terug te vinden zijn in het Actieplan Cultuurbereik zoals dat voor de periode 2005-2008 door de gemeente Den Haag in samenwerking met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uitgevoerd zal worden.

Ter uitwerking van bovenstaande beleidslijnen zijn wij voornemens een zogenaamd Stedelijk Cultuurpunt te ontwikkelen.

Kerntaken van deze organisatie zullen zijn:

- ondersteuning en facilitering van de amateurkunsten;
- kwaliteitsontwikkeling van de amateurpodiumkunsten (toneel, muziek en dans);
- vergroting van het bereik van de doelgroep (actieve en passieve participatie);
- extra aandacht voor het wijk- en stadsdeelgericht werken en voor jongeren en migranten.

Wij verwachten dat deze nieuwe organisatie meer dynamiek, meer samenwerking en meer samenhang zal brengen.

De ontwikkeling van dit nieuwe concept voor cultuurparticipatie -het samenvoegen van de functies van het CvA en Zcala in een nieuwe organisatie in de vorm van een Stedelijk Cultuurpunt- betekent een reorganisatie op zowel inhoudelijk, fysiek als formatief gebied.

Als vestigingsplaats van het Stedelijk Cultuurpunt willen wij de locatie Hobbemastraat -de huidige vestigingsplaats van Zcala- aanwijzen. Op dit moment ligt er een plan voor aanpassingen van het pand aan de Hobbemastraat. Deze zijn gericht op theatertechnische aanpassingen, Arbo-aanpassingen van de expeditie en uitbreiding van de kantoor- en repetitieruimten (commissiebrief BOW/2003.1739

d.d. 5 december 2003), waarvoor binnen de investeringen cultuurpanden van het collegeprogramma 2003-2006 ad € 14,4 miljoen een bedrag van € 2,7 miljoen is gereserveerd. Het bouwplan wordt getoetst aan de nieuwe functie en zonodig aangepast. Na de overgang naar het pand aan de Hobbemastraat zal het theater De Poort aan de Paviljoensgracht worden afgestoten.

Aangezien de amateurkunstbeoefening in alle delen van Den Haag plaatsvindt, is de vestiging op een centrale plek in de stad in de vorm van een servicebureau amateurkunsten (subsidieloket, informatiebalie) nadrukkelijk een optie. Hierbij speelt tevens een rol dat de voorbereiding van de huisvesting van een dergelijk servicepunt in het Nutshuis (Fonds 1818) al in een vergevorderd stadium is.

Voor de uitwerking zullen wij een nader voorstel aan de raadscommissie voor Onderwijs, Sociale Zaken, Cultuur en Integratie voorleggen. In dit voorstel gaan wij in op:

- taken en functies;
- exploitatie;
- juridische vorm;
- relatie met de Bilderdijkstraat / Theater Merlijn;
- relatie Nutshuis.

Voorts wordt bezien of voor de programmering een samenwerkingsverband met het Theater Zwembad de Regentes nuttig en mogelijk is.

Het nieuwe meerjarenbeleidsplan zal per 1 januari 2005 in werking treden.

Wij verwachten echter dat de nieuwe organisatie niet eerder dan in de loop van 2005 operationeel zal zijn. In goed overleg met het CvA en Zcala willen wij afspraken maken over de tijdelijke continuering van de activiteiten van beide instellingen in de huidige constellatie.

Anders dan de commissie Zonderop zijn wij van mening dat de subsidiëring van de verenigingen -in afwachting van een nieuwe organisatie- niet door de gemeente moet worden uitgevoerd. Tijdens de reorganisatie zal ook de subsidieverstrekking aan de amateurverenigingen via het CvA normaal voortgang vinden. Deze taak is bij het CvA in goede handen.

## 2.5 Internationalisering

Met de commissie Zonderop zijn wij van mening dat blijvend aandacht besteed moet worden aan de manifestatie van Den Haag als internationale cultuurstad. Onder het motto 'meer Den Haag in het buitenland, meer buitenland in Den Haag' wordt door de gemeente al geruime tijd aandacht besteed aan dit onderwerp. Hierover heeft de gemeente met de kunstinstellingen een aantal debatten gevoerd. Dit motto geeft aan dat wij bij dit onderwerp verscheidene benaderingen kiezen. Enerzijds willen wij stimuleren dat hiervoor in aanmerking komende instellingen kwalitatief zodanig groeien dat zij in internationaal opzicht een belangrijke speler zijn (of worden). Anderzijds streven wij een internationale programmering bij een aantal instellingen na.

Voorbeelden hiervan zijn de internationale programmering van de Koninklijke Schouwburg, het tentoonstellingsprogramma van het Gemeentemuseum Den Haag en internationale programmering in festivals zoals het Holland Dance Festival en het Crossing Border Festival.

Met onze voorstellen voor subsidiëring op basis van de adviezen van de commissie Zonderop menen wij te komen tot een verdere versterking van Den Haag als internationale cultuurstad. Wij zijn van mening dat het internationale aspect van Den Haag als cultuurstad blijvend onderwerp van aandacht en gesprek moet zijn tussen de gemeente Den Haag, de kunstinstellingen en andere actieve partners.

## 2.6 Festivals en evenementen

Culturele festivals zijn een belangrijk onderdeel van de Haagse culturele infrastructuur. In het algemeen kan met een festival in korte tijd veel aandacht worden opgeëist voor een bepaalde sector of discipline en vaak ook voor de stad. Veel festivals zijn in de loop der tijd ontstaan en ook op dit moment is Den Haag rijk aan festivals in veel soorten en maten. Van North Sea Jazz tot Festival in de Branding en van Crossing Border Festival tot Dichter aan Huis. Met het Holland Dance Festival en het CaDance Festival is er bijvoorbeeld jaarlijks veel aandacht voor de ontwikkelingen op het gebied van de moderne dans. Het ene jaar vanuit nationaal perspectief (CaDance) en het andere jaar met een internationale staalkaart. Andere belangrijke festivals zijn: The Music in my Head, Winternachten en Parkpop.

Behalve voor de ontwikkelingen van de kunsten is een festival in de regel aantrekkelijk voor het publiek: er is veel te zien in korte tijd, er heerst een levendige sfeer en er zijn vaak randactiviteiten. Daarnaast hebben festivals door de geconcentreerde aandacht veel aantrekkingskracht op publiek van buiten de stad en zijn daardoor van invloed op de attractieve waarde en het imago van de stad.

In het kader van de inspanningen van het college van b&w om een nieuw festival op te zetten, spelen de raakvlakken met het beleid op het gebied van evenementen en city marketing nadrukkelijk een rol. Wij zullen van de bestaande festivals de doelmatigheid van de organisaties tegen het licht houden.

Voorts is het onze wens om festivals steviger aan de stad te binden. Wij zijn van mening dat met subsidiëring van festivals een bijdrage wordt geleverd aan de stad en de stedelijke infrastructuur. Beëindiging of vertrek van festivals kan naar ons oordeel niet louter en alleen een afweging zijn van particuliere organisatoren.

In het kader van subsidiëring zullen afspraken gemaakt moeten kunnen worden over naamgeving en eigendom van naam en concepten. Wij zullen hierover besprekingen voeren met zowel organisatoren van bestaande festivals als van nieuwe initiatieven.

## 3 Voorstellen per instelling

### 3.1 Beeldende kunst en vormgeving

#### Artoteek

De Artoteek streeft verspreiding van en belangstelling voor hedendaagse beeldende kunst na. De Artoteek doet dit door middel van uitleen en verkoop van kunstwerken aan particulieren en bedrijven, tentoonstellingen, publicaties, educatieve programma's en de exploitatie van het kunsthuis 7x11 in de Vinex-locatie Ypenburg.

##### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het plan van de Artoteek geeft blijk van een gezonde en vitale organisatie. De kernactiviteiten bestaan -traditioneel- uit uitleen en verkoop van kunstwerken, tentoonstellingen en collectievorming en -beheer ten behoeve daarvan. Met de opening van het kunsthuis in Ypenburg, de projecten die van daaruit worden gerealiseerd, en een aantal educatieve programma's slaat de Artoteek nieuwe wegen in, deels in samenwerking met Stroom hcbk. De Artoteek begeeft zich met deze op zichzelf interessante activiteiten op een terrein waarop Stroom hcbk ook actief is. Dit vraagt om een herbezinning op de verhouding en taakverdeling tussen Stroom hcbk en de Artoteek en een sturende rol van de gemeente hierin. Een sturende rol van de gemeente is eens te meer noodzakelijk, daar de Artoteek wordt gefinancierd uit de rijksgeldstroom BKV en het rijk heeft aangekondigd inzet van de middelen voor collectieverwerving van artotheken vanaf 2005 niet meer toe te staan. De Artoteek werkt al aan afbouw hiervan en ontwikkelt nieuwe activiteiten. In samenwerking met de gemeente zal een toekomstplan opgesteld moeten worden, waarvan een verantwoorde afbouw van de subsidie voor aankopen voor de collectie van de Artoteek onderdeel uitmaakt. Continuïteit van deze voor de stad belangrijke voorziening is daarbij het uitgangspunt. Een uitspraak over de gevraagde eenmalige aanloopsubsidie voor opzet van een tweede kunstuitleenfiliaal in een Vinex-locatie acht de commissie op dit moment niet aan de orde, omdat zij meent dat er daarvoor eerst duidelijkheid moet zijn over het toekomstplan. De commissie adviseert de subsidie aan de Artoteek te continueren op het huidige niveau, mits dit -gelet op de restricties op de rijksgeldstroom BKV- financieel mogelijk is. Voorts adviseert de commissie de gemeente samen met de Artoteek en Stroom hcbk in de komende periode een toekomstplan op te stellen dat rekening houdt met de nieuwe

beleidslijnen verbonden aan de rijksgeldstroom BKV, helderheid schept in de verhouding tussen de Artoteek en Stroom hcbk en een doelmatige organisatie van taken en functies waarborgt. Dit plan moet realiseerbaar zijn binnen het huidige budget. Dit plan dient gereed te zijn voor eind 2006, zodat het in 2007 als basis kan dienen voor het beleidsplan voor de periode na 2008.

#### *Advies commissie Zonderop*

Continuering van de subsidie, mits dit financieel mogelijk blijft, gezien de restricties op de rijksgeldstroom BKV.

De commissie beveelt de gemeente aan samen met de Artoteek en Stroom hcbk een toekomstplan op te stellen dat gerealiseerd moet worden met de huidige subsidie(s) als maximum. Dit plan dient rekening te houden met de nieuwe beleidslijnen verbonden aan de rijksgeldstroom BKV, helderheid te scheppen in de verhouding tussen de Artoteek en Stroom hcbk, een doelmatige organisatie van taken en functies te waarborgen en gereed te zijn voor eind 2006.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop.

In de periode 2001-2004 wordt het volledige subsidiebedrag dat de gemeente aan de Artoteek verleent, gedekt uit de rijksgeldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV). In 2004 bedraagt deze subsidie € 328.561 waarvan € 160.000 wordt ingezet voor collectievorming en € 168.561 voor publieksactiviteiten en educatie. Met ingang van 2005 staat het rijk inzet van de geldstroom BKV voor collectievorming van artotheken niet meer toe. Het rijk vindt inzet van subsidies voor collectievorming moeilijk te legitimeren, daar er inmiddels diverse commerciële en verzelfstandigde ideële instellingen die kunst uitlenen bestaan die hun collectie op peil houden zonder subsidie. Wij verwijzen in dit verband naar paragraaf 2.1 Beeldende kunst en vormgeving. Het rijk stelt daarbij dat het gemeenten vrij staat om uit eigen middelen subsidie te verlenen voor de collectievorming. Hoewel wij ons aansluiten bij de beleidslijn van het rijk ten aanzien van collectievorming zijn wij van mening dat de Artoteek een overgangperiode gegund moet worden om de afbouw van subsidie voor de collectievorming en de intensivering van publieks- en educatieve activiteiten op een verantwoorde manier te realiseren.

De Artoteek heeft aangegeven dat het volgende schema haalbaar is:

- in 2005 € 130.000 voor collectievorming  
en € 198.561 voor educatie en publieksactiviteiten;
- in 2006 € 100.000 voor collectievorming  
en € 228.561 voor educatie en publieksactiviteiten;
- in 2007 € 60.000 voor collectievorming  
en € 268.561 voor educatie en publieksactiviteiten;
- in 2008 € 30.000 voor collectievorming  
en € 298.561 voor educatie en publieksactiviteiten.

De bedragen voor collectievorming zal de gemeente anders dan nu uit eigen middelen moeten bekostigen. In onze subsidieaanvraag aan het rijk zullen wij bovenstaand schema als uitgangspunt hanteren. De extra eigen middelen voor de Artoteek kunnen worden gevonden uit de vrijval die ontstaat door inzet van de geldstroom BKV voor instellingen (i.c. activiteiten) in het meerjarenbeleidsplan, die nu door de gemeente uit eigen middelen bekostigd worden, ervan uitgaand dat de geldstroom BKV in volume gelijk blijft aan de huidige situatie.

Wij zijn voornemens de Artoteek en Stroom hcbk uit te nodigen voor een gesprek om te komen tot een afgestemd plan met betrekking tot publieks- en educatieve activiteiten.

Ten aanzien van de wens van de Artoteek om een tweede kunstuitleenfiliaal in een Vinex-locatie op te zetten wachten wij een concreet plan gebaseerd op een haalbaarheidsstudie af.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan de Artoteek te continueren op het huidige niveau, ervan uitgaand dat de omvang van de geldstroom BKV voor Den Haag op het huidige niveau gehandhaafd blijft.

**Budget 2004** € 328.561

**Budget vanaf 2005** € 328.561

# Grafische Werkplaats Prints

De Grafische Werkplaats is een basisvoorziening voor beeldende kunstenaars/grafici voor grafiekproductie in oplage. Daarnaast levert de Grafische Werkplaats deskundigheid op het gebied van grafische technieken en biedt het cursussen en scholing aan professionele kunstenaars en getalenteerde amateurs.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie is van mening dat de Grafische Werkplaats *Prints* met beperkte middelen een nuttige functie in het beeldende kunstenveld vervult. Over de educatieve activiteiten is de Grafische Werkplaats weinig concreet en de commissie vraagt zich af in hoeverre deze ambities realistisch zijn. De ontwikkeling van de organisatie is wel een punt van zorg. De commissie beveelt de gemeente aan erop toe te zien dat de organisatie zich professionaliseert en adviseert daarom een verhoging van de subsidie. De commissie is van mening dat de Grafische Werkplaats mogelijkheden heeft om de eigen inkomsten te verbeteren door een zakelijkere opstelling en bijstelling van de gevraagde tarieven. De commissie adviseert daarom een lagere verhoging dan gevraagd.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhoogd met € 20.000, ervan uitgaand dat de rijksbijdrage BKV beschikbaar blijft.

De commissie adviseert de gemeente het bestuur van de Grafische Werkplaats opdracht te geven de noodzakelijke professionalisering van deze instelling te bewerkstelligen en toe te zien op de voortgang hiervan.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

Tevens willen wij de wenselijkheid en de haalbaarheid van verplaatsing van de Grafische Werkplaats naar het gebouw van de Vrije Academie laten onderzoeken. Zie ook onder Vrije Academie.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan de Grafische Werkplaats te verhogen met € 21.217 onder voorwaarde dat de Grafische Werkplaats zijn organisatie professionaliseert.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 38.650</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 59.867</b>

# Sculptuur Instituut

Het Sculptuur Instituut (SIN) is gelieerd aan het museum Beelden aan Zee, een particulier museum met een particuliere collectie. Het SIN is een onderzoeksinstituut op het terrein van de moderne en hedendaagse beeldhouwkunst, dat op 22 maart 2004 officieel is geopend.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Uit het plan van het SIN blijkt dat het instituut zich primair richt op de documentatie en studie van de collectie van het museum Beelden aan Zee en op tentoonstellingen in dit museum. De commissie is van mening dat dit onderdeel is van de reguliere museale taken van het museum Beelden aan Zee. Zo er inderdaad sprake zou zijn van een hiaat in de documentatie op het gebied van de moderne en hedendaagse beeldhouwkunst zoals het plan stelt, dan lijkt het de commissie de aangewezen weg dat deze taak wordt opgepakt door het Rijksinstituut voor Kunsthistorische Documentatie dat ook in Den Haag gevestigd is, of door een universitair documentatie- en onderzoekscentrum.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad beschouwt het Sculptuur Instituut in eerste instantie als een ondersteunende instelling voor museum Beelden aan Zee. Wat betreft de ambities die deze functie overstijgen, is de Raad er niet van overtuigd dat het instituut een noodzakelijke aanvulling vormt op de Haagse infrastructuur van kunst- en kunsthistorische instellingen zoals het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, de Koninklijke Bibliotheek, het Nationaal Archief, het Haags Gemeentemuseum, het Mauritshuis en museum Beelden aan Zee. Het is te vroeg om te kunnen beoordelen of het Sculptuur Instituut die potentie heeft en of daarmee wordt voorzien in een landelijke behoefte. De aanvraag is in die zin prematuur. De Raad vindt een structurele rijkssubsidie dan ook niet aan de orde.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad adviseert de aanvraag van het Sculptuur Instituut niet te honoreren.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0



# Stichting Internationale Haagse Kunst

Stichting Internationale Haagse Kunst (SIHKunst) organiseert sinds 2001 jaarlijks een tentoonstelling met werk van in Nederland -en in het bijzonder in de Haagse regio- woonachtige professionele internationale beeldend kunstenaars in de Centrale Bibliotheek aan het Spui. De nadruk ligt daarbij op kunstenaars met een niet-westerse achtergrond.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie vindt dat de tentoonstelling uitstraling mist. De bibliotheek is weliswaar laagdrempelig en zorgt voor een aanzienlijke bezoekersstroom, maar deze bezoekers komen in de eerste plaats voor de bibliotheek zelf. Ook de opstelling verspreid over twee verdiepingen draagt niet bij aan eenheid en herkenbaarheid. Tevens twijfelt de commissie over het nut van een aparte tentoonstelling voor internationale kunstenaars uit de Haagse regio. De commissie meent dat zij deel uit moeten maken van reguliere presentaties waarbij hedendaagse kunstenaars uit de Haagse regio aan bod komen. Het GEM is hiervoor een geschikte plaats.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie beëindigen.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie per 1 januari 2005 te beëindigen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 46.135</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>

# Stroom hcbk

Het doel van Stroom hcbk is het stimuleren van de beeldende kunsten in Den Haag in alle facetten en het scheppen van voorwaarden voor beeldend kunstenaars in Den Haag, zodat deze in de gelegenheid zijn zich in hun beroep te ontwikkelen. Om dit doel te bereiken voert Stroom hcbk een groot aantal taken uit zoals:

- het onderhouden van een documentatiebestand van kunstenaars;
- het uitvoeren van subsidieregelingen (Presentatieregeling Individuele Subsidies, Tentoonstellings- en Documentatiesubsidie, Aankoopsubsidie);
- het atelierbeleid (bemiddeling en objectsubsidie);
- de organisatie van lezingen, presentaties en manifestaties;
- de uitgave van publicaties;
- het toekennen van prijzen (de tweejaarlijkse Ouborg Prijs en een Aanmoedigingsstipendium voor afgestudeerden van de Koninklijke Academie);
- het adviseren over en realiseren, beheren en onderhouden van kunst in de openbare ruimte;
- het organiseren van tentoonstellingen, lezingen, workshops en symposia rond beeldende kunst en vormgeving in relatie tot de stad en openbaarheid, en publieksactiviteiten, waaronder diverse bulletins, een website en educatieve activiteiten.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Stroom hcbk heeft een belangrijke functie in de ondersteuning en stimulering van het Haagse beeldende kunst klimaat. Met het documentatiebestand, subsidies, atelierbeleid, presentaties, publicaties en publieksactiviteiten draagt Stroom hcbk bij aan de initiatie, productie, presentatie en distributie van werk van Haagse kunstenaars. Op het terrein van de kunst in de openbare ruimte heeft Stroom hcbk aangetoond interessante projecten te kunnen realiseren. Het beleidsplan van Stroom hcbk richt zich op continuering van het bestaande beleid. Het rijk heeft -na de indieningstermijn van de beleidsplannen- aangekondigd subsidies aan individuele kunstenaars vanaf 2005 niet meer te willen toestaan uit de rijksgeldstroom BKV. Dit vraagt om een herbezinning op het subsidie-instrumentarium zoals Stroom hcbk dat hanteert. De commissie vraagt zich bovendien af of een aantal in het verleden ontstane regelingen in de huidige context nog effectief is en noemt daarbij als voorbeelden de Presentatieregeling Individuele Subsidies en de aankoopsubsidies. Ook de ontwikkeling van een broedplaatsenbeleid, de ontwikkelingen bij de

Artoteek en een doelmatige aanpak van beheer en onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte -nu deels door de gemeente en deels door Stroom hcbk- vraagt om herbezinning en een uitspraak van de gemeente over het te voeren beleid.

De commissie beveelt de gemeente aan samen met de Artoteek en Stroom hcbk in de komende periode een toekomstplan op te stellen dat rekening houdt met de nieuwe beleidslijnen verbonden aan de rijksgeldstroom BKV, ingaat op bovengenoemde ontwikkelingen, helderheid schept in de verhouding tussen de Artoteek en Stroom hcbk en een doelmatige organisatie van taken en functies waarborgt. Dit plan moet realiseerbaar zijn binnen het huidige budget. Dit plan dient gereed te zijn voor eind 2006, zodat het in 2007 als basis kan dienen voor het beleidsplan voor de periode na 2008.

Een verhoging van het budget voor Stroom hcbk acht de commissie, gelet op het voorgaande, niet aan de orde. De commissie adviseert, onder verwijzing naar de paragraaf Financiën en criteria in het algemene deel, de exploitatie van Stroom te laten doorlichten op doelmatigheid. De resultaten daarvan kunnen worden betrokken bij het opstellen van het toekomstplan.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie aan Stroom hcbk continueren op het huidige niveau, mits dit financieel mogelijk blijft, gelet op de restricties op de rijksgeldstroom BKV. De gevraagde verhoging niet honoreren.

De exploitatie door te lichten op doelmatigheid en de resultaten van de doorlichting te betrekken bij het opstellen van het toekomstplan.

De commissie beveelt de gemeente aan samen met de Artoteek en Stroom hcbk een toekomstplan op te stellen dat gerealiseerd moet worden met de huidige subsidie(s) als maximum. Dit plan dient rekening te houden met de nieuwe beleidslijnen verbonden aan de rijksgeldstroom BKV, helderheid te scheppen in de verhouding tussen de Artoteek en Stroom hcbk, een doelmatige organisatie van taken en functies te waarborgen en gereed te zijn voor eind 2006.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad beschouwt Stroom als een lokale opdrachtgever met een landelijke betekenis en reikwijdte. De toegevoegde waarde van Stroom is gelegen in haar visie op de dagelijkse stedelijke praktijk en (potentiële) opdrachtgevers in den lande kunnen

zich daardoor makkelijk met deze opdrachtgever identificeren. Ook in 2000 concludeerde de Raad al dat de voorbeeldfunctie van Stroom aanvullend is ten opzichte van de Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR), wiens formele taak is gebaseerd op haar voorbeeldwerking en innovatieve rol. Hij drong wel aan op meer samenwerking tussen beide instellingen, vanuit de veronderstelling dat hun activiteiten daarmee aan kracht en impact zouden winnen en velen daarvan zouden kunnen meeprofiteren. Getuige initiatieven als PASS Travels en de database Publieke Kunst in Nederland is daar de afgelopen periode op overtuigende wijze werk van gemaakt. Het beleidsplan 2005-2008 is consistent en vertaald in realistische plannen. Stroom is cultureel ondernemer in de ware zin van het woord: zij signaleert kansen, formuleert vragen en organiseert waardevolle uitwisselingen tussen professionals en publiek. De activiteiten op het gebied van presentaties, onderzoek en reflectie en de publieksactiviteiten missen hun uitwerking zelden. Het initiatief voor een landelijke beeldenbank is opnieuw exemplarisch voor de verantwoordelijkheid die Stroom voelt voor de opdrachtenpraktijk in Nederland. Dat Stroom op deze manier blijft bijdragen aan de ontwikkeling daarvan, inclusief de daarmee samenhangende beheerstaken, apprecieert de Raad in hoge mate.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Stroom dient gehonoreerd te worden voor de activiteiten die zij vervult op het gebied van kunst en openbare ruimte. De Raad schat de voorbeeldwerking die ervan uitgaat hoog en adviseert Stroom het gevraagde bedrag toe te kennen.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop.

Over de inzet van middelen uit de rijksgeldstroom BKV, de door de commissie Zonderop geadviseerde doorlichting en de samenwerking en afstemming met de Artoteek merken wij het volgende op.

Met ingang van 2006 mag de geldstroom BKV niet meer worden ingezet voor subsidies aan individuele kunstenaars, omdat de landelijke fondsen en de Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars (WIK) voldoende ondersteuningsmogelijkheden zouden bieden aan kunstenaars voor productie en presentatie. Wij verwijzen in dit verband ook naar paragraaf 2.1 Beeldende kunst en vormgeving. Een gedeelte van de BKV-middelen die aan Stroom verleend worden, wordt ingezet voor de

uitvoering van diverse subsidieregelingen, waaronder subsidies aan individuele kunstenaars. Wij vinden het belangrijk dat naast de landelijke fondsen ook op lokaal niveau stimuleringsmogelijkheden voor beeldend kunstenaars –ook op individueel niveau– blijven bestaan. Ook in andere sectoren ondersteunt de gemeente immers initiatieven, die in een aantal gevallen door het rijk gesteund worden en in een aantal gevallen niet. Wij vinden het belangrijk dat er ruimte blijft voor lokale betekenis en dat de pluriformiteit, dat wil zeggen het onderscheidend karakter van de beeldende kunstsectoren in de afzonderlijke steden, behouden blijft. Bij de beoordeling van aanvragen op lokaal niveau is en blijft kwaliteit het uitgangspunt.

Stroom heeft aangegeven behoefte te hebben aan een flexibele en niet te gedetailleerde subsidieregeling. Gelet op de korte tijd die er rest tot 1 januari 2005 gaan wij uit van continuering van de bestaande regelingen in 2005. Stroom heeft dan tijd om voor 2006 en volgende jaren een nieuwe subsidieregeling voor te bereiden die tegemoet komt aan de wensen van Stroom. Wij willen hierbij ook een aantal overwegingen meegeven en hierover in overleg treden met Stroom:

- afstemming met de landelijke fondsen;
- zichtbaarheid van de beeldende kunst- en vormgevingssector in de stad;
- bevordering van afname en marktwerking;
- bijdrage aan de binding van (ex-)studenten aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (KABK) aan de stad Den Haag;
- duidelijke positie voor vormgeving, in overleg met de KABK waar dit onderdeel sterk is;
- aandacht voor stimuleringsmaatregelen voor de ontwikkeling van atelierruimte en culturele broedplaatsen.

In onze subsidieaanvraag aan het rijk zullen wij bovenstaande lijn als uitgangspunt hanteren. Dit impliceert dat wij na 2005 moeten zorgen voor dekking van de kosten voor individuele subsidies uit eigen middelen. De extra eigen middelen hiervoor kunnen worden gevonden uit de vrijval die ontstaat door inzet van de geldstroom BKV voor instellingen (i.c. activiteiten) in het meerjarenbeleidsplan, die nu door de gemeente uit eigen middelen bekostigd worden, ervan uitgaande dat de geldstroom BKV in volume gelijk blijft aan de huidige situatie.

Met betrekking tot de geadviseerde doorlichting verwijzen wij naar onze opmerkingen in paragraaf 1.3 Helder en doelmatig bestuur.

Wij zijn voornemens de Artoteek en Stroom hcbk uit te nodigen voor een gesprek om te komen tot een afgestemd plan met betrekking tot publieks- en educatieve activiteiten.

### Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan Stroom te continueren op het huidige niveau, ervan uitgaand dat de omvang van de geldstroom BKV voor Den Haag op het huidige niveau gehandhaafd blijft.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 2.288.096</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 2.288.096</b>

# Stichting Den Haag Sculptuur

Stichting Den Haag Sculptuur organiseert jaarlijks gedurende de zomermaanden een beeldtentoonstelling op het Lange Voorhout en omgeving.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Het beleidsplan van Den Haag Sculptuur is degelijk. De tentoonstellingen hebben een goed niveau. De programmering tijdens de zomermaanden op deze mooie, typisch Haagse locatie is aantrekkelijk voor bezoekers aan de stad.

Den Haag Sculptuur kiest overwegend voor grote namen en beelden die een groot publiek aanspreken. De commissie is van mening dat Den Haag Sculptuur zijn naam inmiddels zo goed heeft weten te vestigen dat het wat gedurfter zou kunnen programmeren, temeer daar dit initiatief de potentie heeft om nationaal en internationaal aandacht te trekken.

De commissie adviseert continuering van de subsidie op het huidige niveau, ervan uitgaand dat de bijdrage uit de Economiebegroting gecontinueerd wordt. Het plan van Den Haag Sculptuur maakt de noodzaak, noch de inzet van de extra gevraagde subsidie voldoende duidelijk om daarover positief te kunnen adviseren. Het ware te overwegen -indien mogelijk- op incidentele basis extra middelen beschikbaar te stellen, op basis van concrete plannen van Den Haag Sculptuur voor gedurfde, internationaal spraakmakende programmering.

## *Advies commissie Zonderop*

Continuering van de subsidie op het huidige niveau, mits de bijdrage uit de Economiebegroting gehandhaafd blijft.

## **Reactie**

Wij nemen het advies van de commissie Zonderop over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie te continueren op het huidige niveau.

**Budget 2004** € 324.286

**Budget vanaf 2005** € 324.286

(inclusief bijdrage uit de portefeuille EP ad € 74.989)

# Vrije Academie

De Vrije Academie (VA) richt zich op beeldend kunstenaars en de zich naar professionele kwaliteit ontplooiende amateurs en heeft drie hoofdfuncties: die van academie, werkplaats en forum of ontmoetingsplaats. De VA stelt werkplekken en ateliers beschikbaar aan kunstenaars, heeft een aanbod van cursussen en workshops en organiseert tentoonstellingen en projecten, waaronder het project 'Artistiek asiel' voor vluchtelingen die in een asielzoekerscentrum verblijven.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie is niet onder de indruk van het plan van de VA. Het concept van de vrije academie vervulde decennia geleden een functie, maar is in de huidige tijd en in de huidige organisatie van het beeldende kunstenveld een achterhaald fenomeen. De VA biedt geen erkende vakopleiding. De commissie erkent het nut van cursussen en workshops op het gebied van de beeldende kunst voor de talentvolle amateur. De positionering van de VA hierin is echter niet helder. Het onderscheid met het Koorenhuis is gebaseerd op kwaliteitscriteria. Het is onduidelijk wat deze criteria precies zijn. Ook de criteria voor het aannamebeleid van cursisten zijn niet duidelijk. Er is sprake van overlap met activiteiten van andere instellingen zoals Koorenhuis, Grafische Werkplaats, Koninklijke Academie en Bibliotheek, o.a. voor wat betreft studium generale, masterclasses en bibliotheekfaciliteiten. Het bereik is gering. De commissie erkent het belang van betaalbare werkplekken voor kunstenaars en van het stimuleren van ontmoetingen tussen kunstenaars via projecten en andere initiatieven. De commissie adviseert in het pand van de VA een werkplaatsfunctie voor kunstenaars te handhaven, maar ziet instandhouding van het instituut VA daarvoor niet als een doelmatig middel.

Naast alle inhoudelijke kanttekeningen vindt de commissie de bedrijfsvoering van de VA een punt van zorg. De afgelopen jaren zijn afgesloten met tekorten die nog konden worden opgevangen via de algemene reserve. Het beleidsplan wekt de indruk dat de organisatie grotere financiële risico's neemt dan verantwoord is. De zakelijke kant en de financiële realiteit dreigen ondergeschikt gemaakt te worden aan de wens om projecten en beleidsvoornemens te realiseren. Het plan geeft geen blijk van de intentie de ambities te baseren op een degelijke bedrijfsvoering.

De VA kondigt in zijn beleidsplan bovendien plannen aan voor verbouwing en uitbreiding van de accommodatie. De financiële consequenties daarvan zijn niet duidelijk en het beleidsplan van de VA toont de noodzaak niet aan. De commissie ziet niets in realisatie van deze plannen onder auspiciën van de VA.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie aan de VA beëindigen.

Werkplaatsfunctie voor kunstenaars in het pand van de VA handhaven. De commissie adviseert hiervoor € 200.000 te reserveren.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het inhoudelijk oordeel van de commissie Zonderop over de Vrije Academie. De Vrije Academie geeft zelf aan het als een belemmering te hebben ervaren dat zij op basis van het meerjarenbeleidsplan gehouden is zich te richten op het tussengebied tussen het Koorenhuis en de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten. De Vrije Academie ervaart dit als een onduidelijk gebied en een opdracht die op gespannen voet staat met de betekenis die zij wil hebben voor de professionele en zich naar professionaliteit ontwikkelende kunstenaar. De combinatie van werkplaats voor professioneel werkende kunstenaars en een vrijetijdsaanbod aan cursussen voor de gevorderde amateur is niet vanzelfsprekend en is niet gelukkig gebleken. Wij willen daarom het advies van de commissie Zonderop volgen door de taakomschrijving te beperken tot die van werkplaats voor de professionele kunstenaar en het vrijetijdsaanbod voor amateurs te laten verzorgen door het Koorenhuis.

In overleg met de VA willen wij een haalbaar plan ontwikkelen, desgewenst bijgestaan door een extern adviseur. Over dit plan dient medio 2005 een besluit genomen te worden.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie voor de eerste zes maanden van 2005 te continueren op het huidige niveau. Op basis van het in de eerste helft van 2005 ontwikkelde plan wordt een besluit genomen over subsidiëring vanaf 1 juli 2005.

**Budget 2004** € 312.463

**Budget eerste helft 2005** € 156.232

## 3.2 Podia

# Theater Diligentia en PePijn

Diligentia en PePijn vallen onder één bestuur, directie en organisatie. Beide theaters hebben een aparte begroting en exploitatie. Diligentia is een podium voor cabaret, kleinkunst en muziektheater, wereldmuziek en kamermuziek. Medio 2002 is Diligentia gesloten voor renovatie. Begin 2004 is het gerenoveerde theater in gebruik genomen. PePijn is een podium voor startende cabaretiers en stand-up comedians. Daarnaast dient PePijn als podium voor try-outs of leesvoorstellingen van ervaren cabaretiers en stand-up comedians.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

Diligentia profileert zich als theater voor een breed publiek met familievoorstellingen, aandacht voor de jeugd en ruimte voor amateurgezelschappen. Het plan gaat uit van een continueren van het bestaande profiel van het theater in een verbeterde accommodatie.

De cabaretprogrammering is breed en volgt het aanbod zonder dat er uitgesproken eigen keuzes worden gemaakt. Op het gebied van theaterconcerten en muziektheater, in dit geval te verstaan als unplugged popmuziek en artiesten zoals Mathilde Santing, Lori Spee, Thé Lau, maar ook het Groot niet te Vermijden, heeft Diligentia een traditie. Deze traditie zal worden voortgezet. Zowel cabaret als de muziekprogrammering in dit theater zijn populaire genres en Diligentia vervult een nuttige rol door dit aanbod in Den Haag te brengen. Het door Diligentia gewenste overleg over de programmering van cabaret in Den Haag lijkt de commissie noodzakelijk. De commissie adviseert Diligentia hiertoe zelf het initiatief te nemen.

Kamermuziek wordt alleen geprogrammeerd op basis van verhuur, zoals aan de Stichting Kamermuziek die acht tot twaalf concerten realiseert en aan het Residentie Orkest dat ongeveer acht concerten per seizoen wil realiseren. In het verleden heeft Diligentia zich ook gericht op wereldmuziek. Deze programmering wil Diligentia voortzetten. Hiervoor wordt continuering van de programmerings-subsidie gevraagd. De ideeën op dit gebied zijn echter erg weinig concreet.

De commissie heeft onvoldoende vertrouwen in dit onderdeel en vindt de ideeën

van Korzo hierover en de programmering van Theater Zwembad de Regentes op dit gebied interessanter en helderder. De commissie adviseert dan ook de programmeringsubsidie voor wereldmuziek aan Diligentia te beëindigen. Omdat de commissie de programmering van wereldmuziek wel belangrijk vindt adviseert zij het beschikbare bedrag te blijven bestemmen voor wereldmuziek en aan een aantal podia, waaronder in elk geval Korzo en Theater Zwembad de Regentes, te vragen hiervoor een plan in te dienen.

De commissie ziet geen heil in het aantrekken van een educatief medewerker door Diligentia, gezien het populaire karakter van de programmering en omdat de taak en inhoud van deze functie onvoldoende worden onderbouwd.

PePijn had ooit een belangrijke functie als kweekvijver voor cabaret. PePijn heeft nog altijd een nuttige functie op dit gebied, maar in mindere mate dan weleer. Stand-up comedians komen vooral voort uit het uitgaanscircuit en veel minder uit het traditionele zalencircuit. De commissie is van mening dat PePijn in stand moet blijven vanwege de rol die dit podium nog altijd vervult voor try outs en beginnend talent, hoewel het beleidsplan inhoudelijk mager is.

Een beoordeling van de exploitatie en het noodzakelijke subsidieniveau van Diligentia is op dit moment -na een ingrijpende renovatie van ruim anderhalf jaar- lastig. Er zijn nogal wat veranderingen in de exploitatie. Allereerst is de hoogte van de huur nog niet bekend. De commissie gaat ervan uit dat de huur en de bijbehorende noodzakelijke subsidie door de gemeente los van dit advies geregeld worden. In zijn begroting houdt Diligentia rekening met overstap naar de CAO Theater, het aantrekken van een educatief medewerker en omzetting van twee gesubsidieerde arbeidsplaatsen in een vast dienstverband. Dit leidt tot verhoging van de kosten. Vanaf 2006 kan geen aanspraak meer gemaakt worden op incidentele bedragen voor de omzetting van gesubsidieerde arbeid. Tegenover de kostenverhoging staat een hogere raming van de publieksinkomsten. Deze verhoging van de publieksinkomsten moet mogelijk zijn in de vernieuwde accommodatie. Ook de verpachting van de horeca heeft een gunstige invloed op de exploitatie. De geraamde inkomsten lijken de commissie haalbaar. De begroting van PePijn, zoals gepresenteerd in het beleidsplan, vertoont een tekort van € 16.030 in 2005. Alle bedragen in de begroting zijn geïndexeerd, met uitzondering van de subsidie. Na indexering van de subsidie resteert een tekort

van slechts een paar duizend euro. De formatie van PePijn bestaat uit 4 fte, waarvan 0,5 gesubsidieerde arbeidsplaats. Deze laatste lijkt daadwerkelijk additioneel, zodat omzetting in reguliere arbeid niet noodzakelijk is. De begroting houdt daar ook geen rekening mee. De commissie is van mening dat het bedrag waarvoor het theater verhuurd wordt aan artiesten substantieel omhoog kan. Voor de zaalhuur die PePijn berekent, kan men zelfs in het amateurtheatercircuit bijna nergens meer terecht. De commissie adviseert de gemeente het bestuur van Diligentia en PePijn opdracht te geven de exploitatie van PePijn op bedrijfsmatige leest te schoeien.

De theaters vervullen een nuttige functie met hun aanbod van cabaret en muziektheater. De commissie heeft kritisch naar de begrotingen en het subsidieniveau van Diligentia en PePijn gekeken omdat de theaters weinig culturele, kwetsbare programmering hebben. Het overwegend populaire en goedlopende aanbod dat de theaters brengen, vraagt om een kritische houding ten opzichte van subsidiëring uit de cultuurbegroting. De commissie is van mening dat er in de begrotingen van Diligentia en PePijn behoorlijk wat ruimte zit. De commissie adviseert de exploitatiesubsidie aan Diligentia en PePijn te verminderen met € 80.000 (prijsspeil 2004), omdat zij de beheerlasten te royaal vindt, de aanstelling van een educatief medewerker ontraadt en de eigen inkomsten van PePijn voor verbetering vatbaar vindt. Zij adviseert het bestuur van Diligentia en PePijn een integrale bedrijfsvoering voor beide theaters te bewerkstelligen. De commissie adviseert tenslotte ook de exploitatie van Diligentia en PePijn begin 2007 door te lichten en op basis daarvan het subsidieniveau opnieuw te bezien.

#### *Advies commissie Zonderop*

Exploitatiesubsidie aan Diligentia en PePijn vooralsnog verminderen met € 80.000 (prijsspeil 2004).

Huurniveau van Diligentia en bijbehorende subsidie apart bezien.

Het bestuur van Diligentia en PePijn opdracht te geven de exploitatie van PePijn op bedrijfsmatige leest te schoeien en de bedrijfsvoering van Diligentia en PePijn te integreren.

Begin 2007 de exploitatie van Diligentia en PePijn door te lichten en op basis daarvan het subsidieniveau opnieuw te bezien.

Programmeringsubsidie voor wereldmuziek aan Diligentia beëindigen.

De commissie adviseert Diligentia zelf initiatief te nemen voor overleg over de programmering van cabaret.

### Reactie

Wij stemmen in grote lijnen in met het advies, maar plaatsen ook een paar kanttekeningen.

Wij onderschrijven de functie van de theaters voor de stad. Een beoordeling van de exploitatie en het noodzakelijke subsidieniveau van Diligentia is op dit moment, na een ingrijpende verbouwing van ruim anderhalf jaar, niet eenvoudig. Op grond hiervan achten wij de voorgestelde subsidieverlaging van € 80.000 op dit moment niet gewenst. We zullen de exploitatie van de beide theaters in 2006 (laten) doorlichten en op basis daarvan het subsidieniveau opnieuw bezien, waarbij het feit dat de theaters een weinig cultureel kwetsbare programmering hebben, zal worden meegewogen. Wij merken op dat de bedrijfsvoering van Diligentia en PePijn reeds geïntegreerd is en dat daaruit geen besparingen meer mogelijk lijken. De huisvestingslasten en de bijbehorende noodzakelijke subsidie -op dit moment nog vast te stellen na de ingrijpende verbouwing van Diligentia- zal apart worden bezien. Wij kunnen ons vinden in de visie van de commissie Zonderop dat de programmering van wereldmuziek in dit theater minder voor de hand ligt dan in theaters als Korzo en Theater Zwembad de Regentes, die op dit gebied meer deskundigheid en ervaring bezitten. Het voorstel om het budget dat Diligentia totnogtoe ontving voor de programmering van wereldmuziek voor dit doel te blijven bestemmen en andere podia, waaronder met name de eerder genoemde, te vragen hiervoor plannen in te dienen, nemen wij over. In verband met de door Diligentia aangegane verplichtingen voor seizoen 2004/2005 en de nog door Korzo en/of Theater Zwembad de Regentes op te zetten plannen voor wereldmuziek, achten wij het reëel om de reeds geprogrammeerde wereldmuziek in de eerste helft van 2005 in Diligentia nog financieel te ondersteunen (met € 37.141). Vanaf de tweede helft van 2005 reserveren wij het bedrag voor de programmering voor wereldmuziek voor de nieuwe, nog in te dienen plannen door Korzo en/of Theater Zwembad de Regentes.

### Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan Diligentia en PePijn op het huidige niveau te continueren. De subsidie voor wereldmuziek ad € 74.281 op jaarbasis vanaf de tweede

helft 2005 te beëindigen en dit bedrag te reserveren voor nieuwe plannen voor wereldmuziekprogrammering van Korzo en/of Theater Zwembad de Regentes.

Voorts stellen we voor het subsidieniveau in verband met de nieuwe huisvestingslasten voor Diligentia separaat vast te stellen en de exploitatie te (laten) doorlichten in 2006.

### Diligentia

**Budget 2004** € 530.579

**Budget vanaf 2005** € 454.425

(eventueel aan te passen na bepaling van de nieuwe huisvestingslasten)

**Programmering wereldmuziek 2004** € 74.281

**Programmering wereldmuziek 2005** € 37.141

**Reservering programmering wereldmuziek 2005** € 37.141

**Reservering programmering wereldmuziek vanaf 2006** € 74.281

### Pepijn

**Budget 2004** € 141.919

**Budget vanaf 2005** € 141.919

# Jeugdtheater Pierrot

Pierrot is een theater met 135 stoelen, gelegen in stadsdeel Laak. Het theater richt zich op activiteiten voor jonge kinderen in de vorm van eigen programmering, schoolvoorstellingen en actieve kunstbeleving via Jeugdcircus Kraaienest. Daarnaast biedt Pierrot via verhueringen ruimte aan amateurgezelschappen en scholen. Tenslotte biedt Pierrot een plek voor wijkgerichte activiteiten. De belangrijkste doelstelling voor de komende periode is professionalisering van de organisatie.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Ongeveer 62% van de bezoekers van Pierrot komt uit Den Haag, de rest vooral uit de Haagse regio en het Westland. Van de Haagse bezoekers komt ongeveer 14% uit de directe omgeving van het theater.

De eigen programmering van Pierrot vindt plaats op woensdagmiddag en zaterdag en in de kleine schoolvakanties, ongeveer 60 voorstellingen per jaar. Deze programmering bestaat grotendeels uit niet landelijk gesubsidieerde gezelschappen, die spelen in wijkvoorzieningen en op scholen. De culturele waarde van dit aanbod is beperkt. Ook het publieksbereik is beperkt en ligt tussen de 5.000 en 6.000 bezoeken per jaar. Opvallend is dat het bereik in de wijk beperkt is, zoals blijkt uit bovenstaande cijfers. Daarmee lijkt Pierrot zijn functie van wijktheater niet waar te maken. Voor de schoolvoorstellingen van het Koorenhuis speelt Pierrot geen rol van betekenis. Het aantal voorstellingen in Pierrot is de laatste tijd afgenomen. De schoolvoorstellingen in Pierrot zijn vooral schoolvoorstellingen van het Spoorwijken KinderTheater (SKIT). Het SKIT is een initiatief dat niet structureel gesubsidieerd wordt in het kader van het cultuurbeleid. De makers zijn niet bekend in het landelijk jeugdtheatercircuit.

De activiteiten van de vrijwilligersorganisatie Jeugdcircus Kraaienest bewegen zich op het snijvlak van sociaal cultureel werk en amateurkunst. Het is ongetwijfeld een plezierige en zinvolle vrijetijdsbesteding voor kinderen, maar het is geen cultuuractiviteit die steun verdient in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur. Dit geldt ook voor de wijkactiviteiten waaraan het theater ruimte biedt. De cijfers weerspreken overigens een erg grote betekenis voor de wijk.

De huidige organisatie is erg wankel. Die bestaat nu uit twee parttime krachten, vier gesubsidieerde arbeidsplaatsen en een bestuur dat betrokken is bij uitvoerende activiteiten. De organisatie kan zo niet op een verantwoorde manier verder en er is relatief veel extra geld nodig om hem op een verantwoord minimum niveau te krijgen.

De commissie is zowel op inhoudelijk als op zakelijk vlak weinig enthousiast over Pierrot. De commissie ziet geen heil in forse investeringen in de organisatie. De commissie adviseert dan ook de subsidie aan Pierrot te beëindigen en te bezien of er een andere bestemming gevonden kan worden voor de accommodatie.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie aan Pierrot beëindigen.

Mogelijkheden tot herbesteding van de accommodatie in de cultuursector onderzoeken.

## **Reactie**

Zowel op het inhoudelijke als op het zakelijke vlak is Pierrot toe aan verbetering. Er moet een herstructurering plaatsvinden, waarbij onderscheid gemaakt dient te worden tussen bestuurlijke, artistieke en zakelijke verantwoordelijkheid. Tenzien van de zakelijke verantwoordelijkheid zijn door Pierrot inmiddels maatregelen genomen om de financiële administratie op orde te brengen. De administratie van het theater is sinds begin dit jaar ondergebracht bij een extern bureau. Wij zijn van mening dat Pierrot, net als andere stadsdeelgebonden voorzieningen in de verschillende stadsdelen, een rol van betekenis kan blijven vervullen. In het stadsdeel Laak zou Pierrot als cultureel anker kunnen fungeren en daarmee een bijdrage leveren aan de sociale samenhang in de wijk. Een centrum dat diverse culturele activiteiten initieert, waarbij zoveel mogelijk wordt samengewerkt met bewoners en instellingen op het terrein van de samenlevingsopbouw.

## **Voorstel**

Vanwege het belang van Pierrot voor het stadsdeel Laak, zowel in cultureel opzicht als voor de sociale cohesie, wordt voor het jaar 2005 een incidenteel bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is opgebouwd uit bijdragen uit de sectoren Cultuur en Welzijn, ieder voor een bedrag van € 50.000. In 2005 zal worden



bezien of deze bijdrage voor de jaren daarna zal worden gecontinueerd. Pierrot zal gevraagd worden een plan in te dienen dat rekening houdt met bovenstaande uitgangspunten.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 184.030</b>
<b>Budget 2005</b>	<b>€ 100.000</b>

(inclusief een eenmalige bijdrage ad € 50.000 uit het welzijnsbudget Laak)

## Koninklijke Schouwburg

De Koninklijke Schouwburg (KS) bestaat in 2004 tweehonderd jaar. De KS heeft een historische grote zaal met lijsttoneel met een capaciteit van 685 stoelen. De kleine bovenzaal, het Paradijs, heeft een maximale capaciteit van tachtig stoelen. Het Nationale Toneel (hNT) is de vaste bespeler van de KS. hNT speelt gemiddeld ongeveer honderd voorstellingen per seizoen in de KS, hetgeen gelijk staat met gemiddeld 40% van het totale aantal grote zaalvoorstellingen in de KS. De programmering van de KS bestaat in hoofdzaak uit toneel (77%) en daarnaast uit cabaret (12%) en uit diverse muzikale theatergenres (11%). De KS heeft een lange traditie van Franstalig theater.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De KS heeft een degelijk plan ingediend. Naast traditie en behoud van het goede dat is bereikt is er aandacht voor vernieuwing. De KS wil zich niet uitsluitend richten op het traditionele, vaak wat oudere publiek, maar met een brede programmering ook aantrekkelijk zijn voor nieuw, jonger publiek. Het gezicht van de KS wordt voor een belangrijk deel bepaald door het huisgezelschap hNT dat het goed doet en op zijn plaats is in de schouwburg. Een punt van zorg vindt de commissie de moeizame relatie tussen de KS en hNT. Beide instellingen zeggen zich in hun ontwikkeling en vernieuwing geremd te voelen door de andere partij. Hoewel er regulier overleg is tussen beide instellingen, betwijfelt de commissie of dit onderwerp op een werkelijk constructieve manier bespreekbaar is. Er is een risico dat er straks na de vernieuwing van de huisvesting van hNT twee instellingen met de rug naar elkaar staan, terwijl zij juist beide de vruchten van de nieuwe huisvesting zouden moeten plukken. Een harmonieuze samenwerking tussen hNT en KS is van het allergrootste belang voor beide instellingen.

Verbetering van de huisvesting van hNT is niet alleen voor het functioneren van het gezelschap, maar ook voor de KS belangrijk. Door realisatie van een kleine zaal met een vlakke vloer achter de KS kunnen traditie en vernieuwing op één locatie hand in hand gaan. Ook de programmering in het Paradijs moet een bijdrage leveren aan de vernieuwing en de verjonging van het publiek. De KS wil uit eigen middelen een kleine verbouwing financieren om de publieksfaciliteiten van het Paradijs op peil te brengen. De KS vraagt extra subsidie voor programmering

van het Paradijs. De commissie vindt de wens om het Paradijs te programmeren begrijpelijk vanuit de optiek van de KS, maar heeft er toch reserves bij.

Het totale aanbod in Den Haag overziend is de commissie van oordeel dat er voldoende kleine podia zijn. Programmeringssubsidie voor nog een klein podium heeft dus geen prioriteit. Om de vernieuwing en verjonging mede gestalte te geven zou de commissie het een goede zaak vinden als de KS een actievere rol op zich neemt als partner van (theater)initiatieven in de stad. De commissie verwijst hiervoor naar de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel van haar advies.

De commissie meent dat er in Den Haag, als stad van ambassades en internationale instellingen, bij uitstek publiek te vinden moet zijn voor internationale theaterklassiekers. Deze programmering heeft ook landelijke betekenis. Er is al een traditie van Franstalig theater, waarvoor het publiek voor ruim de helft uit Den Haag en voor de rest elders uit Nederland afkomstig is. De Franstalige voorstellingen lopen redelijk tot zeer goed, met zaalbezettingen van tegen de 60% tot zelfs 95%. De KS wil de internationale programmering uitbreiden tot grotere frequentie (van vier naar negen voorstellingen per jaar) en naast Franstalig theater ook voorstellingen uit Duitsland en Engeland halen. Hiervoor vraagt de KS een extra bedrag van € 90.000 per jaar. De commissie merkt op dat de KS voor deze programmering weinig inkomsten raamt uit buitenlandse fondsen, rijksfondsen voor internationalisering (HGIS-cultuurmiddelen) en sponsoring. De KS heeft aangegeven dat het de laatste jaren niet gelukt is via deze kanalen substantiële bedragen binnen te krijgen. Toch is de commissie van mening hier mogelijkheden moeten liggen.

De commissie vindt de internationale programmering interessant en adviseert de extra aanvraag hiervoor voor twee jaar gedeeltelijk te honoreren, met een bedrag van € 45.000, mits hiervoor middelen beschikbaar zijn. Na twee jaar zou evaluatie moeten plaatsvinden, op basis waarvan een besluit wordt genomen over voortzetting van deze subsidie. De commissie adviseert bij evaluatie in ieder geval te kijken naar kwaliteit van de programmering, publieksbereik en fondsenwerving naast de gemeentelijke subsidie.

De commissie adviseert, onder verwijzing naar de paragraaf Financiën en criteria in het algemene deel, de exploitatie te laten doorlichten op doelmatigheid.

#### *Advies commissie Zonderop*

Bestaande subsidie continueren en daarnaast de aanvraag voor buitenlandse programmering honoreren voor twee jaar voor een bedrag van € 45.000 op jaarbasis. Na twee jaar op basis van evaluatie te besluiten over continuering. Bij evaluatie in ieder geval te kijken naar de kwaliteit van de programmering, publieksbereik en fondsenwerving naast de gemeentelijke subsidie.

De exploitatie door te lichten op doelmatigheid.

De commissie beveelt de gemeente aan de besturen van hNT en de KS aan te spreken op verbetering van de onderlinge relatie en verder alles te doen wat in haar vermogen ligt om een harmonieuze samenwerking tussen hNT en KS te bevorderen.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over. De relatie van de Koninklijke Schouwburg en het Nationale Toneel zullen wij met de besturen van beide instellingen opnemen. Met betrekking tot de geadviseerde doorlichting op doelmatigheid verwijzen wij naar ons voorstel in paragraaf 1.3 Helder en doelmatig bestuur.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan de Koninklijke Schouwburg te continueren op het huidige niveau. Voorts stellen wij voor om voor de jaren 2005 en 2006 een extra subsidie toe te kennen van € 47.738 per jaar ten behoeve van buitenlandse programmering. Wij stellen voor op basis van een evaluatie in 2006 te besluiten over continuering van deze extra subsidie voor 2007 en 2008.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 2.478.254</b>
<b>Budget 2005 en 2006</b>	<b>€ 2.525.992</b>

# Korzo

**Korzo is een podium met een grote zaal met een capaciteit van 170 stoelen, een kleine zaal met negentig stoelen en een studio. Naast een podium is Korzo ook een productiehuis op het gebied van dans en nieuwe muziek. Eens per twee jaar organiseert Korzo het festival CaDance, waarvoor een apart plan is ingediend dat wordt besproken in de paragraaf 3.4 Theater en dans.**

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Korzo heeft zich in het afgelopen decennium in Den Haag een solide plaats veroverd op het gebied van de hedendaagse (moderne) dans. De uitstraling van Korzo reikt -mede door de vele danspremières- verder dan de stadsgrenzen. Landelijk en in toenemende mate ook in het buitenland geniet Korzo bekendheid.

De koppeling van podium en productiehuis is gelukkig gebleken. Korzo brengt kleinschalige dans- en theatervoorstellingen en concerten die deels in eigen huis worden geproduceerd. Door de constante stroom van activiteiten, eigen- en gastproducties, festivalachtige evenementen (zoals 4 Steps Forward, Voorjaarsontwaken en Adventures) en -incidenteel- workshops komt Korzo bruisend over.

Het verzoek om versterking van de organisatie verdient, gezien de kwaliteit en functie van Korzo, steun, zij het niet voor het volledige bedrag. In de gevraagde extra exploitatiesubsidie is een bedrag van € 33.700 opgenomen ter compensatie van de sterk gestegen werkgeverslasten. Net als andere instellingen zal Korzo hiervoor binnen de eigen begroting een oplossing moeten vinden. De commissie adviseert de resterende € 100.000 wel te honoreren.

In het dansproductiehuis biedt Korzo jong en nieuw talent een plaats en doet dat vanuit een open houding ten opzichte van verschillende dansvormen. Dit resulteert echter niet in vrijblijvendheid, want Korzo kijkt kritisch naar elk idee, de inhoud van het plan en de achtergrond en ervaring van de maker. Dit artistieke beleid leidt tot een eigentijdse, speelse en gevarieerde programmering, met verrassingen en soms ook teleurstellingen. De band met enkele ex-NDT-ers die zich afgelopen jaren op het avant-garde pad begaven, is opvallend en waardevol. Korzo kan zich met recht een danslaboratorium noemen. De voorstellingen zijn in hoge mate professioneel. Korzo heeft een eigen, trouw danspubliek.

De vraag van Korzo om een structurele gemeentelijke bijdrage voor dansproducties in plaats van jaarlijks toegekende projectsubsidies vindt de commissie reëel, hoewel niet voor het volledige bedrag. De commissie stelt daarom € 30.000 voor in plaats van de gevraagde € 50.000.

Het muziekproductiehuis waar gemiddeld vier muziekproducties per jaar ontstaan, vormt de kern van het muziekbeleid van Korzo. De programmering is kleinschalig en heeft een vrij avant-gardistisch karakter. De producties zijn vaak disciplineoverschrijdend en hebben een theatrale component. De goede samenwerking met het Koninklijk Conservatorium beschouwt de commissie als een sterk punt. De programma's trekken een klein, maar gespecialiseerd publiek. De muziekprogrammering van Korzo is een waardevol onderdeel binnen het Haagse muziekaanbod. De commissie vindt het een realistisch en zinnig plan.

Interessant vindt de commissie ook het idee om het nieuwe muziekbeleid en het niet-westerse muziekbeleid meer te integreren. De ideeën over nieuw gecomponeerde muziek door niet-westerse componisten en een serie 'muziek in de verdrukking' rond verboden muziek en instrumenten, verdienen ondersteuning. Korzo vraagt echter geen extra geld aan voor programmering van wereldmuziek. De commissie adviseert de gemeente voor de invulling van het geoormerkte budget voor wereldmuziekprogrammering een plan op te laten stellen door een aantal podia (zie ook het advies over Diligentia). Op grond van de ideeën van Korzo adviseert de commissie Korzo in elk geval te betrekken bij het opstellen van een plan voor wereldmuziekprogrammering.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie aan Korzo verhogen met de volgende bedragen: € 100.000 aan exploitatiesubsidie, € 30.000 voor dansproducties en € 10.000 voor nieuwe muziek (prijspeil 2002).

Korzo te betrekken bij het opstellen van een plan voor wereldmuziekprogrammering.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Het productiehuis is van groot belang voor het initiëren en presenteren van nieuwe ontwikkelingen in de dans. De Raad heeft waardering voor de zorgvuldigheid

waarmee dit gebeurt. De artistiek leider heeft een goede intuïtie voor talent. De Raad constateert dat de producties van Korzo Productiehuis in de afgelopen cultuurnotaperiode beter zichtbaar zijn geworden in de rest van Nederland. De Raad vindt het bemoedigend dat het productiehuis vaste relaties wil opbouwen met de meer gevorderde choreografen om hun meer continuïteit in de artistieke ontwikkeling te kunnen bieden. De Raad sluit zich aan bij het uitgangspunt van Korzo Productiehuis dat dit geen consequenties mag hebben voor de ontwikkeling van beginnende makers.

Tot slot bepleit de Raad een actieve, stimulerende houding van het productiehuis om middelgrote en grote dansgezelschappen te interesseren voor de onafhankelijke choreografen die uit het productiehuis voortkomen.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad erkent het grote belang van het productiehuis voor de ontwikkeling en presentatie van nieuwe dansinitiatieven. Het productiehuis is een essentiële schakel tussen de opleidingen, werkplaatsen en dansgezelschappen. Hoewel het productiehuis getuigt van grote inhoudelijke betrokkenheid door bij te willen dragen aan extra coaching, internationalisering en discoursvorming, acht de Raad het niet noodzakelijk om hier in de vorm van structurele taakuitbreidingen op in te spelen. De kernfunctie van Korzo Productiehuis is het begeleiden van choreografen en het presenteren van vernieuwende dansvoorstellingen. De Raad is positief over Korzo Productiehuis voor de Dans en adviseert derhalve de subsidiëring in het kader van de Cultuurnota op het huidige niveau te continueren.

#### **Reactie**

Wij stemmen grotendeels in met het advies. Om budgettaire redenen kunnen wij niet het gehele advies overnemen. Het theater neemt met een programmering die in het algemeen niet als gemakkelijk wordt aangemerkt een belangrijke plaats in in Den Haag. Ook de Raad voor Cultuur onderkent het artistieke functioneren en het grote belang van het theater als productiehuis voor muziek en dans in Den Haag en adviseert continuering van de structurele subsidies voor beide disciplines op het bestaande niveau. Wij onderschrijven het advies om de exploitatiesubsidie te verhogen ter versterking van de organisatie.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de structurele subsidie te verhogen met € 110.000 waarvan € 100.000 exploitatiesubsidie en € 10.000 voor nieuwe muziek. Wij nodigen Korzo uit een plan in te dienen voor de programmering van wereldmuziek.

**Budget 2004** € 613.502

**Budget vanaf 2005** € 732.020

# Openluchttheater Zuiderpark

Het Openluchttheater Zuiderpark (OLT) is -de naam zegt het al- een openluchttheater in het Zuiderpark met een capaciteit van ongeveer duizend plaatsen. Jaarlijks worden in de periode tussen 1 mei en 30 september tenminste zestig voorstellingen aangeboden onder voorbehoud van afgelastingen door slecht weer.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Het OLT is een laagdrempelige buitenvoorziening met een programmering voor een breed publiek. De commissie vindt het OLT met zijn unieke positie een waardevolle voorziening voor de stad.

De basis van de programmering bestaat uit veertien kindervoorstellingen, veertien familievoorstellingen, zes popconcerten, vijf folkloristische voorstellingen, vijf filmvoorstellingen, vier multiculturele evenementen, vier kleinkunstvoorstellingen, twee licht klassieke concerten, drie bijzondere voorstellingen en vier voorstellingen van derden. De programmering is zeer gevarieerd en dat vindt de commissie een goed uitgangspunt voor deze voorziening. Het plan van het OLT beschrijft niet welke artistiek-inhoudelijke keuzes hierbij gemaakt worden. De programmering van de afgelopen seizoenen bevindt zich voor een belangrijk deel op het snijvlak tussen amateurkunst en professionele voorstellingen. De commissie hecht eraan dat het OLT de komende tijd een kwalitatieve verbetering van de programmering realiseert zonder daarbij overigens het laagdrempelige karakter uit het oog te verliezen. Tevens hecht de commissie zeer aan een cultureel diverse programmering op dit podium dat zich daar, vanwege zijn ligging en laagdrempelige karakter, erg voor leent. Groei van het aantal bezoekers acht de commissie zeker haalbaar. Een verhoging van de subsidie ter versterking van de organisatie lijkt de commissie reëel. De commissie adviseert hieraan kwalitatieve verbetering van de programmering, cultureel diverse programmering en vergroting van het publieksbereik als voorwaarden te verbinden. De commissie ziet geen aanleiding om voor 2005 een eenmalig extra bedrag van bijna € 10.000 te honoreren. Het OLT dient er zelf voor te zorgen dat de groei van de kosten en inkomsten gelijke tred houden.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 9.351 (prijspeil 2002) en hier een kwalitatieve verbetering van de programmering, cultureel diverse programmering en vergroting van het publieksbereik als voorwaarden aan te verbinden.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het OLT te verhogen met € 9.920.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 65.767</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 75.687</b>

# Paard van Troje

Na een lange verbouwingsperiode is de vernieuwde accommodatie van het Paard van Troje in september 2003 geopend. Het poppodium beschikt nu over een grote zaal met een maximumcapaciteit van 1.100 bezoekers, een kleine zaal met een maximumcapaciteit van driehonderd bezoekers en een café, dat verpacht wordt.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De verbouwing is zeer geslaagd en oogst landelijk waardering. Het is goed dat Den Haag weer beschikt over een groot poppodium. Het Paard van Troje is, als het enige gespecialiseerde grote podium voor popmuziek, de spil in de infrastructuur voor live popmuziek in Den Haag. Omdat het Paard van Troje zich vooral richt op jongeren, heeft het bij uitstek een taak op het gebied van culturele diversiteit. Het beleidsplan verwoordt dit ook. Het Paard van Troje moet er zijn voor jongeren met verschillende culturele achtergronden en houdt daar in zijn programmering rekening mee.

De commissie erkent dat het moeilijk is voor het Paard van Troje nu een meerjarig beleidsplan in te dienen. Er is nog heel weinig ervaring in de nieuwe situatie en er moeten veel veronderstellingen worden gedaan. Het plan van het Paard van Troje bevat weliswaar alle elementen die van een poppodium op dit niveau verwacht mogen worden, maar het doet niet erg geïnspireerd aan en straalt weinig ondernemerschap uit. Een verdere subsidieverhoging, zoals het Paard van Troje vraagt, lijkt de commissie een verkeerde keuze. Het bestaande aandeel van de subsidie in de totale exploitatie steekt niet ongunstig af ten opzichte van andere grote poppodia. Een aandeel van rond 10% is landelijk gangbaar. Dit moet ook voor het Paard van Troje goed werkbaar zijn, zeker nu het beschikt over uitstekende faciliteiten. Het is belangrijk dat het Paard van Troje in deze fase een goede basis legt voor een gezonde bedrijfsvoering en zich ondernemend opstelt. Vanuit die basis kunnen dan meer risicovolle programma's worden ontwikkeld.

De commissie ziet geen heil in een groei van de organisatie, zoals door het Paard van Troje aangegeven wordt. Poppodia moeten het hebben van een kleine, ondernemende en energieke vaste organisatie, die de kern vormt. De organisatie van het Paard van Troje moet de omslag maken naar zo'n klein en energiek model, wil het Paard van Troje een succes kunnen worden en gezond te exploiteren zijn.

Het bestuur van het Paard van Troje, dat recent voor een groot deel vernieuwd is, is hiervan doordrongen. Bij de invulling van de directeursfunctie was 'ondernemerschap' dan ook een belangrijke functie-eis. De commissie juicht de inspanningen van het huidige bestuur om van het Paard van Troje een gezonde en energieke organisatie te maken met een gezonde exploitatie toe. De organisatie zal zich de komende tijd onder leiding van de nieuwe directeur moeten bewijzen op dit punt. De commissie verwacht op basis van de ervaringen van de eerste paar maanden dat het erom zal spannen of het Paard van Troje het gaat redden.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie aan het Paard van Troje continueren op het huidige niveau.

## **Reactie**

De noodzaak van een poppodium in een grote stad als Den Haag, met een brede programmering die voortkomt uit de popcultuur, is voor ons onbetwist. Wij onderschrijven de opmerking van de commissie over de omslag naar een kleine organisatie niet, omdat wij van mening zijn dat de organisatie niet verder kan inkrimpen. Hoewel het subsidieniveau aan het Paard van Troje overeenstemt met het landelijk gemiddelde, zijn de vaste lasten hoog. Echter, gezien het feit dat de organisatie beschikt over een zeer goede nieuwe huisvesting, zijn wij van mening dat de noodzaak van een subsidieverhoging op dit moment niet bewezen is. Niettemin zal het Paard van Troje als organisatie zijn ondernemende kwaliteiten moeten tonen om een goede balans te vinden tussen een risicovolle en een meer mainstream programmering. Wij zullen de ontwikkelingen omtrent de exploitatie nauwlettend volgen.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het Paard van Troje te continueren op het huidige niveau.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 957.040</b> (inclusief € 58.734 amateurpop)
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 957.040</b> (inclusief € 58.734 amateurpop)

# Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater

De Stichting Exploitatie Muziekcentrum en Danstheater (SEM) is in 2002 opgericht als gevolg van de wens van het Nederlands Dans Theater (NDT) en het Residentie Orkest (RO) om de exploitatie van de zalen Lucent Danstheater (LDT) en Dr Anton Philipszaal (DAPZ) los te koppelen van deze huisgezelschappen.

De SEM heeft drie rollen:

- 'Huisbaas' van de huisgezelschappen NDT en RO;
- Eigen programmering, aanvullend op het aanbod van de huisgezelschappen, in de zalen LDT, DAPZ en in de Nieuwe Kerk;
- Exploitant van het complex LDT en DAPZ.

Het LDT heeft een capaciteit van 1.001 stoelen. In dit theater worden dans, opera en muziektheater geprogrammeerd. Dit theater is specifiek voor dans gebouwd en daarnaast uitstekend geschikt voor opera. De DAPZ is een grote concertzaal met een capaciteit van 1.890 stoelen. De Nieuwe Kerk, met een capaciteit van vijfhonderd plaatsen, dient als kamermuziekzaal.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De SEM is een nog jonge organisatie die zich in het begin van zijn bestaan vooral heeft moeten concentreren op het van de grond krijgen van de eigen organisatie, die moest ontstaan uit een fusie tussen de afzonderlijke zalen. Veel energie ging in die begintijd zitten in het bepalen van de relatie met de vaste bespelers. Eigenlijk is de SEM nu pas zover dat zij zich ook inhoudelijk op de toekomst kan gaan richten. Inhoudelijk gezien is er nu nog niet veel verandering te bespeuren ten opzichte van de situatie die geschetst werd in het advies van de commissie 's-Gravesande. Deze commissie schreef al dat voor versterking van de programmering en verbetering van het publieksbereik een lange adem nodig is.

Ondanks de financiële beperkingen die de SEM zich ook in de komende periode zal moeten opleggen meent de commissie dat het mogelijk is de zalen fantasievoller en vindingrijker te programmeren dan nu gebeurt. De programmering zou moeten bestaan uit een combinatie van artistiek hoogstaande programma's en aanbod dat

een weerspiegeling is van de regiofunctie die de zalen (ook) hebben. Hoogwaardige dansprogrammering zal vanuit de SEM zelf moeten worden geïnitieerd en niet via een tripartiet constructie, zoals het plan van International Dance Events voorstelt (zie onder de paragraaf Theater en Dans). De relatie met het Koninklijk Conservatorium zou kunnen worden aangehaald. Voor een goedlopend kamermuziekcentrum is niet veel programmeringssubsidie nodig. Ook zou er een groter beroep gedaan kunnen worden op landelijke fondsen. De SEM haalt daar momenteel relatief weinig uit. Zowel de dans- als de muziekprogrammastaf van de SEM lijkt niet in staat een in landelijk opzicht artistiek verbeeldingsrijk programma neer te zetten. Men is trendvolgend en te weinig trendsetter.

Voor wat betreft de marketing staat de SEM voor een lastige taak. De dansprogrammering trekt een eigen publiek. De muziekprogrammering is zeer divers en elk muziekgenre trekt daarbij een eigen doelgroep. Deze publieksgroepen overlappen elkaar amper. De commissie wijst erop dat het als één geheel in de markt zetten van de SEM-programmering een zware opgave is.

De Nieuwe Kerk werd totnogtoe geëxploiteerd door het Nederlands Congres Centrum/TCN, op basis van een overeenkomst met de Stichting Nieuwe Kerk. De Stichting Nieuwe Kerk heeft per 1 maart 2004 met de Jaarbeurs Utrecht een overeenkomst gesloten voor de exploitatie van de Nieuwe Kerk voor een periode van drie jaar. De SEM huurt de kerk van TNC en in de toekomst van de Jaarbeurs. Onder deze constructie -bij het ontbreken van een stabiele huurrelatie en duidelijkheid over huurtarieven en beschikbare data- kan de SEM moeilijk een kleine zaalprogrammering opbouwen. Vrije beschikking over een kleine zaal is van belang omdat de muziekpraktijk daarom vraagt. Orkesten treden lang niet meer altijd in volledige bezetting op maar ook in ensembles van diverse samenstelling. Ook het plan van het Residentie Orkest gaat mee in deze ontwikkeling. Daarnaast is er de historische muziekpraktijk die zich in de Nieuwe Kerk bij uitstek op zijn plaats voelt.

De commissie adviseert de gemeente de huisvesting en het groot onderhoud op korte termijn in ogenschouw te nemen en daarbij een visie op de zalen te ontwikkelen voor de lange termijn. Gelet op het gebrek aan uitstraling van de DAPZ en de problematiek rond de Nieuwe Kerk zou in de toekomst een sloop/nieuwbouwvariant voor de DAPZ serieus in overweging genomen moeten worden, waarbij een multifunctioneel zalencentrum wordt teruggebouwd.

In het huidige meerjarenbeleidsplan is een begin gemaakt met de noodzakelijke financiële versterking van de zalen, door een verhoging van de structurele subsidie met € 317.600.

In het meerjarenbeleidsplan voor de periode 2005-2008 moet een volgende stap worden gezet. Hierbij heeft de commissie de wens om de SEM een kans te geven een steviger identiteit te ontwikkelen en zich op termijn de positie te veroveren die zij in het Haagse culturaanbod behoort te hebben de doorslag laten geven. Gelet op de beperkte financiële ruimte, is de stap die gezet kan worden noodgedwongen beperkt. De commissie ziet geen kans het optimum scenario van de SEM volledig te honoreren, maar adviseert wel de subsidie te verhogen, wederom met een fors bedrag. Daarbij zou de voorwaarde gesteld moeten worden dat de SEM een nieuw plan opstelt, dat gebaseerd is op de toegekende subsidieverhoging. Het nieuwe plan dient duidelijk te maken welk effect de subsidieverhoging heeft op de kwaliteit van de programmering en hoe dit past in een geleidelijke ontwikkeling in de richting van het High Culture scenario en wat dit concreet inhoudt.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 400.000 (prijspeil 2002) voor de exploitatie.

Aan deze subsidieverhoging de voorwaarde te verbinden dat de SEM een nieuw plan indient, gebaseerd deze verhoging, en zorgt voor een kwalitatieve versterking van programmastaf en voor verbetering van de marketing.

Het nieuwe plan dient aan te geven welk effect de subsidieverhoging heeft op de kwaliteit van de programmering, hoe dit past in een geleidelijke ontwikkeling in de richting van het High Culture scenario en wat dit concreet inhoudt.

Programmeringssubsidie van € 781.648 continueren en als volgt oormerken: dans € 312.659 (40%), muziek € 312.659 (40%) en bijzondere projecten € 156.330 (20%)

Lange termijnvisie ontwikkelen op de zalen LDT, DAPZ en de Nieuwe Kerk en daarbij sloop van de DAPZ en vervanging door een grote en kleine zaal serieus in overweging te nemen.

#### **Reactie**

Wij zullen het advies nu niet overnemen.

Ten aanzien van de omstandigheden waarbinnen de SEM moet werken is nog een aantal zaken onduidelijk. Er is bijvoorbeeld nog geen sprake van definitieve afspraken tussen het RO, het NDT en de SEM over de onderlinge verplichtingen en

verantwoordelijkheden. Daarnaast heeft het college van b&w besloten om de SEM toe te voegen aan de lijst van instellingen die aan een doelmatigheidsonderzoek worden onderworpen (zie paragraaf 1.3 *Helder en doelmatig bestuur*). Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek en helderheid over de eerder genoemde omstandigheden kan een nader besluit over de subsidie aan de SEM voor volgende jaren genomen worden.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan de SEM op het huidige niveau te continueren. In afwachting van de uitkomsten van het onderzoek zal een bedrag ad € 250.000 voor verhoging gereserveerd worden.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 801.361</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 801.361</b>
	<b>(+ reservering € 250.000)</b>



# Stichting Atrium Den Haag

Stichting Atrium Den Haag (STAD) heeft als doel de programmering van sportieve, educatieve, culturele, maatschappelijke en op amusement gerichte evenementen en activiteiten in het Atrium van het stadhuis (de 'vitrine van de stad') en de culturele programmering van het Spuiplein. Van de zeer uiteenlopende activiteiten in het Atrium komt alleen de culturele programmering, bestaande uit podiumkunsten, tentoonstellingen, lezingen en festivals, ten laste van het programmeringsbudget van STAD. Naast STAD organiseren ook gemeentelijke afdelingen en andere (maatschappelijke) organisaties activiteiten in het Atrium.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie vindt het een goede zaak dat er activiteiten plaatsvinden in het Atrium dat daarmee als vitrine van de stad fungeert. De activiteiten zijn echter zeer divers en lang niet altijd cultureel. De commissie vindt de positie van STAD naast de Facilitaire Dienst (FAD), die het Atrium beheert en verhuurt, en temidden van programmering door andere organisaties erg onduidelijk. Het brede doel dat de gemeente met het Atrium nastreeft, namelijk 'huiskamer van Den Haag' zijn, maakt een consistente culturele programmering onmogelijk. Hierdoor ziet de commissie geen heil in eigen projecten van STAD. Door de jaren heen is gebleken dat zich steeds weer tal van culturele initiatieven aandienen, die het Atrium als podium of expositieruimte willen gebruiken. De commissie vindt het wel belangrijk dat dergelijke initiatieven tegen een cultureel huurtarief gebruik kunnen maken van het Atrium en gefaciliteerd worden. De programmering van het Spuiplein behoort ook in de huidige periode tot de doelen van STAD en de openluchtbioscoop bestaat al. Deze wordt geprogrammeerd door Pathé en het Filmhuis.

De commissie is niet overtuigd van de meerwaarde van STAD en vindt bovendien de verhouding tussen overhead en programmering erg ongunstig. De commissie adviseert STAD op te heffen en de culturele verhuur onder te brengen bij het Bureau Evenementen van de gemeentelijke FAD, die zich zo nodig kan laten bijstaan door een programmaraad die de kwaliteit in de gaten houdt. Een jaarlijks bedrag ter grootte van het bestaande programmeringsbudget voor STAD zou voldoende moeten zijn voor een adequate uitvoering van culturele verhuur door de FAD.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie aan STAD beëindigen.

Het faciliteren van culturele activiteiten en culturele verhuur van het Atrium onder te brengen bij de FAD, die zich desgewenst kan laten bijstaan door een programmaraad.

Voor uitvoering van deze taak aan de FAD een bedrag ter grootte van maximaal het bestaande programmeringsbudget (€ 50.439) beschikbaar te stellen.

## **Reactie**

Wij nemen het advies niet over. Wij vinden de faciliterende rol voor culturele activiteiten en culturele verhuur geen taak voor een gemeentelijke dienst. Wij willen daarom STAD in stand houden als partij die initiatieven van derden faciliteert. De opdracht aan STAD zal zich dan ook tot die taak beperken.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan STAD te continueren op het huidige niveau, met als voorwaarde dat STAD zich beperkt tot de taak van het faciliteren van initiatieven van derden.

**Budget 2004** € 112.815

**Budget vanaf 2005** € 112.815

# Theater aan het Spui

Theater aan het Spui is een vlakkevloertheater met twee zalen met een capaciteit van 310 en 160 stoelen. De programmering bestaat voornamelijk uit gesubsidieerde reisvoorstellingen op het gebied van toneel en dans. Het theater wordt regelmatig gebruikt als festivallocatie.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie 's-Gravesande constateerde vier jaar geleden dat Theater aan het Spui de hooggespannen verwachtingen bij de opening niet geheel heeft waargemaakt. De commissie adviseerde daarom het theater meer financiële armslag te geven, zowel op het gebied van programmering als productie. De exploitatiesubsidie en programmeringssubsidie zijn toen verhoogd met elk € 45.300 en voor de productiekern rond Mafaalani is € 349.412 beschikbaar gesteld. Helaas is de belofte van het initiatief rond Mafaalani niet ingelost en is zij inmiddels vertrokken.

In de komende periode wil Theater aan het Spui zich wederom verbinden aan een aantal makers, zij het wat meer op afstand en nu alleen in ondersteunende sfeer. Genoemd worden theatergroep Annette Speelt en het Nimbus Collectief, een dansinitiatief van Lonneke van Leth, Wolfert Bredero en Ad van Son. Annette Speelt heeft een beleidsplan ingediend, het Nimbus Collectief niet. Dit laatste initiatief doet een beroep op gemeentelijke projectsubsidies.

De commissie adviseert de subsidie die Theater aan het Spui nu krijgt voor instandhouding van infrastructuur voor productieondersteuning niet te continueren, doch een eventuele honorering van dit onderdeel afhankelijk te stellen van een nieuw in te dienen plan. De commissie vindt meer samenhang en samenwerking tussen de verschillende gezelschappen/makers en een aantal podia noodzakelijk om het theaterklimaat te versterken. De commissie adviseert een budget te bestemmen voor de versterking van het theaterklimaat in de stad en daar het budget voor de productie-infrastructuur aan toe te voegen. Meer hierover is te vinden in de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel.

Theater aan het Spui kan in de gelegenheid gesteld worden voor dit onderdeel een nieuw plan in te dienen samen met één of meer van de volgende gezelschappen/makers: De Appel, het Nationale Toneel, Annette Speelt en AlbA theaterhuis. Voor dit nieuwe plan kan een beroep gedaan worden op het door de commissie

geadviseerde budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat. Op basis van de ingediende plannen kan het budget verdeeld worden voor een periode van maximaal twee jaar, waarna op basis van evaluatie door deskundigen besloten kan worden over de periode daarna. Theatermakers in huis kunnen het theater helpen een eigen gezicht te vormen.

De commissie 's-Gravesande schreef destijds dat noch de programmering, noch het ingediende beleidsplan een echt inspirerende indruk maakte. Helaas is hierin, ondanks het feit dat het theater meer financiële armslag heeft gekregen, weinig verandering te bespeuren. De commissie verwacht dat deze kritiek wordt omgezet in inspirerende activiteiten. De eigen theater- en dansprogrammering hebben nu geen sterk profiel. Het theater behoort met zijn centrale ligging, de omvang van zijn zalen en zijn rol voor festivals wel tot de basisvoorzieningen van de stad, maar echt goed uit de verf komt dat alles niet. Een verdere subsidieverhoging voor programmering en versterking van de organisatie vindt de commissie niet opportuun.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie voor exploitatie, huisvesting en programmering continueren op het huidige niveau.

Subsidie voor de infrastructuur voor productieondersteuning beëindigen en het bedrag toevoegen aan het budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat. Theater aan het Spui in de gelegenheid te stellen een plan in te dienen samen met één of meer van de volgende gezelschappen/makers: De Appel, het Nationale Toneel, Annette Speelt en AlbA theaterhuis. Voor dit nieuwe plan kan een beroep gedaan worden op het door de commissie geadviseerde budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat. Het nieuwe plan dient samenhang te vertonen met en aanvullend te zijn op andere plannen die in dit kader worden ingediend.

De commissie adviseert subsidie voor maximaal twee jaar toe te kennen, indien er een goed nieuw plan wordt ingediend dat voldoet aan bovengenoemde randvoorwaarden. Uiterlijk na twee jaar dient evaluatie plaats te vinden op inhoudelijke ontwikkeling, samenwerkingsverbanden en bijdrage aan het Haagse theaterklimaat.

## **Reactie**

Wij tekenen bij het advies aan dat Theater aan het Spui een goede thuisbasis biedt aan festivals als CaDance, Holland Dance Festival, The Music in my Head en

Winternachten. Gezien de productieondersteuning die Theater aan het Spui aan deze festivals, maar ook aan gezelschappen zoals Annette Speelt levert, zal de bijdrage ter zake gecontinueerd worden.

### Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan Theater aan het Spui op het huidige niveau te continueren en Theater aan het Spui te verzoeken Annette Speelt te blijven ondersteunen bij het maken van theaterproducties.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 1.446.746</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 1.446.746</b>

## Theater Zwembad de Regentes

Theater Zwembad de Regentes is gevestigd in een voormalig zwembad. Achter de bescheiden gevel gaat een enorm gebouw schuil, met een grote zaal van 384 stoelen, een kleine zaal met zeventig plaatsen, een ruimte in het voormalige ketelhuis (capaciteit circa 45 bezoekers), het zogenaamde 'Diepe' onder de vloer van de grote zaal en nog ruim 150 m<sup>2</sup> 'onontgonnen' ruimte op de tweede etage. De programmering van het theater is zeer gevarieerd. De afgelopen seizoenen lag de nadruk op wereldmuziek, jeugd, toneel en moderne en niet-westerse dans. Het theater heeft een functie voor de Hindostaanse bevolkingsgroep en voor de wijk. Het heeft een Buurtpas exclusief voor wijkbewoners ontwikkeld.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

In de komende periode wil het theater zijn positie en aanbod versterken, een functie blijven vervullen voor de wijk en ter stimulering van het Haagse theaterklimaat een multidisciplinaire werkplaats oprichten voor theatermakers en taalkunstenaars.

De programmering zal zich richten op muziektheater en kleinschalige opera, toneel (o.a. Vlaamse gezelschappen, vrije producties, voorstellingen uit de eigen Werkplaats en van allochtone makers uit de omgeving), dans (o.a. niet-westers, NDT III), muziek (Singer & Songwriters, niet-westerse muziek, jazzmuziekcafé), jeugd (o.a. poppentheater). Jaarlijks wil het theater een voorstelling, die specifiek voor het gebouw gemaakt is, coproduceren met een theatermaker.

In de Werkplaats wil het theater makers de kans geven om een project te realiseren. Kernbegrip daarbij is een fascinatie voor taal. Elk project moet eindigen met een presentatie. Kansrijke projecten kunnen 'doorontwikkeld' worden tot een voorstelling.

Het aanbod van het theater is gevarieerd, evenals het plan voor de komende jaren. Het plan is zeer ambitieus.

Het theater heeft vanwege zijn gevarieerdheid geen duidelijk profiel. Men springt in de gaten die andere podia laten liggen. Dat is weliswaar een opportunistische benadering, maar een die in dit geval goed blijkt te functioneren. De programmering is inventief en vaak van verrassend goede kwaliteit. Het theater beschikt over een goed netwerk, waaruit interessante -en betaalbare- producties gehaald worden.

Bij de programmering worden de belangstelling en het bereik van het publiek niet uit het oog verloren.

Het gebouw leent zich vanwege zijn bijzondere oorsprong en grote hoeveelheid ruimte goed voor een werkplaats. De commissie verwacht dat deze vitale organisatie in staat zal zijn een positieve bijdrage te leveren aan het Haagse makersklimaat. Hoewel er op het eerste gezicht misschien niet echt behoefte lijkt aan versterking van nog een podium in Den Haag, verwacht de commissie van Theater Zwembad de Regentes een dermate positief effect voor het Haagse kunstklimaat, dat zij adviseert extra subsidie beschikbaar te stellen.

De extra exploitatiebijdrage van € 247.200 wordt vooral gevraagd voor versterking van de formatie, omzetting van ID-banen in reguliere banen (€ 87.200), onderhoud en afschrijvingen en energielasten. De commissie beoordeelt deze vraag als reëel. Met betrekking tot het voor de Werkplaats gevraagde bedrag van € 84.800, verwijst de commissie naar haar advies een budget te bestemmen voor ondersteuning en versterking van het theaterklimaat in de stad. Meer hierover is te vinden in de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel. De commissie adviseert een aantal gezelschappen/makers (De Appel, het Nationale Toneel, Annette Speelt en Alba theaterhuis) en een aantal podia in onderlinge samenhang en samenwerking plannen op te laten stellen voor de invulling van dit budget. Op basis van deze plannen kan het budget verdeeld worden voor een periode van maximaal twee jaar, waarna op basis van evaluatie door deskundigen besloten kan worden over de periode daarna. Theater Zwembad de Regentes is volgens de commissie één van de podia die in aanmerking komen voor indiening van een plan.

De commissie adviseert de gemeente voor de invulling van het geormerkte budget voor wereldmuziekprogrammering een plan op te laten stellen door een aantal podia. Zie ook het advies over Diligentia. Hoewel Theater Zwembad de Regentes hiervoor geen extra geld aanvraagt, adviseert de commissie dit theater in elk geval te betrekken bij het opstellen van een plan voor wereldmuziekprogrammering, omdat het heeft aangetoond dat het op dit gebied interessant weet te programmeren. Tenslotte merkt de commissie op dat de organisatie -ook na versterking- klein en kwetsbaar blijft. Het is dus zaak om niet teveel initiatieven en projecten tegelijk aan te pakken, iets waartoe een enthousiaste organisatie als die van Theater Zwembad de Regentes van nature wel geneigd zal zijn. De commissie adviseert zowel de gemeente als het bestuur van het theater toe te zien op afstemming tussen ambities en draagkracht van de organisatie.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 247.200 (prijsspeil 2002) t.b.v. de exploitatie.

Theater Zwembad de Regentes in de gelegenheid te stellen een plan in te dienen samen met één of meer van de volgende gezelschappen/makers: De Appel, het Nationale Toneel, Annette Speelt en Alba theaterhuis. Voor dit nieuwe plan kan een beroep gedaan worden op het door de commissie geadviseerde budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat. Het nieuwe plan dient samenhang te vertonen met en aanvullend te zijn op andere plannen die in dit kader worden ingediend. De commissie adviseert subsidie voor maximaal twee jaar toe te kennen, indien er een goed nieuw plan wordt ingediend dat voldoet aan bovengenoemde randvoorwaarden. Uiterlijk na twee jaar dient evaluatie plaats te vinden op inhoudelijke ontwikkeling, samenwerkingsverbanden en bijdrage aan het Haagse theaterklimaat. Theater Zwembad de Regentes te betrekken bij het opstellen van een plan voor wereldmuziekprogrammering.

De commissie adviseert zowel de gemeente als het bestuur van het theater toe te zien op afstemming tussen ambities en draagkracht van de organisatie.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Theater Zwembad de Regentes omschrijft in zijn beleidsplan zowel zijn podium- en presentatiefunctie als een nieuw op te richten werkplaats. Als podium biedt Theater Zwembad de Regentes een mooie ruimte die geschikt is om podiumkunstuitingen uit diverse disciplines te presenteren. De Raad rekent het in stand houden van theaterpodia echter tot de verantwoordelijkheid van de lokale overheid. Voor wat betreft de werkplaatsfunctie ontbeert het ingediende beleidsplan een heldere artistieke visie. De Raad heeft in het Vooradvies benadrukt dat bij werkplaatsen hoge eisen worden gesteld aan de leiding als het gaat om de coaching en begeleiding van jonge makers. Een dergelijk profiel ontbreekt bij Theater Zwembad de Regentes, de voorgenomen coaching zal grotendeels via extern te werven coaches plaatsvinden en slechts incidenteel door Raad van Advies of artistiek leider. Het beleidsplan maakt niet duidelijk met welke makers de instelling wil gaan werken en hoe Theater Zwembad de Regentes zich verhoudt tot de andere instellingen in Den Haag en de andere werkplaatsen in Nederland.

De Raad vindt het op zichzelf van belang dat in Den Haag werkplaats- dan wel productiehuisachtige mogelijkheden zijn, maar vindt de werkplaatsfunctie in het

beleidsplan onvoldoende uitgewerkt om voor de komende cultuurnotaperiode in aanmerking te komen voor structurele subsidie. De Raad vindt wel dat uit het beleidsplan enthousiasme en gedrevenheid spreekt en heeft vertrouwen in de directeur als cultureel makelaar.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is van oordeel dat het beleidsplan van Theater Zwembad de Regentes onvoldoende vertrouwen wekt voor wat betreft de coaching en begeleiding van jonge makers en dat een duidelijke artistieke visie ontbreekt. Wel spreekt de Raad zijn vertrouwen uit in de directeur als cultureel makelaar. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Theater Zwembad de Regentes en adviseert geen structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota te verlenen.

#### **Reactie**

Wij kunnen ons vinden in het advies dat door de commissie is uitgebracht ten aanzien van Theater Zwembad de Regentes waar het gaat om het beschikbaar stellen van een extra bijdrage voor versterking van de organisatie en exploitatie. Tegen de achtergrond van de tussentijdse, structurele subsidieverhoging ad € 100.000 (m.i.v. 2003), willen wij niet het totaal geadviseerde bedrag toevoegen aan de subsidie.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie van Theater Zwembad de Regentes te verhogen met € 169.735 ten behoeve van de exploitatie. Wij nodigen Theater Zwembad de Regentes uit een plan in te dienen voor de programmering van wereldmuziek.

**Budget 2004** € 298.927

**Budget vanaf 2005** € 468.662

## Zcala / Volksbuurtmuseum

Het Volksbuurtmuseum (VBM) heeft zich recent omgedoopt tot Zcala. Het is een multicultureel theater met een zaal met 104 plaatsen in de Schilderswijk. De instelling heeft een groot aantal taken:

- **intercultureel podium voor theater, muziek en dans, zowel experimenteel en minder laagdrempelig als laagdrempelige en amateurvoorstellingen.**
- **productiehuis voor theater en muziek dat zich heeft ontwikkeld tot een theaterwerkplaats.**
- **cultuureducatie voor basis- en voortgezet onderwijs, in het bijzonder onderzoek naar de Cultuurschool.**
- **Huis van Verhalen, gericht op het verzamelen van verhalen over migratie en stedelijke vestiging in verleden en heden, en op het doorgeven van deze verhalen via verschillende disciplines (vooral muziek, theater en educatieve exposities).**
- **bezoekerscentrum voor mensen (met name toeristen) die willen kennismaken met de multiculturele samenleving.**

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het VBM heeft een belangrijke taak in de stad als spil met betrekking tot culturele diversiteit in het Haagse cultuurveld. In de komende periode wil het VBM zich richten op vier functies: de theaterwerkplaats, de podiumfunctie, educatie en een kenniscentrum voor diversiteit.

Het VBM heeft een groot takenpakket, waarmee de afgelopen jaren weinig resultaat geboekt is. Zo is het nagestreefde aantal eigen producties bij lange na niet gehaald en heeft het project Cultuurschool zelfs geen concreet product opgeleverd. De benadering van specifieke doelgroepen door het VBM wordt onvoldoende gedocumenteerd, waardoor andere instellingen nauwelijks gebruik kunnen maken van de kennis van het VBM op dit gebied.

De afgelopen tijd is er een groot verloop geweest in de artistiek/inhoudelijke staf van het VBM, wat niet bevorderlijk was voor de continuïteit van de programmering, de opbouw van contacten en de binding met makers. Er is gebrek aan artistieke expertise in de huidige staf. Uit het beleidsplan van en gesprekken met het VBM is gebleken dat het VBM geen artistiek leider wil aantrekken, maar voor de werkplaats een aantal makers en coaches en de programmering wil laten invullen door ambassadeurs uit de grootste migrantengroepen in Den Haag. De commissie

heeft weinig vertrouwen in deze aanpak en verwacht niet dat deze tot kwalitatief goede resultaten leidt. Het VBM mist de aansluiting met jonge, getalenteerde en ambitieuze makers op landelijk niveau. Lokaal worden samenwerkingsverbanden aangegaan met instellingen die actief zijn op het terrein van de amateurkunst, zoals het Centrum voor Amateurkunst en het Koorenhuis. De werkplaats beweegt zich op amateur- en semi-professioneel niveau.

Het beleidsplan maakt in zijn geheel een onzorgvuldige indruk. Het getuigt niet van een heldere artistieke visie en is evenmin duidelijk over het bereik. Ook in zakelijk opzicht is het plan warrig. Organisatiestructuur en taakverdeling zijn onduidelijk. In de opbouw van de organisatie is sprake van scheefgroei van gesubsidieerde arbeid (10,7 fte) ten opzichte van reguliere arbeidsplaatsen (6,7 fte). De noodzaak van de door het VBM gewenste uitbreiding van het gebouw wordt niet onderbouwd in het beleidsplan. Uitbreiding is af te raden. De gemeente heeft intussen besloten het uitbreidingsplan niet te honoreren en in principe te kiezen voor een beperkte variant, waarin de huidige zaal gehandhaafd en verbeterd wordt.

Zowel de resultaten van de afgelopen jaren als het beleidsplan van het VBM schieten tekort. De conclusie kan dan ook niet anders luiden dan dat het zo niet verder kan. De commissie verwacht niet dat een opdracht tot het opstellen van een nieuw plan door deze organisatie tot wezenlijke veranderingen leidt. De commissie adviseert de subsidie aan het VBM te beëindigen. De commissie adviseert de gemeente het budget van het VBM te reserveren voor culturele diversiteit en een nieuw plan op te (laten) stellen voor interculturele programmering in de stad en voor stimulering en kwaliteitsverbetering van eigen initiatieven uit verschillende bevolkingsgroepen. Een intercultureel podium kan daar onderdeel van zijn. De commissie verwijst naar de opmerkingen die gemaakt zijn in de paragraaf Culturele diversiteit in het algemene deel. De commissie adviseert aan een intercultureel podium geen educatieve taken te koppelen, omdat deze geen meerwaarde hebben voor het podium en de werkplaats. Ook de organisatie van een apart kenniscentrum ontraadt de commissie. Kennisoverdracht moet een logisch gevolg zijn van het eigen succes en vraagt geen eigen organisatie op voorhand.

De commissie ontraadt vooralsnog investeringen in het gebouw en adviseert daarmee te wachten totdat duidelijk is of het podium een functie blijft houden en zo ja welke.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie beëindigen.

Voorlopig niet investeren in het gebouw.

Budget reserveren voor culturele diversiteit. Hiervoor een nieuw plan op te stellen door of in opdracht van de gemeente voor interculturele programmering in de stad en voor stimulering en kwaliteitsverbetering van initiatieven uit verschillende bevolkingsgroepen. Zie ook onder Culturele diversiteit in het algemene deel.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad heeft kritiek op zowel het functioneren van het Volksbuurtmuseum in de afgelopen periode als op het voorliggende beleidsplan. Het plan gaat vooral over knelpunten en niet over kansen en mogelijkheden. In het beleidsplan is geen kritische terugblik op de afgelopen periode opgenomen, terwijl de artistieke doelstellingen van vier jaar geleden niet zijn gehaald en weinig van hetgeen dat wel tot stand is gebracht kan worden beschouwd als geslaagd. De Raad beoordeelt de artistieke kwaliteit van de producties als matig en heeft kritiek op de lage output. Hoe het verder moet in de toekomst wordt niet duidelijk uit het plan.

Het Volksbuurtmuseum lijkt vooral een sociale functie te hebben en niet vanuit artistieke drijfveren te werken. Ook de educatie staat, zo maakt de Raad op uit het beleidsplan, vooral in dienst van die sociale functie. De Raad mist een artistiek-inhoudelijke visie en ziet de werkplaats niet als een belangwekkende artistieke broedplaats.

Het Volksbuurtmuseum had vier jaar geleden veel potentie en met de toekenning van een structurele rijkssubsidie zijn toen de voorwaarden voor een vruchtbaar artistiek beleid gecreëerd. De instelling is er echter niet in geslaagd dit artistieke beleid tot bloei te laten komen en een goed functionerend productiehuis dan wel werkplaats neer te zetten. De Raad heeft er op grond van het beleidsplan geen vertrouwen in dat het nu wel zal lukken. In het Vooradvies heeft de Raad over de werkplaatsen geschreven dat bij de beoordeling hoge eisen zullen worden gesteld aan de leiding van de werkplaatsen als het gaat om de coaching en begeleiding van jonge makers. De Raad ziet geen sterke artistieke leiding bij het Volksbuurtmuseum en heeft geen vertrouwen dat daarin op korte termijn verandering zal komen.

### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad heeft kritiek op zowel het functioneren van het Volksbuurtmuseum in de afgelopen periode als op het beleidsplan. De door het Volksbuurtmuseum gerealiseerde producties worden als matig beoordeeld. De Raad mist een duidelijke artistieke visie en ziet hierin op korte termijn geen verandering komen. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van het Volksbuurtmuseum en adviseert de structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota niet te continueren.

### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop, maar geven aan het advies de volgende invulling:

- In het kader van een stimulans voor de cultuurparticipatie zal een zogenaamd Stedelijk Cultuurpunt worden opgericht, waarin een aantal taken van Zcala en het Centrum voor Amateurkunst wordt gecombineerd, zie paragraaf 2.4 Cultuurparticipatie en Stedelijk Cultuurpunt;
- Het gebouw van Zcala houdt een culturele functie. Het gebouw zal worden aangepast en geschikt gemaakt voor de nieuwe invulling.

### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan Zcala te beëindigen en te reserveren voor een nieuw concept in samenhang met het onderdeel amateurkunsten. In afwachting van de nieuwe situatie zal in nader overleg Zcala in staat gesteld worden te blijven functioneren.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 484.076</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>
	<b>(reservering € 484.076)</b>

## Zeebelt

**Zeebelt is een werkplaats en podium voor (beeldend) kunstenaars en theatermakers in Nederland. Hiertoe initieert Zeebelt onderzoeken, projecten en voorstellingen. Zeebelt produceert op het raakvlak van autonome kunst, vormgeving en podiumkunst, waarbij het beeld het uitgangspunt is. Zeebelt wil hiermee nieuwe vormen van podiumkunst stimuleren en presenteren aan een zo breed mogelijk publiek. Verder zijn de activiteiten gericht op artistieke ontwikkeling en doorstroming van de betrokken kunstenaars en biedt Zeebelt makers ondersteuning, middelen en kennis.**

### *Bevindingen commissie Zonderop*

In de periode 2005-2008 wil Zeebelt uitbreiden door naast de werkplaatsfunctie een landelijke rol te gaan vervullen als 'huis en centrum van (beeldende) kunst en theater', via de volgende functies:

- een werkplaats bieden voor jong nog onopgemerkt talent;
- het coachen van jonge kunstenaars door één of meer ervaren kunstenaars;
- een ontmoetingsplaats bieden waar kunstenaar en publiek en kunstenaars onderling ideeën en ervaringen uit kunnen wisselen;
- fungeren als podium voor kunst, vormgeving en theater voor een zo breed mogelijk publiek;
- fungeren als verzamelplaats van ervaring en kennis op het gebied van (beeldende) kunst en theater.

Om deze functies te kunnen realiseren, wil Zeebelt de publiciteit en het landelijk bereik verbeteren, de organisatie uitbreiden, de faciliteiten aanpassen en de samenwerking met diverse instellingen uitbreiden. Het streven is om jaarlijks ruim 100 activiteiten te organiseren, plus 45 dagen tentoonstellingen. Zeebelt wil het publieksbereik vergroten van circa 2.200 bezoekers in 2002 tot 6.000 in 2005.

De commissie 's-Gravesande noemde vier jaar geleden het experimentele en interdisciplinaire karakter van deze instelling als een sterk punt. De commissie was kritisch over de weinig open houding van Zeebelt en adviseerde daar iets aan te doen. Hoewel Zeebelt primair een functie heeft als laboratorium en plek voor het experiment, waarbij het publieksbereik wat minder zwaar weegt, is het bereik verontrustend laag. De organisatie maakt nog altijd een erg intern gerichte indruk. De activiteiten vinden plaats binnen een vaste, besloten groep mensen. Op het

gebied van samenwerking lijkt niet veel resultaat geboekt te zijn. Zeebelt is deels uit inhoudelijke overwegingen en deels uit de behoefte aan betere huisvesting betrokken bij de ontwikkeling van de broedplaats aan het De Constant Rebecqueplein. Ondanks deze ontwikkeling is de commissie van mening dat Zeebelt de afgelopen jaren zo weinig heeft bereikt ten aanzien van meer openheid, uitstraling en publieksbereik, dat de organisatie niet meer het voordeel van de twijfel verdient. De bijdrage aan het Haagse makersklimaat beoordeelt de commissie vanwege het gesloten karakter van de instelling als gering. De commissie adviseert dan ook de subsidie aan Zeebelt te beëindigen.

*Advies commissie Zonderop*  
Subsidie beëindigen.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Zeebelt heeft een heldere en specifieke doelstelling. De Raad constateert echter dat de activiteiten van Zeebelt grotendeels onzichtbaar blijven voor de buitenwereld. De resultaten van het onderzoek dat er wordt verricht zijn op zich verdienstelijk, maar hebben geen merkbare invloed op de podiumkunsten in Nederland, noch op de beeldende kunst. Samenwerking met andere instellingen heeft tot nu toe alleen op incidentele basis plaatsgevonden. In het Raadsadvies van vier jaar geleden oordeelde de Raad dat Zeebelt onvoldoende landelijke uitstraling had, maar dat de nieuwe leiding het voordeel van de twijfel zou worden gegeven. De Raad constateert echter dat de betekenis van Zeebelt nog steeds vooral lokaal is en dat het publieksbereik beperkt is. De plannen om het publieksbereik te vergroten en de landelijke uitstraling te verbeteren zijn weinig concreet en schenken de Raad niet het vertrouwen dat de instelling dit in de toekomst daadwerkelijk zal weten te verwezenlijken.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is van oordeel dat Zeebelt hoofdzakelijk lokale betekenis heeft. De activiteiten hebben geen landelijke uitstraling en hebben een beperkte invloed op de podiumkunsten en de beeldende kunst. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Zeebelt en adviseert de structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota niet te continueren.

#### **Reactie**

Wij menen dat de functie van een experimenteel podium van belang is voor de stad. Er zijn al enige tijd gesprekken gaande om het experimenteel podium op te nemen in de culturele broedplaats aan het De Constant Rebecqueplein (DCR). Zeebelt speelt bij de ontwikkeling van plannen voor het pand DCR een positieve rol en heeft intussen een globaal plan ontwikkeld voor exploitatie van het experimenteel podium aldaar. Wij verwachten dat de nieuwe omgeving en context in combinatie met de inspanning van Zeebelt leiden tot het doorbreken van de geïsoleerde positie van Zeebelt.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor Zeebelt met ingang van 1 januari 2005 een subsidie te verlenen van € 60.000 onder de voorwaarden dat Zeebelt verhuist naar het pand DCR, het experimenteel podium aldaar gaat exploiteren, een actieve rol speelt in de organisatie van DCR en in de komende periode resultaat boekt met het doorbreken van zijn geïsoleerde positie. Tevens stellen wij voor het jaar 2005 te beschouwen als een overgangsjaar, waarin Zeebelt zijn activiteiten voortzet op de huidige locatie aan de Willemstraat, totdat het podium in pand DCR gereed is, naar verwachting medio 2005.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 60.358</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 60.000</b>



### 3.3 Muziek

## Haags Orgel Kontakt

De Stichting Haags Orgel Kontakt (HOK) is in 1973 opgericht en heeft als doel de Haagse orgelcultuur te bevorderen via:

- het organiseren en coördineren van orgelconcerten in de Haagse Binnenstad, op de orgels van de Grote Kerk, de Kloosterkerk, de Lutherse Kerk, de Gotische Zaal en de St. Jacobuskerk;
- het aansluiten bij culturele manifestaties (orgelestafette op Monumentendag, Sinterklaasconcert) en het organiseren van excursies (Orgeltramdag);
- het stimuleren van de documentatie op het gebied van Haagse orgels;
- het verbreden van kennis op orgelgebied;
- het geven van adviezen aan besturen van kerken en aan het gemeentebestuur.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

In de periode 2005-2008 wil HOK zijn huidige activiteiten continueren, waarbij de concerten op de verschillende locaties een eigen profiel hebben:

- Grote Kerk: Haagse orgelweken met een veelzijdig aanbod van organisten, op groot publiek gericht
- Kloosterkerk: hedendaagse orgelkunst
- Lutherse Kerk, Gotische Zaal en St. Jacobuskerk: 'orgelplus'-concerten, te weten orgel in combinatie met andere instrumenten, koren en orkesten
- St. Jacobuskerk: symfonische orgelkunst

Als additionele activiteit wordt het project Orgel en jongeren genoemd, gericht op het interesseren van jongeren voor orgelmuziek. Onderdeel hiervan zijn rondleidingen en demonstraties voor het basisonderwijs.

De commissie heeft grote waardering voor de activiteiten van de vrijwilligersorganisatie HOK. Zowel de serie als de losse concerten zijn goed doordacht en leveren uitvoeringen op van een bijzondere kwaliteit. Het educatieve initiatief komt de commissie nogal marginaal voor. De commissie adviseert onderzoek te doen naar de wenselijkheid en haalbaarheid van dit onderdeel, omdat deze nu niet zijn aange-toond. De commissie adviseert deze nieuwe prioriteit dan ook niet te honoreren.

Mocht te zijner tijd blijken dat er voldoende belangstelling voor dit onderdeel bestaat, dan zou het Koorenhuis als bemiddelaar van dit aanbod naar de scholen kunnen optreden.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren op het huidige niveau.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

Het HOK dient zelf -indien gewenst- initiatief te nemen voor een onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een educatief project.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan HOK te continueren op het huidige niveau.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 11.683</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 11.683</b>

# Johan Wagenaar Stichting

De Johan Wagenaar Stichting (JWS) werd in 1947 opgericht ter stimulering van het Haagse muziekleven. Het doel van de stichting is het bevorderen van de Nederlandse scheppende toonkunst, het Nederlandse muziekleven in algemene zin en dat in Den Haag in het bijzonder. De JWS richt zich op (nieuwe) muziek, looft muziekprijzen uit en neemt initiatieven ter bevordering van nieuwe muziek. De stichting gaf daartoe in het verleden compositieopdrachten, reikt prijzen uit en organiseert concerten. Vanaf 1993 organiseert de JWS een tweejaarlijks festival. De huidige activiteiten bestaan uit het organiseren van het Festival in de Branding en het toekennen van de prijzen (Kees van Baarenprijs, Willem Pijperprijs, Theo Bruinsprijs en de Johan Wagenaarprijs).

## *Bevindingen commissie Zonderop*

In de periode 2005-2008 zal het stimuleren van het (nieuwe) muziekleven voortgezet worden. Gezien het naar haar mening nog steeds zeer magere aanbod van nieuwe muziek ziet de JWS voor zichzelf nog steeds een taak op dit terrein weggelegd. In de komende jaren wil de stichting de twee bestaande activiteiten voortzetten en twee nieuwe activiteiten ontwikkelen. De nieuwe activiteiten zijn gericht op het oprichten van een platform en het organiseren van vier Brandingconcerten per jaar. Met het oprichten van een platform voor podia en andere instellingen wordt beoogd een gezamenlijke visie op het Haagse muziekleven te ontwikkelen en gezamenlijk op te treden om geïnteresseerd en potentieel publiek te bereiken. Het platform kan ook de andere activiteiten van de stichting ondersteunen. Omdat de stichting van mening is dat het Festival in de Branding een te incidenteel karakter heeft is het de bedoeling om met andere instellingen een serie van vier Brandingconcerten per seizoen op te zetten. Hiertoe wil de stichting een coördinator/programmeur aantrekken, die bekend is met de instellingen, podia, componisten en uitvoerenden.

De commissie spreekt waardering uit voor de activiteiten van de stichting. Zij merkt op dat Den Haag de enige stad is met een gespecialiseerde muziekprijs en adviseert dit initiatief te continueren. Het streven van de JWS om via een platform het Haagse muziekleven te stimuleren en een bijdrage te leveren aan overbrugging van de grote afstand tussen het Residentie Orkest en de kleine initiatieven, zoals

in Korzo, is prijzenswaardig. Het zal geen gemakkelijke opgave zijn om dit initiatief te laten slagen. Geld hoeft zo'n initiatief niet te kosten en het is in elk geval het proberen waard.

De nieuwe, inhoudelijk meer flexibele, opzet van het Festival in de Branding was zeer geslaagd. Het publieksbereik was verrassend groot. De stichting overweegt in de toekomst het festival te verzelfstandigen dan wel onder te brengen bij één of meerdere podia. De JWS vraagt extra geld voor het Festival in de Branding, om dit een steviger fundament te kunnen geven, en voor de Brandingconcerten. De commissie adviseert een subsidieverhoging van € 15.000 en adviseert de JWS zelf te laten beslissen of deze extra bijdrage gebruikt zal worden om het Festival in de Branding een steviger fundament te geven of om de Brandingconcerten van de grond te krijgen.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 15.000.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

De prijstoeckenningen dienen te worden gecontinueerd. Het is zinvol, zij het niet eenvoudig, om via een platform te proberen een brug te slaan tussen de verschillende organisaties op het gebied van nieuwe muziek en om zich gezamenlijk te richten op publieksopbouw voor dit genre. De positie van het festival is weliswaar onbetwist, maar met het oog op de continuïteit ten aanzien van het aanbod nieuwe muziek in Den Haag lijkt het een goed plan om een serie Brandingconcerten van de grond te krijgen.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan de JWS met € 15.913 te verhogen onder voorwaarde dat de JWS hiervoor een aanvullend plan indient.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 40.323</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 56.236</b>

# LOOS

LOOS heeft als doelstelling het initiëren, onderzoeken, ontwikkelen, genereren, presenteren en documenteren van grensverleggende nieuwe muziek in internationaal en ook in Nederlands perspectief, al of niet multidisciplinair. LOOS deelt zijn activiteiten in in zogenaamde werkomgevingen: LOOS Foundation, LOOS Ensemble, LOOS Winds, LOOS Electronics en Studio LOOS, waarbinnen ensembles en groepen, producties en activiteiten geïnitieerd worden die internationaal en in Nederland tijdens concerten, voorstellingen en festivals op het gebied van nieuwe muziek en andere podiumdisciplines (al of niet multidisciplinair) worden gepresenteerd. Daarnaast organiseert LOOS regelmatig workshops, lezingen en multidisciplinaire manifestaties en festivals in Den Haag. LOOS werkt onder andere via internationale uitwisselingen, vaak in multidisciplinaire context, met bij voorkeur een belangrijke rol voor moderne technologie.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Naast continuering van de hierboven beschreven reguliere activiteiten wil LOOS in de periode 2005-2008 een fysiek laboratorium inrichten en daarbinnen activiteiten ontwikkelen. Hierbij staan elektronica en computers in nieuwe muziekconcepten en de interactie en integratie met andere kunst disciplines (bijvoorbeeld beeldmateriaal en beweging) centraal. Verder richt LOOS zich op improvisatie als onderwerp en methode.

De werkruimte dient tevens voor het ontwikkelen van stijl, esthetiek en inhoud van muzikale verworvenheden gerelateerd aan de Haagse School, ter voorbereiding van podiumproducties, als presentatieruimte voor eigen cd's en dvd's en voor overdracht van kennis, vaardigheden en verworvenheden aan studenten en amateurs.

De commissie heeft veel waardering voor de activiteiten van LOOS. LOOS werkt in een abstract en specialistisch muziekgenre met een beperkt publieksbereik. Het is muziek voor specialisten. LOOS neemt in dit genre een internationale voortrekkersrol in en geniet een wereldwijde bekendheid. Het plan voor het laboratorium sluit goed aan bij de muziek van LOOS zelf, bij de muziekactiviteiten van Korzo, alsook bij het instituut voor Beeld en Geluid van het Koninklijk Conservatorium. LOOS participeert in de planvorming voor de culturele broedplaats aan het De Constant Rebecqueplein (DCR), waarin LOOS een laboratorium wil vestigen.

De commissie adviseert LOOS de gevraagde subsidie van € 20.000 toe te kennen voor het laboratorium, onder voorwaarde dat het rijk de bestaande subsidie continueert.

## *Advies commissie Zonderop*

€ 20.000 toekennen voor de laboratoriumfunctie.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De door LOOS ingediende plannen tonen een kentering in het beleid van het gezelschap. Waar dit ensemble zich in het verleden met name presenteerde als een hechte groep van improviserende musici met een herkenbaar eigen geluid, presenteert het gezelschap nu een grote diversiteit aan activiteiten. Het LOOS Ensemble wordt daarin 'slechts' een onderdeel van een veelvoud aan samenstellingen, samenwerkingsverbanden en multidisciplinaire presentatievormen. Toch zijn alle activiteiten van LOOS te herleiden tot de inbreng van de oprichter, saxofonist, componist, artistiek én zakelijke leider van het gezelschap.

De Raad is kritisch over LOOS. In weerwil van wat het gezelschap stelt, vindt de Raad dat LOOS zich na zo veel jaren weinig heeft weten te manifesteren buiten een zeer beperkt circuit. De verschijningsvormen van wat de Raad wil aanduiden als 'het muzikale gedachtegoed van LOOS' zijn weliswaar veranderd, waarbij de nadruk is komen te liggen op elektronica, elektronische 'gadgets' en visuele ondersteuning, maar muzikaal inhoudelijk heeft het gezelschap weinig ontwikkeling laten zien. Een eens zo vitaal ensemble dreigt naar het oordeel van de Raad als gevolg hiervan een marginale rol te gaan vervullen in het bestel.

Het door LOOS ingediende beleidsplan maakt geen sterke indruk. De voorgestelde diversificatie van activiteiten is weinig onderbouwd. Toch verdienen de musici die sinds jaar en dag de kern van het LOOS Ensemble uitmaken en de gerenommeerde componisten die voor het gezelschap schrijven voldoende vertrouwen om LOOS andermaal, zij het in bescheidener mate, binnen de Cultuurnota te steunen.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad oordeelt gemiddeld positief over de subsidieaanvraag van LOOS en adviseert derhalve structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota voor de

activiteiten van het LOOS Ensemble, die de Raad als kern van het gezelschap ziet. De Raad stelt voor in het geval van LOOS de hoogte van het aan LOOS toe te kennen subsidiebedrag meer in overeenstemming te brengen met de genormeerde subsidies voor kleine en middelgrote ensembles op het gebied van geïmproviseerde muziek zoals in de sectorinleiding van dit Cultuurnota-advies is aangegeven.

Boven op dit bedrag dient LOOS nog een budget te krijgen voor internationale reiskosten ter hoogte van het gemiddelde bedrag dat het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten de afgelopen drie jaar aan LOOS heeft toegekend.

### Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

De Raad voor Cultuur heeft een verlaging van de rijkssubsidie geadviseerd op grond van de genormeerde subsidies voor kleine en middelgrote ensembles op het gebied van de geïmproviseerde muziek. De Raad is kritisch met betrekking tot de onderbouwing van de voorgestelde diversificatie van activiteiten van het gezelschap. Wel stelt de Raad dat de kerngroep van LOOS andermaal voldoende vertrouwen verdient. Wij zijn van oordeel dat LOOS juist een zinvolle rol kan spelen in de aantrekkende werking en ontwikkeling van een culturele broedplaats.

### Voorstel

Wij stellen voor om LOOS een structurele subsidie te verstrekken van € 20.000 (exclusief trend) op jaarbasis voor het opzetten van een laboratoriumfunctie in de culturele broedplaats aan het De Constant Rebecqueplein (DCR).

<b>Budget 2004</b>	€ 0
<b>Budget vanaf 2005</b>	€ 21.217
	(inclusief trend)

## Muziekgroep Briza

Het doel van Briza is drieërlei:

- verbreding van de culturele horizon van jeugd en jongeren door het maken en geven van muziekvoorstellingen, ondersteund door dans;
- bevordering van werkgelegenheid voor en talentontwikkeling van artiesten, met name musici en dansers;
- bevordering van integratie en wederzijds begrip tussen volksculturen van verschillende aard (interculturele educatieve projecten).

De programma's van Briza zijn er op gericht om kinderen vanaf jonge leeftijd in aanraking te brengen met muziek, instrumenten en dans. Meestal krijgen ze dit van huis niet mee. Zo wil Briza de interesse van kinderen wekken voor verschillende cultuurvormen en technieken. Gemiddeld speelt Briza tweehonderd voorstellingen per jaar (exclusief workshops en lessen), die goed bezocht worden door leerlingen van Haagse scholen en van scholen uit de regio. In de voorstellingen worden maatschappelijke thema's aan de orde gesteld, zoals pesten, duurzaamheid en respect. Bij iedere productie wordt een lesbrief en cd-rom uitgebracht ter ondersteuning van het educatieve deel. Naast kinderen en jongeren zijn ook oudere bezoekers, waaronder senioren en gehandicapten, doelgroepen van Briza. Het vaste speelpodium in Den Haag is het Zeeheldentheater.

### Bevindingen commissie Zonderop

De commissie heeft respect voor de wijze waarop Briza op een eigen zeer ondernemende wijze een aanbod weet te scheppen voor het bijzondere marktsegment van kinderen in de basisschoolleeftijd. Briza is via het bewerken van de scholenmarkt zeer succesvol in het werven van publiek. De wijze van aanbieden, namelijk een totaalpakket bestaande uit educatief materiaal, vervoer van en naar de voorstelling en de voorstelling zelf met eventueel een aansluitende workshop is een succes. Briza levert een 'turn key'-programma. Vooral het feit dat scholen zelf zeer weinig organisatiekracht in voorstellingsbezoek hoeven te investeren blijkt een sleutel tot succes. Briza ligt daarom 'goed in de markt'. Briza geeft aan bij de bewerking van de onderwijsmarkt last te hebben van de 'monopoliepositie' van het Koorenhuis als aanbieder voor het basisonderwijs. De commissie verwijst naar de opmerkingen die zij maakt over de positie van het Koorenhuis in de paragraaf Cultuureducatie in het algemene deel.

Bij de beoordeling van de inhoudelijke kwaliteit van Briza constateert de commissie dat de culturele waarde van de producties beperkt is. De voorstellingen zijn weliswaar steeds nieuw en zelf geproduceerd, maar noch de thema's zelf, noch de uitwerking ervan is origineel of vernieuwend. Het spelniveau is niet hoog, hoewel er soms sprake is van een ambachtelijke prestatie. Het artistieke niveau is laag, waardoor een (substantiële) bijdrage uit de cultuurbegroting niet wordt gerechtvaardigd. Briza is al zo lang actief dat niet te verwachten valt dat de organisatie artistiek nog wezenlijk zal groeien. Het educatieve concept is gebaseerd op het vormingstheater van weleer en achterhaald.

Briza stelt slechts verder te kunnen als zowel gemeente als rijk een forse structurele subsidie verlenen. Briza vraagt voor de komende periode een verachtvoudiging van de gemeentelijke subsidie, terwijl er jaarlijks 26 voorstellingen en 1.000 bezoekers minder gepland worden in Den Haag dan in 2002. Een oplossing voor de omzetting van ID-banen in reguliere banen kan niet binnen dit advies worden gegeven, zoals in het algemene deel van dit rapport reeds uiteengezet is.

Ook merkt de commissie op dat de bestuursstructuur kwetsbaar is: het bestuur van de stichting telde op 28 november 2003 slechts twee leden.

Samenvattend heeft de commissie noch inhoudelijk, noch in zakelijk opzicht vertrouwen in het plan van Briza. De commissie kan dan ook onmogelijk positief adviseren over dit beleidsplan.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie beëindigen.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Briza bereikt in de regio Den Haag een doelgroep van zowel allochtone als autochtone jongeren met een aanbod van laagdrempelig muziektheater. De Raad heeft waardering voor de grote gedrevenheid waarmee Briza zijn voorstellingen brengt. In zijn vorige advies over Briza oordeelde de Raad dat het artistieke niveau van de voorstellingen onvoldoende was. De inzet van muziek en dans werd functioneel genoemd maar het artistieke niveau van het acteren liet te wensen over. Inmiddels vier jaar later moet de Raad vaststellen dat het artistieke niveau van de voorstellingen nog steeds te wensen overlaat. De muziek is ook nu functioneel te noemen, maar is - in tegenspraak met de doelstelling om de culturele horizon van jongeren te helpen verbreden - onvoldoende verrassend en te veel gebonden aan een beperkt

muzikaal idioom. Een constatering die naar het oordeel van de Raad nu zwaarder weegt dan vier jaar geleden omdat er inmiddels in Nederland meer hoogwaardig muziektheater voor de jeugd wordt aangeboden. Gekeken naar de theatrale aankleding kan worden opgemerkt dat die erg mager is. Hoewel een sobere vormgeving juist krachtig kan werken in het theater, mist dit aspect in de presentatie van Briza samenhang en zeggingskracht. Het meest zwaarwegend vindt de Raad echter de zwakke dramaturgie en het zwakke gebruik van tekst waaronder de voorstellingen van Briza gebukt gaan.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Door de onvoldoende uitvoeringskwaliteit en zwakke dramaturgie meent de Raad dat Briza niet in aanmerking komt voor structurele rijkssubsidie. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Briza en adviseert deze groep derhalve geen structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota te verlenen.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie met ingang van 1 januari 2005 te beëindigen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 17.109</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>

# Prospero

Prospero biedt een aanbod aan op het gebied van fusionjazz, cross-overcombinaties (tussen jazz en bijvoorbeeld hip hop, vj's, literatuur en klassieke muziek), jonge moderne jazzensembles en muziekoptredens met musici uit andere werelddelen, zoals India, Afrika, de Arabische wereld, Zuid-Amerika en uit verschillende interessante hoeken van Europa. Prospero wil tevens een podium bieden aan grote, internationaal bekende namen in de jazz. Optredens vonden tot 2003 plaats in het Zeeheldentheater. In dat jaar heeft Prospero zijn activiteiten verlegd naar Jazzclub Pannonica. Tijdens de adviesperiode werd bekend dat de samenwerking tussen Prospero en Pannonica is beëindigd en Prospero zijn concerten gaat organiseren in de zaal van het Institute of Social Studies.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie heeft waardering voor de inzet en de activiteiten van Prospero. Zij betreurt het echter dat Prospero moeite heeft om een vaste band met een podium te ontwikkelen. Het kan heel goed zijn dat er in Den Haag behoefte is aan een podium voor artistiek hoogwaardige jazz, maar door de voortdurende wisselingen van podium blijft onduidelijk wat het publiekspotentieel van een dergelijk podium nu werkelijk is. De concerten zullen in de toekomst worden gegeven op een niet-regulier podium. Het aantal concerten (117 in 2005) lijkt veel te ambitieus en de draagkracht van deze kleine -op gesubsidieerde arbeid leunende- organisatie te boven te gaan. Het verwachte publieksbereik is te beperkt. Prospero vraagt voor dit plan meer dan een vertienvoudiging van de subsidie. Het plan is niet realistisch en daarom niet subsidiabel.

De commissie zou het wel toejuichen wanneer een bestaand podium inhoudelijk en op beperkter schaal zou inspringen op de lacune in de Haagse jazz-programmering.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie beëindigen.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij hebben voorgesteld de subsidie aan Prospero met ingang van 1 januari 2005 te beëindigen.

## **Besluit**

De raad heeft bij amendement besloten Prospero voor de jaren 2005 en 2006 een subsidie toe te kennen voor € 15.000 per jaar. Op basis van een evaluatie wordt bezien of de subsidie in 2007 en 2008 wordt gecontinueerd.

**Budget 2004** € 7.336

**Budget 2005 en 2006** € 15.000

# Residentie Orkest

Het Residentie Orkest (RO) is het symfonieorkest van Den Haag en is tevens onderdeel van het landelijk orkestenbestel waarin het met de andere randstedelijke orkesten de kwalitatieve kopgroep vormt. Het RO wil zoveel mogelijk concerten van een zo hoog mogelijk niveau voor zoveel mogelijk mensen geven. De belangrijkste activiteit van het orkest is het verzorgen van symfonische concerten in de Dr Anton Philipszaal. Daarnaast concerteert het RO regelmatig op de belangrijkste concertpodia van het land en gaat het gemiddeld één keer per jaar op buitenlandse tournee.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Voor de periode 2005-2008 heeft het orkest twee begrotingen ingediend. De eerste begroting is opgesteld op loon- en prijspeil 2002 conform de Inrichtingseisen subsidieaanvraag Cultuurnotaperiode 2005-2008. Deze begroting gaat uit van continuering van de huidige subsidies van gemeente (inclusief de subsidieverhoging per 2003) en rijk. In de tweede begroting is de loonkostenontwikkeling verwerkt, waarmee de orkesten naar verwachting geconfronteerd zullen worden. Deze loonkostenontwikkeling bestaat overwegend uit stijging van premies in de pensioensfeer, welke niet gecompenseerd wordt door de reguliere trendmatige verhoging. In deze tweede begroting wordt een extra subsidie van € 279.000 aan de gemeente en € 193.000 aan het rijk gevraagd.

Het RO wil in de periode 2005-2008 een artistiek tweesporenbeleid voeren:

- Het continueren van de kernactiviteit, de symfonische concerten in de Dr Anton Philipszaal, in zes series, waaronder repertoire uit de 20<sup>e</sup> en 21<sup>e</sup> eeuw en (concertante en scenische) opera.
- Bijzondere activiteiten die bijdragen aan de identiteit van het RO, waaronder een kamermuziekserie, een serie concerten in het Paard van Troje, muziektheater voor kinderen via een coproductieverband met Stella Den Haag en educatieve activiteiten waarbij kleine ensembles uit het orkest jongeren op scholen en ouderen in verzorgingstehuizen bedienen.

Met zijn circa 100 musici en staf is het orkest een dure voorziening voor de stad. Het RO neemt op dit moment een onmisbare positie in het Haagse muziekleven in. Omdat in Den Haag tussen het orkest en de veel kleinere initiatieven, zoals Korzo,

een behoorlijk ontwikkeld middensegment ontbreekt, kan het orkest niet worden afgewogen tegen dit middensegment. In Den Haag heeft het orkest daarentegen mede een rol bij de invulling van het middensegment. De commissie verwijst naar de opmerkingen hierover in de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel. De commissie is van mening dat het orkest er nu beter voorstaat dan vier jaar geleden, toen het een wat in zichzelf gekeerde indruk maakte. In zakelijk opzicht heeft het orkest een moeilijke periode doorgemaakt. Na een overgangsregime zijn recent een nieuwe artistiek leider en een nieuwe directeur aangetreden. De komst van dirigent Jaap van Zweden heeft het orkest goed gedaan. Onder zijn leiding is het orkest gegroeid. De commissie betreurt het dat hij in 2006 vertrekt en hoopt dat het RO erin slaagt een goede opvolger voor hem te vinden. Onder de nieuwe artistieke leiding zijn ontwikkelingen ingezet, die voor een groot deel nog hun beslag moeten krijgen. De commissie noemt vaste series, festivalachtige activiteiten, optredens met wisselende ensembles van orkestmusici en het aangaan van samenwerkingsverbanden in de stad.

De educatieve activiteiten zijn in het plan helaas heel summier beschreven en niet uitgewerkt. De commissie adviseert de educatieve plannen te laten uitwerken en wel op zodanige wijze dat zij aanvullend zijn op de eveneens uit te werken plannen van de Stichting Educatieve Orkest Projecten en het Koorenhuis.

De commissie vindt de ontwikkelingen, die verwoord zijn in het beleidsplan van het RO, veelbelovend. Het RO wil een duidelijker aanwezigheid opbouwen in de stad, kiest voor een brede publieksbenadering en levert met zijn plan een positieve bijdrage aan de versterking van het middensegment van het Haagse muziekleven. Dat is een verstandige keuze. De commissie hecht er zeer aan dat het RO, dat een overwegend ouder publiek heeft, inzet op het aantrekken van nieuw publiek. Het orkest zit in een veranderingsproces. Dit vraagt een flexibele mentaliteit van de orkestleden en daaraan zal de leiding van het orkest extra aandacht moeten schenken.

Samenvattend heeft de commissie een positief beeld over het plan van het RO. Het tijdens de adviesperiode gepubliceerde seizoenprogramma 2004-2005 schraagt het nieuwe vertrouwen in het orkest. Het plan moet de kans krijgen zich te bewijzen.

De gevraagde subsidieverhoging voor personeelskostenstijgingen als gevolg van met name pensioenlasten kan de commissie niet honoreren. Net als andere instellingen

zal ook het RO voor deze lastenstijging binnen de eigen begroting een oplossing moeten vinden. Hoewel niet gevraagd, adviseert de commissie -indien er middelen voor zijn- een extra subsidiebedrag van € 50.000 toe te kennen voor bijzondere activiteiten zoals het muziektheaterinitiatief en de inzet van ensembles voor bijzondere uitvoeringen. Deze activiteiten dragen namelijk bij aan de versterking van het middensegment.

Tevens adviseert de commissie, onder verwijzing naar de paragraaf Financiën en criteria in het algemene deel, de exploitatie te laten doorlichten op doelmatigheid.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 50.000 voor bijzondere projecten zoals het muziektheaterinitiatief en de inzet van ensembles voor bijzondere uitvoeringen.

Gevraagde subsidieverhoging voor personeelskostenstijgingen niet honoreren.

De exploitatie door te lichten op doelmatigheid.

De educatieve plannen te laten uitwerken op zodanige wijze dat zij aanvullend zijn op de eveneens uit te werken plannen van de Stichting Educatieve Orkest Projecten en het Koorenhuis.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Het RO bevindt zich organisatorisch en qua artistieke leiding al enige tijd in een moeilijke positie, met een vertrekkend chef-dirigent en een vacante artistieke en zakelijke leiding. De Raad constateert dat deze reeks vacatures nu vervuld zijn. Daarmee zou het orkest weer een duidelijke artistieke koers kunnen krijgen waar het, getuige het beleidsplan, zo dringend behoefte aan heeft. Het orkest heeft een goede naam te verliezen op het gebied van bijzondere repertoirekeus.

De Raad hoopt dat die faam de komende periode weer herwonnen wordt. Ondanks de moeilijke organisatorische omstandigheden, en ongetwijfeld mede geïnspireerd door de -inmiddels vertrekkende- chef-dirigent, heeft het RO in de afgelopen periode een hoog uitvoeringsniveau gehouden. De Raad vindt de ambities op het gebied van de bezoekcijfers reëel. Hij constateert dat er sprake is van een daling van de bezoekcijfers ten opzichte van 1997 en de piek in 1998 en dat sinds 2001 weer een licht stijgende lijn is waar te nemen. Ook de keus voor wat minder producties en daarmee het creëren van meer ruimte voor andere dingen vindt de Raad zinnig. Positief is ook dat pogingen worden ondernomen de flexibiliteit van het orkest te vergroten.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Vanwege de hoge uitvoeringskwaliteit, de hoop dat de faam die het orkest heeft op het gebied van bijzondere repertoirekeus in de komende periode herwonnen wordt en de heroverweging van prioriteiten bij het orkest, oordeelt de Raad positief over de subsidieaanvraag van het RO en adviseert continuering van de huidige structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota, verminderd met het bezuinigingspercentage van 4,3% voor orkesten en grote operagezelschappen zoals in de sectorinleiding is aangegeven.

#### **Reactie**

Na een moeilijke periode de afgelopen jaren lijkt het orkest weer op koers te liggen. De commissie Zonderop kijkt met vertrouwen naar de toekomst van het orkest. Dat verheugt ons, temeer daar de Raad voor Cultuur deze opvatting deelt. De Raad acht ook het creëren van meer ruimte voor andere zaken -ter invulling van hetgeen door de commissie Zonderop het 'middensegment' genoemd wordt- zinvol. Op grond van de beschikbare middelen kunnen wij het advies om hiervoor een extra subsidie van € 50.000 toe te kennen niet honoreren. Het orkest heeft binnen het ingediende plan al een kwart van de capaciteit aangewend ten behoeve van specifieke activiteiten. Hiermee kan zeker deels ook inhoud worden gegeven aan genoemde invulling. Onder de specifieke activiteiten worden ook educatietaken gerangschikt. Omdat dit onderdeel summier is omschreven, achten wij nadere uitwerking hiervan vereist, zowel onafhankelijk als in samenhang met externe partners (zoals het Koorenhuis). De gevraagde verhoging voor personeelskosten achten wij buiten ons bereik liggen. Met betrekking tot de geadviseerde doorlichting op doelmatigheid verwijzen wij naar ons voorstel in paragraaf 1.3 Helder en doelmatig bestuur.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het RO op het huidige niveau te continueren.

**Budget 2004** € 4.864.749

**Budget vanaf 2005** € 4.864.749



# Ha-Schi-Ba

Ha-Schi-Ba is een afkorting van Haagse Schilderswijk Bazar. De Ha-Schi-Ba is een multicultureel festival, dat jaarlijks circa 150.000 bezoekers trekt. De vijf muziekpodia, het project Victory Schilderswijk en het poëzieproject vormen het culturele hart van het festival.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

In de periode 2005-2008 wil de organisatie de ambitie realiseren om een multicultureel festival te worden met landelijke uitstraling. De organisatie wil het hoofdpodium zelf programmeren met een kwalitatief goed wereldmuziekprogramma. De vier kleinere werelddelenpodia worden geprogrammeerd vanuit de betreffende culturele achterban, door tussenkomst van een promotor of spreekbuis. Het hoofdpodium en de vier werelddelenpodia blijven met het cultuurproject Victory Schilderswijk het culturele hart van het festival vormen. Het hoofdpodium krijgt nadrukkelijker dan de afgelopen jaren een internationaal programmaprofiel. Victory Schilderswijk moet uitgroeien tot een multiculturele uitmarkt. Daartoe wil de organisatie de samenwerking met instellingen in de stad intensiveren en meer structureren.

De commissie heeft respect voor de wijze waarop de stichting de Ha-Schi-Ba jaarlijks interessant weet te maken voor diverse doelgroepen. Op lokaal en in zekere mate ook op regionaal niveau wordt het festival gewaardeerd. Nationale uitstraling heeft het niet. Het brede programma met een mix van hoofdzakelijk semi-professionele en amateuroptredens en de locatie maken het festival tot een gewild, jaarlijks terugkerend evenement. In artistiek-inhoudelijk opzicht heeft het festival niet voldoende niveau om een bijdrage uit de cultuurbegroting te rechtvaardigen. Opvallend is ook het ontbreken van voor de hand liggende relaties met cultuurinstellingen. Het plan spreekt wel over voornemens op dit gebied, maar de organisatie is al zo lang bezig dat de commissie meent dat deze relaties er al hadden moeten zijn. De organisatie motiveert in zijn plan niet hoe het festival de beoogde kwalitatieve sprong voorwaarts gaat maken en draagt evenmin concrete ideeën aan omtrent samenwerking met cultuurinstellingen. Dit alles geeft de commissie onvoldoende vertrouwen om positief te kunnen adviseren over dit plan.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## **Reactie**

Gemeentelijk subsidie, voor zover aan de orde, wordt tot op heden vanuit de sector evenementen bekostigd.

## **Voorstel**

Wij stellen voor de huidige beleidslijn te continueren en het verzoek om structurele subsidie uit de cultuurbegroting niet te honoreren.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Stichting Oude Muziek en Theater

De stichting Oude Muziek en Theater (OMT) is een vrijwilligersorganisatie die in 1981 in Den Haag is opgericht. Het doel van de stichting is het bevorderen van muziek, in het bijzonder van oude muziek en theater. OMT realiseert deze doelstelling door het organiseren van kamermuziekconcerten oude muziek. OMT is actief in Den Haag en Leiden.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

In Den Haag organiseerde OMT in de seizoenen 2001-2002 en 2002-2003 vier concertseries in samenwerking met de SEM. In elke serie werden steeds twee oude muziekprogramma's gekoppeld aan twee kamermuziekprogramma's, gespeeld op traditionele instrumenten, geprogrammeerd door de SEM. In het seizoen 2003-2004 is deze samenwerking met de SEM beëindigd en organiseert OMT twee eigen series, in totaal 10 concerten. De concerten worden voor het merendeel gehouden in de Nieuwe Kerk. Soms moet noodgedwongen worden uitgeweken naar de Oud-Katholieke kerk.

De commissie heeft veel waardering voor de door deze vrijwilligersorganisatie geleverde prestatie. De artistieke keuzes getuigen van grote kennis van zaken en leiden tot boeiende concerten. OMT heeft, omdat het een vrijwilligersorganisatie is, een zeer lage overhead. De inspanningen van OMT bezorgen Den Haag 20 concerten per seizoen, voor relatief weinig geld.

Naast voortzetting van de series oude muziek heeft OMT het voornemen in de komende periode een nieuwe activiteit te gaan ontplooiën, namelijk het uitnodigen van barokorkesten uit Nederland en het buitenland om in Den Haag te komen concineren.

Grotere aandacht voor marketing en publieksbinding staat hoog op de agenda voor de komende periode, uiteraard een goede zaak omdat van de oude muziekconcerten -juist omdat ze zo bijzonder zijn- verwacht kan worden dat ze een groter publiek trekken dan tot nu toe gemiddeld het geval was.

OMT is niet onverdeeld gelukkig met de samenwerking met de SEM. Het idee van de 'gemengde' series is verlaten, terwijl ook de kaartverkoop weer in eigen hand wordt genomen. Daarentegen is er grote tevredenheid over de Nieuwe Kerk als concertzaal voor het oude muziekgenre, waarbij OMT slecht te spreken is over

de logistieke ondersteuning van de facilitair medewerkers. Verhoging van de huur van de Nieuwe Kerk brengt de toekomst van de OMT-concerten in deze zaal in gevaar.

OMT wijdt in haar beleidsplan enige alinea's aan samenwerking met andere instellingen. De resultaten daarvan zijn nauwelijks zichtbaar. Landelijk gezien lijkt OMT, misschien wel vanwege zijn ambities om bijzondere artistieke keuzes te maken, een enigszins geïsoleerde positie in te nemen. OMT is geen lid van het Netwerk Oude Muziek. Zo wordt het moeilijk toegang te vinden tot de rijksfondsen en landelijke synergie te creëren. Voorheen waren er subsidies van het Nederlands Impresariaat. In het huidige beleidsplan zijn geen subsidie-inkomsten opgenomen uit het Fonds voor Podium Programmering en Marketing (FPPM). Ook zijn er nauwelijks activiteiten op het gebied van sponsorgelden. Daar staat tegenover dat het hier een vrijwilligersorganisatie betreft met nauwelijks overhead.

De commissie is van mening dat het zakelijke beleid zich de komende periode zou moeten richten op samenwerking met andere organisaties, toegang vinden tot landelijke fondsen en externe fondswerving. Het nieuwe beleid, namelijk de organisatie van concerten van barokorkesten, kan onder de huidige omstandigheden niet worden aangeraden, ook al is er op dit punt een lacune in Den Haag. Deze concerten zijn duur en vergen een relatief grote financiële inspanning van de gemeente wanneer het financiële tekort louter met gemeentelijke subsidiegelden gedicht moet worden. Juist op dit gebied zou samenwerking met de SEM voor de hand liggen en is extra fondsenwerving noodzakelijk.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren op het huidige niveau en daarbij als voorwaarde te stellen dat OMT samenwerking zoekt met andere organisaties, toegang vindt tot landelijke fondsen en prioriteit geeft aan externe fondsenwerving.

Barokserie niet honoreren.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan OMT te continueren op het huidige niveau.

**Budget 2004** € 26.189

**Budget vanaf 2005** € 26.189

## The Music in my Head

The Music in my Head is een jaarlijks muziekfestival in het tweede weekend van de maand juni in alle zalen van het Theater aan het Spui. Het is een ontmoetingsplaats voor jong en oud, muzikanten en publiek van alle generaties. The Music in my Head kiest voor een hoogwaardig product. In samenhang met bekender repertoire worden nieuwe groepen gelanceerd. Deze mix genereert een divers publiek. Na de eerste twee edities in 2002 en 2003 heeft het festival zich een plek veroverd in het Haagse muziekaanbod.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De organisatie wil het festival de komende jaren verder uitbouwen in kwalitatieve zin, met meer bijzondere, eenmalige projecten. De organisatie van het festival is door de BUMA benaderd om een project te starten waarin Nederlandse groepen uitgedaagd worden om in unieke samenstelling met een bijzonder repertoire op te treden. Dit project is niet in de begroting opgenomen.

Hoewel het festival nog jong is, is het al herkenbaar en staat het landelijk op de kaart. De organisatie is in staat om belangwekkende optredens en tot de verbeelding sprekende namen naar Nederland te halen, hetgeen zich uit in verrassende programmering. Het festival is een bijzondere aanvulling op het reguliere aanbod van het Paard van Troje en de SEM/Dr Anton Philipszaal.

De commissie vindt de geraamde beheerlasten aan de hoge kant en adviseert daarom een bedrag toe te kennen, dat lager is dan het gevraagde bedrag. De commissie meent dat het festival met een subsidie van € 100.000 te continueren is.

De commissie adviseert terughoudend te zijn ten opzichte van groeiambities van het festival en alleen te overwegen deze te honoreren, als er een koppeling is met bestaande instellingen met een soortgelijk specialisme, zoals het Paard van Troje. Tenslotte merkt de commissie op dat de organisatie een bestuur heeft dat slechts uit twee personen bestaat en niet onafhankelijk van de directie is. De commissie adviseert de subsidie te verlenen als de organisatie gezorgd heeft voor installatie van een onafhankelijk bestuur, dat op sterkte is.

### *Advies commissie Zonderop*

€ 100.000 per jaar toekennen, onder de voorwaarde dat de stichting een onafhankelijk en op sterkte zijnd bestuur heeft geïnstalleerd.

## Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over. Voor het onderzoek naar de doelmatigheid van de organisatie verwijzen wij naar paragraaf 2.6 Festivals en evenementen.

## Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan The Music in my Head structureel te maken op het huidige niveau, onder de voorwaarde dat de stichting een onafhankelijk bestuur op sterkte heeft geïnstalleerd.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 106.085</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 106.085</b>

# Van Wassenaer Concour

Het Van Wassenaer Concour organiseert in de even jaren een tweejaarlijks concours voor ensembles voor oude muziek. Het concours is in Nederland het enige in zijn soort. De doelstelling is stimulering van uitvoering van composities uit de periode 1600-1800 door jonge, professionele ensembles uit binnen- en buitenland. Daarnaast wil de stichting via het concours voor jonge musici die in ensembleverband spelen en zich hebben toegelegd op de oude muziekpraktijk de overgang naar de beroepspraktijk vergemakkelijken. Het concours biedt hen de kans in contact te komen met professionele concertorganisatoren.

Naast de voorrondes en de finale is educatie -in de vorm van masterclasses- ten behoeve van de muzikale ontwikkeling van de deelnemende ensembles een wezenlijk onderdeel van de activiteiten van de stichting.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De organisatie presenteert het concours in haar beleidsplan nadrukkelijk als van internationaal belang: “Wereldwijd wordt het Internationale Van Wassenaer Concour erkend als een der belangrijkste concoursen op het gebied van de oude muziek”. Het bevreemdt de commissie daarom dat het concours geen enkele poging onderneemt, niet nu en blijkbaar ook niet vier jaar geleden, om subsidie te verwerven uit de landelijke Cultuurnota. De genoemde pretentie kan immers alleen in dat kader op zijn werkelijke merites worden getoetst. Dit oordeel wordt node gemist. Dit klemt des te meer nu steeds meer de mening postvat dat concoursen een minder geëigend middel zijn ter bevordering van de professionalisering van jonge musici dan gerichte post-conservatoriumopleidingen, zoals in Nederland het Vocaal Laboratorium en de Strijkkwartetten Academie, om enkele voorbeelden te noemen.

Opgemerkt moet worden dat de stichting in Amsterdam is gevestigd en dat het concours vanuit die stad wordt georganiseerd. De activiteiten vinden plaats in Den Haag. Het concours is er vooral voor de deelnemers die voornamelijk in de Gotische Zaal optreden voor een jury, luisteren naar andere deelnemers en deelnemen aan masterclasses.

Er zijn enkele concerten van gasten op reguliere Haagse podia (Dr Anton Philipszaal en Nieuwe Kerk) en enkele gratis lunchconcerten van de deelnemende ensembles, die in 2002 een publiek van 580 luisteraars trokken.

In het plan wordt aangegeven dat structurele subsidie zal worden aangewend voor specifiek Haagse doelen, namelijk masterclasses voor amateurs en een nieuwe bundeling van concerten, zodat er sprake is van een klein festival. Deze doelen zijn nieuw. Ze worden niet afgezonderd in de begroting. De commissie acht ze niet strikt noodzakelijk. Uit de ingediende begroting blijkt dat het concours zonder de genoemde nieuwe activiteiten feitelijk zelfvoorzienend moet kunnen zijn door een prima opgezette fondswerving en uitgekende concertorganisatie. Het concours dient daarvoor zeer te worden geprezen. Het bereik, de uitstraling en de binding met de stad zijn echter zeer beperkt. De commissie ziet meer in versterking van het Prinses Christina Concours, dat op deze punten veel beter scoort, dan in continuering van de subsidie aan het Van Wassenauer Concours. De commissie adviseert dan ook geen structurele subsidie meer te verlenen aan het Van Wassenauer Concours.

*Advies commissie Zonderop*  
Subsidie beëindigen.

### Reactie

Wij stemmen in grote lijnen in met het advies. Het beleidsplan geeft niet voldoende vertrouwen in de structurele haalbaarheid van de (nieuwe) doelen binnen de bijbehorende begroting. Wij zijn echter wel van mening dat het concours een zinvolle bijdrage zou kunnen leveren aan het Haagse culturele aanbod. De organisatie zou met een helder plan kunnen proberen op projectbasis subsidie te werven.

### Voorstel

Wij stellen voor de structurele subsidie aan het Van Wassenauer Concours met ingang van 1 januari 2005 te beëindigen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 10.154</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>

## 3.4 Theater en dans

### Alba theaterhuis

**Alba theaterhuis (Alba) is begin 1999 opgericht door artistiek leider Saskia Mees. Alba maakt één à twee professionele theaterproducties per seizoen met kunstenaars uit diverse culturen, geeft spelworkshops aan scholieren en biedt een broedplaats waar jong talent de kans krijgt zich te ontwikkelen. Dit talentontwikkelingstraject wordt uitgevoerd onder de naam 'Under Construction'. Alba werft deelnemers voor 'Under Construction' via de educatieve activiteiten en via audities.**

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie is van mening dat de kracht van Alba ligt op het gebied van de ontwikkeling en begeleiding van jonge mensen met een cultureel diverse achtergrond. De commissie vindt het plan van Alba helder en bevolgen en meent dat het een nuttige bijdrage kan leveren aan het Haags theaterklimaat. De commissie is echter minder enthousiast over de plannen om de organisatie te versterken. Dat betekent dat er een relatief grote investering in de overhead gevraagd wordt, terwijl de kracht van Alba juist ligt in de flexibele, projectmatige structuur. De commissie vindt de educatieve activiteiten van Alba voor het voortgezet onderwijs af te raden. Het beleidsplan mist concreetheid op dit punt. De educatieve activiteiten zijn niet nodig om de kernactiviteit van Alba, het maken van theater met en voor jonge mensen, te versterken. Het is wel nuttig als Alba de belangstelling voor de voorstellingen onder jong publiek bevordert, gebruikmakend van het onderwijs. Dat is echter geen educatieve activiteit, maar onderdeel van een marketingstrategie.

De commissie wil noch de educatieve activiteiten, noch de uitbreiding van de overhead honoreren.

De commissie meent dat Alba toe is aan meer zekerheid en continuïteit dan nu geboden wordt op basis van de halfjaarlijkse projectsubsidies, maar vindt Alba aan de andere kant nog te pril voor een honorering voor vier jaar. Daarnaast vindt de commissie meer samenhang en samenwerking tussen de verschillende gezelschappen/makers en een aantal podia noodzakelijk om het theaterklimaat te versterken. De commissie adviseert een budget te bestemmen voor de versterking van het

theaterklimaat in de stad. Meer hierover is te vinden in de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel. De commissie adviseert een aantal gezelschappen/makers en een aantal podia (De Appel, het Nationale Toneel (Werkhuis), Annette Speelt, Alba theaterhuis, Appeltheater, Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes) in onderlinge samenhang en samenwerking plannen op te laten stellen voor de invulling van dit budget. Op basis van deze plannen kan het budget verdeeld worden voor een periode van maximaal twee jaar, waarna op basis van evaluatie door deskundigen besloten kan worden over de periode daarna. Alba is volgens de commissie één van de gezelschappen die in aanmerking komen voor indiening van een plan.

#### *Advies commissie Zonderop*

Alba verzoeken een nieuw plan in te dienen samen met één of meer van de volgende gezelschappen/makers en podia: De Appel, het Nationale Toneel (Werkhuis), Annette Speelt, Appeltheater, Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes. Voor dit nieuwe plan kan een beroep gedaan worden op het door de commissie geadviseerde budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat. Het nieuwe plan dient samenhang te vertonen met en aanvullend te zijn op andere plannen die in dit kader worden ingediend. De commissie adviseert subsidie voor maximaal twee jaar toe te kennen, indien er een goed nieuw plan wordt ingediend dat voldoet aan bovengenoemde randvoorwaarden. Uiterlijk na twee jaar dient evaluatie plaats te vinden op inhoudelijke ontwikkeling, samenwerkingsverbanden en bijdrage aan het Haagse theaterklimaat.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Het beleidsplan van Alba weerspiegelt de artistieke visie en de bevoegenheid van de artistiek leider en spreekt tot de verbeelding. De Raad is positief over de interculturele werkwijze van Alba die consequent bij alle werkzaamheden van de instelling wordt toegepast. De kwaliteit van de gerealiseerde producties is naar oordeel van de Raad voldoende. Het blijft evenwel onduidelijk hoe Alba zich positioneert, met name in verhouding tot andere Haagse instellingen met vergelijkbare doelstellingen.

Alba heeft de afgelopen jaren een eigen positie verworven in de Haagse theatersector. De Raad meent dat het initiatief een waardevolle aanvulling kan zijn op het

theaterbestel van Den Haag. De Raad is echter van mening dat Alba vooral een regionale functie vervult. Op landelijk niveau heeft de instelling weinig betekenis en slechts een beperkt bereik. Zoals in de sectorinleiding theater is verwoord, stelt de Raad zich terughoudend op ten opzichte van de opleidingstrajecten die jongeren-theatergezelschappen aanbieden en ziet hij voor het rijk geen taak deze initiatieven structureel te ondersteunen.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad heeft waardering voor de werkwijze van Alba theaterhuis en voor de kwaliteit van de gemaakte producties, maar is van mening dat het werk van Alba van beperkte betekenis is voor het landelijke theaterbestel. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Alba theaterhuis en adviseert derhalve geen structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota toe te kennen. Zoals in de sectorinleiding theater is aangegeven adviseert de Raad een bedrag van € 200.000 te reserveren voor productionele ondersteuning van Haagse theaterinitiatieven. Hierbij denkt de Raad onder meer aan Alba theaterhuis.

#### **Reactie**

Zoals in paragraaf 2.3 Theater en dans is aangegeven, delen wij de mening van de commissie Zonderop wat betreft de meerwaarde die Alba theaterhuis de afgelopen jaren heeft geboden op theatergebied, met name ten aanzien van jongeren en allochtonen. Wij zijn het niet eens met het voorstel de subsidie tot twee jaar te beperken, omdat deze termijn te kort is voor het gezelschap om tot volle ontplooiing te komen.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor Alba theaterhuis een subsidie te verlenen van € 100.000 per jaar om theaterproducties te maken in samenwerking met Toneelgroep De Appel c.q. het Appeltheater. Het rijk heeft in de Cultuurnota een bedrag van € 100.000 toegekend aan Alba in het kader van de versterking van het Haagse theaterklimaat.

<b>Budget 2004</b>	€	0
<b>Budget vanaf 2005</b>	€	100.000

# Annette Speelt

**Annette Speelt is een jong -in 2002 opgericht- toneelcollectief bestaande uit de acteurs Kristen Denkers, Thijs Römer en Michel Sluysmans, en regisseur Christiaan Mooij. Annette Speelt heeft zich als huisgezelschap verbonden aan Theater aan het Spui en wil per seizoen drie producties uitbrengen.**

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Annette Speelt is naar de mening van de commissie een belofte. Het plan is ambitieus, maar wel realistisch. Het gezelschap weet zich verzekerd van steun van gerenommeerde instellingen en mensen uit de theaterwereld. Op artistiek-inhoudelijke gronden verdient het initiatief steun. Annette Speelt kan een waardevolle impuls zijn voor het Haagse theaterklimaat.

Aan de andere kant is de commissie zich ervan bewust dat het initiatief nog erg pril is en de bijdrage aan het Haagse theaterklimaat nog moet blijken. Een advies om dit gezelschap voor vier jaar te honoreren gaat de commissie daarom te ver.

Daarnaast vindt de commissie meer samenhang en samenwerking tussen de verschillende gezelschappen/makers en een aantal podia noodzakelijk om het theaterklimaat te versterken. De commissie adviseert een budget te bestemmen voor de versterking van het theaterklimaat in de stad. Meer hierover is te vinden in de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel. De commissie adviseert een aantal gezelschappen/makers en een aantal podia (De Appel, het Nationale Toneel (Werkhuis), Annette Speelt, AlBA theaterhuis, Appeltheater, Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes) in onderlinge samenhang en samenwerking plannen op te laten stellen voor de invulling van dit budget. Op basis van deze plannen kan het budget verdeeld worden voor een periode van maximaal twee jaar, waarna op basis van evaluatie door deskundigen besloten kan worden over de periode daarna. Annette Speelt is volgens de commissie één van de gezelschappen die in aanmerking komen voor indiening van een plan.

## *Advies commissie Zonderop*

Annette Speelt verzoeken een nieuw plan in te dienen samen met één of meer van de volgende gezelschappen/makers en podia: De Appel, het Nationale Toneel (Werkhuis), AlBA theaterhuis, Appeltheater, Theater aan het Spui en Theater

Zwembad de Regentes. Voor dit nieuwe plan kan een beroep gedaan worden op het door de commissie geadviseerde budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat. Het nieuwe plan dient samenhang te vertonen met en aanvullend te zijn op andere plannen die in dit kader worden ingediend. De commissie adviseert subsidie voor maximaal twee jaar toe te kennen, indien er een goed nieuw plan wordt ingediend dat voldoet aan bovengenoemde randvoorwaarden. Uiterlijk na twee jaar dient evaluatie plaats te vinden op inhoudelijke ontwikkeling, samenwerkingsverbanden en bijdrage aan het Haagse theaterklimaat.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad ziet Annette Speelt als een jong en enthousiast theatergezelschap. Uit het beleidsplan spreekt ambitie en de plannen zijn veelzijdig. De Raad waardeert de aandacht die het gezelschap besteedt aan het verwerven van een positie in de standplaats en meent dat dit jonge initiatief een waardevolle aanvulling kan zijn op het theaterbestel van Den Haag. Annette Speelt heeft zichzelf in korte tijd op de kaart weten te zetten, onder meer door veel aandacht te besteden aan publiciteit. Het gezelschap bestaat nog maar kort. De door Annette Speelt gemaakte voorstellingen worden wisselend beoordeeld en worden nog niet gekenmerkt door een uitgesproken, eigen artistieke signatuur. Ook het beleidsplan maakt niet voldoende inzichtelijk wat de makers in artistiek opzicht onderling bindt. De Raad is benieuwd hoe het gezelschap zich in de komende periode zal ontwikkelen en verwacht dat de makers de eigen stijl verder zullen onderzoeken en definiëren.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad waardeert het enthousiasme, de energie en de ambitie die uit het beleidsplan van Annette Speelt spreekt, maar vindt het initiatief in artistiek opzicht nog te weinig ontwikkeld om in aanmerking te laten komen voor een structurele subsidie. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Annette Speelt en adviseert het gezelschap derhalve geen structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota te verlenen. Zoals in de sectorinleiding theater is aangegeven adviseert de Raad een bedrag van € 200.000 te reserveren voor productionele ondersteuning van Haagse theaterinitiatieven. Hierbij denkt de Raad onder meer aan Annette Speelt.

## Reactie

Zoals in paragraaf 2.3 Theater en dans is aangegeven kunnen wij ons vinden in het positieve oordeel over de theatergroep Annette Speelt. Wij willen de groep de kans geven om in samenwerking met Theater aan het Spui theaterproducties te maken. Wij zijn het niet eens met het voorstel om de bijdrage tot twee jaar te beperken, omdat die tijd ons te kort lijkt om het initiatief ten volle tot ontwikkeling te brengen.

## Voorstel

Wij stellen voor Annette Speelt een subsidie van € 100.000 per jaar toe te kennen om in samenwerking met Theater aan het Spui theaterproducties te realiseren. Het rijk heeft in de Cultuurnota een bedrag van € 100.000 toegekend aan Annette Speelt in het kader van de versterking van het Haagse theaterklimaat.

<b>Budget 2004</b>	€	0
<b>Budget vanaf 2005</b>	€	100.000

# CaDance Festival

Het CaDance Festival is een tweejaarlijks festival dat met ongeveer zestig voorstellingen de stand van zaken op het gebied van hedendaagse (moderne) theaterdans in Nederland laat zien. Het festival wordt geproduceerd door Korzo in samenwerking met Theater aan het Spui. In de komende periode wil Korzo het CaDance Festival continueren. Bij elk festival zal een educatief programma voor het voortgezet onderwijs worden ontworpen. Dit programma bestaat uit workshops, gesprekken en het bezoek van voorstellingen. Voorts overweegt Korzo bij elke festivaaleditie een alliantie aan te gaan met een vergelijkbaar festival in het buitenland. Tenslotte overweegt Korzo meer podia te gaan benutten of het festival in tijd op te rekken tot een maand, om tijd te winnen voor de montage van voorstellingen.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het CaDance Festival is gericht op beginnend danstalent. Het unieke Nederlandse karakter van het festival, dat wil zeggen in Nederland gemaakt door Nederlandse en tal van buitenlandse makers/dansers, is een sterke troef. Het is een belangrijk festival voor Den Haag en het heeft landelijke betekenis in de zin dat het als een soort 'vakbeurs en artistiek meetingpoint' voor eigentijdse makers fungeert. Internationale uitwisseling kan interessant zijn voor de makers, mits deze uitwisseling aan artistieke criteria getoetst is. De commissie ontraadt het festival om in tijd op te rekken, omdat daarmee het festivalkarakter verloren kan gaan.

### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren.

### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

CaDance maakt met festivals als Four Steps Forward en Voorjaarsontwaken deel uit van de presentatiefestivals van Korzo Productiehuis voor de Dans. De Raad signaleert dat de activiteiten van het productiehuis, CaDance en de reguliere dans-programmering van Korzo Theater in elkaars verlengde liggen. Zelfs in die mate, dat de Raad van oordeel is dat het succes van het productiehuis CaDance overbodig heeft gemaakt. De meerwaarde van het festival is volgens de Raad dan ook sterk afgenomen.



In het beleidsplan wordt gesignaleerd dat het voor de organisatie van CaDance moeilijk is een festival van premières te blijven, maar voor dit probleem worden geen concrete oplossingen aangedragen. Het beleidsplan biedt geen zicht op vernieuwing of bijsturing van de beleidsuitgangspunten. Voorlopig moet aangenomen worden dat het festivalconcept niet gewijzigd wordt.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Binnen het landelijke aanbod heeft CaDance geen belangrijke functie meer. De meerwaarde van het festival in zijn huidige vorm is te sterk afgenomen om te kunnen concurreren met de reguliere programmering van Korzo Theater en Korzo Productiehuis voor de Dans. De Raad waardeert de inhoud van CaDance, maar is van mening dat het festival zijn urgentie heeft verloren. De Raad adviseert de subsidiëring van CaDance in het kader van de Cultuurnota niet te continueren.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

De Raad voor Cultuur geeft een negatief advies. Op deze situatie komen wij terug als de Cultuurnota definitief is vastgesteld.

Voor het onderzoek naar de doelmatigheid van de organisatie verwijzen wij naar paragraaf 2.6 Festivals en evenementen.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan CaDance te continueren op het huidige niveau.

**Budget 2004** € 73.443

**Budget vanaf 2005** € 73.443

## De Appel

**Dit toneelgezelschap onder leiding van artistiek leider Aus Greidanus heeft een behoorlijke klap moeten incasseren als gevolg van het wegvallen van de subsidie van het rijk. De vaste bezetting is teruggebracht en er wordt niet meer gereisd met voorstellingen. Ondanks de problemen zijn er de afgelopen tijd goedlopende voorstellingen gemaakt.**

**Voor de komende periode wil De Appel het vaste ensemble uitbreiden met vijf jonge spelers, Jules Terlingen naast Aus Greidanus als vaste tweede regisseur inzetten en ruimte geven aan gastregies voor de grote en kleine zaal. De Appel wil weer gaan reizen door Nederland en daarnaast voorstellingen afzetten in het buitenland. Tenslotte wil De Appel het eigen theater verbouwen. Na de verbouwing zal het theater beschikken over een grote en een middelgrote zaal, in plaats van de grote en twee kleine zalen nu.**

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

De Appel heeft de afgelopen periode voorstellingen gemaakt die overwegend goed ontvangen zijn en behoorlijke publiksaantallen op de been brachten. De Appel heeft een sterk draagvlak in Den Haag en een trouwe achterban.

Dit seizoen staat in het teken van één groot project, Tantalus. Deze marathonvoorstelling heeft overwegend positieve kritieken gekregen en de publieke belangstelling is groot. De voorstelling is degelijk en met vakmanschap gemaakt, zoals de voorstellingen van De Appel zich in het algemeen laten kenmerken door ambachtelijkheid een sterke traditie.

De Appel heeft de afgelopen tijd slechts mondjesmaat gestalte kunnen geven aan vernieuwing en aan het doorgeven van zijn traditie aan een nieuwe generatie.

De vaste kern van De Appel bestaat uit vijftigplussers. In zijn beleidsplan voor de komende periode geeft De Appel aan in te zetten op vernieuwing en verjonging. Dat juicht de commissie toe.

De commissie had graag meer concrete ideeën gezien op dit punt. Vernieuwing moet verder gaan dan de inzet van Jules Terlingen als vaste tweede regisseur en het aantrekken van vijf jonge spelers. De commissie hecht grote waarde aan de samenwerking en uitwisseling met jonge theaterinitiatieven in de stad, waardoor de traditie van De Appel een nieuwe vorm kan krijgen en er een fris en sterker theaterklimaat kan ontstaan.

Om de vernieuwing gestalte te kunnen geven en weer te gaan reizen, vraagt De Appel subsidie aan bij het rijk. Het reizen vindt de commissie vanuit de Haagse optiek minder belangrijk, maar ook de vernieuwing en de daarmee verbonden rol voor het Haagse theaterklimaat kunnen alleen gerealiseerd worden met een substantiële bijdrage van het rijk. Voortgaan met De Appel heeft alleen zin als ook het rijk zijn verantwoordelijkheid neemt voor het gezelschap. Dat kan De Appel voldoende armslag geven en tegelijkertijd de gemeente verlossen van de te zware financiële verantwoordelijkheid die zij momenteel heeft voor De Appel. Dit brengt de commissie tot het advies aan De Appel voor twee jaar subsidie te verlenen ter grootte van het huidige bedrag minus € 230.000 (de gemeentelijke compensatie voor het wegvallen van de rijkssubsidie), onder de voorwaarden dat De Appel een nieuw plan indient en het rijk opnieuw verantwoordelijkheid neemt voor het gezelschap. Het nieuwe plan van De Appel moet concreet aangeven hoe het gezelschap zijn traditie een nieuwe vorm wil geven via vernieuwing en verjonging. De commissie adviseert het bedrag van € 230.000 toe te voegen aan het budget ter versterking van het Haagse theaterklimaat. Meer hierover is te vinden in de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel. De commissie adviseert een aantal gezelschappen/makers en een aantal podia (De Appel, het Nationale Toneel (Werkhuis), Annette Speelt, AlbA theaterhuis, Appeltheater, Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes) in onderlinge samenhang en samenwerking plannen op te laten stellen voor de invulling van dit budget. Op basis van deze plannen kan het budget verdeeld worden voor een periode van maximaal twee jaar, waarna op basis van evaluatie door deskundigen besloten kan worden over de periode daarna.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verlenen voor twee jaar, ter grootte van het huidige bedrag minus € 230.000 (de gemeentelijke compensatie voor het wegvallen van de rijkssubsidie), onder de voorwaarden dat De Appel een nieuw plan indient en het rijk opnieuw verantwoordelijkheid neemt voor het gezelschap. Het nieuwe plan van De Appel moet concreet aangeven hoe het gezelschap zijn traditie een nieuwe vorm wil geven via vernieuwing en verjonging. Na twee jaar besluiten over continuering van de subsidie op basis van evaluatie, waarbij de bereikte resultaten op het gebied van vernieuwing en verjonging worden beoordeeld.

Het bedrag van € 230.000 toe te voegen aan het budget ter versterking van het Haagse theaterklimaat.

De Appel te verzoeken een plan in te dienen dat een beroep doet op het budget ter versterking van het Haagse theaterklimaat, samen met één of meer van de volgende gezelschappen/makers en podia: het Nationale Toneel (Werkhuis), Annette Speelt, AlbA theaterhuis, Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes. Het nieuwe plan dient samenhang te vertonen met en aanvullend te zijn op andere plannen die in dit kader worden ingediend. De commissie adviseert subsidie voor maximaal twee jaar toe te kennen, indien er een goed nieuw plan wordt ingediend dat voldoet aan bovengenoemde randvoorwaarden. Uiterlijk na twee jaar dient evaluatie plaats te vinden op inhoudelijke ontwikkeling, samenwerkingsverbanden en bijdrage aan het Haagse theaterklimaat.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Na het negatieve advies dat de Raad vier jaar geleden heeft uitgebracht en de daaropvolgende stopzetting van de subsidie door het ministerie van OCW heeft Toneelgroep De Appel een ingrijpende reorganisatie doorgevoerd en gezocht naar andere financiële mogelijkheden. Door de steun van de gemeente Den Haag is het Toneelgroep De Appel gelukt een nieuwe weg in te slaan. Met hernieuwde energie heeft Toneelgroep De Appel de afgelopen jaren enkele bijzondere producties gemaakt met als hoogtepunt de elf uur durende voorstelling 'Tantalus'. Toneelgroep De Appel is minder in zichzelf gekeerd dan vier jaar geleden en richt zich niet meer uitsluitend op het eigen trouwe, vaste publiek. Het gezelschap treedt meer naar buiten, bijvoorbeeld door voorstellingen op Oerol te spelen. Ook wordt ruimte geboden aan andere, jonge gezelschappen, zoals Annette Speelt en slaat Toneelgroep De Appel met een voorstelling als 'Beroerd' nieuwe wegen in.

De afgelopen periode heeft de gemeente Den Haag vertrouwen getoond in Toneelgroep De Appel. Door uitbreiding van de gemeentelijke subsidie na het wegvallen van de rijkssubsidie heeft de gemeente het voor het gezelschap mogelijk gemaakt te overleven. Het is in dit verband opmerkelijk dat Toneelgroep De Appel weinig zegt over de positie in Den Haag en de verhouding ten opzichte van Het Nationale Toneel.

De Raad is positief over het voornemen van Toneelgroep De Appel om Jules Terlingen als vaste regisseur naast de artistiek leider een meer prominente plek

in het gezelschap te geven. De Raad verwacht dat hij de ruimte krijgt zijn kwaliteiten bij Toneelgroep De Appel te ontwikkelen en te manifesteren om zo ook het gezelschap een interessante ontwikkeling te laten doormaken, waarbij het er vooral om gaat eigentijdse regieopvattingen hun plek binnen het gezelschap te geven. De verbintenis van Terlingen aan Toneelgroep De Appel lijkt daarom voor beide partijen een goede stap. Toneelgroep De Appel zal ervoor moeten waken niet terug te vallen in de oude routine, maar de ingeslagen weg met nieuwe artistieke impulsen van zowel meer ervaren als jonge makers voort te zetten.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad constateert dat Toneelgroep De Appel na het negatieve advies van vier jaar geleden en de stopzetting van de subsidie sterk is teruggekomen. De nieuwe artistieke en beleidsmatige wegen die Toneelgroep De Appel inmiddels heeft ingeslagen, het grote publieksbereik, de goede worteling in de stad en de wezenlijke aanvulling op het landelijke theateraanbod stemmen de Raad positief. Hij vindt het van belang dat Jules Terlingen als tweede regisseur in de gelegenheid wordt gesteld ook daadwerkelijk zijn stempel op het gezelschap te drukken. Het oordeel van de Raad over de subsidieaanvraag van Toneelgroep De Appel is positief. De Raad adviseert een structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota toe te kennen van circa € 300.000, maar geeft geen prioriteit aan toekenning van het totale bedrag.

#### **Reactie**

De waardering van de commissie Zonderop voor de prestaties van De Appel onderschrijven wij. Wij zien echter geen reden om, zoals de commissie adviseert, de subsidiëring tot twee jaar te beperken. In plaats daarvan zullen wij het gezelschap verzoeken om een tussentijdse evaluatie na twee jaar, waarin de stand van zaken met betrekking tot de vernieuwing en verjonging binnen De Appel wordt aangegeven. Het rijk heeft het advies van de Raad voor Cultuur overgenomen om De Appel weer subsidie te verlenen. Wij zullen het advies van de commissie Zonderop niet volgen om de subsidie te verminderen met het bedrag van de tijdelijke compensatie van de rijkssubsidiëring. Dat zou immers betekenen dat het gezelschap nog steeds niet optimaal zou kunnen functioneren.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan De Appel voort te zetten op het huidige niveau. Anders dan de commissie adviseert, stellen wij voor de subsidie gedurende de gehele planperiode te continueren, op voorwaarde dat De Appel in 2006 rapporteert over de concretisering van de vernieuwingsplannen. Voorts zal De Appel worden uitgenodigd te participeren in de samenwerking met AlbA theaterhuis (zie ook paragraaf 2.3 Theater en dans).

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 1.799.659</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 1.799.659</b>

## Würz

Würz is een theatergezelschap onder leiding van Jules Terlingen, die tevens regisseert bij De Appel. Würz maakt sinds 1991 theatervoorstellingen en is sinds 1996 met vaste regelmaat te gast in Den Haag. Würz wil in de komende periode elk jaar een (grote zaal)productie maken en daarnaast korte voorstellingen voor jongeren uit het bekende klassieke repertoire, de zogenaamde Tienminutenteksten.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Würz is een gezelschap dat al geruime tijd bestaat, maar niet erg opvalt. Ondanks het feit dat het gezelschap regelmatig in Den Haag te zien is geweest, is er geen sprake van een Haags gezelschap met een sterke worteling in of betekenis voor de stad. De commissie ziet bovendien geen toegevoegde waarde van het gezelschap voor Den Haag naast het vaste regisseurschap van Terlingen bij De Appel. De commissie ziet dan ook geen reden voor structurele ondersteuning door de gemeente.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Hoewel de kwaliteit van de voorstellingen wisselt, is de Raad positief over de kwaliteiten van de artistiek leider. Hij schuwt het risico niet en maakt regelmatig bijzondere producties. Würz wil grote zaalvoorstellingen maken maar een flexibele, kleine organisatie blijven. De Raad is van mening dat beide wensen zich niet laten combineren en dat de ambitie meer in de grote zaal te spelen niet kan worden verwezenlijkt wanneer een gezelschap niet beschikt over een stevige organisatorische ondersteuning. De organisatie zoals in het beleidsplan geschetst is daarvoor onvoldoende toegerust.

De Raad vindt echter dat de artistiek leider in artistiek opzicht wel degelijk de kwaliteiten heeft om stukken voor de grote zaal te regisseren. De Raad vindt het tevens van belang hij zich in artistiek opzicht kan blijven ontwikkelen. Verwijzend naar de sectorinleiding theater, zou de Raad graag zien dat de artistiek leider vaker in de gelegenheid wordt gesteld zijn ambities op ad-hocbasis te verwezenlijken bij grote gezelschappen en productiehuisen.

### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Würz en adviseert derhalve geen structurele subsidie te verlenen in het kader van de Cultuurnota. Zoals in de sectorinleiding theater is aangegeven adviseert de Raad een bedrag van € 200.000 te reserveren voor productionele ondersteuning van Haagse theaterinitiatieven. Hierbij denkt de Raad onder meer aan Würz.

### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Haagsche Dansetage

De Dansetage verzorgt sinds eind 1998 in de Korzo-studio lessen en trainingen voor professionele dansers die werkzaam zijn in de moderne danssector. In de komende periode wil de Dansetage het aanbod uitbreiden van vier naar zes lessen per week.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Een trainingsfaciliteit voor professionele dansers is een noodzakelijke basisvoorziening voor een stad waar dans gemaakt en uitgevoerd wordt. Een professionele danser moet zes dagen per week trainen. De Dansetage voorziet in een gevarieerd, op de doelgroep toegesneden les-/ trainingsaanbod door gerenommeerde docenten en werkt daarbij effectief samen met de Henny Jurriëns Stichting in Amsterdam en de stichting Dansateliers in Rotterdam.

Deze basisfaciliteit moet in stand blijven, maar de commissie is van mening dat een aparte organisatie hiervoor met een eigen zakelijke leiding en overige overhead niet de voorkeur verdient. Van de totale begroting van ruim € 102.000 wordt ruim € 37.000 besteed aan beheerlasten, waarvan ongeveer € 22.000 voor zakelijke leiding. Dat vindt de commissie uit verhouding. Subsidiegeld dient besteed te worden aan de lessen zelf en de overhead dient zo beperkt mogelijk te blijven. De commissie geeft er de voorkeur aan dat Korzo deze taak op zich neemt, indien de organisatie van Korzo -zoals geadviseerd- versterkt wordt. De commissie adviseert de faciliteit te steunen voor een bedrag van € 55.000 voor de lessen en een beperkte overhead.

## *Advies commissie Zonderop*

Basisfaciliteit structureel subsidiëren met een bedrag van € 55.000 en in overleg treden met Korzo over uitvoering van deze taak.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor een bedrag van € 55.000 (exclusief trend) als structurele subsidie toe te kennen voor de lessen en een beperkte overhead en de Dansetage zowel inhoudelijk als formatief onder te brengen bij Korzo.

<b>Budget 2004</b>	€ 0
<b>Budget vanaf 2005</b>	€ 58.347 (inclusief trend)

# Het Nationale Toneel

Het Nationale Toneel (hNT) is een groot repertoiregezelschap, dat zowel voor de grote, midden- als kleine zaal produceert. Het gezelschap heeft een landelijke functie en reist door het hele land. Het gezelschap wil zich nadrukkelijk landelijk profileren, maar kiest daarnaast voor een sterke band met de thuisbasis Den Haag. Bij de versterking van de band met Den Haag speelt vernieuwing van de huisvesting achter de Koninklijke Schouwburg een belangrijke rol.

hNT wil een groot en divers samengesteld publiek bereiken via een breed aanbod van klassiek en nieuw repertoire. Spil zijn de regies van Johan Doesburg, aangevuld met bewust gekozen gastregisseurs en artistieke samenwerkingsverbanden. Het vaste ensemble van hNT bestaat momenteel uit twaalf acteurs. hNT wil het ensemble via doorstroming van jonge acteurs op natuurlijke wijze laten groeien tot zestien à achttien acteurs.

In 'het Werkhuis' biedt hNT jonge theatermakers de kans om voorstellingen te maken. In de komende periode wil hNT de activiteiten van 'het Werkhuis' uitbreiden van één naar drie producties per jaar. Tevens wil hNT jonge schrijvers de kans geven zich te ontwikkelen. Tusslotte wil hNT in de komende periode jaarlijks een acteursworkshop organiseren onder leiding van Frans Strijards. Deze workshop sluit aan op de kunstvakopleiding en dient om de doorstroming van jonge acteurs naar het ensemble te bevorderen.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Het plan van hNT maakt een degelijke indruk. Het gezelschap geeft veel voorstellingen en brengt een veelzijdig repertoire.

De commissie acht een verbetering van de huisvesting achter de Koninklijke Schouwburg (KS) noodzakelijk voor het adequaat functioneren van hNT.

Een punt van zorg vindt de commissie de relatie met de KS, waar hNT het huisgezelschap is. De commissie heeft geconstateerd dat de onderlinge relatie niet goed is. Beide partijen geven aan zich geremd te voelen in de eigen ontwikkeling en vernieuwing door de andere partij. Hoewel er regulier overleg is tussen beide instellingen, betwijfelt de commissie of dit onderwerp op een werkelijk constructieve manier bespreekbaar is. Er is een risico, dat er straks na de vernieuwing van de huisvesting van hNT twee instellingen met de rug naar elkaar staan, terwijl zij juist beide de vruchten van de nieuwe huisvesting zouden moeten plukken.

De commissie vindt de KS een goede thuisbasis voor hNT en acht een harmonieuze samenwerking tussen hNT en KS van het allergrrootste belang voor beide instellingen.

Het Werkhuismodel, waarin makers zich onder de vleugels van een groot gezelschap kunnen ontwikkelen, functioneert nu enkele jaren. Omdat alleen de gemeente het Werkhuis financieel ondersteunt, wordt er slechts één productie per jaar gemaakt. Voor het Haagse theaterklimaat heeft dit geen noemenswaardig effect. Het komt alleen het gezelschap zelf ten goede. De commissie is van mening dat hNT voldoende financiële armslag heeft om ensemblevorming en interne opleiding van jonge mensen uit zijn reguliere begroting te bekostigen. De commissie adviseert dan ook de subsidie aan hNT te verminderen met € 144.000, het bedrag dat bestemd is voor het Werkhuis. De commissie vindt meer samenhang en samenwerking tussen de verschillende gezelschappen/makers en een aantal podia (De Appel, het Nationale Toneel (Werkhuis), Annette Speelt, AlBa theaterhuis, Appeltheater, Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes) noodzakelijk om het theaterklimaat te versterken. De commissie adviseert een budget te bestemmen voor de versterking van het theaterklimaat in de stad en daar het bedrag van € 144.000 aan toe te voegen. Meer hierover is te vinden in de paragraaf Podiumkunsten in het algemene deel. hNT kan in de gelegenheid gesteld worden een nieuw (deel)plan in te dienen samen met één of meer van de genoemde gezelschappen/makers en podia. Voor dit nieuwe plan kan een beroep gedaan worden op het door de commissie geadviseerde budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat.

Aan het schrijversinitiatief geeft de commissie geen prioriteit, omdat zij dit beschouwt als een landelijke taak.

Een meer dan trendmatige verhoging van de gemeentelijke bijdrage, ten behoeve van versterking van de formatie en ter compensatie van de gestegen sociale lasten en premies, wil de commissie niet honoreren. Net als andere instellingen zal ook hNT hiervoor binnen de eigen begroting een oplossing moeten vinden.

De commissie adviseert, onder verwijzing naar de paragraaf Financiën en criteria in het algemene deel van dit advies, de exploitatie te laten doorlichten op doelmatigheid.

## *Advies commissie Zonderop*

Verlaging van de subsidie met € 144.000, de bijdrage voor het Werkhuis.

De exploitatie door te lichten op doelmatigheid.

hNT in de gelegenheid te stellen een plan in te dienen samen met één of meer van de volgende gezelschappen/makers en podia: De Appel, Annette Speelt, Alba theaterhuis, Appeltheater, Theater aan het Spui en Theater Zwembad de Regentes. Voor dit nieuwe plan kan een beroep gedaan worden op het door de commissie geadviseerde budget voor versterking van het Haagse theaterklimaat. Het nieuwe plan dient samenhang te vertonen met en aanvullend te zijn op andere plannen die in dit kader worden ingediend. De commissie adviseert subsidie voor maximaal 2 jaar toe te kennen, indien er een goed nieuw plan wordt ingediend dat voldoet aan bovengenoemde randvoorwaarden. Uiterlijk na twee jaar dient evaluatie plaats te vinden op inhoudelijke ontwikkeling, samenwerkingsverbanden en bijdrage aan het Haagse theaterklimaat.

De commissie beveelt de gemeente aan de besturen van hNT en de KS aan te spreken op verbetering van de onderlinge relatie en verder alles te doen wat in haar vermogen ligt om een harmonieuze samenwerking tussen hNT en KS te bevorderen.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad mist in het beleidsplan een kritische evaluatie van de afgelopen periode. Zo wordt in het beleidsplan melding gemaakt van een opmerkelijke kwantitatieve groei van 74.000 naar 91.000 bezoekers per jaar, terwijl de doelstelling in het vorige beleidsplan was minimaal te groeien naar 100.000 bezoekers per jaar. Maar met name de eigen kritische terugblik op de kwalitatieve prestaties beoordeelt de Raad als onvoldoende. Opmerkelijk is dat in het beleidsplan niets wordt gezegd over educatie (met uitzondering van een alinea over doelgroepenbeleid), internationalisering, culturele diversiteit of film en televisie.

De Raad vindt dat Het Nationale Toneel in onvoldoende mate zijn positie, taken en verantwoordelijkheden binnen het bestel beschrijft, zowel in de landelijke als stedelijke context. De Raad is van mening dat de positie van Het Werkhuis als plek waar jonge theatermakers voorstellingen kunnen maken binnen het gezelschap onduidelijk is. De Raad verwijst in dit verband naar de sectorinleiding theater waar betoogd wordt dat het begeleiden van jonge theatermakers tot de kerntaken van de grote gezelschappen zoals Het Nationale Toneel behoren en dat activiteiten zoals ontwikkeld in Het Werkhuis zich niet of nauwelijks onderscheiden van die van productiehuisen.

De Raad is positief over het initiatief om in samenspraak met de overige gezelschappen en een selectie uit de grote schouwburgen, gezamenlijk plannen te ontwikkelen om de effectiviteit en de kwaliteit van de reisvoorstellingen te vergroten. Wel vindt de Raad het teleurstellend dat over dit onderwerp, waar al zo lang over wordt gesproken en waar iedereen het over eens lijkt te zijn, zo weinig voortgang te melden is.

In het beleidsplan van vier jaar geleden kondigde Het Nationale Toneel een wijziging aan in de samenstelling van de directie van het gezelschap. Met ingang van 2001 zou de directie bestaan uit algemeen directeur Evert de Jager en artistiek directeur Johan Doesburg. In zijn Cultuurnota-advies 2001-2004 vond de Raad het van groot belang dat Het Nationale Toneel weer een duidelijker identiteit zou krijgen. In dat verband had de Raad vertrouwen in de artistieke capaciteiten van Johan Doesburg, maar vond de Raad ook dat hij nog zou moeten groeien in zijn rol als gezelschapsleider. De Raad constateert nu dat de vier jaar geleden gemaakte keuze voor een éénhoofdige artistieke leiding het gezelschap onvoldoende een meer herkenbaar artistiek profiel heeft opgeleverd en dat de constructie met een algemeen directeur en een artistiek directeur onduidelijkheid schept. Het is niet helder of Het Nationale Toneel een gezelschap is met een artistiek leider aan het hoofd of een gezelschap onder leiding van een artistiek intendant, waar de artistiek directeur in feite de vaste regisseur van het gezelschap is.

In 2000 merkte de Raad op dat Het Nationale Toneel zich vooral zou moeten concentreren op verhoging van de artistieke kwaliteit van de voorstellingen. Vier jaar later is de Raad kritisch over de artistieke kwaliteit van vooral de grote-zaalproducties: de voorstellingen worden wisselend ontvangen en de kwaliteit is niet aanmerkelijk verbeterd.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is kritisch over de artistieke kwaliteit van vooral de grote-zaalproducties van Het Nationale Toneel. De komende jaren zal prioriteit gegeven moeten worden aan het verhogen van de artistieke kwaliteit van de voorstellingen, maar de Raad heeft op basis van het voorliggende beleidsplan onvoldoende vertrouwen dat het gezelschap hier ook daadwerkelijk in zal gaan slagen. Tevens vindt de Raad dat het gezelschap in onvoldoende mate zijn positie, taken en verantwoordelijkheden binnen het bestel beschrijft, zowel in de landelijke als stedelijke context. De Raad ziet geen aanleiding de extra gevraagde subsidie te honoreren. Hij legt

geen prioriteit bij de wens het ensemble te laten groeien. De overige activiteiten waarvoor Het Nationale Toneel extra subsidie aanvraagt behoren volgens de Raad tot de reguliere activiteiten van een groot gezelschap en zouden binnen het bestaande budget moeten worden gerealiseerd.

Op basis van het voorliggende beleidsplan adviseert de Raad Het Nationale Toneel voor een periode van ten hoogste twee jaar subsidie te verlenen. Voor de jaren 2007-2008 dient Het Nationale Toneel een nieuw beleidsplan in te dienen ter beoordeling van voortzetting van de subsidie. In dat nieuwe beleidsplan dient met name te worden ingegaan op de verheldering van de organisatiestructuur en de mate waarin deze dienstbaar is aan de verbetering van de kwaliteit. Tevens zullen in dat beleidsplan de positie, taken en verantwoordelijkheden van het gezelschap helder moeten worden beschreven. De Raad adviseert voor 2005-2006 de meerjarige subsidie op het huidige niveau te handhaven.

### Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over, inclusief het advies om de subsidie aan het gezelschap met het bedrag voor het Werkhuis te verminderen. De relatie van het gezelschap met de Koninklijke Schouwburg zullen wij met de besturen van beide instellingen opnemen.

### Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan het Nationale Toneel te verlagen met het bedrag bestemd voor 'het Werkhuis' (zie paragraaf 2.3 Theater en dans).

Met betrekking tot de geadviseerde doorlichting verwijzen wij naar onze opmerkingen in paragraaf 1.3 Helder en doelmatig bestuur.

**Budget 2004** € 3.226.834

**Budget vanaf 2005** € 3.082.834

## Holland Dance Festival

Het Holland Dance Festival (HDF) is een tweejaarlijks dansfestival met een brede, internationale programmering. De editie 2003 trok ongeveer 30.000 bezoekers. Het festival staat onder artistieke leiding van Samuel Wuersten. De relatie met het Nederlands Dans Theater is van meet af aan hecht, de drie groepen (NDT I, NDT II en NDT III) worden altijd prominent bij de programmering betrokken. In de komende periode wil het festival een groot, internationaal gerenommeerd buitenlands gezelschap programmeren, als aanvulling op het bestaande programma. Naast het hoofdprogramma organiseert HDF, in samenwerking met onder andere het Centrum voor Amateurkunst, de Haagse Dansweek voor amateurdansers. Dit initiatief wil HDF continueren. Incidenteel wordt het festival gecombineerd met een vakconferentie.

### Bevindingen commissie Zonderop

Het HDF is een belangrijk festival, dat goed in de stad verankerd is. Het festival is daarbij van nationale betekenis en heeft een toenemende internationale uitstraling. Het festival wordt met verve geleid door Samuel Wuersten, die al jaren goed ingevoerd is in de internationale danswereld.

HDF volgt ontwikkelingen in het internationale hedendaagse (ook niet-westerse) dansveld, signaleert belangwekkende trends en introduceert gezelschappen die niet eerder in Nederland te zien waren. Kerndoel van het festival is en blijft het presenteren van voor Nederland uitzonderlijke voorstellingen van onbetwiste hoge kwaliteit, zoals in het verleden met en rond sterballerina Sylvie Guillem, Barishnikovs White Oak Project en het twintigste eeuws Balanchine reconstructieprogramma. HDF onderscheidt zich duidelijk van andere dansfestivals zoals CaDance, het tweejaarlijkse Springdance en de veranderlijke dansprogrammering van het Holland Festival.

De programmering is gevarieerd en breed. De commissie waardeert dat, maar signaleert wel het gevaar van versnippering, zoals dat in de meest recente aflevering enigszins dreigde te gebeuren. De commissie ziet het HDF liever terugkeren naar de kern: het programmeren van gevestigde, grote(re) groepen die hier anders niet komen. Met een meer exclusief internationaal profiel -waarbij inbegrepen programma's van het NDT- zou HDF de meer reguliere Nederlandse programmering uit het festival kunnen schrappen. De commissie meent dat een selectievere



programmering de kwaliteit van het festival ten goede komt, al betekent dit waarschijnlijk dat het festival in kwantitatieve zin kleiner wordt.

Het HDF vraagt een aanzienlijk hogere subsidie, ten behoeve van het programmeren van een groot, internationaal gerenommeerd buitenlands balletgezelschap. Sponsoring op een dergelijke schaal is onmogelijk gebleken. Dit soort programmering behoort evenwel tot de kerndoelstelling van het festival en komt tevens tegemoet aan de wens om voor Den Haag (romantisch) klassiek repertoire van uitzonderlijk niveau te programmeren. Het is de huidige festivalorganisatie zeker toevertrouwd hieraan een artistiek waardevolle invulling te geven. Het plan is in zijn huidige vorm echter bijzonder kostbaar. De commissie kan en wil het verzoek om extra subsidie ten dele honoreren.

#### *Advies commissie Zonderop*

Selectiever programmeren, waarbij het festival zich richt op het brengen van aanbod dat niet valt binnen het reguliere nationale aanbod.

Subsidie verhogen met € 220.000 (prijsspeil 2002).

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad vindt dat het Holland Dance Festival zijn functie als venster op internationale ontwikkelingen op dansgebied goed vervult. Het festival trekt een groeiend publiek, manifesteert zich in diverse media en weet op bewonderenswaardige wijze sponsorbijdragen los te weken. Het succes van het festival heeft echter ook een keerzijde. De Raad is van mening dat het programma van HDF buiten zijn oevers aan het treden is, omdat bij elke editie meer nevenactiviteiten aan het programma worden toegevoegd. De Raad is van oordeel dat de artistieke leiding zich moet beperken door te kiezen voor kwaliteit in de kernprogrammering. De onderlinge kwaliteitsverschillen van de getoonde werken zijn volgens de Raad te groot en hierdoor dreigt de artistiek-inhoudelijke visie ondergesneeuwd te raken. De Raad vindt het verheugend dat het festival zich blijft inspannen om toonaangevende, prestigieuze buitenlandse gezelschappen naar Nederland te halen. De Raad erkent dat het budget ontoereikend is om alle ambities waar te maken.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is van oordeel dat het festival zich moet richten op de kernprogrammering. Het maken van scherpe keuzes bij de selectie van voorstellingen is nodig om

de kwaliteit van het Holland Dance Festival te waarborgen. Dat het budget ontoereikend is om alle beleidsvoornemens te kunnen verwezenlijken, wordt door de Raad erkend en daarom adviseert hij het huidige subsidiebedrag te verhogen tot een bedrag van € 150.000,-.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop. Tegen de achtergrond van de tussentijdse, structurele subsidieverhoging ad € 75.000 (m.i.v. 2003) zullen wij het advies niet in zijn geheel volgen. Voor het onderzoek naar de doelmatigheid van de organisatie verwijzen wij naar paragraaf 2.6 Festivals en evenementen.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan HDF te verhogen met € 77.302 voor de kernactiviteiten van het HDF.

**Budget 2004** € 282.294

**Budget vanaf 2005** € 359.596

# De Dutch Don't Dance Division

De Dutch Don't Dance Division (DeDDDD) is een initiatief van de dansers en choreografen Thom Stuart en Rinus Sprong. Het gezelschap produceert en voert muzikale dans- en danstheater voorstellingen uit. De laatste jaren heeft DeDDDD voorstellingen kunnen maken in Theater aan het Spui, dat als producent optrad. In de komende periode wil Theater aan het Spui de producties slechts faciliteren en niet meer als producent fungeren. In de komende periode wil DeDDDD een klein tot middelgroot vast dansgezelschap gaan vormen. DeDDDD wil twee à drie producties per jaar uitbrengen, waarvan één Paradevoorstelling. Tevens wil DeDDDD professionele training aanbieden voor dansers. DeDDDD wil zich ook inzetten op het gebied van educatie en kindervoorstellingen.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Het plan is erg breed en ambitieus. De enorme stappen die DeDDDD organisatorisch, qua activiteitsniveau en financieel wil maken, lijken de commissie weinig realistisch. De ideeën voor producties zijn in het plan op papier leuk en origineel, maar de commissie heeft ook de ervaring dat de producties die DeDDDD in het verleden realiseerde toch tegenvielen.

Ondersteuning van een nieuw dansgezelschap door de gemeente heeft geen prioriteit. In een training voor dansers wordt reeds voorzien door de Haagse Dansetage.

Toch realiseert de commissie zich dat Stuart en Sprong uitzonderlijk werk maken, door het speelse van revue, gay-humor, melodrama, nostalgie en camp te combineren met -serieus- ballet en muziek. Ook de relatie met de Haagse componist Gene Carl is in het verleden vruchtbaar gebleken. De commissie adviseert DeDDDD niet structureel te subsidiëren, maar ziet in het plan wel enkele in potentie interessante projecten waaronder 'Gagarin & The Planets', een oratorium voor orkest en koren, in combinatie met een bewegingsregie/choreografie van Stuart. Het verdient aanbeveling een te zijner tijd in te dienen concreet projectplan -mits voldoende interessant uitgewerkt- incidenteel te ondersteunen.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Dutch Don't Dance Division heeft vooral via diverse festivals publiek bereikt. Het succes van DDDDD is voor een belangrijk deel gebaseerd op vrolijke dansspectakels en grote projecten met amateurs. Hoewel het gezelschap zich niet door een bepaalde stijl laat leiden, neemt de academische dans vrijwel altijd een opvallende plaats in. DDDDD wil in haar voorstellingen thema's aan de orde stellen. Uit de voorstellingen blijkt echter dat deze meestal slechts ter inspiratie hebben gediend en inhoudelijk niet worden uitgewerkt. Tot slot merkt de Raad op dat de voorstellingen van DDDDD op een aantrekkelijke manier zijn geënceneerd, maar diepgang missen.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is van mening dat het werk van DDDDD onvoldoende kwaliteit en diepgang heeft om in de Cultuurnota te worden opgenomen.

## **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Koning Keizer Admiraal

**Koning Keizer Admiraal (KKA) is een Haags theatergezelschap dat sinds 1997 theaterproducties maakt met gehandicapte acteurs vanuit de filosofie 'elk mens is gehandicapt'. KKA heeft zich verbonden aan het Zeeheldentheater. Sinds 2003 legt KKA zich naast de vrije voorstellingen toe op het spelen van schoolvoorstellingen voor het basisonderwijs. In de komende periode wil KKA het aantal schoolvoorstellingen uitbreiden en bovendien kleinschalige reisvoorstellingen maken.**

## *Bevindingen commissie Zonderop*

KKA heeft de afgelopen jaren herhaaldelijk projectaanvragen ingediend. Over de artistieke kwaliteit is door de jaren heen door alle adviescommissies altijd negatief geoordeeld. De commissie sluit zich bij dit inhoudelijk oordeel aan. Het ingediende plan geeft niet blijk van een artistiek-inhoudelijke visie. Noch in inhoudelijk, noch in zakelijk opzicht (een rammelende begroting en onduidelijke organisatie, die zwaar leunt op vrijwilligers en gesubsidieerde arbeid) heeft de commissie vertrouwen in dit plan.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Alhoewel de emancipatie van gehandicapten ook binnen de cultuur een behartigenswaardige doelstelling is, stelt de Raad vast dat de voorgelegde plannen onvoldoende blijk geven van artistieke uitgangspunten en vooral maatschappelijke doelstellingen nastreven. De Raad constateert een gebrek aan artistieke kwaliteit en visie bij het gezelschap. Hiermee sluit de Raad aan bij zijn oordeel in het Cultuurnota-advies 2001-2004, toen de Raad oordeelde dat aan de destijds ingediende plannen geen uitgesproken artistieke doelstellingen ten grondslag lagen en dat de artistieke visie niet overtuigend was.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad constateert dat in het beleidsplan van Koning Keizer Admiraal geen artistiek-inhoudelijke argumenten worden aangetroffen die een structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota rechtvaardigen. De Raad oordeelt negatief over

de subsidieaanvraag van Koning Keizer Admiraal en adviseert Koning Keizer Admiraal niet in aanmerking te laten komen voor structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota.

## **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Nederlands Dans Theater

Het Nederlands Dans Theater (NDT) is het belangrijkste hedendaagse repertoiredansgezelschap in Nederland en maakt dansproducties op internationaal topniveau. Jirí Kylián en het duo Paul Lightfoot en Sol León zijn de huischoreografen van het gezelschap. Naast deze choreografen werkt het gezelschap met gastchoreografen. Het NDT I is de hoofdgroep die de basis vormt van het gezelschap. NDT I danst nieuwe producties en voert het beste uit het bestaande repertoire opnieuw uit. NDT II is de groep jonge dansers (tot 22 jaar). Het accent ligt op opleiding en ontwikkeling van dansers, om zo een doorstroom naar NDT I te bewerkstelligen. NDT II maakt kleinere producties en biedt mogelijkheden aan jong choreografisch talent. NDT III is een gezelschap van oudere dansers (40+). Het is een projectgezelschap met een kleine vaste kern. Het NDT is het huisgezelschap van het Lucent Dans Theater (LDT).

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Het NDT is onbetwist een belangrijk gezelschap voor de stad, met nationale en internationale betekenis.

Het afgelopen seizoen heeft zich bij het NDT een grote personele wisseling voltrokken. Er is een nieuwe artistiek directeur (de Zweed Anders Hellström) aange trokken. Het duo Lightfoot/León maakt nu deel uit van de artistieke raad, samen met Jirí Kylián die, na een wat lossere relatie de afgelopen tijd, weer dichterbij het gezelschap betrokken lijkt te zijn. De band met choreograaf Hans van Manen is recent juist bekoeld geraakt. Het NDT maakt een vitale en energieke indruk, ondanks de wat woelige tijd, die het achter de rug heeft. De commissie merkt wel op dat de gekozen structuur voor de artistieke leiding van de drie gezelschappen complex overkomt. Deze structuur functioneert naar behoren rond de huidige huischoreografen. Toch lijkt het met het oog op de toekomst raadzaam na te denken over de functionaliteit van deze structuur, zodat op langere termijn de weg vrijgemaakt kan worden voor een nieuwe artistieke koers.

In de komende periode wil het NDT minimaal zeven nieuwe programma's per seizoen uitbrengen. De band met Den Haag wordt versterkt met een nieuw initiatief; de ontwikkeling van exclusieve producties (in principe eens per twee jaar) in het eigen theater, waarmee niet door Nederland gereisd wordt en die hier staan in langere series.

Het NDT wil levende muziek een grotere rol laten spelen en hiervoor nieuwe allianties aangaan met orkesten en ensembles. De commissie vindt dit een positieve ontwikkeling met een duidelijke meerwaarde voor de voorstellingen.

Internationaal wil het NDT zich aan de top blijven bewegen. Het maakt internationale coproducties en wil allianties aangaan met theaters die als vaste coproductent optreden voor de eerder genoemde exclusieve huisproducties. De commissie gaat ervan uit dat het NDT ook bij internationale coproducties zorgt dat de binding met de thuisbasis Den Haag behouden blijft.

Het NDT wil een pakket aan lesmateriaal gaan ontwikkelen. Dit lijkt de commissie een goede zaak. De commissie adviseert een concrete uitwerking te vragen.

Het NDT uit zijn zorg over de enorme kostenstijgingen als gevolg van onder andere sociale wetgeving, de Arbeidstijdenwet en gestegen pensioenpremies.

De commissie herkent deze zorg, die door alle instellingen wordt gedeeld.

Instellingen dienen hiervoor binnen hun eigen begroting een oplossing te vinden.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren op het huidige niveau.

Een concrete uitwerking vragen van de educatieve plannen.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Het NDT is een toonaangevend gezelschap dat in binnen- en buitenland grote waardering geniet. Het gezelschap beschikt over excellente dansers en beheert een rijke erfenis, waartoe onder andere het werk van Jirí Kylián, Hans van Manen en internationaal vermaarde choreografen behoort. De kernactiviteit van het gezelschap is het produceren en uitvoeren van choreografisch werk. Het ontwikkelen van educatieve activiteiten dient in de ogen van de Raad ter ondersteuning van de kerntaak. Op dit moment is educatie voornamelijk een marketinginstrument.

Het ontbreekt het NDT niet aan plannen, maar deze bevatten volgens de Raad weinig sprankelende ideeën. Het beleidsplan ademt een behoudende geest en de toekomstplannen worden ternauwernood onderbouwd met artistieke uitgangspunten. Aangezien met name bij NDT I vastgehouden wordt aan de oude koers, vreest de Raad dat dit gezelschap zijn glans zal verliezen. De Raad betreurt het bovendien dat het onduidelijk is gebleven hoeveel ruimte de nieuwe artistiek leider krijgt om het beleid van NDT nieuw leven in te blazen. Gezien de statuur van het NDT meent de Raad dat het gezelschap zich veel meer artistieke risico's zou moeten

durven toestaan. Over de prestaties van NDT II oordeelt de Raad gunstig. Bij dit gezelschap worden de choreografieën met brille uitgevoerd. NDT II is uitgegroeid tot een volwaardig gezelschap en de oorspronkelijke kweekvijverfunctie voor de dansers is in de ogen van de Raad achterhaald. Het is opvallend dat bij NDT II vernieuwing en experiment op een vanzelfsprekende wijze plaatsvinden. Wat dit betreft kan deze groep het NDT I ten voorbeeld gehouden worden.

Tot slot spreekt de Raad zijn zorg uit over de uitdijende staf. Inmiddels zijn drie artistiek leiders, een artistiek directeur, een zakelijk directeur en drie adviseurs bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid betrokken. De Raad vraagt zich af of deze constructie werkbaar is en voldoende ruimte biedt voor de vernieuwing van het artistieke beleid.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is niet enthousiast over het beleidsplan van het NDT en ziet de toekomst van het gezelschap met gemengde gevoelens tegemoet. Met name in de constructie van de artistieke staf ziet de Raad een obstakel voor de noodzakelijk geachte vernieuwing van het artistieke beleid. De Raad adviseert het budget van het NDT met 2% te verlagen. Gezien de omvang van het gezelschap meent de Raad dat het NDT in staat is deze bezuiniging op te vangen.

#### **Reactie**

Wij onderschrijven het advies van de commissie Zonderop. Ook met de aanbeveling dat het NDT zich moet beraden op een vereenvoudiging van de structuur van de artistieke leiding zijn wij het eens. De plannen tot verdere versterking van de band met Den Haag beoordelen wij positief. Voorts vinden wij het van belang dat het NDT zijn educatieve taken verder ontwikkelt en verzoeken wij het gezelschap om een concrete uitwerking van deze plannen te maken.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het Nederlands Dans Theater te continueren op het huidige niveau en het gezelschap een concrete uitwerking te vragen van de educatieve plannen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 1.865.663</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 1.865.663</b>

## Noordvolk

**Noordvolk is een jong Haags theatergezelschap, ooit begonnen als initiatief van theatermaakster en -schrijfster Vera Aikens. Noordvolk heeft tot nog toe een aantal kleine(re) theaterproducties gespeeld in theaters in de Haagse regio en op festivals. In de komende periode wil Noordvolk per seizoen een laboratoriumproductie, een festivalproductie en een herneming van een productie uit het vorige seizoen brengen. Tevens wil Noordvolk zijn bereik (ook landelijk) vergroten en de eigen organisatie versterken.**

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het gezelschap wil met behulp van structurele subsidie de organisatie verstevigen en meer continuïteit in de productie aanbrenge. Initiatiefneemster Vera Aikens is echter weg bij Noordvolk en het gezelschap heeft een gedeeltelijk nieuwe samenstelling. In deze nieuwe samenstelling zal Noordvolk eerst zijn gezicht moeten tonen en zijn waarde moeten bewijzen. Dat kan op projectbasis. Consolidering van een nog zo pril initiatief vindt de commissie prematuur. Het initiatief is niet toe aan structurele subsidiëring. De commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

#### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

#### **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 0</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>

# De la Mar Poppentheater

De Stichting De la Mar Poppentheater is een initiatief van poppentheatermaakster Connie de la Mar. De stichting bestaat sinds 1980 en was bekend onder de naam Poppentheater Wellus-Nietus. Het poppentheater was oorspronkelijk gevestigd in Voorschoten. In 1998 verhuisde het theater naar Den Haag, naar Theater Zwembad de Regentes en in 2000 werd de naam veranderd in Poppentheater De la Mar. De stichting streeft ernaar ieder jaar een nieuwe poppentheaterproductie te ontwikkelen en te spelen. Het doel is jonge kinderen via poppenspel kennis te laten maken met en te enthousiasmeren voor de magie van het theater.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

In de periode 2005-2008 wil de stichting zich verder toeleggen op de artistieke ontwikkeling en verdieping, de samenwerking met andere kunstdisciplines voortzetten, aandacht blijven schenken aan het jonge kind, jonge kinderen naar het theater halen in plaats van op scholen te spelen, het poppentheater in Den Haag (in Theater Zwembad de Regentes) verankeren en samenwerken met lokale partijen, zoals het Koorenhuis, het Volksbuurtmuseum, Pierrot en De Betovering. De stichting heeft bij het plan een begroting opgesteld voor de tachtig voorstellingen die per jaar gespeeld worden. Inclusief salariering van de artistiek/zakelijk leider, een medespeelster en een technicus volgens de CAO Nederlands Theater worden de totale kosten hiervoor geraamd op € 167.000. Na aftrek van de recettes ter grootte van € 40.000 per jaar resteert een exploitatietekort van € 127.000. Er wordt alleen subsidie aangevraagd voor het Haagse aandeel van vijftien voorstellingen in Theater Zwembad de Regentes, de huur van (kantoor)ruimte in Theater Zwembad de Regentes en een deel van de vaste salariskosten. Voor de 65 overige voorstellingen wordt geen subsidie aangevraagd. Deze begroting is sluitend gemaakt door fors in de (salaris)kosten te snijden. Opvallend zijn de geringe publieksinkomsten, die gemiddeld per voorstelling rond de € 500 liggen.

Ondanks het feit dat De la Mar Poppentheater onderhoudende voorstellingen maakt, hebben ze weinig uitstraling. Omdat het initiatief al zo lang bestaat, verwacht de commissie niet dat dit nog zal verbeteren. Het poppentheater speelt vooral in het circuit van buurthuizen, scholen en kleine theaters, die niet gerenommeerd zijn op het gebied van kindertheater. Over het publieksbereik is het plan

niet duidelijk. Het initiatief om scholen naar het theater te halen is niet in de begroting opgenomen. De toekomstplannen zijn weinig concreet. De ingediende begroting maakt geen solide indruk. De eigen inkomsten zijn erg laag geraamd. De commissie ontraadt honorering van dit plan.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Stella Den Haag

**Stella Den Haag (Stella) is een theatergezelschap dat voorstellingen maakt voor kinderen en jongeren (en volwassenen), in binnen- en buitenland. Stella beschikt over een eigen theater met 115 plaatsen in een voormalig schoolgebouw. Artistiek leider Hans van den Boom drukt met zijn talent een niet te onderschatten stempel op het gezelschap. De artistieke kwaliteit van Stella wordt zowel nationaal als internationaal geroemd. Verschillende voorstellingen van Hans van den Boom wonnen prijzen of werden genomineerd voor prijzen.**

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Stella heeft de afgelopen jaren verschillende nieuwe voorstellingen gemaakt, bestaande voorstellingen zijn in reprise gegaan en er zijn voorstellingen in het buitenland gegeven. Met gasten van Stella -jonge makers- zijn verschillende producties gemaakt. De plannen voor de nieuwe cultuurplanperiode zijn ambitieus: nieuwe voorstellingen, coproducties (o.a. met het Residentie Orkest), nieuwe samenwerkingsverbanden (met o.a. Tweetakt, het Koninklijk Instituut voor de Tropen en de Koninklijke Schouwburg), producties met gasten/jonge makers, een nieuw kunsteducatief plan (Voorstelling PLUS) en meer internationale activiteiten.

De commissie is van oordeel dat de organisatie van Stella zowel artistiek als zakelijk goed in elkaar steekt. Er is waardering voor de durf van Stella het experiment aan te gaan en de wil zichzelf te blijven ontwikkelen. De commissie hecht eraan dat Stella een evenwicht vindt tussen het artistiek inhoudelijke product waar het nu veelal om draait, en publieksbereik. Het beleidsplan van Stella geeft te kennen dat men in de komende periode het aantal bezoekers zowel in Den Haag als in de rest van Nederland en internationaal, wil verdubbelen. Het plan geeft echter geen inzicht in de manier waarop Stella die bezoekers wil bereiken of wie dat zullen zijn. Stella spreekt tevens over een nieuw Kunsteducatieplan: Voorstelling PLUS. En hoewel Stella te prijzen valt om de wat onconventionele wijze waarop kunsteducatie bedreven wordt, biedt dit plan nog te weinig inhoudelijke en zakelijke onderbouwing om te kunnen honoreren. Ook op andere plaatsen in het plan rept Stella van kunst- of cultuureducatie (Zeedrift 2005, begeleiden van docenten en leerlingen CKV) maar hier is sprake van hetzelfde euvel: namelijk geen nadere uitwerking waardoor de aandacht voor educatie tamelijk willekeurig lijkt.

In de begroting is het extra bedrag voor educatie (€ 26.586) de -kennelijke- optelsom voor de kosten die gepaard gaan met de ontwikkeling van de Voorstelling PLUS. De commissie juicht het toe dat Stella zich met Zeedrift en Voorstelling PLUS meer richt op kunsteducatie, maar mist -nogmaals- inhoudelijke en zakelijke onderbouwing en gegevens over vraag naar en afname/bereik. Verbreding van het bereik is overigens in zijn algemeenheid een belangrijke opgave voor Stella en de organisatie zal hiervoor toch gespecificeerdere plannen moeten ontwikkelen.

## *Advies commissie Zonderop*

Continuering van de bestaande subsidie.

Hieraan de voorwaarde te verbinden dat Stella een gespecificeerd plan opstelt voor vergroting en verbreding van het publieksbereik en daaraan uitvoering geeft. De gevraagde subsidieverhoging van € 26.586 voor educatie niet te honoreren, omdat hiervoor onvoldoende onderbouwing gegeven wordt.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad is positief over de verrichtingen van Stella Den Haag. De voorstellingen van het gezelschap zijn van een kwalitatief hoog niveau. Door de muzikaliteit en de poëzie van de gebruikte theatertaal heeft het gezelschap bovendien een geheel eigen gezicht. Stella Den Haag heeft een duidelijke positie in Den Haag en in het landelijke bestel en krijgt ook internationaal erkenning voor zijn werk. De Raad spreekt waardering uit voor de activiteiten van Stella Den Haag op educatief terrein. De nieuwe opzet Voorstelling PLUS acht de Raad een interessant initiatief omdat het gezelschap zich met een breed educatieprogramma richt op verschillende (potentiële) publiekscategorieën. Ook de internationale activiteiten zijn een belangrijk element binnen het werk van Stella Den Haag. De plannen op dit terrein weerspiegelen de artistieke vitaliteit van het gezelschap.

Het bieden van een werkplek aan jonge regisseurs en schrijvers wordt in het beleidsplan gepresenteerd als een extra taak. De Raad is echter van mening dat dit tot de kerntaak van een gezelschap behoort. De Raad is niet overtuigd van de noodzaak voor de groei die Stella Den Haag nastreeft. In het beleidsplan wordt de keuze voor deze schaalvergroting naar het oordeel van de Raad onvoldoende gemotiveerd.

*Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Stella Den Haag maakt kwalitatief goede voorstellingen en profileert zich met de eigen signatuur, de educatieve activiteiten en de internationale activiteiten. De Raad geeft geen prioriteit aan de groei die het gezelschap nastreeft. De Raad oordeelt positief over de subsidieaanvraag van Stella Den Haag en adviseert de structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota te continueren op het huidige niveau. In het licht van de subsidieverhouding 40/60 is verhoging van de subsidie eerder een taak van andere overheden dan van het rijk.

**Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

**Voorstel**

We stellen voor de bestaande subsidie te continueren. De gevraagde subsidieverhoging voor educatie zullen we bezien in het kader van cultuureducatie.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 456.574</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 456.574</b>

## Juxtapose

**Juxtapose is een jong, uit 2002 daterend initiatief van twee dansmakers/dansdocenten: Mirjam Visser en Esther Klinkers. Juxtapose wil twee dansproducties per jaar maken, waarvan één gericht op dans en educatie en één op dans en experiment.**

*Bevindingen commissie Zonderop*

Het gaat hier om een pril initiatief van initiatiefnemers met weinig ervaring, dat zich onvoldoende bewezen heeft om in aanmerking te kunnen komen voor structurele subsidie. Het plan overtuigt niet en voegt niets van belang toe aan het Haagse dansklimaat. De commissie adviseert negatief over deze aanvraag.

*Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

*Beoordeling Raad voor Cultuur*

Juxtapose bevindt zich in de oprichtingsfase. De productiekern heeft nog geen naam gemaakt in het professionele theatercircuit en is buiten de standplaats Den Haag onzichtbaar geweest. Uit het beleidsplan blijkt bovendien dat Juxtapose op een zeer projectmatige wijze te werk gaat.

*Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad oordeelt negatief over het beleidsplan van Juxtapose en adviseert derhalve de instelling niet te subsidiëren in het kader van de Cultuurnota.

**Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

**Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 0</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>



# Theater de Regentes

Theater de Regentes is een initiatief van Guusje Eijbers. Momenteel speelt De Regentes twee à drie producties per jaar, waarvan één op locatie, één op de Parade en één reprise. In de komende periode wil De Regentes elk jaar drie voorstellingen maken, waarvan één voor de Parade en één kerstvoorstelling. De Regentes wil een financieel gezonde structurele organisatie opzetten. De Regentes wil een samenwerking met Theater Zwembad de Regentes en Theater aan het Spui aangaan.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De Regentes maakt onderhoudende voorstellingen, maar deze stijgen niet uit boven het anekdotische en missen diepgang. In de huidige periode heeft De Regentes met tweemaal een tweejarige subsidie het voordeel van de twijfel gekregen. De Regentes heeft echter geen artistieke ontwikkeling laten zien, op grond waarvan continuering van de meerjarige subsidie te rechtvaardigen zou zijn. De toekomstplannen van de Regentes geven de commissie geen aanleiding te veronderstellen dat hier verandering in komt. De Regentes heeft geen toegevoegde waarde voor het Haagse theaterklimaat. De commissie is daarom niet enthousiast over de plannen van De Regentes tot institutionalisering. De commissie adviseert dan ook de tweejarige subsidie te beëindigen.

## *Advies commissie Zonderop*

Tweejarige subsidie per 2005 beëindigen.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad erkent dat Theater de Regentes een redelijk breed publiek in Den Haag weet te bereiken, maar is kritisch over de artistieke kwaliteit van de producties. Vier jaar geleden oordeelde de Raad dat de voorstellingen van Theater de Regentes van matige kwaliteit waren, de repertoirekeuze willekeurig was en het gezelschap een hoogstens lokale functie vervulde. De producties die het gezelschap sedertdien heeft gerealiseerd laten geen verbetering zien wat betreft de artistieke kwaliteit en zijn niet van landelijke betekenis. Het huidige beleidsplan geeft evenmin blijk van een duidelijke artistiek-inhoudelijke koers van het gezelschap en kan de Raad niet overtuigen van de bindende capaciteiten van de artistiek leider.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is van oordeel dat Theater de Regentes in de producties die het in de afgelopen jaren heeft gemaakt niet voldoende kwaliteit heeft getoond om een plaats in het theaterbestel af te dwingen. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Theater de Regentes en adviseert Theater de Regentes niet in aanmerking te laten komen voor structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota.

## **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij hebben voorgesteld de subsidie met ingang van 1 januari 2005 te beëindigen.

## **Besluit**

De raad heeft bij amendement besloten Theater de Regentes voor de jaren 2005 en 2006 een subsidie toe te kennen voor € 45.000 per jaar. Op basis van een evaluatie wordt bezien of de subsidie in 2007 en 2008 wordt gecontinueerd.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 73.325</b>
<b>Budget 2005 en 2006</b>	<b>€ 45.000</b>

## De Theatermakers

De Theatermakers is een Haagse theatergroep die interdisciplinaire theaterproducties wil maken in de vorm van lunch- en avondvoorstellingen. De Theatermakers wil een broedplaats zijn voor talentvolle Haagse theatermakers. In de komende periode wil De Theatermakers de productie van minimaal één lunch- en één avondvoorstelling per seizoen continueren. De Theatermakers heeft behoefte aan versterking van de organisatorische basis.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie 's-Gravesande vond de kwaliteit van De Theatermakers destijds niet overtuigend. Nu moet opnieuw worden geconstateerd dat de kwaliteit van het gezelschap niet overtuigend is, al maakt het zo nu en dan onderhoudende voorstellingen. De ontwikkeling van het gezelschap stagneert. Het lijkt niet het aangewezen gezelschap om een broedplaatsfunctie te claimen. De commissie heeft onvoldoende vertrouwen in de kwaliteit en het vermogen tot ontwikkeling. Landelijke heeft de groep geen betekenis. Ook aan het Haagse theaterklimaat levert de groep geen bijdrage van betekenis. De commissie ziet geen heil in institutionalisering van de groep, waarvoor een belangrijk deel van de gevraagde subsidie zal worden ingezet.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## Drang

Drang is een Haags theatergezelschap dat vanuit een maatschappelijk engagement en regelmatig met een Haags thema voorstellingen maakt. Het gaat om locatievoorstellingen en voorstellingen in de eigen ruimte aan de Schelpkade. Drang wil een broedplaats zijn voor nieuw talent. Drang heeft een sterke relatie met de onderwijswereld, met name de Mondriaan Onderwijsgroep. Drang verzorgt workshops en een educatief programma op maat rond de eigen voorstellingen. In de komende periode wil Drang zijn bestaande activiteiten voortzetten en versterken en enkele producties beperkt buiten de stad spelen.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie 's-Gravesande constateerde destijds dat Drang opereert op het snijvlak van amateur- en professioneel theater en beoordeelde de kwaliteit van de voorstellingen als onvoldoende voor een groep met professionele ambities. De commissie 's-Gravesande adviseerde Drang niet structureel te subsidiëren.

De commissie constateert dat Drang zich de afgelopen periode qua spelniveau en tekstkwaliteit van de zelfgeschreven stukken niet verder heeft weten te ontwikkelen. Het niveau stagneert en is kwalitatief onvoldoende, alle sfeer en bevoegenheid ten spijt. Vanuit dit niveau kan de ambitie om een broedplaatsfunctie te hebben, niet worden waargemaakt. Een landelijk perspectief lijkt de commissie onrealistisch. De commissie adviseert dan ook negatief over voortzetting van de structurele subsidie, maar kan zich wel voorstellen dat Drang incidenteel op basis van een projectvoorstel in staat wordt gesteld een voorstelling te maken.

### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie beëindigen.

### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad heeft waardering voor het engagement van Toneelgroep Drang en de manier waarop het gezelschap de educatieve rol weet vorm te geven. Drang heeft een stevige basis gecreëerd in Den Haag, maar de Raad is van mening dat de tot nu toe gerealiseerde producties voornamelijk een lokale uitstraling hebben en niet van landelijke betekenis zijn. Het idee om locatieprojecten ook op locaties in andere

steden te spelen vindt de Raad op zichzelf interessant, maar nog onvoldoende uitgewerkt of gestaafd met concrete resultaten. De Raad heeft diverse voorstellingen van Toneelgroep Drang bezocht en is kritisch over de artistieke kwaliteit ervan. De speelstijl is doorgaans niet overtuigend, de dramaturgie zwak en het acteer niveau beperkt.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad vindt de voorstellingen van Drang vooral van lokale betekenis en is kritisch over de artistieke kwaliteit. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Toneelgroep Drang en adviseert hem geen structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota te verlenen.

#### **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over met in acht neming van de volgende aanvulling. In haar inspraakreactie heeft de instelling financiële ondersteuning gevraagd van minimaal € 25.000 om de Drang Studio aan de Schelpkade te kunnen blijven gebruiken als repetitieruimte en accommodatie voor zichzelf en andere groepen. Wij kunnen instemmen met dit verzoek, gezien de behoefte die niet alleen bij Drang maar ook bij andere kleine theatergroepen in Den Haag bestaat aan deze speel- en repetitieruimte, en gezien de investeringen die de gemeente heeft gedaan om dit pand bruikbaar te maken. Voor specifieke activiteiten kan Drang op projectbasis in aanmerking komen voor subsidie.

#### **Voorstel**

Wij hebben voorgesteld de subsidie aan Drang met ingang van 1 januari 2005 te beëindigen, behoudens een bijdrage van € 25.000 per jaar voor de huisvestingskosten van de Drang Studio, op voorwaarde dat deze zowel door Drang als door andere theatergroepen gebruikt kan worden.

#### **Besluit**

De raad heeft bij amendement besloten aan Drang in aanvulling op het bedrag van € 25.000 per jaar voor huisvesting, voor de jaren 2005 en 2006 een extra subsidie toe te kennen van € 40.000 per jaar. Op basis van een evaluatie wordt bezien of deze extra subsidie in 2007 en 2008 wordt gecontinueerd.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 100.122</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 25.000</b>
	<b>(voor huisvesting)</b>
<b>Budget 2005 en 2006</b>	<b>€ 40.000</b>

# Theatergroep Karen's Way

Theatergroep Karen's Way is eind 2001 opgericht en heeft zich voor het eerst gepresenteerd met een gelijknamige theaterproductie. In de komende periode wil Karen's Way twee producties per jaar uitbrengen.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Karen's Way heeft totnogtoe vergeefs een beroep gedaan op het gemeentelijk projectenbudget. De adviescommissie die daarover adviseert, had onvoldoende vertrouwen in de kwaliteit. Ook een recente aanvraag bij het Fonds voor de Amateurkunst en de Podiumkunsten (FAPK) is niet gehonoreerd. De commissie is niet onder de indruk van het ingediende beleidsplan en beoordeelt zowel de inhoudelijke ambities, waaronder enkele grote zaal producties, als de begroting als onrealistisch. De organisatie is te zwak om de grote ambities aan te kunnen. De commissie heeft geen vertrouwen in dit plan.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Karen's Way bestaat nog maar kort. De Raad vindt dat de plannen van het gezelschap weinig samenhang vertonen en een uitgesproken artistiek profiel wordt gemist. Het gezelschap is, gezien zijn korte bestaan, niet ingebed in een plaatselijke of regionale structuur en de activiteiten hebben een sterk projectmatig karakter. Het initiatief is nog te pril en het gezelschap heeft zich onvoldoende bewezen om in aanmerking te kunnen komen voor structurele rijks subsidie.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad vindt de plannen van Karen's Way te onvoldragen en de werkwijze te projectmatig om in aanmerking te komen voor cultuurnotasubsidie. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Karen's Way en adviseert het gezelschap derhalve geen structurele subsidie te verlenen in het kader van de Cultuurnota.

## **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# International Dance Events

International Dance Events (IDE) is een nieuw gezamenlijk initiatief van het Holland Dance Festival (HDF), het Nederlands Dans Theater (NDT) en de SEM/Lucent Danstheater (LDT). IDE wil -in aanvulling op de activiteiten van de drie partners- een serie internationale dansproducties van uitzonderlijk niveau exclusief naar Nederland halen voor het LDT. IDE wil in een cyclus van twee jaar vijf internationale gastproducties programmeren, waarvan twee in een HDF-jaar en drie in een niet-HDF-jaar.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie vindt het een interessant idee om in het LDT internationale dansproducties van uitzonderlijk niveau neer te zetten. De commissie is echter niet te spreken over de gekozen constructie. Het is niet duidelijk wie verantwoordelijk is. De commissie betwijfelt of het idee op deze manier goed van de grond kan komen. Het zou logischer zijn, wanneer de SEM zelf voor deze programmering zou zorgen en daarvoor Samuel Wuersten als gastprogrammeur zou aantrekken.

De commissie heeft onvoldoende vertrouwen in het ingediende plan, dat amper concreet omschreven is en tezeer tussen drie partijen in hangt. De commissie adviseert dan ook dit plan niet te honoreren. De commissie ziet wel het belang van een internationale programmering van hoge kwaliteit in het LDT. Zij adviseert hieraan invulling te geven door (gedeeltelijke) honorering van de plannen van het HDF en de SEM.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over. Wij stellen daarom voor de plannen van het HDF gedeeltelijk te honoreren. Ten aanzien van het voorstel voor verhoging van de subsidie aan de SEM vindt eerst een nader onderzoek plaats. Zie ook onder HDF en SEM.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## Danskaravaan

De Danskaravaan is een laagdrempelig, multicultureel dansfestival, dat jaarlijks in mei plaatsvindt en vier dagen duurt. Het festival wordt ook buiten Den Haag georganiseerd. Als locatie gebruikt de Danskaravaan een historische spiegelent midden in een stadswijk waar uiteenlopende bevolkingsgroepen wonen. Het programma bestaat uit optredens van professionele dansers en workshops.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het is een sympathiek initiatief, dat een eclectisch niet-westers dansprogramma brengt. In vorige edities betrof dat dans uit Brazilië (candomblé), India (kathak) en Argentinië tango. Het festival maakt geen onderscheid tussen genres zoals theaterdans, rituele dans en gezelschapsdans. Ondanks het vanwege de gekozen locaties en goedkope toegangskarten laagdrempelige karakter, zijn bezoekersaantallen en bereik nog vrij gering. Initiatiefneemster Helma Klooss is deskundig op het gebied van (niet-westerse) dans en stelt zelf het programma samen. Dat de kwaliteit wisselend is houdt wellicht verband met de bescheiden gages, die het festival zijn artiesten biedt. In dat opzicht heeft het festival een professionaliseringslag te maken. De commissie ontraadt structurele subsidiëring vanwege het projectmatige karakter van de activiteit en het plan. Het initiatief verdient wel aanbeveling op projectbasis te worden voortgezet.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### Voorstel

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## 3.5 Film en letterkunde

# Crossing Border Festival

Het Crossing Border Festival is een jaarlijks terugkerend international literatuurfestival. Het festival heeft ook een juniorversie, BorderKids. Het festival vindt plaats op meerdere locaties. Tijdens het festival worden getalenteerde schrijvers, dichters en muzikanten bij elkaar gebracht. In elf jaar is Crossing Border uitgegroeid tot een groot festival met internationale reputatie. Niet alleen de optredens staan centraal, maar vooral ook de ontmoeting tussen mensen en het actief uitwisselen van meningen en ideeën. Er is een groot internationaal netwerk ontstaan.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het festival wil zich de komende periode verder verdiepen en reputatie verwerven als één van de meest belangwekkende en spraakmakende literaire festivals in de wereld. De duur van het festival zal vijf dagen zijn. Het festival zal zich concentreren in de Koninklijke Schouwburg. Naast de meerdaagse avondprogrammering van het festival in de Koninklijke Schouwburg zal ruimere aandacht gegeven worden aan de dagprogramma's in onder meer Literair Theater Branoul en het Haags Historisch Museum. BorderKids wordt een vast element in het festival. De festivalorganisatie wil door het jaar heen kleine bijeenkomsten rond schrijvers blijven organiseren onder de naam BorderKitchen.

De commissie heeft grote waardering voor het festival. Het is een festival met nationale en internationale reputatie, dat door Den Haag gekoesterd moet worden. Interessant is dat de organisatie meer aandacht wil geven aan verdieping via dagprogramma's. Het is goed dat het festival er nadrukkelijk voor kiest niet te groot te worden. Enige reserve heeft de commissie bij de duur van het festival, dat zich nu uitstrekt over vijf dagen. Concentratie op drie of vier dagen zou de kwaliteit en intensiteit van het programma ten goede kunnen komen. De commissie is niet enthousiast over het onderdeel BorderKids, hoewel op de programmering van dit onderdeel niets aan te merken valt. Het bereik van de doelgroep is echter gering en er bestaat geen noodzaak voor dit initiatief op het gebied van jeugdliteratuur, naast al bestaande initiatieven zoals de Openbare Bibliotheek, het Kinderboekenmuseum

en Kinderboekenweek. BorderKitchen is een activiteit die in goede samenwerking met uitgeverijen zonder noemenswaardige kosten voor Crossing Border kan worden georganiseerd. De commissie beveelt de gemeente aan de aanvraag van het Crossing Border Festival te honoreren op het huidige niveau van € 205.000, ten behoeve van het festival, te concentreren op drie of vier dagen.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie structureel maken op het huidige niveau.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Als internationaal literatuur-cross culture festival biedt Crossing Border een unieke programmering. Ook is de Raad positief over het feit dat het festival veel bezoekers trekt. De brille van de beginperiode is de afgelopen jaren echter verdwenen.

Naar de mening van de Raad is het festival de afgelopen jaren minder geslaagd in zijn streven grenzen te overschrijden en nieuwe ontwikkelingen in de literatuur te signaleren. De recente festivalédities boden weliswaar veel en grote namen naast intieme optredens, maar er was te weinig sprake van samenhang in het programma en van werkelijk vernieuwende ontwikkelingen waarbij muziek en literatuur samenkwamen. In het algemeen bleek het literaire programma marginaal ten opzichte van de muziek. In plaats van muziek en literatuur naast elkaar te programmeren en het publiek te verlokken tot ‘ontdekken’, acht de Raad het essentieel dat de programmering elementen bevat die de combinatie muziek-literatuur belichamen. Synergie en kruisbestuiving zijn dan voorzien in de programmering, en niet afhankelijk van de perceptie van het publiek. De geslaagde eenmalige projecten die de afgelopen jaren zijn georganiseerd, zoals onder andere het project met de Nederlandse muzikant Spinvis, zijn voor deze aanpak exemplarisch en laten zien dat de stichting de potentie zeker heeft.

De Raad is zich ervan bewust dat een festival als Crossing Border altijd afhankelijk is van toevalstreffers en moeilijk controleerbare sfeerelementen. Hij acht Crossing Border niettemin in staat de belofte van hoogwaardigheid te kunnen inlossen en een sterk festival met een unieke en brede programmering te realiseren. De Raad acht BorderKitchen in dit verband een concept met veel potentie.

De structurele samenwerking met het onderwijs acht de Raad geen taak voor het festival. De Raad zou het toejuichen wanneer Crossing Border met BorderKids een interessant structureel literair jeugdfestival weet te realiseren, waar het onderwijs vervolgens bij kan aanhaken.

De Raad steunt het voornemen van de stichting om BorderKids en BorderKitchen tot een geïntegreerd onderdeel van het festival te maken. Wel tekent de Raad hierbij aan, dat bij de structurele uitwerking van de inhoudelijke samenhang tussen het festival, BorderKids en Border Kitchen kwaliteit belangrijker is dan kwantiteit.

Stichting Other World Productions vraagt in het kader van de Cultuurnota extra middelen voor behoud en versterking van de internationale positie van het festival. De Raad is niet overtuigd van de noodzaak hiervan. Nu de nadruk weer meer komt te liggen op literatuur, zou het festival met minder middelen toe moeten kunnen (de honoraria voor auteurs liggen gemiddeld immers aanmerkelijk lager dan die voor muzikanten). Bovendien ligt incidentele en private financiering voor de internationale boekpresentaties en muzikale onderdelen in de rede.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is positief over de hernieuwde nadruk op literatuur. Ondanks minder geslaagde edities de afgelopen jaren, acht de Raad Crossing Border in staat een sterk festival te realiseren, waarin de nagestreefde kruisbestuiving tussen literatuur en muziek plaatsvindt. De Raad is van mening dat structurele subsidiëring van Crossing Border in het kader van de Cultuurnota gecontinueerd moet worden voor de structurele onderdelen van Crossing Border, namelijk het festival zelf, BorderKitchen en BorderKids. De Raad adviseert Stichting Other World Productions een structurele subsidie van € 257.000,- toe te kennen.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop. Wij zijn het eens met de commissie Zonderop dat dit festival een grote uitstraling heeft. Vanwege deze uitstraling en het grote belang van het festival vinden wij een subsidieverhoging op zijn plaats. Het rijk heeft in de Cultuurnota opgenomen dat de rijks-subsidie op het huidige niveau gecontinueerd wordt.

Voor het onderzoek naar de doelmatigheid van de organisatie verwijzen wij naar paragraaf 2.6 Festivals en evenementen.

## Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan het Crossing Border Festival structureel te maken en te verhogen met € 100.000.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 205.000</b>
	(incidenteel)
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 310.170</b>

## Dichter aan Huis

Dichter aan Huis organiseert sinds 1991 in de oneven jaren het tweejaarlijkse Nederlandstalige poëziefestival Dichter aan Huis, waarbij vijftig dichters optreden in vijftig Haagse woonkamers. Sinds 1998 wordt in de even jaren -met uitzondering van 2000- het internationale festival Literair Paspoort georganiseerd, waarbij 48 Nederlandse en buitenlandse dichters optreden in 24 ambassades of ambassadeurswoningen in Den Haag en Wassenaar. Elk festival gaat vergezeld van een publicatie met gedichten van de deelnemende dichters. Dichter aan Huis en Literair Paspoort trekken elk ongeveer twaalfhonderd bezoekers. Vanwege de opzet van het festival op kleinschalige locaties is dit de maximumcapaciteit. In 2003 heeft de organisatie een eerste proza- en columnistfestival Verhaal halen gerealiseerd in Amsterdam. Ook is in 2003 het eerste educatieve project 'Gelijk oversteken' georganiseerd voor Havo-leerlingen, in samenwerking met twee middelbare scholen en het Volksbuurtmuseum (nu Zcala).

### *Bevindingen commissie Zonderop*

In de komende periode wil Dichter aan Huis de tweejaarlijkse festivals Dichter aan Huis en Literair Paspoort voortzetten. Voor Literair Paspoort overweegt de organisatie ook andere (particuliere) locaties dan de huidige bij het festival te gaan betrekken. Dit vanwege het striktere veiligheidsbeleid van de ambassades en om meer vrijheid te hebben in de keuze van landen.

De organisatie wil met een selectie van de festivals op tournee gaan langs verschillende steden in Nederland en Vlaanderen. Ook wil de organisatie het educatief traject 'Gelijk oversteken' verder ontwikkelen in samenwerking met het Johan de Wittcollege en het onderdeel KinderDichter aan Huis weer opnemen in het programma.

De commissie is gecharmeerd van dit zeer Haagse initiatief. De festivals hebben een intieme sfeer. De keerzijde hiervan is dat het bereik beperkt is. De commissie is van mening dat Dichter aan Huis en Literair Paspoort een unieke functie vervullen en waardevol zijn om te behouden. De organisatie zou zich tot deze twee festivals moeten beperken. De commissie ziet de meerwaarde van het educatieve programma niet. Het bereik van KinderDichter aan Huis is dermate beperkt dat



de commissie hierover evenmin positief is. Ten aanzien van de tournees ziet de commissie geen Haags belang.

Over Literair Paspoort merkt de commissie op dat de toekomst van dit onderdeel staat of valt met de beschikbaarheid van goede, karakteristieke locaties. Het is één van de weinige initiatieven waarin de ambassades betrokken worden en dat is iets om te koesteren. De commissie adviseert de gemeente zich in te spannen voor het behoud van dit onderdeel.

De commissie adviseert alleen de onderdelen Dichter aan Huis en Literair Paspoort te honoreren. De commissie is op grond van de ingediende begroting van mening dat de festivals kunnen worden gecontinueerd bij gelijkblijvende subsidie van de gemeente.

#### *Advies commissie Zonderop*

Continuering van de subsidie op het huidige niveau voor de festivals Dichter aan Huis en Literair Paspoort.

De andere onderdelen van het plan niet honoreren.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Stichting Dichter aan Huis is erin geslaagd poëzie dichters bij het publiek te krijgen. Door de kleinschalige, intieme opzet van de festivals kan een bijzonder contact tussen dichters en toehoorders totstandkomen. De kwaliteit en verscheidenheid van de deelnemende dichters is goed. De Raad is van mening dat de kernactiviteit, het festival Dichter aan Huis, eenvoudig, doeltreffend en uniek is, en onderschrijft het voornemen tot een meer gevarieerde programmering. Zowel voor dichters als voor publiek is Dichter aan Huis een bijzondere ervaring. Het is een tegenhanger van de bestaande, breder geprogrammeerde landelijke festivals; daarnaast is de Raad vooral enthousiast over de voorgenomen tournees. Deze kunnen Dichter aan Huis een unieke plaats binnen het festivalcircuit verschaffen, met een groot rendement voor dichters en publiek. Voor de inhoudelijke uitbreiding van poëzie naar proza zou naar een formule moeten worden gezocht die het kleinschalige en intieme karakter van het festival niet aantast. Voor de overige activiteiten -het internationale festival, de educatieve activiteiten en de publicaties- acht de Raad structurele subsidie uit de Cultuurnota niet gerechtvaardigd. Literair Paspoort is veeleer een lokale gebeurtenis in ambassades. De Raad is van mening dat de

educatieve inspanningen nauwelijks een aanvulling zijn op het onderwijs in het algemeen, omdat er slechts een paar scholen deelnemen. Bovendien begeeft Dichter aan Huis zich daarmee op een terrein dat door het onderwijs zelf zou moeten worden waargenomen.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is positief over de subsidieaanvraag van Dichter aan Huis en acht structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota wenselijk. De Raad adviseert Dichter aan Huis te subsidiëren voor ten hoogste een bedrag van € 40.000, specifiek voor de organisatie van het Dichter aan Huis-festival met extra edities in andere steden.

#### **Reactie**

Wij onderschrijven de positieve waardering van de commissie Zonderop voor de beide evenementen, Dichter aan Huis en Literair Paspoort. Vanwege het specifiek Haagse karakter van Literair Paspoort zullen wij op advies van de commissie de organisatie naar vermogen steunen bij het onderbrengen van Literair Paspoort in ambassades en ambassadewoningen. De voorgenomen nevenactiviteiten hebben voor ons geen eerste prioriteit. Voor het onderzoek naar de doelmatigheid van de organisatie verwijzen wij naar paragraaf 2.6 Festivals en evenementen.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie voor Dichter aan Huis en Literair Paspoort te continueren op het huidige niveau.

**Budget 2004** € 31.291

**Budget vanaf 2005** € 31.291

## Film by the Sea

Deze stichting organiseert jaarlijks in september een Internationaal Filmfestival in Vlissingen. Ter gelegenheid van het eerste lustrum in 2003 is een gedeelte van het programma vertoond in Scheveningen. De stichting wil op grond van de ervaringen in 2003 het programma in Scheveningen voortzetten door jaarlijks in de tweede week van september een Internationaal Filmfestival in Scheveningen te organiseren gelijktijdig met het moederfestival in Vlissingen. Het programma bestaat uit een internationaal filmaanbod met focus op de Europese cinema en literatuurverfilmingen. Daarnaast vinden er ondersteunende activiteiten plaats op het gebied van informatie en educatie. In totaal worden circa 375 voorstellingen gegeven, waarvan 160 in Scheveningen. De vertoonde films zijn minimaal Nederlandse (avant)premières en in een aantal gevallen Europese premières.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het festival programmeert lange speelfilms die zowel elitair als populair zijn en laat zich voorstaan op de brede, niet genre- of artistiek-specifieke programmering. Hoewel de programmering kwalitatief interessant is, gaat het overwegend om aanbod dat anders ook in Den Haag te zien is als onderdeel van de reguliere programmering in het Filmhuis, het art house Babylon en de bioscopen. Het festival vormt dus geen noodzakelijke aanvulling op het bestaande filmaanbod in Den Haag. Het festival heeft geen internationale uitstraling en heeft daarom geen betekenis voor het internationale profiel van Den Haag. De commissie ziet geen aanleiding het verzoek te honoreren.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad waardeert de wijze waarop de organisatie het festival in vijf jaar tijd op de kaart heeft gezet. Het festival heeft een duidelijke lokale en regionale bedding. Dit heeft zich vertaald in een aanzienlijk publieksbereik, goede contacten met financiers en een vruchtbare samenwerking met culturele instellingen in de regio. Ook met filmorganisaties in den lande wordt samengewerkt. Daarnaast verdient de doelgroepgerichte opzet van het festival lof, evenals de verschillende

educatieve activiteiten voor kinderen en jongeren, en de aandacht voor senioren. Het festival vervult een duidelijke regionale functie, die door de Raad in zijn inleiding op deze filmadviezen, waardevol geacht wordt in het belang van een bloeiend filmklimaat. Niettemin is de Raad van mening dat regionale festivals geen noodzakelijke functie in het landelijk filmbestel vervullen, omdat ze in cinematografisch opzicht te weinig toevoegen aan hetgeen op de landelijke festivals te zien is.

Dat bezwaar geldt des te meer nu Film by the Sea, getuige het beleidsplan, de status ambieert van een internationaal festival. Noch inhoudelijk, noch artistiek biedt de programmering van Film by the Sea voldoende meerwaarde ten opzichte van de bestaande internationale festivals om structurele rijkssteun te legitimeren. Behalve dat het programma vrij veel voorpremières bevat van kleinere maar ook grotere films, is de gemiddelde cinematografische kwaliteit van de eigen import niet uitzonderlijk en zijn de verschillende themaprogramma's weinig innovatief. Ook het competitieprogramma 'Film en Literatuur' heeft, afgemeten aan artistieke maatstaven, geen opvallende inhoudelijke signatuur.

### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

In artistiek-inhoudelijk opzicht heeft het filmfestival Film by the Sea te weinig toegevoegde waarde om een noodzakelijke functie als landelijk of internationaal filmfestival waar te maken. De betekenis van het festival ligt veeleer in het grote regionale publieksbereik. Zoals de Raad in de inleiding heeft gezegd, vormt zo'n regionaal karakter echter geen noodzakelijke functie in het landelijk filmbestel. De Raad adviseert daarom het festival geen structurele subsidie te verlenen in het kader van de Cultuurnota.

### **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Filmhuis Den Haag

De doelstelling van het Filmhuis is het bevorderen van belangstelling voor en kennis van de filmkunst. De daaruit voortvloeiende taken zijn:

- het vertonen van films met een bijzondere cinematografische, historische of maatschappelijke waarde, die niet of onvoldoende zijn opgenomen in het reguliere filmaanbod in Den Haag;
- het levend houden van de filmgeschiedenis;
- het geven van aandacht aan de plaats en de betekenis van cinematografie in breder cultureel verband.

Het Filmhuis vertoont jaarlijks circa 285 titels in vierduizend voorstellingen in Den Haag. Het merendeel van de filmprogrammering bestaat uit Europese en niet-westerse films. De programmering bestaat uit een aantal categorieën: premières en prolongaties van kwetsbare kwaliteitsfilms, kinderfilms, jongerenprogrammering (Moviezone), documentaires (Docuzone) en cinemateek (retrospectieven, (landen)festivals, filmgeschiedenis, thema- en doelgroepenfilms, opnieuw uitgebrachte klassiekers, experimentele films en nieuwe media).

Naast de filmprogrammering biedt het Filmhuis een educatief aanbod aan voor basisonderwijs, studenten en volwassenen. Tevens beheert het Filmhuis een uitgebreide filmbibliotheek en papieren archieven.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Voorgenomen prioriteiten voor 2005-2008 bij gelijkblijvende subsidie zijn specifieke aandacht aan films voor jongeren, kinderen, ouderen en documentaires, aandacht voor een gevarieerd filmaanbod, het organiseren van filmprojecten in samenwerking met andere instellingen en het verder ontwikkelen van het informatiecentrum, de website en de educatieve activiteiten.

Specifieke prioriteiten waarvoor additionele financiering gevraagd wordt, zijn programmering van vijf grote projecten in de multifunctionele zaal, het aanbieden van workshops film maken voor leerlingen in het voortgezet onderwijs, het inrichten van een filmlab voor jongeren (in samenwerking met Digital Playground) en het uitbreiden van de kantoorstaf met een assistent voor uitvoerende taken.

In de beleidsvoornemens en begroting is de eventuele uitbreiding met een extra filmzaal in de huidige ruimte van Stroom buiten beschouwing gelaten. Op basis

van de resultaten van nog lopend onderzoek zal in een later stadium de definitieve beslissing genomen worden over de nieuwe zaal.

Het Filmhuis neemt een unieke positie in het filmaanbod in Den Haag in, met zijn programmering van kwaliteitsfilms die niet commercieel te exploiteren zijn. Het dichtstbij komt de art house programmering in Babylon, die bestaat uit de betere, commercieel exploitierbare film. De recente verbouwing heeft nieuwe mogelijkheden opgeleverd voor het Filmhuis: er zijn nu vier filmzalen en een multifunctionele vijfde zaal, die geschikt is voor lezingen, debatten en presentaties. Het filmhuis is zowel georiënteerd op lokale programmering als op een landelijke, door deel te nemen aan programma's zoals Moviezone, Docuzone en Cinema Mediteranee. Tevens biedt het met de landenfestivals een interessant aanbod voor de internationale en allochtonen gemeenschappen in Den Haag.

De commissie heeft vertrouwen in de leiding en het plan van het Filmhuis en beziet het voornemen om meer doelgroepgericht te programmeren met instemming. Het Filmhuis werkt samen met een grote verscheidenheid aan organisaties, niet alleen omdat film als medium zich daarvoor goed leent, maar ook door de openheid en flexibiliteit van de organisatie.

De commissie adviseert de huidige subsidie te continueren en de additionele prioriteiten niet te honoreren. Projecten in de multifunctionele zaal zullen hetzij uit de eigen begroting, hetzij op projectbasis gedekt moeten worden. Ook voor versterking van de organisatie zal het Filmhuis zo nodig binnen zijn eigen begroting ruimte moeten vinden. Een organisatorische versterking is al gehonoreerd in het huidige meerjarenbeleidsplan. Het plan voor een digitaal filmlab is in potentie interessant, maar nog te weinig uitgewerkt. Bovendien ontbreekt de relatie met andere filminitiatieven in de stad, zoals Zeedrift. De commissie adviseert daarom het plan voor het filmlab niet te honoreren.

De commissie adviseert het Filmhuis voldoende tijd te nemen om de organisatie en exploitatie na de recente uitbreiding goed in de vingers te krijgen. De noodzaak en wenselijkheid van uitbreiding van het Filmhuis met de huidige ruimte van Stroom dient zorgvuldig te worden onderzocht.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren op het huidige niveau.

Noodzaak en wenselijkheid van uitbreiding op basis van onderzoek apart bezien.

#### **Reactie**

Wij staan met de commissie Zonderop positief tegenover de inspanningen van het Filmhuis. Na een sluiting van bijna twee jaar door de bouw van een extra filmzaal en een multifunctionele ruimte heeft het Filmhuis met zijn programmering gezorgd voor een toename van het aantal bezoekers van 70.000 naar ruim 100.000 bezoekers.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan Filmhuis Den Haag te continueren op het huidige niveau. Op de wenselijkheden, de mogelijkheden en de consequenties van uitbreiding met een zesde filmzaal komen we in een later stadium terug.

**Budget 2004** € 493.757

**Budget vanaf 2005** € 493.757

## Stichting Hindustaans Film- en Muziekfestival/ Hindustaans Filmfestival Den Haag

Het Hindustaans Filmfestival is een jaarlijks filmfestival, waarin de ontwikkelingen binnen de Indiase Cinema centraal staan. Het festival bestaat uit louter Indiase films, met aandacht voor commerciële films uit Bombay (Bollywood) en art-house films (vaak uit Calcutta). In vier jaar is het festival uitgegroeid tot een bekend filmfestival met verschillende programmaonderdelen: film, retrospectieven (rond een acteur, regisseur of thema), muziek, dans, affichetentoonstelling, debatten, talkshows en lezingen. De filmprogrammering bestaat uit dertien tot vijftien films, waaronder enkele art-house films. Omdat Den Haag de grootste Hindustaanse gemeenschap van Nederland kent, is het festival hier goed geworteld.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het bezoekersaantal van het festival is de afgelopen vier jaar gestegen van 2.000 naar 9.000. Er wordt samengewerkt met veel verschillende instellingen en het festival vindt plaats op diverse locaties. Het festival is uniek in Nederland en een aanwinst voor Den Haag. Hoewel het in eerste instantie gedragen wordt door en gericht is op de Hindustaanse gemeenschap, heeft het festival een groeiende belangstelling onder vele bevolkingsgroepen. Het initiatief heeft op verschillende manieren de culturele diversiteit bevorderd: in het landelijke cultuuraanbod, in het Haagse cultuuraanbod en het introduceren van nieuwe doelgroepen in verschillende cultuurinstellingen.

Het merendeel van het filmprogramma bestaat uit commerciële films. Het beleidsplan gaat uit van continuering van het huidige aanbod.

Met de programmering van Turkse en Marokkaanse films in commerciële bioscopen lijkt er een ontwikkeling in het commercieel programmeren van doelgroepfilms op gang gekomen. In dit licht en gelet op de groei van het bezoekersaantal van het Hindustaans Filmfestival adviseert de commissie de organisatie opdracht te geven een deel van de programmering commercieel te maken en zich zelf meer te richten op artistieke films. Voor het artistieke deel doet de commissie de aanbeveling contacten te leggen met de British Council. De commissie vindt de in de

begroting opgevoerde organisatiekosten aan de hoge kant. Zij adviseert de huidige projectmatige subsidie van € 32.000 structureel te maken.

*Advies commissie Zonderop*

€ 32.000 toekennen.

De organisatie opdracht te geven een gedeelte van de programmering commercieel te maken en zich zelf toe te leggen op de programmering van artistieke films.

### Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

Voor het onderzoek naar de doelmatigheid van de organisatie verwijzen wij naar paragraaf 2.6 Festivals en evenementen.

### Voorstel

Wij stellen voor het Hindustaans Filmfestival Den Haag een subsidie te verlenen van € 32.000 (exclusief trend) per jaar op voorwaarde dat dit bedrag besteed wordt aan de artistieke programmering en dat de amusementsprogrammering op commerciële basis wordt gefinancierd.

<b>Budget 2004</b>	€	0
<b>Budget vanaf 2005</b>	€	33.947
		(inclusief trend)

## Jan Campertstichting

De Jan Campertstichting is in 1947 door de Haagse gemeenteraad opgericht met als doelstelling de bevordering van de Nederlandse letterkunde. Om dit doel te bereiken worden jaarlijks literaire prijzen uitgereikt en symposia gehouden. Daarnaast worden incidenteel schrijfpdrachten gegeven en andere letterkundige activiteiten georganiseerd, zoals het redigeren van de jaarlijkse essaybundel, de samenstelling van het jaarlijkse tijdschrift en het onderhouden van de website.

Voor de literaire prijzen en de prijsuitreikingen bepalen al meer dan vijftig jaar het gezicht van de stichting. De volgende prijzen worden onder verantwoordelijkheid van de stichting uitgereikt:

- de Constantijn Huygensprijs voor een literair oeuvre (jaarlijks)
  - de Jan Campertprijs voor een gedichtenbundel (jaarlijks)
  - de F. Bordewijkprijs voor een roman (jaarlijks)
  - de J. Greshoffprijs voor een essay (tweejaarlijks)
  - de Nienke van Hichtumprijs voor een jeugdboek (tweejaarlijks)
  - de G.H. 's-Gravesandeprijs voor bijzondere literaire verdiensten (driejaarlijks).
- De Constantijn Huygensprijs bedraagt € 9.000, de andere prijzen bedragen € 4.500.

*Bevindingen commissie Zonderop*

Met de toekenning van deze prijzen draagt de Jan Campertstichting bij aan de publieke erkenning en een grotere bekendheid van door haar belangrijk geacht literair werk. De prijzen van de stichting genieten in de literaire wereld veel prestige. De commissie heeft grote waardering voor de activiteiten van de Jan Campertstichting en zijn deskundigheid op literair gebied. Zij merkt op dat de publicitaire aandacht voor deze Haagse prijzen verbeterd zou kunnen worden.

*Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren.

### Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan de Jan Campertstichting te continueren op het huidige niveau.

**Budget 2004** € 54.616

**Budget vanaf 2005** € 54.616

## Literair Theater Branoul

**Branoul is een podium, productiehuis en literaire organisatie. Het is een podium voor literair theater, ofwel theater op basis van literatuur: een roman, een verhaal, een oeuvre, een schrijver of een combinatie daarvan. In het productiehuis komen producties tot stand die literatuur als uitgangspunt hanteren voor het maken van theater. Branoul is ook een plek voor literaire activiteiten zoals lezingen.**

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Branoul is een typisch Haags, sfeervol en intiem theater. Met zijn uitsluitend literaire insteek is het uniek. Het theater heeft een trouw, veelal ouder publiek, maar maakt de laatste tijd ook programma's met nieuwe makers die een jonger publiek aanspreken. Met het aantrekken van een nieuwe artistiek leider afkomstig uit de uitgeverwereld, heeft Branoul een goede basis gelegd om zijn positie als literair theater inhoudelijk te verstevigen.

In de komende periode streeft Branoul ernaar per seizoen vijf producties te maken. Dat lijkt de commissie ambitieus. Branoul wil ook een grotere rol gaan spelen in het stimuleren van het literair klimaat in Den Haag. Dat vindt de commissie een goed streven, omdat de verschillende literaire initiatieven in de stad best een bundelende en versterkende kracht kunnen gebruiken. De commissie vraagt zich echter af of Branoul hiermee niet teveel hooi op zijn vork neemt. De organisatie is namelijk klein en kwetsbaar. De organisatie is, hoewel zij aan het professionaliseren is, sterk afhankelijk van gesubsidieerde arbeid en vrijwilligerswerk.

Branoul vraagt een forse subsidieverhoging, zowel aan de gemeente als aan het rijk. Ongeveer € 85.000 van deze subsidieverhoging is bestemd voor versterking van de personele organisatie, de rest betreft voornamelijk het structureel maken van incidentele bijdragen. De commissie adviseert Branoul te blijven steunen en heeft oog voor het feit dat Branoul met het huidige subsidieniveau nauwelijks uit de voeten kan. Het ambitieniveau en de gevraagde subsidie vindt de commissie echter te hoog. Met het oog hierop adviseert de commissie de subsidie te verhogen met een lager bedrag dan gevraagd. Met de geadviseerde subsidieverhoging kan de organisatie worden versterkt met een beperkte formatie-uitbreiding.

*Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 45.000.

*Beoordeling Raad voor Cultuur*

Literair Theater Branoul heeft volgens de Raad geen uitgesproken artistieke visie. In het beleidsplan ontbreekt een duidelijke opvatting over wat de instelling onder literair theater verstaat. De voornemens voor de komende cultuurnotaperiode zijn inhoudelijk opzicht weinig uitgewerkt. De keuze die Branoul als productiehuis maakt voor de makers die het selecteert, is weinig onderbouwd. Naast het criterium dat de makers hun werk baseren op literaire teksten kunnen uit het beleidsplan geen andere artistiek-inhoudelijke of kwaliteitscriteria worden afgeleid. De plannen voor de komende cultuurnotaperiode zijn te globaal verwoord om een duidelijk beeld te geven van wat deze instelling wezenlijk aan het Nederlandse theaterbestel zou toevoegen. De tot nu toe bereikte resultaten zijn onvoldoende overtuigend om het vertrouwen te wekken dat Branoul in staat zal zijn de beleidsvoornemens te realiseren. Naar het oordeel van de Raad heeft Literair Theater Branoul een voorname lokale betekenis. De instelling ambieert weliswaar een landelijke functie, maar over de wijze waarop die status bereikt zou moeten worden, biedt het beleidsplan onvoldoende inzicht.

*Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is van mening dat een duidelijk eigen artistiek profiel bij Literair Theater Branoul ontbreekt en dat de instelling geen landelijke functie vervult. De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van Literair Theater Branoul en adviseert derhalve geen structurele subsidie te verlenen in het kader van de Cultuurnota.

## Reactie

Wij onderkennen de waarde van dit typisch Haagse theater. Wij delen de mening van de commissie Zonderop dat de organisatie van Branoul versterkt moet worden.

## Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan Branoul te verhogen met € 47.738.

**Budget 2004** € 76.380

**Budget vanaf 2005** € 124.118

# Winternachten

Winternachten stelt zich sinds 1995 ten doel via literatuur de cultuur van Nederland te verbinden met die van de 'verwantschapslanden' Suriname, Indonesië, Zuid-Afrika, de Nederlandse Antillen en Aruba. Het festival in Nederland en de edities in de andere landen brengen schrijvers en dichters uit vier continenten in elkaars landen samen. De festivals zijn literaire publieksevenementen waarin het cultuurmaatschappelijk debat voorop staat. Daarnaast functioneren ze als ontmoetingspunt in een internationaal literair netwerk.

Het Nederlandse festival wordt elk jaar in Den Haag in Theater aan het Spui en het Haags Filmhuis georganiseerd. De programmering bestaat uit schrijvers, performers, muziekgroepen en films. Winternachten geeft voor elke editie in Den Haag schrijfpodochten aan binnen- en buitenlandse auteurs. In 2003 trok het festival in Den Haag 2.400 bezoekers.

*Bevindingen commissie Zonderop*

Het concept van het festival, dat relaties legt met de 'verwantschapslanden' is interessant. Het past goed bij Den Haag. Winternachten heeft de afgelopen jaren een gestage groei doorgemaakt en heeft steeds meer aanzien gekregen. Het festival kiest goede thema's en springt in op interessante actuele ontwikkelingen. De commissie adviseert de organisatie wel kritisch te blijven op de programmering en de presentatie, aandacht te blijven besteden aan het opsporen van jong talent en het evenwicht tussen de verschillende onderdelen in de gaten te houden. De Surinaamse programmering is de laatste jaren weinig verrassend en Zuid-Afrika krijgt relatief veel aandacht.

Voor 2005-2008 wil de organisatie minimaal op het niveau van 2003 verder gaan, met een jaarlijks festival van vier dagen in Den Haag en de één- en tweejaarlijkse buitenlandse edities. Zo mogelijk wil de organisatie het donderdagavondprogramma uitbreiden tot een parallelprogramma op vijf podia, om tegemoet te komen aan de toenemende publieksdruk. De organisatie streeft naar 4.100 bezoekers aan het Haagse festival in 2008. Nieuwe activiteiten, zoals een jaarlijkse Winternachtenlezing, een boekuitgave bij het festival in Den Haag en een internetvertaalproject wil de organisatie op projectbasis laten financieren door sponsors en fondsen.

De commissie vindt het festival waardevol, maar ziet geen noodzaak tot verdere groei of uitbreiding van activiteiten. De commissie adviseert dan ook de aan de gemeente gevraagde extra bijdrage van € 32.000 voor versterking en uitbreiding van het festival niet te honoreren. Naast de extra bijdrage voor uitbreiding van het festival vraagt Winternachten aan de gemeente een bedrag van € 111.600 ter compensatie van terugtrekkende fondsen voor het festival in Den Haag. Vergelijking van de cijfers 2002 met de begroting 2005 laat echter slechts een terugloop van de inkomsten uit fondsen zien met € 64.766. Er wordt niet aangetoond dat dit allemaal betrekking heeft op het Haagse festival. De commissie ziet onvoldoende belang van de stad Den Haag bij de buitenlandse activiteiten van Winternachten om een Haagse bijdrage aan deze activiteiten te rechtvaardigen. Ook de overhead vindt de commissie aan de hoge kant.

De commissie adviseert de subsidie te continueren op het huidige niveau, onder voorwaarde dat de rijksbijdrage wordt gecontinueerd. De afgelopen jaren is aangetoond dat met deze bijdrage goed een festival te organiseren valt. Als er bijdragen uit fondsen wegvallen, dan zal de organisatie een aantal activiteiten moeten schrappen en het festival bijvoorbeeld beperken tot minder dagen. De kwaliteit en de waarde van het festival komt daarmee volgens de commissie niet in het geding.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren op het huidige niveau, onder voorwaarde dat de rijkssubsidie gecontinueerd wordt.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Winternachten vervult in het bestel een bijzondere rol en geeft aan zijn doelstelling een gevarieerde en kwalitatief hoogstaande uitwerking. Het is een open festival met een goede sfeer, waarbij niet wordt geschuwd kritische auteurs uit te nodigen. De door de Winternachtenfestivals op gang gebrachte dialoog is cruciaal, niet alleen wat betreft de literaire en culturele uitwisseling, maar ook uit het oogpunt van het culturele bewustzijn ten aanzien van het Nederlandse koloniale verleden. De festivals in binnen- en buitenland trekken veel publiek, en de programma's en lezingen vinden in ruime mate weerklank in de media. De samenwerking met KIT Publishers voor de uitgave van de Winternachtenbundel is een goede ontwikkeling. De Raad stemt in met de voorgestelde uitbreiding van het Haagse festival, waarmee tegemoet wordt gekomen aan een gebleken behoefte.

Punt van aandacht acht de Raad de taalvoering: aangezien Winternachten zich ook richt op een internationaal publiek, volstaat Nederlands niet als voertaal. Winternachten heeft een grote groei doorgemaakt, met name door het organiseren van festivals met zusterorganisaties in het buitenland. Hoewel succesvol, hebben deze activiteiten een zeer grote subsidiebehoefte met zich meegebracht. De Raad acht waakzaamheid ten aanzien van al te grote activiteitenverplichtingen wenselijk, en beperking door vermindering van de frequentie van de overzeese activiteiten raadzaam.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

In het licht van het bovenstaande adviseert de commissie een beperkte verhoging van het huidige subsidiebedrag. De Raad is positief over de subsidieaanvraag van Stichting Winternachten en adviseert structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota ter hoogte van € 100.000.

#### **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

Voor het onderzoek naar de doelmatigheid van de organisatie verwijzen wij naar paragraaf 2.6 Festivals en evenementen.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan Winternachten te continueren op het huidige niveau.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 79.776</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 79.776</b>



# Boekids

De doelen van de stichting Boekids zijn:

- het bevorderen van het lezen van literatuur;
- het creatief omgaan met taal onder kinderen;
- zoveel mogelijk kinderen uit verschillende bevolkingsgroepen in aanraking brengen met kinderliteratuur in combinatie met theater, film, multimedia, beeldende kunst en muziek;
- het stimuleren van ouders om met hun kinderen te lezen.

Boekids organiseert het kinderboekenfestival in Den Haag, een literair festival voor kinderen in de leeftijd van drie tot en met vijftien jaar met nadruk op de leeftijds-groep zes tot en met twaalf jaar. Dit festival staat in het teken van lezen, schrijven en kinderboeken in combinatie met theater, muziek, film en beeldende kunst. Boekids produceert ieder jaar een literaire theatershow, bedacht en uitgevoerd door bekende acteurs of televisiepersoonlijkheden. Daarnaast is er een voortraject op scholen dat bestaat uit schoolbezoeken en workshops en een uitwisseling met het kinderboeken-festival in Suriname.

*Bevindingen commissie Zonderop*

In de komende periode wil Boekids uitgroeien tot een meerdaags festival. Ook wil Boekids zich loskoppelen van de Kinderboekenweek en gaan opereren als een op zichzelf staand volwaardig literair kinderfestival op een ander tijdstip van het jaar. Boekids ziet voor zichzelf in de toekomst een rol weggelegd in de internationale uitwisseling en promotie van kinderboekenliteratuur. Boekids wil een website realiseren, waarop kinderen instrumenten krijgen aangereikt om zelf verhalen te maken. Boekids wil tevens het aanbod voor de scholen uitbreiden en samen met een jeugd-theaterschool een productie gaan maken, die tijdens het festival Boekids wordt gepresenteerd.

Boekids is ontstaan omdat er in Den Haag weinig aandacht was voor de Kinderboekenweek. Het festival is de afgelopen jaren op projectbasis ondersteund. Het publieksbereik is weliswaar toegenomen van 2.500 in 2001 tot 5.000 in 2003, maar het blijft beperkt. De commissie heeft waardering voor de inhoudelijke kwaliteit van het kinderboekenfestival. De commissie ziet echter niets in de plannen voor een zelfstandig festival, los van de Kinderboekenweek, dat zich spiegelt aan

het kinderfilmfestival Cinekid in Amsterdam. Daarvoor bestaat geen noodzaak, temeer daar ook andere instellingen, zoals de openbare bibliotheek, zich richten op leesbevordering. De commissie adviseert de gemeente de plannen van Boekids om te institutionaliseren niet te steunen. Ondersteuning van festiviteiten rond de Kinderboekenweek zou op projectbasis kunnen worden voortgezet.

*Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

*Beoordeling Raad voor Cultuur*

Belangrijke onderdelen van het Kinderboekenfestival zijn een theatershow en een educatief programma voor scholen. De theatershow met bekende televisiepersoonlijkheden is naar de mening van de Raad een aantrekkelijke formule. Over de inhoudelijke invulling van het educatieve programma is de Raad echter kritisch. Het educatieve programma dat Boekids aan de Haagse basisscholen aanbiedt bestaat uit workshops en het voorlezen door auteurs uit eigen werk. Voorlezen is echter geen educatief programma. In de inleiding bij de sector Amateurkunst en Cultuureducatie stelt de Raad ten aanzien van educatieve taken van instellingen, dat instellingen zich alleen moeten toeleggen op het ontwikkelen van lesmateriaal wanneer zij daarvoor de benodigde expertise bezitten. De Raad is er niet van overtuigd dat dit bij Boekids het geval is. Samenwerking met landelijk opererende organisaties die zich daarin bewezen hebben, ligt meer voor de hand, maar tot op heden lijkt er niet veel samenwerking gezocht te worden.

De activiteiten van Boekids zijn, met uitzondering van het uitwisselingsproject met Suriname, vooralsnog sterk gericht op Den Haag. Ook zetelen de samenwerkingspartners merendeels in Den Haag.

De Raad merkt tot slot op dat internationale samenwerking een groot woord is voor de bescheiden contacten die Stichting Boekids pas sedert kort heeft opgebouwd met Suriname, en dat de internationale promotie van kinder- en jeugdlitera-tuur in goede handen is bij het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds en niet tot de taken van Stichting Boekids behoort.

De Raad is van oordeel dat de activiteiten van Boekids vooralsnog niet van evident landelijk belang zijn. Boekids moet zijn landelijke ambities nog bewijzen.

### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad acht de kwaliteit en reikwijdte van Boekids vooralsnog niet voldoende om voor structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota in aanmerking te komen. De Raad adviseert Boekids geen structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota te verlenen.

### **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## Stichting Aves

De doelstelling van de stichting is het maken van speelfilms en documentaires van historische, pedagogische en culturele waarde, het realiseren van audiovisuele projecten en het organiseren van cultureel-educatieve activiteiten.

De huidige activiteiten zijn:

- de Werkplaats Grenzeloos Schrijven: het geven van cursussen proza / toneel in samenwerking met Zcala in Den Haag, De Nieuw Amsterdam in Amsterdam en Theater Zuidplein in Rotterdam;
- het opzetten en uitvoeren van projecten in samenwerking met Teatro Luna Blou op Curaçao (Nederlandse Antillen), waaronder een dependance op de Antillen en in Suriname van de schrijfwerkplaats Grenzeloos Schrijven;
- het organiseren van het Grand Slamproject, verhalenvertelworkshops voor kinderen, jongeren en volwassenen in de binnensteden van Den Haag, Amsterdam en Rotterdam in samenwerking met de betreffende welzijnsinstellingen in die steden;
- het realiseren van filmproducties: de eerste Antilliaanse jeugdfilm Zulaika ging in oktober 2003 in première.

De activiteiten staan onder leiding van Norman de Palm en Willy Westermann.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De plannen voor de periode 2005-2008 bestaan uit het vervolgen van de Werkplaats Grenzeloos Schrijven waarbij in Den Haag wordt samengewerkt met het Volksbuurtmuseum en het Centrum voor Amateurkunst. Gesprekken lopen nog met het Koorenhuis. Het doel is het schrijfonderwijs in Nederland ontvankelijker te maken voor multiculturele invloeden. Aves begeleidt schrijvers die zich met een andere culturele bagage uitdrukken in de Nederlandse taal. Bij de samenstelling van de cursusgroepen wordt gedacht aan 60% multicultureel en 40% autochtoon Nederlands.

Hoewel de commissie het idee sympathiek vindt en de letteren de discipline bij uitstek zijn om het debat tussen culturen te voeren, is het initiatief pril en geeft de aanvraag niet voldoende onderbouwing om positief te adviseren over structurele subsidie. Het plan is summier over werving en bereik van deelnemers. Ook over de worteling in de stad is het plan niet helder. Er wordt wel gesproken over een concrete samenwerking met het Volksbuurtmuseum in 2004, maar hoe het daarna gaat

is niet duidelijk. De beoogde samenwerking met het Centrum voor Amateurkunst en het Koorenhuis is niet concreet uitgewerkt.

*Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### Voorstel

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## Haganum Festival

Het Haganum Festival valt onder de Stichting Ha-Schi-Ba. In 2002 was er een pilot en in april 2003 vond het eerste festival plaats. Centraal in het festival staat de liefde voor taal en de overdracht daarvan naar een nieuw en jong publiek: jongeren uit Den Haag en omgeving en andere geïnteresseerden. Scholieren, professionele sprekers, artiesten, woordkunstenaars, acteurs, docenten en het publiek wordt de mogelijkheid geboden zich op hun eigen manier uit te drukken. Ook beroepsgroepen waar taal een belangrijk onderdeel is van het dagelijkse werk, zoals de advocatuur, worden bij het festival betrokken. Thematisch legt het festival een relatie met de in Den Haag gevestigde internationale instellingen met de nadruk op internationale rechtsspraak.

*Bevindingen commissie Zonderop*

Voor de periode 2005-2008 wil de organisatie het festival inhoudelijk verder uitdiepen en qua omvang verder ontwikkelen. Met de onderwijsinstellingen die aangesloten zijn bij VO-Haaglanden zal het thema van het internationale gerechtshof prominenter aandacht krijgen en zal het aantal deelnemende scholen vergroot worden. Alle middelbare scholen, van vmbo tot gymnasium, zijn potentiële deelnemers. De reeds opgezette masterclass, bestaand uit het geven van gastcolleges op scholen, het organiseren van aulaproducties op scholen, het organiseren van coach sessies voor leerlingen en het ondersteunen van optredens tijdens het festival, blijft onderdeel uitmaken van het concept.

De commissie heeft waardering voor de gedachte achter het festival. Het thema internationale instituties en internationale rechtsspraak sluit aan op het profiel van Den Haag. Het festival is echter pril en richt zich vooral op educatie. De artistiek inhoudelijke ambitie is vaag. Het plan is op dit punt niet helder en onuitgewerkt. Ook over het bereik is het plan vaag. De commissie ziet dan ook geen aanleiding om het plan te honoreren.

*Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## Reactie

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over. Eventueel kan het Haganum Festival op projectbasis in aanmerking komen voor subsidie.

## Voorstel

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## 3.6 Cultuureducatie en amateurkunst

### Het Koorenhuis

Het Koorenhuis is een organisatie die zich richt op kunst in onderwijs en vrije tijd.

De kerntaak van Het Koorenhuis is kunst door educatie toegankelijk maken voor een breed publiek in Den Haag. Het aanbod omvat actieve, receptieve en reflectieve kunst-educatie waarbij alle kunstdisciplines aan de orde komen. Het gaat om kennismaking en oriëntatie voor een doelgroep die representatief is voor de Haagse bevolking.

Bij het aanbod, dat gericht is op verdieping en scholing (van bijvoorbeeld docenten in het onderwijs en in het amateuircircuit), doet de markt van aanbod en vraag zijn werk.

Het Koorenhuis onderscheidt drie publieksgroepen:

- vier tot twaalf jaar, met bereik in regulier onderwijs (Kunstenplan, Kunst in de Klas) en vrije tijd (Kunstmagneetschool, Verlengde Schooldag en vrijetijdscursussen);
- dertien tot achttien jaar, met bereik in regulier onderwijs (basisvorming en klas 3, CKV) en vrije tijd;
- volwassenen, met bereik op het werk en in vrije tijd (activiteiten op maat in werk, cursusaanbod, workshopprogramma's en bijscholing).

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie ziet het Koorenhuis als een belangrijke cultuureducatieve instelling, vooral voor het onderwijs. De doelen die het Koorenhuis zich stelt -op de bevordering van cultuurparticipatie- zijn zeer belangrijk voor Den Haag. Over het neven-doel dat het Koorenhuis noemt: een betere sociale en culturele cohesie, merkt de commissie op dat dit doelen zijn die in de praktijk moeilijk te toetsen zijn.

Het Koorenhuis slaat enerzijds een brug tussen de kunsten en het onderwijs, anderzijds een brug tussen amateurkunst en professionele kunsten. De commissie meent dat Het Koorenhuis een erg breed takenpakket heeft en daardoor veel belangen moet dienen. Dat kan invloed hebben op de kwaliteit en de effectiviteit van de organisatie.

Over de plannen voor de toekomst (zeven in totaal) merkt de commissie het volgende op. De commissie hecht veel waarde aan het kunsteducatieve aanbod van het Koorenhuis in het onderwijs en de vrijetijdsmarkt (plannen 1, 2 en 3).

De commissie vindt het buitengewoon belangrijk dat het Koorenhuis de in zijn plannen voorgestelde groei van het aantal deelnemers en het bereik ook daadwerkelijk realiseert. De commissie adviseert plan 4 niet uit te voeren wat onderzoek (theoretische ontwikkelingen kunstpedagogiek en doelstellingen/effekten daarvan) betreft. Er zijn andere instanties die zich met dergelijk onderzoek bezighouden. Tevens adviseert de commissie het Koorenhuis te vragen de investeringen voor innovatievormen inzichtelijk te maken, evenals de baten die deze investeringen in volgende jaren opleveren. De commissie geeft geen prioriteit aan plan 5 (Kunst voor de stad; via festivals en evenementen), omdat het Koorenhuis geen kunstproducten maakt en zich in die zin niet in de stad hoeft te manifesteren. Eventuele uitvoering van dit plan dient kostendekkend te gebeuren, zonder beslag op de meerjarige subsidie.

Over plan 6 (een nieuwe dependance in Escamp in plaats van de twee dependances aan de Goudsmidsgaarde en de Verlengde 2<sup>e</sup> Braamstraat) kan pas nadat de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek bekend zijn een onderbouwde uitspraak worden gedaan. Plan 7 (ICT) vindt de commissie risicovol. Het Koorenhuis gaat ervan uit dat er belangstelling bestaat voor e-learning, zonder dat hieraan een gedegen onderzoek vooraf is gegaan. Ook is onduidelijk wat het Virtueel Koorenhuis op termijn voor gevolgen heeft voor de exploitatie.

Het Koorenhuis stelt dat het budget op het huidige peil moet blijven, inclusief het budget uit het Actieplan Cultuurbereik, onderdeel Cultuur en School. De begroting gaat uit van een forse stijging van de publieksinkomsten met ruim € 0,5 miljoen (22%) tussen 2005 en 2008. Deze houdt gelijke tred met de stijging van de activiteitenlasten, ten behoeve van uitbreiding van activiteiten en doelgroepbereik. Op basis van het ingediende plan laat zich niet vaststellen hoe groot het risico is, dat het Koorenhuis hiermee loopt.

Opvallend is dat de beheerlasten nauwelijks stijgen, terwijl nagenoeg alle plannen inzet van stafpersoneel en in een aantal gevallen ook materiële uitgaven vragen. In zijn plan geeft het Koorenhuis aan bezig te zijn organisatorische veranderingen door te voeren. De commissie beschikt niet over voldoende informatie om de gevolgen hiervan voor de stabiliteit van de organisatie en de exploitatie te kunnen inschatten. De gevolgen van plan 6 en 7 voor de exploitatiebegroting op termijn zijn evenmin te overzien.

Uit het plan is niet op te maken hoe de inzet van mensen en middelen voor educatie in de vrije tijd in relatie tot het bereik (ruim 15.500 deelnemers in 2008) zich verhoudt tot de inzet van mensen en middelen voor educatie in het onderwijs in relatie tot het bereik (ongeveer 91.000 deelnemers).

Aan de hand van de verstrekte gegevens is een beoordeling van de doelmatigheid van de exploitatie van het Koorenhuis niet mogelijk. De commissie adviseert, onder verwijzing naar de paragraaf Financiën en criteria in het algemene deel van dit advies, de exploitatie te laten doorlichten op doelmatigheid.

#### *Advies commissie Zonderop*

Continuering van de cultuursubsidie op het huidige niveau, inclusief de bijdragen uit het Actieplan Cultuurbereik en uit de onderwijsbegroting, onder voorbehoud van continuering van deze middelen. Aan deze continuering de volgende voorwaarden te verbinden:

Vasthouden aan het plan voor kunsteducatie in het onderwijs én aan de voorgestelde groei van het bereik.

Aangetoonde groei van het bereik van kinderen en jongeren (4 - 18 jarigen) in vrijetijdscursussen.

Plan 4 niet uitvoeren wat onderzoek (theoretische ontwikkelingen kunstpedagogiek en doelstellingen/effekten daarvan) betreft en investeringen voor innovatievormen inzichtelijk maken, evenals de baten die deze investeringen in volgende jaren opleveren.

Plan 5 kostendekkend uitvoeren zonder beslag op de meerjarige subsidie, omdat het Koorenhuis geen kunstproducten maakt en zich in die zin niet in de stad hoeft te manifesteren.

Nog in 2004 de exploitatie door te lichten op doelmatigheid en onderzoek laten doen naar de stabiliteit van de organisatie. Hierbij moet tevens inzicht worden geboden in de risico's en de gevolgen van een nieuwe dependance en ICT-ontwikkelingen. Op basis hiervan het toekomstig beleid van het Koorenhuis bepalen.

#### **Reactie**

Wij onderschrijven het belang van Het Koorenhuis als centrale cultuureducatieve instelling. Wij sluiten ons in grote lijnen aan bij het advies van de commissie Zonderop over de zeven plannen voor de toekomst van Het Koorenhuis. Met betrekking tot de geadviseerde doorlichting verwijzen wij naar onze opmerkingen

in paragraaf 1.3 Helder en doelmatig bestuur. De door de commissie Zonderop geschetste risico's zullen hierbij aan de orde komen.

### Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan Het Koorenhuis te continueren op het huidige niveau, onder voorbehoud dat overeenstemming wordt bereikt met het rijk over de inzet van de middelen van het Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 en onder voorbehoud van goedkeuring van de gemeentelijke onderwijsbegrotingen voor 2006-2008.

Over het plan voor een nieuwe dependance in Escamp worden separaat afspraken gemaakt met Het Koorenhuis.

**Budget 2004** € 6.148.530

**Budget vanaf 2005** € 6.148.530

## ACKU

ACKU betekent voluit Activiteiten op het gebied van Cultuur, Kunst en Uitgaan voor studenten in Den Haag. ACKU is een kunst- en cultuurbureau dat zich richt op de wisselwerking tussen Haagse Hbo-studenten en de cultuursector in Den Haag.

ACKU wil de studenten van de vijf hogescholen (de Haagse Hogeschool, INHOLLAND, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Koninklijk Conservatorium en Institute of Social Studies) actief laten deelnemen aan het culturele en uitgaansleven van Den Haag. De scholen participeren in het initiatief en ondersteunen het bureau op financieel gebied en door het beschikbaar stellen van faciliteiten.

De activiteiten van ACKU zijn:

- opzetten van een ticketshop in de scholen voor festivals, feesten en voorstellingen;
- zorgen voor actieve promotie van het cultuuraanbod van Den Haag;
- samenwerken met cultuurambassadeurs die voorstellingen bezoeken en becomeentariëren;
- bieden van stageplaatsen en bemiddeling in de Haagse cultuursector
- een uitgebreid netwerk van kunstzinnige studenten en docenten;
- aanbieden van cursussen in de scholen op het gebied van fotografie, schilderen, moderne dans, poëzie, multimedia, gitaar, cello en zang. De cursusleiders zijn veelal student;
- verzorgen van optredens en exposities voor en door studenten en de organisatie van een jaarlijks cultuurfestival: Haags Ongekend Talent.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Na de pioniersfase van enkele jaren zegt ACKU nu toe te zijn aan bestendiging en professionalisering van de organisatie. In de komende periode wil ACKU de communicatie met studenten over het cultuuraanbod continueren en verder verbreden, de ticketservice uitbreiden, nieuw aanbod gericht op studenten en hogescholen stimuleren en intermediair blijven tussen cultuurinstellingen, de scholen en studenten. ACKU onderhoudt een omvangrijk netwerk en heeft veel samenwerkingspartners, waaronder de scholen, studentenverenigingen en een groot aantal kunstinstellingen. De plannen zijn veelomvattend, maar wel concreet.

De commissie vindt dat ACKU een waardevolle functie vervult en ondersteuning verdient. ACKU heeft de afgelopen jaren in zijn pioniersfase een keur aan

activiteiten ontplooid en is daarmee behoorlijk succesvol. Het initiatief neemt in Den Haag een unieke positie in. Er zijn geen andere instellingen die zich primair op studenten richten. Vanuit de gedachte dat deze studenten bij uitstek de cultuurconsumenten en -producenten van de toekomst zijn en vanwege de bijdrage aan hun binding met de Haagse cultuursector en met de stad is het een interessant initiatief.

De commissie heeft echter moeite met de breedte en omvang van de plannen en adviseert de gemeente erop toe te zien dat ACKU zich richt op een beperkt aantal doelstellingen en activiteiten, zoals promotie van het aanbod en ticketservice en ondersteuning van studenteninitiatieven. Voor het eerste onderdeel zou ACKU samenwerking moeten zoeken met het Haags Uitburo. De gekozen doelstellingen en activiteiten dienen te worden uitgewerkt in een businessplan, waarin streefcijfers voor het bereik opgenomen worden, gekoppeld aan de begroting. De organisatie van evenementen door ACKU heeft voor de commissie geen prioriteit. De commissie adviseert de subsidie op het huidige niveau structureel te maken, onder voorwaarde dat ACKU zich beperkt tot die taken die het meest effectief en succesvol zijn. ACKU zal daarnaast zijn inkomsten voornamelijk moeten halen uit bijdragen van de scholen.

#### *Advies commissie Zonderop*

Honoreren voor een bedrag van € 7.000, onder voorwaarde dat ACKU zich beperkt tot een aantal succesvolle taken (ticketverkoop en promotie, ondersteuning van studenteninitiatieven) en hiervoor een businessplan opstelt.

#### **Reactie**

Wij stemmen in met het advies van de commissie Zonderop, maar willen toch een nuancering aanbrengen. Om tot een gewijzigd voorstel te kunnen komen zullen wij ACKU vragen om, voor de door de commissie Zonderop aangegeven succesvolle en effectieve taken, een toegespitst beleidsplan met begroting op te stellen.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor dat ACKU direct in 2005 een beleidsplan 2005-2008 opstelt voor een aantal door de commissie Zonderop aangegeven succesvolle taken en voor dit deel een specifieke begroting levert. Op basis van dit plan wordt een nieuwe afweging gemaakt inzake het subsidiebedrag voor ACKU voor de periode 2005-2008.

**Budget 2004**

**€ 0**

**Budget vanaf 2005**

**Nog nader te bepalen**

# Centrum voor Amateurkunst

Het Centrum voor Amateurkunst (CvA) stelt zich ten doel de amateurpodiumkunsten in Den Haag in de meest brede zin te bevorderen.

Het CvA doet dit door:

- het verstrekken van subsidies;
- het beheer van gebouwen ten behoeve van repetities en uitvoeringen (Theater De Poort en Muziekcentrum Loosduinen);
- het programmeren van amateurtheatergroepen in de zaal in de Bilderdijkstraat in overleg met Jeugdtheaterschool Rabarber;
- serviceverlening en advisering (bemiddeling repetitieruimten en podia, afstemming vraag en aanbod op het gebied van materialen, vrijwilligers, artistieke en uitvoerende begeleiding, zakelijke adviezen, workshops en cursussen op het gebied van organisatie, artistieke vaardigheden, theatertechniek en decorbouw);
- belangenbehartiging;
- het aangaan van samenwerkingsverbanden en het organiseren van evenementen, concerten, presentaties en festivals.

Het CvA wil er zijn voor alle Hagenaars die zich bezighouden met amateurpodiumkunst.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

In de afgelopen periode lagen de activiteiten van het CvA op het gebied van subsidieverstrekking, beheer en verhuur van de 'eigen' repetitieruimten en podia en organisatie van evenementen zoals de Haagsche Courant Korencup en de Haagse Dansweek. Het CvA heeft tijd gestoken in het ontwikkelen van nieuwe subsidie-regelingen, die zijn opgenomen in het nieuwe 'Vademecum'.

Daarnaast is er veel tijd en energie gestoken in plannen voor het nieuwe pand aan de Bilderdijkstraat, maar het CvA is daar uiteindelijk niet naartoe verhuisd. In mei 2002 is een theaterconsulent in dienst genomen. Er zijn contacten gelegd met Het Koorenhuis, het Volksbuurtmuseum, Rabarber en het Holland Dance Festival.

Voor de komende periode heeft het CvA ambitieuze plannen. Het wil werken aan een imagooverandering, bevordering van de kwaliteit van de amateurkunst en verbreding van het bereik. Het CvA wil een rol gaan spelen als accommodatiebemiddelaar en servicebureau. Het CvA wil eigen evenementen blijven organiseren en

deze activiteiten verder uitbreiden. Hoewel de plannen ambitieus zijn, is de uitwerking weinig concreet.

Het CvA heeft een van oudsher behoorlijk bereik -vooral via subsidieverstrekking- onder de in traditioneel verenigingsverband opererende amateur-podiumkunst-beoefenaars. Maar juist op cruciale kanten daarvan zoals verbreding van het bereik onder niet in verenigingsverband opererende initiatieven, jongeren en allochtonen worden geen concrete resultaten genoemd.

Voor wat betreft vernieuwing, bijvoorbeeld op het gebied van serviceverlening, advisering en belangenbehartiging heeft het CvA zo vindt de commissie, weinig resultaat geboekt. De realisatie van de websites [www.cultuurpuntdenhaag.nl](http://www.cultuurpuntdenhaag.nl) en [www.centrumvooramateurkunst.nl](http://www.centrumvooramateurkunst.nl), die hierbij een belangrijke rol moeten spelen, heeft lang op zich laten wachten. De websites zijn intussen operationeel, maar wat inhoud betreft niet hoopgevend. Wat er aan nieuwe initiatieven tot stand gebracht is, is voor het merendeel in samenwerking met partners gebeurd en het aandeel en inbreng van het CvA hierin laten zich moeilijk vaststellen.

Voorts is de commissie van mening dat de realisatie van evenementen vanuit de verschillende amateurkunstsectoren zelf tot stand zou moeten worden gebracht en dat dit geen taak is van het CvA.

Het gebrek aan concreetheid van de toekomstplannen in combinatie met de geringe resultaten van de afgelopen periode geeft de commissie onvoldoende vertrouwen in het CvA. Opvallend is het ontbreken in het plan van een visie op de relatie met de landelijke koepels.

Alles overziend vindt de commissie de resultaten van de afgelopen periode pover.

Vier jaar geleden adviseerde de commissie 's-Gravesande negatief over het door het CvA ingediende plan. Uiteindelijk heeft het CvA toch het voordeel van de twijfel gekregen. De commissie adviseert de gemeente dat niet nogmaals te doen. Noch de prestaties van het CvA totnogtoe, noch de toekomstplannen bieden daarvoor voldoende aanknopingspunten.

De commissie adviseert de subsidie aan het CvA te beëindigen en het beschikbare budget te reserveren voor de amateurkunstsector, omdat een aantal taken van het CvA van cruciaal belang zijn voor het functioneren van de amateurkunstsector, in het bijzonder de subsidieverstrekking en de verhuur van accommodatie. De commissie adviseert de gemeente deze taken -tijdelijk- terug te nemen en zich te



bezinnen op een duidelijker afgebakende ondersteuningsfunctie voor de amateurkunst. De commissie ziet het in één hand brengen van de subsidieregelingen voor de amateurkunst, wijkkunst, culturele projecten en culturele diversiteit als een voordeel. Een optimale afstemming in de uitvoering is op deze manier het beste te waarborgen. Wanneer de ondersteuningsfunctie is uitgekristalliseerd, kan deze na verloop van tijd weer op afstand worden gezet. De commissie verwijst hierbij naar de opmerkingen die zij gemaakt heeft over amateurkunst en culturele diversiteit in het algemene deel van haar advies.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie aan het CvA beëindigen.

Budget reserveren voor ondersteuning van de amateurkunstsector.

Herbezinning door de gemeente op de inrichting van een ondersteuningsfunctie voor de amateurkunst.

De cruciale taken van het CvA -tijdelijk- onder brengen bij de gemeente, die op deze manier zelf vorm kan geven aan de gewenste ontwikkelingen en voor afstemming op uitvoerend vlak met andere subsidieregelingen kan zorgen. Na verloop van tijd, wanneer een nieuwe ondersteuningsfunctie is uitgekristalliseerd, kunnen deze taken weer op afstand worden gezet.

#### **Reactie**

Wij onderschrijven het advies van de commissie Zonderop. Wij merken op dat het CvA te maken heeft gehad met een wisselend personeelsbestand en capaciteitsproblemen als gevolg van ziekte, waardoor functies uitvielen. Dit neemt echter niet weg dat de dynamiek in het ondersteunen en verbreden van de amateurkunsten kan worden vergroot.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het CvA te beëindigen en het bedrag te reserveren voor een nieuw concept op het gebied van cultuurparticipatie.

Voor de invulling hiervan verwijzen wij naar paragraaf 2.4 Cultuurparticipatie en Stedelijk Cultuurpunt.

In afwachting van de nieuwe situatie zal in nader overleg het CvA in de gelegenheid gesteld worden te blijven functioneren.

**Budget 2004**

**€ 1.688.009**

**Budget vanaf 2005**

**€ 0**

**(budget € 1.688.009 reserveren t.b.v. nieuw concept cultuurparticipatie)**

# Haags Kinderatelier

Het Haags Kinderatelier (HKA) begon in 1997 als een kleinschalig initiatief om kinderen kennis te laten maken met het werk en de werkwijze van beeldend kunstenaars. Het HKA ontwikkelt programma's en laat deze uitvoeren door beeldend kunstenaars, architecten en kunsthistorici die als freelance docenten aan de stichting verbonden zijn. Centrale uitgangspunten in de programma's zijn het werk en de werkwijze van kunstenaars, de ontwikkeling van kunststromingen en de beeldtaal van culturen, architecten en beeldend kunstenaars. De programma's van het HKA hebben de vorm van projecten -vaak op locatie en in aansluiting bij tentoonstellingen- die bestaan uit eenmalige workshops of korte series van verschillende workshops met een thema. Het activiteiten aanbod bestaat uit workshops op locatie, excursies, lezingen, workshops in het eigen atelier, open atelier, 'laboratorium' en voorts uit lesbrieven, puzzeltochten en handleidingen in opdracht van derden.

Het HKA richt zich niet langer uitsluitend op kinderen in hun vrije tijd. De helft van de deelnames vindt tegenwoordig plaats onder schooltijd, als onderdeel van het schoolcurriculum.

Deze verdeling wil het HKA continueren. De organisatie wil het aantal deelnames van kinderen uit achterstandsmilieus laten toenemen door het gedifferentieerde prijsbeleid dat men hanteert te behouden en workshops in wijkbibliotheken en stadsvernieuwingswijken te continueren.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie constateert dat de plannen voor de toekomst die het Haags Kinderatelier heeft nagenoeg niet verschillen van de huidige activiteiten. De organisatie wil de komende jaren bestaande programma's waarvoor belangstelling blijkt te bestaan, voortzetten en een structureel karakter geven en het bereik laten toenemen. Dit laatste is wenselijk, omdat uit de in het plan opgenomen cijfers blijkt dat het bereik onder jongeren in de vrije tijd marginaal is. Helaas verschaft het ingediende plan de commissie geen duidelijkheid over hoe het Kinderatelier dit bereik in de toekomst concreet zal gaan verbeteren. Streefcijfers zijn immers niet voldoende; ze dienen gebaseerd te zijn op een plan van aanpak.

De programma's die het Haags Kinderatelier aanbiedt, zijn naar de mening van de commissie opgezet op basis van een beproefde en weinig innovatieve formule:

eerst kijken en praten over naar kunst en dan zelf aan de slag gaan. Het beleidsplan geeft geen uitsluitend over de precieze inhoud van de programma's en over wie ze maakt. Het is vooral voor educatieve activiteiten van belang dat er kundige, vakbekwame medewerkers bij betrokken zijn.

De kwaliteit van de programma's is wisselend en lijkt te zeer afhankelijk te zijn van de docent. Ook het vaak korte tijdsbestek waarin de educatieve formule plaatsvindt, plaatst de commissie voor vragen over het uiteindelijke effect van de programma's op de deelnemers. De commissie zet -in het verlengde daarvan- vraagtekens bij de (inhoudelijke) continuïteit van de programmering voor specifieke doelgroepen.

De commissie merkt voorts op dat de basis van de huidige organisatie smal is. Voor de komende periode vraagt het Kinderatelier beduidend meer subsidie aan die vooral dient voor een organisatorische versterking -waardoor de personele beheerlasten vooral fors toenemen- en ter compensatie van wegvallende subsidies van fondsen. De extra's voor 2007 en 2008 zijn deels bestemd voor uitbreiding van het aanbod en het aantal deelnames en deels voor het aantrekken van een coördinator onderwijs. De commissie heeft grote twijfels over de doelmatigheid van deze beoogde aanwending, zeker omdat niet onderbouwd is hoe een groter bereik zal worden bewerkstelligd. Bovendien is het niet duidelijk waarom een uitbreiding van het aanbod gewenst is, temeer omdat het Kinderatelier schrijft bestaande programma's te willen voortzetten. De commissie is van mening dat het aangevraagde bedrag beslist niet in verhouding staat tot de uitwerking van de plannen voor de toekomst. Het plan van het Kinderatelier is daarvoor niet consistent en solide genoeg, mist realiteitszin en een behoorlijke kwalitatieve en zakelijke onderbouwing.

Hoewel de commissie erkent dat het Kinderatelier af en toe leuke projecten realiseert, moet de commissie structurele subsidiëring op basis van het ingediende plan ontraden. Daarbij merkt de commissie op dat zij het wel belangrijk vindt dat beeldende kunst, vormgeving en erfgoed op een goede manier in de vrije tijd bij kinderen en jongeren onder de aandacht wordt gebracht. Wellicht dat de Artoteek en Stroom hcbk hier een grotere rol in kunnen spelen dan voorheen.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie beëindigen.

## Reactie

Gezien het feit dat het HKA met haar programma veel Haagse kinderen bereikt, stellen wij voor de huidige activiteiten vanuit het Actieplan Cultuurbereik te subsidiëren. Wij reserveren hiervoor in 2005 een bedrag van € 40.000. Wij vragen het HKA in de loop van 2005 een aangepast beleidsplan in te dienen. Op basis daarvan worden nadere afspraken gemaakt over de subsidie in de jaren 2006 tot en met 2008.

Voorts zullen wij in het kader van de plannen voor het Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 aandacht besteden aan het vrijetijdsaanbod op het gebied van beeldende kunst, vormgeving en erfgoed.

## Voorstel

Wij stellen voor om voor het jaar 2005 een bedrag van € 40.000 te reserveren uit de middelen van het Actieplan Cultuurbereik. We vragen het HKA een aangepast beleidsplan in te dienen op basis waarvan het college van b&w een besluit kan nemen over de hoogte van de subsidie voor de jaren 2006-2008.

**Budget 2004**

**€ 38.763**

**Budget vanaf 2005**

**€ 40.000**

**(ten laste van het Actieplan Cultuurbereik)**

# Haags Pop Centrum

De doelstelling van het Haags Pop Centrum (HPC) is het bevorderen van popmuziek in Den Haag. Dit gebeurt via oefenfaciliteiten voor popmusici, het bieden van laagdrempelige optredmogelijkheden op eigen podium en het organiseren van projecten en popevenementen zoals festivals en groepenpresentaties op verschillende locaties. Tevens richt het HPC zich op belangenbehartiging van de beoefenaars van popmuziek, het adviseren van derden over popmuziek en -beleid, publiciteit en publicaties over popmuziek en educatieprojecten.

Het HPC heeft de beschikking over twaalf oefenruimten, een drumcabine, een professionele geluidsstudio (Holland Spoor Studio's), een kleinschalige muziekschool en een laagdrempelige podiumvoorziening (Pop In). Het HPC organiseert o.m. de jaarlijks terugkerende festivals Haagse Popweek, Plein Open, Mixed Culture en (i.s.m. het Paard van Troje) State X / New Forms en is daarnaast betrokken bij diverse andere festivals en evenementen.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

In de periode 2005-2008 wil het HPC consolideren en verstevigen wat de afgelopen periode is opgebouwd. De organisatie wil extra aandacht geven aan educatieprojecten, multiculturele popmuziek en ICT. Verder wil het HPC de arbeidsomstandigheden en salariering van het personeel verbeteren.

De commissie beoordeelt het HPC met zijn specialisme en goede worteling in de Haagse popscene als een onmisbare instelling. Het bereik van de instelling is redelijk tot goed te noemen. In de Haagse popcultuur speelt 'eigen kweek' een belangrijke rol. Het HPC heeft een cruciale rol in deze aanwas van onderaf. Het is een enthousiaste organisatie, die vanuit deze houding erg veel taken op zich neemt. Het gevaar hiervan is dat de organisatie overbelast raakt en niet alle taken optimaal kunnen worden uitgevoerd. De commissie beveelt aan dat het HPC zich primair richt op het opsporen en begeleiden van beginnende popmuzikanten en het bieden van faciliteiten. Educatie kan beter overgelaten worden aan andere, daarin gespecialiseerde organisaties, zoals het Koorenhuis. Belangenbehartiging kan ook plaatsvinden via de Popunie. De commissie adviseert het HPC kritischer te kiezen bij welke festivals en evenementen de organisatie betrokken wil zijn, zodat de belasting van de organisatie afneemt. Het grote aantal ID-banen vindt de commissie

zorgwekkend. Een verhoging van de subsidie om de organisatie te versterken t.b.v. de continuïteit acht de commissie redelijk.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 46.302 (prijsspeil 2002) voor versterking van de organisatie. Het aantal taken van het HPC beperken.

#### **Reactie**

Wij stemmen in met het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het HPC te verhogen met € 49.120 (inclusief trend) ter versterking van de organisatie.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 81.963</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 131.083</b>

## Jeugdtheaterschool Rabarber

Rabarber is een jeugdtheaterschool met ongeveer duizend leerlingen. Rabarber is een vrijetijdsschool waar kinderen, jongeren en jongvolwassenen tussen zeven en zesen-twintig jaar volgens een langlopende leerlijn lessen kunnen volgen in de vakken toneel, dans en zang. Rabarber produceert jaarlijks een viertal voorstellingen in de eigen theaterzaal met en voor iedereen vanaf zes jaar. Rabarber zet zich in voor de ontwikkeling en vernieuwing van repertoire voor de jeugd. Rabarber levert talentvolle leerlingen af voor de Nederlandse toneelscholen (via de Landelijke Oriëntatiecursus Toneelscholen). Naast het vrijetijdsaanbod is Rabarber ook actief in het voortgezet onderwijs, met het project Dalton Theaterklas.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

Rabarber heeft het de afgelopen jaren niet gemakkelijk gehad. Dit was onder andere het gevolg van gedwongen verhuizingen, oplopende huisvestingskosten, het moeten gaan beheren van een eigen pand en een organisatieontwikkeling, die achterliep bij de omvang van de school. Er is hard gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatie: er is een heldere taakverdeling en een betere interne overlegstructuur tot stand gebracht, de artistieke kwaliteit wordt bewaakt door het aanstellen van stafdocenten, er is een CAO voor werknemers gerealiseerd en de financiële administratie is verbeterd.

Intussen zit Rabarber zowel qua huisvesting als qua organisatie in een rustiger vaarwater, waardoor er meer ruimte ontstaat om zich verder toe te leggen op de artistieke en educatieve inhoud en het maatschappelijke bereik.

De commissie merkt op dat Rabarber veel energie steekt in het bewaken van de artistieke kwaliteit. Dit gebeurt door in het stafoverleg het artistieke beleid te bediscussiëren en vast te stellen. Ook uit de samenstelling van het docententeam blijkt de zorg voor artistieke kwaliteit. Acteurs/regisseurs van gerenommeerde theatergezelschappen behoren tot het vaste docententeam. De leerlingen worden opgeleid aan de hand van een schoolwerkplan dat jaarlijks wordt aangescherpt. Ten opzichte van het Koorenhuis-aanbod, dat zich vooral richt op kennismaking met theater, zoekt Rabarber het meer in verdieping.

De Dalton theaterklas wordt volgens het plan van Rabarber zonder cultuursubsidie gerealiseerd. De commissie is niet enthousiast over deze activiteit, waarbij één klas

havo/vwo-leerlingen van het Daltoncollege zich gedurende één dag per week toelegt op dramatische vakgebieden. Het is de bedoeling deze activiteit, die nu het eerste en tweede leerjaar omvat, uit te bouwen tot en met het eindexamen.

Dan gaat het om een totaal van elf groepen. Dit wordt in feite een op zichzelf staande opleiding, met een relatief beperkt en homogeen bereik. Het Daltoncollege kan zich hiermee profileren, maar voor de bedrijfsvoering van Rabarber is het een risico.

De voorstellingen die Rabarber maakt, zijn in het algemeen bruisend en enthousiasmerend.

Rabarber telt momenteel ongeveer 1.000 leerlingen en wil dit voorlopig zo houden. Rabarber hoeft geen moeite te doen om leerlingen te werven. Er is voldoende belangstelling van aspirant leerlingen die zichzelf aanmelden. Het effect hiervan is dat het leerlingenbestand vrij homogeen van samenstelling is; overwegend uit een hoger opgeleid milieu, met een bepaalde belangstelling voor toneel. In zijn plan geeft Rabarber zelf aan in de toekomst een meer representatieve afspiegeling van de Haagse bevolkingssamenstelling te willen terugvinden in het leerlingenbestand. Voor het publieksbereik van de eigen producties kan hetzelfde gesteld worden.

De commissie vindt het van essentieel belang dat Rabarber opener wordt en zijn publieksbereik verbreedt. In zijn beleidsplan geeft Rabarber aan dit punt aan te willen pakken via het primair onderwijs. Dit vindt de commissie een legitiem begin. De plannen zijn echter nog te weinig concreet en moeten ook een financiële vertaling krijgen in de begroting.

De Dalton theaterklas is risicovol voor de bedrijfsvoering van Rabarber en levert geen bijdrage aan de verbreding van het bereik. De commissie vindt deze activiteit af te raden. In plaats van uitbreiding van deze activiteit zou Rabarber zich moeten concentreren op het primair onderwijs en verbreding van het publieksbereik, waarvoor een concreet plan dient te worden opgesteld. De plannen voor jongvolwassenen zijn interessant, maar nog pril en vrij beperkt.

#### *Advies commissie Zonderop*

Continuering van de subsidie onder voorwaarde dat Rabarber een concreet plan opstelt en uitvoert voor verbreding van het publieksbereik, met concentratie op het primair onderwijs.

#### **Reactie**

Wij delen het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan Rabarber te continueren op het huidige niveau.

**Budget 2004** € 402.678

**Budget vanaf 2005** € 402.678

# Kunstbende Zuid-Holland

De Kunstbende is een landelijk initiatief dat de cultuurparticipatie van jongeren van dertien tot en met achttien jaar wil bevorderen. De organisatie doet dit middels het jaarlijks organiseren van een landelijke wedstrijd met regionale voorronden, waarin jongeren de mogelijkheid krijgen een kort optreden of een tentoonstelling te verzorgen in verschillende kunstdisciplines. De beoordeling geschiedt door een deskundige jury. De regionale winnaars uit elke categorie gaan naar de landelijke finale. Kunstbende Zuid-Holland organiseert naast voorrondes in Rotterdam en Gouda de jaarlijkse voorronde voor de Haagse regio in Theater aan het Spui. Tijdens deze voorronde kunnen jongeren hun eigen muziek, dans, theater, taal, film, beeldende kunst of welke andere vorm van cultuur dan ook in een professionele setting ontwikkelen, uitproberen en aan andere jongeren tonen. De wedstrijd heeft elk jaar een ander thema. Deelname is gratis.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De Kunstbende is een professionele organisator van regionale voorronden en een landelijke wedstrijd, die zowel laagdrempelig en breed zijn, als een goed niveau en uitstraling hebben. De jury van de Haagse voorronde bestaat uit drie personen per categorie. Juryleden worden gevraagd op grond van kennis van het vakgebied en een positieve instelling ten opzichte van jongerencultuuruitingen. Voor zover mogelijk is een oud-winnaar van de voorronde lid van de jury. Door het selectiemechanisme, de vakjury en de verplichte thema's wordt de kwaliteit bewaakt. De Kunstbende werft deelnemers via scholen, welzijnsorganisaties, jongerencentra, culturele instellingen, bibliotheken en dans- en muziekscholen. Het bereik van de Haagse voorronde is niet erg groot; in 2002 en 2003 waren er ongeveer 200 deelnemers, in 2002 evenzovele bezoekers, in 2003 het dubbele.

De commissie merkt op dat de wedstrijd al jaren bestaat zonder structurele ondersteuning van de gemeente. Aan de gemeente wordt subsidie gevraagd om de voorronde uit te bouwen van één dag naar meerdere dagen en om nieuwe, op verdieping gerichte activiteiten op te kunnen zetten, bestaand uit workshops, masterclasses en een vervoltraject voor deelnemers. De plannen voor verdieping spreken wel over samenwerking met Haagse cultuurinstellingen, maar het zijn vooral onuitgewerkte intenties. Hoewel verbetering van de begeleiding van talent

naar het reguliere Haagse vrijetijdsaanbod een interessante gedachte is, is de noodzaak hiervan niet aangetoond en vindt de commissie dit geen taak van Kunstbende Zuid-Holland. De organisatie heeft weinig worteling in de stad, waardoor het moeilijk zou zijn deze taak tot een goed einde te brengen. De commissie ziet geen noodzaak voor uitbreiding van de Haagse voorronde tot meerdere dagen. De commissie adviseert de aanvraag daarom niet te honoreren.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## **Reactie**

Wij delen het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Musicon

De hoofddoelstelling van Musicon is het bevorderen van actieve en passieve cultuurparticipatie onder jongeren, in het bijzonder moeilijk bereikbare jongeren. Musicon wil dit doel bereiken via workshops op scholen en door talent op scholen en in diverse Haagse buurten te scouten, coaching van jongeren naar een optreden, het organiseren van evenementen, festivals, concerten en voorstellingen voor en door jongeren. Bestaande activiteiten zijn het HipHopProject (onder te verdelen in de Rapclass, Dansworkshops en danscoaching op middelbare scholen en het Hague HipHop Festival) en de zogenaamde Blockparties. Dit zijn multiculturele jongerenfestivals met diverse activiteiten op het gebied van cultuur en sport.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De komende jaren wil Musicon de bestaande activiteiten voortzetten en daarbij het bereik en de samenwerking met andere organisaties uitbreiden. Vanaf 2004 maakt het programma Plug-In onderdeel uit van het cultuureducatieve aanbod van Musicon. Plug-In is een laagdrempelige introductieworkshop waarbij jongeren binnen één dag kunnen ervaren hoe het is om een instrument te bespelen, in een band te spelen en op te treden voor publiek. In de komende periode wil Musicon het financiële draagvlak van de projecten verbreden en bestendigen door structurele subsidie.

De commissie merkt op dat jongeren een belangrijke rol bij de totstandkoming van de concepten, promotie, programmering, productie en optredens vervullen. Bekende artiesten worden ingezet om jongeren te motiveren en te ondersteunen. De gratis festivals en activiteiten worden goed bezocht. Musicon gebruikt populaire cultuur, zoals breakdance, hiphop, rap en skaten als middel om jongeren te bereiken. De participatie van jongeren aan populaire cultuur is ook zonder stimulansen goed. De commissie ziet dus geen noodzaak om deelname op dit gebied te bevorderen. Het aanbod heeft geen toegevoegde waarde uit cultureel of cultuureducatief oogpunt. Bovendien ontbreekt het aan continuïteit; na een korte kennismaking met een discipline is er geen vervoltraject dat jongeren bindt. De commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## **Reactie**

Wij delen het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Prinses Christina Concours

Het Prinses Christina Concours (PCC) maakt zich sterk voor de promotie van klassieke muziek en jazz onder jongeren in Nederland. Daartoe worden jaarlijks op verschillende plaatsen in Nederland concoursen georganiseerd waar jongeren tussen de twaalf en negentien jaar aan mee kunnen doen, onder het motto 'meedoen is belangrijker dan winnen'. Het PCC werft deelnemers via het voortgezet onderwijs en vele muziekorganisaties en muziekinstituten. Het zelf spelen van klassieke muziek staat centraal. Maar ook voor het componeren van muziek en het spelen van jazzmuziek worden concoursen georganiseerd. Naast de concoursen worden masterclasses voor instrumentalisten en workshops voor ensembles en componisten georganiseerd. De tweede hoofddoelstelling is talent te selecteren en vervolgens gericht te stimuleren, zoveel mogelijk in overleg met muziekdocenten/opleidingsinstituten en ouders. Dat gebeurt door jongeren podiumervaring op te laten doen, te bemiddelen en te assisteren bij het verwerven van goede muziekinstrumenten en door studieadviezen te geven.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie heeft grote waardering voor de rol en de goede organisatie van het concours. Het PCC heeft een uitstekend netwerk van gerenommeerde samenwerkingspartners. De organisatie weet al jarenlang hoge inkomsten van derden te genereren. De organisatie werkt landelijk, maar heeft een goede binding met Den Haag. Na de regionale voorrondes worden de Dag van de Genomineerden en de Nationale Finale in Den Haag gehouden. Daarnaast organiseert het PCC gratis (lunch)concerten in de Nieuwe Kerk, optredens op Haagse festivals en evenementen, concerten voor buitenlandse instellingen en bedrijven en concerten in verzorgingshuizen. De activiteiten van het PCC trekken ook Haagse deelnemers. In de periode 2005-2008 wil de stichting de huidige activiteiten voortzetten, het concours zo mogelijk uitbreiden met een voorronde in Limburg en de uitstraling vergroten.

Aan de gemeente wordt een extra bedrag gevraagd, onder verwijzing naar de toegenomen omvang en betekenis van de activiteiten van het PCC voor Den Haag. De commissie adviseert het gevraagde extra bedrag van € 7.500 te honoreren, onder verwijzing naar het advies om de subsidie aan het Van Wassenaer Concours

te beëindigen. De commissie is van mening dat een extra bijdrage aan het PCC veel rendement oplevert voor de stad. Voorwaarde hierbij is wel dat het rijk zijn bijdrage minimaal op het huidige niveau continueert.

Over het verzoek om bestuurlijke steun vanuit Den Haag voor de gevraagde subsidieverhoging bij het rijk merkt de commissie op dat het plan niet helder aangeeft waar de extra rijkssubsidie voor dient. Slechts € 45.000 van de gevraagde € 97.500 zijn in het plan terug te vinden.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verhogen met € 7.500, onder voorwaarde dat het rijk de subsidie minimaal op het huidige niveau continueert.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad is van mening dat het Prinses Christina Concours een duidelijk artistiek en educatief belang heeft voor de (amateur)muzieksector en voor de promotie van klassieke muziek en jazz onder jongeren. De activiteiten van de stichting vervullen een belangrijke functie in de doorstroming van jong muzikalent, waarbij de vrije inschrijving op de concoursen ruime mogelijkheden tot deelname biedt. Bovendien onderscheiden de concoursen zich door hun vriendelijke karakter: in een weliswaar competitieve maar toch relatief 'veilige' omgeving kunnen jonge amateurs zich met leeftijdsgenoten meten, waarbij het voor- en natraject goede begeleiding garandeert.

De Raad onderschrijft de versterkte aandacht voor (klassieke) compositie en voor jazz middels het Jazz Concours en het Compositieconcours. Tevens heeft de Raad waardering voor de constructieve samenwerking van het PCC met andere muziekinstellingen en -organisaties en voor de actieve werving van eigen inkomsten. Dankzij de contacten met het onderwijs bestaat een breed deelnemersgebied; de landelijke spreiding middels de concoursen en aanverwante activiteiten is eveneens breed. Desalniettemin mist de Raad in het beleidsplan concrete plannen voor de realisatie van de uitbreiding van de binnenlandse concerten naar 'regio's die nog te kort komen'. Tevens adviseert de Raad om het voorgenomen extra regionale concours in Zuid-Limburg op te nemen in het beleidsvoornemen aangaande de internationale contacten, door aandacht te besteden aan de euregio Limburg/België/Duitsland.



Aangaande de gevraagde verhoging van het subsidiebedrag, oordeelt de Raad dat deze niet gerechtvaardigd is. De Raad is van mening dat de stichting gezien de verwachte bezoekersaantallen voor de komende jaren meer publieksinkomsten kan genereren. Voorts meent de Raad dat de verwachte daling van private financiering niet ten laste dient te komen van het cultuurnotabudget.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad beschouwt het Prinses Christina Concours als een waardevol initiatief voor de sector amateurmuziek. Het oordeel van de Raad over de subsidieaanvraag van het Prinses Christina Concours is positief. De Raad acht de gevraagde verhoging van het subsidiebedrag echter niet gerechtvaardigd en adviseert de structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota op het huidige niveau te continueren.

#### **Reactie**

Wij delen het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor om de subsidie aan het Prinses Christina Concours te verhogen met € 7.957 (inclusief trend).

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 12.450</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 20.407</b>

## Stichting D'Love Modern Theatre Jazz Dance

D'Love Modern Theatre Jazz Dance (D'Love MTJ) is een dansschool waar diverse soorten jazz-, stretch-, breakdance- en streetdancelessen gegeven worden. Jaarlijks wordt er een theaterjazzdansproductie gemaakt met leerlingen van de dansschool.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het artistieke concept van jazzdans is sterk achterhaald. Het betreft populair aanbod, dat geen bijzondere toegevoegde waarde heeft binnen het vrijetijdsaanbod. In feite gaat het hier om een particuliere dansschool die zichzelf, net als andere dansscholen, op commerciële basis staande moet kunnen houden. Voor amateur- (theater)dansprojecten kan D'Love MTJ een beroep doen op de amateurkunst-projectsubsidieregeling van het Centrum voor Amateurkunst. De commissie ziet geen reden om deze aanvraag te honoreren.

#### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

#### **Reactie**

Wij delen het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 0</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>

# De Betovering

Het doel van De Betovering is kinderen in de leeftijd van vier tot en met twaalf jaar kennis te laten maken met het werk van professionele kunstenaars en voor de doelgroep geschikt kunstenaarsaanbod in Den Haag en de regio. Het festival wil kinderen inspireren zelf creatief en kunstzinnig aan de slag te gaan, hun talenten te ontwikkelen, het werk van kinderen te presenteren en de uitwisseling met kunstenaars te bevorderen.

Concrete activiteiten zijn het jaarlijks in de herfstvakantie organiseren van het kindercultuurfestival De Betovering, dat voorstellingen op het gebied van theater, dans, muziek, poppentheater, verhalen, cabaret en film omvat. Daarnaast zijn er workshops op vrijwel alle kunstgebieden. Sinds 2001 wordt jaarlijks een educatief project georganiseerd in samenwerking met de educatieve afdeling van het Gemeentemuseum, dat gericht is op leerlingen in de groepen zes tot en met acht van het basisonderwijs.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Voor de periode 2005-2008 wil de stichting het festival en het educatieve project voortzetten en zich via het project 'Den Haag Kindercultuurstad' richten op bundeling van en overleg tussen alle Haagse instellingen die in de periode 2005-2008 een kunst- en culturaanbod voor kinderen organiseren. Dit moet in 2007 en 2008 leiden tot een cultureel jaarprogramma voor de jeugd. Voor het festival streeft de organisatie in 2005 en 2006 een publiekscapaciteit van 5.000 en een bezettingsgraad van 80 à 90% na. In 2007 en 2008 wil men het festival uitbreiden naar de randgemeenten en de capaciteit met 20% laten groeien. Voor het educatieve project is het uitgangspunt deelname door 500 leerlingen.

Het aanbod van het festival vindt de commissie goed van kwaliteit. Het bereik van het festival lijkt echter zeer gering. Het plan spreekt over 4.000-4.500 bezoekers in 2005 en 2006. In de begroting voor deze jaren wordt echter gerekend met € 6.000 aan publieksinkomsten uit het festival, zodat het vermoeden rijst dat het werkelijke aantal aanmerkelijk lager ligt. De commissie ziet niet in waarom voor de programmering van culturele activiteiten voor kinderen in de herfstvakantie een aparte organisatie nodig is. De Haagse kunstinstellingen moeten in staat worden geacht dit zelf te initiëren en coördineren. Dat geldt ook voor het educatieve project, waarvoor de musea zelf het initiatief kunnen nemen. Overleg over programmering

voor de jeugd bestaat al en periodiek verschijnt het programma Flap Uit. De gezamenlijke publiciteit rond een festival in de herfstvakantie kan verzorgd worden door het Haags Uitburo.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## **Reactie**

Wij kunnen ons vinden in de opmerkingen die de commissie Zonderop maakt ten aanzien van bezoekers en publieksinkomsten. Het bundelen van cultuureducatieve activiteiten voor kinderen verdient echter aandacht. Voortzetting van het initiatief van De Betovering zal op projectbasis worden gezien.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

Subsidiëring van De Betovering zal op projectbasis in het kader van cultuureducatie worden gezien.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Stichting Escamp Cultureel / Bazart

Bazart is een centrum voor jongerencultuur in Escamp dat is ontstaan vanuit de welzijnssector en bestaat sinds 2000. Bazart wil jongeren van verschillende (sub)culturele achtergronden een activiteitenprogramma aanbieden, waarbij deze jongeren op een actieve of receptieve wijze in aanraking kunnen komen met uiteenlopende vormen van kunst en cultuur. Jongeren worden actief betrokken bij de totstandkoming van de activiteiten. Het activiteitenaanbod van Bazart bestaat uit popmuziek (focus op underground en beginnende Haagse en regionale bands), jongerentheater (werkplaats) met jongerentheatergroep Exit, workshops, danslessen en cursussen. Bazart is door het Nederlands Pop Instituut aangemerkt als kernpodium. Bazart is tevens betrokken bij het internetproject Escamp à la Carte, dat onderdeel is van [www.cultuurpuntdenhaag.nl](http://www.cultuurpuntdenhaag.nl).

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Bazart wil jongeren bereiken door in de programmering aansluiting te zoeken bij de jongerencultuur. De betrokkenheid van de jongeren bij de productie en organisatie is groot, evenals de zelfverantwoordelijkheid voor de vorm en inhoud van de culturele programma's. De aanpak genereert een redelijk tot goed bereik onder jongeren. Het zwakke van deze aanpak vindt de commissie het gebrek aan artistiek-inhoudelijk niveau. De aanpak van het jongerentheater volgt een heel stereotiepe weg, waarbij de jongeren dicteren. Het plan getuigt niet van voldoende deskundigheid op cultureel gebied.

Ten aanzien van de popmuziek geeft de commissie de voorkeur aan versterking van het Haags Pop Centrum, de specialistische instelling op dit terrein, die eveneens beginnende bands en undergroundstromingen ondersteunt.

Hoewel de commissie waarde hecht aan cultuurparticipatiebevorderende initiatieven in de wijken en het plan en de begroting een duidelijke scheiding maken tussen het welzijns- en het cultuurdeel, vindt de commissie het cultuurdeel inhoudelijk te zwak om er positief over te kunnen adviseren. De commissie verwijst hierbij naar de opmerkingen die zij in het algemene deel van haar advies in de hoofdstukken Amateurkunst en Culturele diversiteit gemaakt heeft.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en volgen het advies.

## Voorstel

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Stichting Educatieve Orkest Projecten

Stichting Educatieve Orkest Projecten (SEOP) is de stichting waar de muziekeducatieve taak van het Randstedelijk Begeleidings Orkest (RBO) is ondergebracht.

SEOP bestaat sinds 2002 en heeft als doel kinderen en jongeren van verschillende culturele achtergronden kennis te laten maken met muziek, met als uitgangspunt het symfonische orkest.

Via drie activiteiten wordt hier uitwerking aan gegeven:

- het project 'Samen met een Symfonieorkest';
- het project 'Zingen met een Symfonieorkest';
- de KidSite, een orkestwebsite voor kinderen.

'Samen met een Symfonieorkest' is een nieuwe formule voor schoolconcerten, waarbij het traditionele schoolconcert gemoderniseerd en uitgebreid wordt tot een leerplan van vijf maanden en waarbij de concerten naar de scholen en de wijken worden gebracht.

'Zingen met een Symfonieorkest' schept mogelijkheden voor kinder- en jeugdcores om op te treden met een beroepsorkest, met daaromheen een educatief traject voor de jongeren. Er zijn speciale nieuwe composities gemaakt en er werd een conferentie gehouden voor alle kinder- en jeugdkoördirigenten in Zuid-Holland om bekendheid te geven aan het nieuwe repertoire.

De KidSite ([www.orkestkidsite.nl](http://www.orkestkidsite.nl)) is de eerste Nederlandse orkestwebsite voor kinderen. Het is een educatieve website over een symfonieorkest (het RBO), de musici en de muziek die gespeeld wordt. De website bevat ook activiteiten en opdrachten voor kinderen.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Tussen september 2002 en februari 2003 heeft het pilot-project Samen met een Symfonieorkest plaatsgevonden op drie basisscholen in de Schilderswijk (totaal 880 leerlingen). Naast concerten, met veel interactie tussen orkest en publiek, konden de leerlingen bij het Gemeentemuseum zelf een instrument maken en Afrikaanse trommels volgen. Het persoonlijk contact met de musici was een belangrijk onderdeel.

In de periode 2005-2008 wil SEOP het project Samen met een Symfonieorkest en het korenproject op reguliere basis voortzetten, evenals de website. Verder heeft de stichting het plan om Classical Kids, een van origine Canadese serie CD's met

bijbehorend lesmateriaal over klassieke componisten, in Nederland uit te brengen en aan te bieden aan de Nederlandse basisscholen. Voor een deel zijn de ambities landelijk, voor een deel regionaal en voor een deel Haags.

Voor Den Haag is vooral de beoogde samenwerking met het Koorenhuis van belang, waarbij het Koorenhuis Samen met een Symfonieorkest in aangepaste vorm wil opnemen in zijn Kunstenplan voor het primair onderwijs. Het is de bedoeling schoolklassen te laten bezoeken door één van de musici van het RBO die een les zal geven over het symfonieorkest en de klas voorbereidt op het schoolconcert, dat wordt gegeven in één van de kleinere theaters in Den Haag. Het contact met de musici en zelf meedoen zijn belangrijke uitgangspunten van het programma. Optioneel kunnen scholen, bijvoorbeeld in het kader van de Verlengde Schooldag, kiezen voor aanvullende activiteiten.

De commissie vindt de onderdelen Zingen met een Symfonieorkest, Classical Kids en KidSite vanuit stedelijke optiek niet interessant. Deze onderdelen zijn landelijk georiënteerd. Bovendien zijn de plannen erg ambitieus in verhouding tot de projecten die SEOP totnogtoe heeft gerealiseerd. De commissie betwijfelt of SEOP al deze ambities waar kan maken. Voor het Haagse project in de Schilderswijk heeft de commissie waardering. Het plan voor schoolconcerten in samenwerking met het Koorenhuis is interessant en heeft potentie. De commissie merkt op dat de plannen voor de komende periode een forse uitbreiding betekenen ten opzichte van de pilots van 2003. De commissie is van mening dat de kosten voor organisatie, impresariaat en projectleiders fors zijn en plaatst kanttekeningen bij de capaciteit van de organisatie. Zij doet de aanbeveling het aanbod te beperken tot de Haagse Schilderswijk en het aantal scholen te beperken tot ongeveer vijftien scholen. Het Residentie Orkest, dat ook plannen heeft om weer een aantal scholen te gaan bedienen, kan zich dan richten op een complementair aanbod in andere gebieden en op andere scholen.

De begroting van SEOP geeft geen inzicht in de kosten en dekking van het Haagse onderdeel, in verhouding tot de andere activiteiten. Bovendien adviseert de commissie inhoudelijke aanpassing van het plan zoals hierboven beschreven. De aanvraag kan daarom nu niet gehonoreerd worden. De commissie adviseert de gemeente het Koorenhuis, SEOP en het Residentie Orkest in de gelegenheid te stellen een plan in te dienen in het kader van het budget cultuureducatie.

#### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

SEOP, het Koorenhuis en het Residentie Orkest (RO) in de gelegenheid te stellen een plan in te dienen in het kader van het budget cultuureducatie, waarbij SEOP en RO zich elk concentreren op een bepaald gebied in de stad en een beperkt aantal scholen en het Koorenhuis zorgt voor bemiddeling.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Uit het beleidsplan van de Stichting Educatieve Orkest Projecten blijkt dat het RBO zich opstelt als een cultureel ondernemer met ambitie. De Raad heeft waardering voor de serie schoolconcerten die het RBO onder de noemer Samen met een Symfonieorkest verzorgt en stelt vast dat dit initiatief voorziet in een behoefte bij scholen. Het streven samenhang aan te brengen in de activiteiten beoordeelt hij positief, maar hij merkt daarbij op dat een reeks samenhangende activiteiten nog geen leerlijn vormt, zoals de Raad die in zijn advies Cultuureducatie heeft bepleit.

De Raad juicht het initiatief van de Stichting Educatieve Orkest Projecten toe. Het beleidsplan wekt het vertrouwen dat de door de stichting geïnitieerde projecten de vernieuwing van de muziekeducatie stimuleren. De Raad acht het wel van belang dat de instelling de komende jaren haar activiteiten verder ontwikkelt en uitbreidt; de evaluatie van de pilots biedt hiertoe concrete aanknopingspunten.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad acht het met het oog op de vernieuwing van de muziekeducatie van belang dat de Stichting Educatieve Orkest projecten haar activiteiten voortzet en uitbreidt. Hij oordeelt positief over de subsidieaanvraag van de instelling en meent dat structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota aanbeveling verdient als er voldoende financiële middelen zijn. Aangezien de Raad verwacht dat de instelling met de uitvoering van projecten fors hogere inkomsten kan genereren dan begroot, adviseert hij in dat geval alleen de beheerslasten te subsidiëren.

#### **Reactie**

Wij stemmen in grote lijnen in met het advies. Het advies om in het kader van de cultuureducatie een plan te ontwikkelen zal nader worden onderzocht. Wij geven echter eerder prioriteit aan de activiteiten van het Residentie Orkest die het ook als

taak ziet een educatief programma te ontwikkelen. De bij SEOP ondergebrachte educatieve activiteiten van het RBO worden ook aangemerkt als een middel om de werkgelegenheid voor de musici uit te breiden. Wij achten het niet onze taak dit regionale orkest structureel te ondersteunen.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

### 3.7 Musea

## Stichting Escher Collectie / Escher in het Paleis

De Stichting Escher Collectie is actief sinds eind 2002 en kent twee doelen:

- het op een educatieve en eigentijdse manier permanent tonen van de unieke collectie prenten van de graficus M.C. Escher aan een nationaal en internationaal publiek;
- een permanente invulling van het bijzondere gebouw, te weten het Paleis aan het Lange Voorhout.

In het Paleis wordt een bijna volledig overzicht van de prenten van de Nederlandse graficus Escher getoond. Hiernaast biedt het museum speciaal ontwikkelde attracties zoals de fotoshoot-kamer en het virtual realityprogramma. Op dit gebied wil de stichting Escher Collectie onderscheidend en vernieuwend blijven. In het Paleis worden ook kleinere, tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

De Stichting Escher Collectie exposeert prenten uit de collectie van het Gemeentemuseum, waarmee zij bruikleenafspraken heeft. De formule van het Paleis heeft in de laatste maanden van 2002, vlak na de opening, 19.610 bezoekers getrokken. Dat is zeer succesvol. Tot half november 2003 trok het Paleis 64.424 bezoekers. Voor 2005 wordt een bezoekersaantal van 80.000 geraamd. Het Paleis wil zich de komende periode richten op de toeristische markt en op het onderwijs.

De commissie meent dat de formule zeker nog enkele jaren succesvol kan zijn. Wel beveelt de commissie aan tijdig na te denken over het concept op de lange(re) termijn. Het valt niet te verwachten dat de formule onbeperkt houdbaar is, noch als attractie voor het publiek, noch uit het oogpunt van conservering van de prentencollectie. De commissie adviseert de gemeente het Gemeentemuseum en de Stichting Escher Collectie opdracht te geven een plan te ontwikkelen voor de invulling van het Paleis op lange termijn, waarbij ook andere deelcollecties van het Gemeentemuseum worden betrokken.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren.

Gemeentemuseum en Stichting Escher Collectie opdracht geven een plan te ontwikkelen voor de invulling van het Paleis op lange termijn.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en volgen het advies.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan Stichting Escher Collectie te continueren op het huidige niveau en de invulling van het Paleis op langere termijn te bespreken met de directies van het Gemeentemuseum en de Stichting Escher Collectie.

**Budget 2004** € 416.951

**Budget vanaf 2005** € 416.951

# Gemeentemuseum Den Haag / GEM / Fotomuseum

Het Gemeentemuseum Den Haag (GM) beheert breed samengestelde collecties moderne kunst, kunstnijverheid, mode en muziek. In totaal omvat de collectie 140.000 voorwerpen. Het meest in het oog springend zijn de omvangrijke verzamelingen van Mondriaan, Escher en de Haagse School. In het Berlagegebouw wordt een actief en afwisselend tentoonstellingsprogramma georganiseerd rond kunst uit de 19<sup>e</sup> en 20<sup>e</sup> eeuw. Jaarlijks worden in het voor- en najaar grote tentoonstellingen georganiseerd op het gebied van moderne kunst. Daarnaast worden jaarlijks ongeveer twintig kleinere tentoonstellingen georganiseerd. Sinds eind 2002 zijn in het Schamhart / Heijligersgebouw het GEM, museum voor actuele kunst en het Fotomuseum Den Haag ondergebracht. Het GEM realiseert jaarlijks een zestal tentoonstellingen, waarbij Haagse, nationale en internationale kunstenaars aan bod komen. Het Fotomuseum realiseert jaarlijks vier grote fototentoonstellingen uit heden en verleden. Tenslotte is educatie van oudsher een belangrijk onderdeel in het activiteitenpakket van het museum.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie is zich bewust van de plaats die het museum in Den Haag, Nederland en het buitenland inneemt. Het museum is de laatste jaren voortvarend geleid en straalt elan uit. De opstelling in het Berlagegebouw is heringericht en minder statisch geworden. De bezoekersaantallen zijn behoorlijk toegenomen. Tegelijkertijd heeft het museum de personeelsformatie afgeslankt. Het museum wil zijn educatieve activiteiten uitbreiden en aantrekkelijker maken. Het heeft daarom een plan ontwikkeld om al in 2004 in de kelder zogenaamde Wonderkamers in te richten, waar vooral met digitale technieken gewerkt zal worden.

De commissie heeft grote waardering voor wat bereikt is. Het GEM wordt gewaardeerd als moedig initiatief, ondanks tegenvallende bezoekersaantallen (30.000). De commissie mist een plan van aanpak hoe het aantal bezoekers omhoog te krijgen naar het vooraf gestelde doel van 50.000. De commissie vindt het belangrijk dat dit initiatief, waarmee het museum een nieuwe, jongere doelgroep wil trekken,

wordt voortgezet. Tevens juicht de commissie het toe, wanneer het GEM in zijn tentoonstellingsbeleid aandacht schenkt aan (internationale) kunstenaars uit de Haagse regio (zie ook het advies over SIHKunst).

Over het initiatief ten aanzien van de Wonderkamers merkt de commissie op dat investeringen in techniek een en ander kwetsbaar maken. Tevens wijst zij er op dat voor de kostuumcollectie, waarmee het museum een naam hoog te houden heeft, een goede oplossing gezocht zal moeten worden.

De commissie is van mening dat het museum zijn potentie op het gebied van grote, spraakmakende tentoonstellingen (blockbusters) en internationalisering, in de zin van het aantrekken van een buitenlands publiek, meer zou kunnen uitbuiten.

Het museum kan meer nadruk leggen op de internationale faam van sommige onderdelen van de collectie, zoals het werk van Mondriaan. Om dit aspect internationaal te kunnen promoten zullen extra inspanningen gepleegd moeten worden. De commissie is tevens van mening dat de tentoonstellingen kwalitatief versterkt en de specifieke kwaliteiten van de architectuur van het Berlagegebouw beter benut zouden kunnen worden.

Het beleidsplan besteedt weinig aandacht aan het collectiebeleid van het museum. De commissie adviseert de gemeente een nadere toelichting van het museum te vragen op dit punt.

Verder heeft de commissie met instemming kennis genomen van de genomen stappen tot verzelfstandiging van het muziekarchief tot het Nederlands Muziek Instituut (NMI) met medeneming van middelen en formatie. Zie hiervoor ook het advies over het NMI.

De commissie adviseert, onder verwijzing naar de paragraaf Financiën en criteria in het algemene deel van dit advies, de exploitatie te laten doorlichten op doelmatigheid.

## *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren.

De exploitatie door te lichten op doelmatigheid.

Een nadere toelichting vragen op het collectiebeleid van het GM.

Mee te werken aan formele verzelfstandiging van het Nederlands Muziek Instituut (NMI) met medeneming van de bijbehorende formatie en middelen uit het GM.

Na formele verzelfstandiging de bijbehorende subsidie voor de muziekbibliotheek

en muziekarchieven (€ 283.700 in 2002) in mindering te brengen bij het GM en toe te kennen aan het NMI.

### Reactie

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en volgen het advies. Mede op verzoek van het Gemeentemuseum is een verzelfstandigingstraject van het muziekarchief in het Nederlands Muziek Instituut in voorbereiding.

Wij ondersteunen deze verzelfstandiging. In het kader hiervan wordt de subsidie aan het GM vanaf 2005 verminderd met een bedrag van € 300.962 (inclusief trend). Met betrekking tot de geadviseerde doorlichting verwijzen wij naar onze opmerkingen in paragraaf 1.3 Helder en doelmatig bestuur.

### Voorstel

Wij stellen voor de subsidie op het huidige niveau te continueren, behoudens het bedrag dat voor het Nederlands Muziek Instituut is bestemd.

Wij nodigen het museum uit te reageren op het advies om de collectie (Mondriaan) internationaal meer onder de aandacht te brengen.

### Gemeentemuseum

**Budget 2004** € 8.597.510

**Budget vanaf 2005** € 8.296.548

### GEM/Fotomuseum

**Budget 2004** € 357.155

**Budget vanaf 2005** € 357.155

## Haags Historisch Museum

Het Haags Historisch Museum (HHM) verzamelt, beheert en onderzoekt voorwerpen die betrekking hebben op de Haagse geschiedenis, geeft in semi-permanente opstellingen en presentaties een overzicht van de Haagse geschiedenis vanaf de late middeleeuwen tot heden, organiseert exposities over verschillende facetten van de (Haagse) geschiedenis, organiseert educatieve activiteiten en verzorgt publicaties over (cultuur)historische onderwerpen. De collectie van het museum bestaat uit ongeveer zesduizend voorwerpen.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De komende beleidsplanperiode zal in het teken staan van de expositie van belangrijke stukken uit de afdeling Vaderlandse Geschiedenis van het Rijksmuseum, het zgn. Rijksmuseum aan de Hofvijver. Den Haag heeft een historisch verhaal van nationale betekenis. Hierbij aanhakend is een kwalitatief en kwantitatief ambitieuzere invulling van het HHM goed denkbaar. Het HHM heeft nu tezeer het karakter van een stedelijke oudheidkamer.

De commissie is van mening dat het HHM een voor Den Haag onmisbaar museum is en daarbij zou kunnen uitgroeien tot een museum van nationale betekenis.

Het ingediende plan geeft echter geen blijk van een heldere visie hierop qua inhoud en programmering. Het leunt sterk op de collectie van het Rijksmuseum. Het is van belang dat er nu reeds een plan ontwikkeld wordt om het HHM in de periode na 2008 een eigen gezicht te geven. De commissie adviseert, met het oog op het Rijksmuseum aan de Hofvijver, de huidige subsidie te continueren en de gevraagde verhoging niet te honoreren wegens het ontbreken van een hieraan ten grondslag liggende visie.

Daarnaast adviseert de commissie de gemeente en het HHM een toekomstplan voor de periode na 2008 te ontwikkelen, dat de potentie van de Haagse geschiedenis -ook die van het recente verleden- beter benut. De collectie van het Rijksmuseum kan een rol blijven spelen, naast specifiek Haagse thema's. Daarbij moet de gemeente zonnodig bereid zijn tot investeringen in het HHM. Mocht het HHM na de komende periode terugkeren naar zijn huidige karakter van een stedelijke oudheidkamer dan lijkt het daarentegen moeilijk te rechtvaardigen de huidige bijdrage te blijven voortzetten.



#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie op het huidige niveau continueren.

De commissie beveelt de gemeente en het HHM aan een toekomstplan te ontwikkelen, waarmee de potentie van de Haagse geschiedenis in nationaal opzicht wordt benut.

#### **Reactie**

De rijkscollectie biedt het HHM de mogelijkheid zich te ontwikkelen tot een aansprekend museum van de Nederlandse geschiedenis. Een en ander betekent dat een nieuwe visie op zowel de inhoud als de programmering ontwikkeld moet worden.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het HHM te continueren op het huidige niveau. Wij nodigen het museum uit een toekomstplan te ontwikkelen voor de periode na 2008, mede in relatie tot de langdurige bruikleen van het Rijksmuseum.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 878.222</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 878.222</b>

## Stichting Oud Loosduinen / Loosduins Museum

Het doel van de stichting is de historie van het gebied Loosduinen te behouden, deze voor een breder publiek toegankelijk te maken en daarmee de interesse in het culturele erfgoed van het gebied te stimuleren en levend te houden.

De stichting verzamelt en beheert daartoe onder andere voorwerpen die een relatie hebben met de streek en presenteert in het Loosduins Museum 'De Korenschuur' het cultureel erfgoed in een vaste opstelling en in gemiddeld drie wisselende tentoonstellingen per jaar.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie vindt dit initiatief, dat met een geringe bijdrage geheel door vrijwilligers gerealiseerd wordt, sympathiek. De commissie ziet geen noodzaak voor uitbreiding met extra ruimte.

#### *Advies commissie Zonderop*

De commissie adviseert de huidige subsidie te continueren in de vorm van een waarderingssubsidie.

#### **Reactie**

Wij hebben begrip voor de ruimtenood van het museum. Wij stellen derhalve voor de subsidie structureel te verhogen met een bedrag ad € 4.500 t.b.v. uitbreiding met ruimte voor activiteiten en opslag.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie te verhogen met € 4.500 t.b.v. uitbreiding met ruimte voor activiteiten en opslag.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 4.550</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 9.050</b>

## Louis Couperus Museum

Het Louis Couperus Museum organiseert twee tentoonstellingen per jaar rond thema's uit het werk of leven van de Haagse schrijver Louis Couperus. Verder organiseert het museum leesclubs, educatieve activiteiten, voordrachten en lezingen.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Het museum is geen wezenlijke toevoeging op het aanbod van het Letterkundig Museum en het publieksbereik is zeer gering. De commissie ziet dan ook geen aanleiding deze aanvraag te honoreren.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

Eventueel kan het museum op projectbasis in aanmerking komen voor subsidie.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## Museon

Dit museum biedt onder het motto 'Speelruimte voor kennis' educatieve en attractieve exposities en activiteiten. Het Museon richt zich op kennisoverdracht over de positie van de mens in natuur en cultuur. Tevens wil de instelling op toegankelijke wijze inzicht bieden in actuele thema's en ontwikkelingen in wetenschap en samenleving. Het Museon realiseert jaarlijks twee grote exposities, twee of drie kleinere exposities en speciale activiteiten in combinatie met kleine thema-exposities. Het Museon verzorgt jaarlijks ruim tweeduizend museumlessen voor zowel het basis- als het voortgezet onderwijs, waarmee in 2002 41.000 leerlingen zijn bereikt. 95% Van de Haagse basisscholen maakt gebruik van de museumlessen van het Museon.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Naast het beheer van de collecties en de realisatie van exposities wil het Museon in de komende periode het educatieve aanbod vernieuwen en het activiteitenaanbod uitbreiden en vernieuwen, onder meer met een uitgebreider cursusaanbod voor vijftigplussers. Dit kan gerealiseerd worden binnen het bestaande budget. Voor de gefaseerde vernieuwing van de les-expositiezalen en het ontwikkelen van de ICT-toepassing MuseON-Line vraagt het Museon extra budget.

Het Museon is een ondernemende organisatie, met een degelijk aanbod op het gebied van educatie, dat vooral van stedelijke en regionale betekenis is. Het lokale bereik van de museumlessen is goed. Het Museon is een belangrijke educatieve voorziening voor Den Haag. Het Museon onderhoudt goede nationale en internationale netwerken.

De commissie onderschrijft de noodzaak van vernieuwing van de vaste opstelling en de les-expositiezalen, die een gedateerde indruk maken. Tegelijkertijd vindt de commissie deze noodzaak om te vernieuwen problematisch. Niet alleen vanwege de beperkte hoeveelheid middelen die nu beschikbaar is, maar vooral omdat het voortdurend grote -en waarschijnlijk steeds verder toenemende- investeringen zal vergen, vanwege de toepassing van ICT en interactieve opstellingen. Het beleidsplan geeft overigens geen visie op het gebruik op termijn van digitale, interactieve toepassingen. Als het Museon betekenis wil houden dan wel terugwinnen op de landelijke vrijetijdsmarkt is permanente investering in de attractiviteit nodig. Daarvoor zou ook een beroep moeten kunnen worden gedaan op de landelijke overheid.

Daarbij speelt de vraag een rol in hoeverre het museum zich onderscheidt van initiatieven zoals Naturalis, Nemo en het Tropenmuseum. De commissie adviseert de gemeente en het Museon een heldere keuze te maken aangaande de toekomst: gaat het Museon verder als educatief laboratorium of moet het als interactief museum een rol hebben in de landelijke vrijetijdsmarkt. Een besluit over investering in de infrastructuur van het Museon dient in relatie tot deze keuze genomen te worden. Hierbij dient ook medefinanciering vanuit de sector onderwijs dan wel de landelijke overheid betrokken te worden. De commissie adviseert de subsidie op het bestaande niveau te continueren. Tevens adviseert de commissie, onder verwijzing naar de paragraaf Financiën en criteria in het algemene deel van dit advies, de exploitatie te laten doorlichten op doelmatigheid.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie continueren op het huidige niveau.

De exploitatie door te lichten op doelmatigheid.

De commissie adviseert de gemeente en het Museon de komende periode een keuze te maken voor de toekomst: educatief laboratorium of interactief museum in de landelijke vrijetijdsmarkt en een besluit over investeringen in de infrastructuur te nemen in relatie tot deze keuze, waarbij ook de mogelijkheden tot medefinanciering vanuit andere sectoren en overheden worden gezien.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

Met betrekking tot de geadviseerde doorlichting verwijzen wij naar onze opmerkingen in paragraaf 1.3 Helder en doelmatig bestuur.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan het Museon te continueren op het huidige niveau. Voorts stellen wij voor dat het Museon en de gemeente een gezamenlijke toekomstvisie formuleren. De investering in de herinrichting van het Museon wordt in een apart traject gezien.

**Budget 2004** € 4.619.586

**Budget vanaf 2005** € 4.619.586

## Museum Scheveningen / Zeemuseum

Het Museum Scheveningen stelt zich ten doel het cultureel erfgoed van Scheveningen te verzamelen, te bewaren en te presenteren aan een zo groot mogelijk publiek.

Het is een museum gericht op de geschiedenis van zowel de vissersplaats als de badplaats Scheveningen. Het museum organiseert jaarlijks drie tot vijf tentoonstellingen.

Het Zeemuseum verzamelt, bewaart, onderzoekt en presenteert een op de zeebiologie en in het bijzonder op schelpen gerichte collectie. Jaarlijks organiseert het Zeemuseum twee tot drie tentoonstellingen. Het Museum Scheveningen en het Zeemuseum willen gaan samenwerken en op termijn mogelijk fuseren. Beide musea zullen gezamenlijk worden gehuisvest aan de Neptunusstraat. Dit is mogelijk door het voormalige woonhuis, dat bij het museumcomplex hoort, bij het museum te betrekken. Door het samengaan van beide musea kunnen de natuurhistorische collectie (van het Zeemuseum) en de cultuurhistorische collectie (van het Museum Scheveningen) in één museum getoond worden.

De museale functie zal gericht zijn op de visserij, Scheveningen-dorp, badplaats Scheveningen (strand- en badleven), de schelpenverzameling en zeebiologische aspecten. Daarnaast zullen er nevenactiviteiten zijn, zoals trouwerijen, horeca, cultuurhistorische activiteiten en verkoop van schelpen.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

In de komende periode willen de musea een verbouwing/herinrichting van het complex aan de Neptunusstraat en de verhuizing van het Zeemuseum daarnaartoe realiseren en het fusieproces gestalte geven. Over de inhoudelijke activiteiten is het plan weinig concreet. In de praktijk zal het neerkomen op een voortzetting van het huidige beleid. De inhoudelijke betekenis van het Zeemuseum Scheveningen is niet groot en het publieksbereik is beperkt. Er is wel een groot draagvlak in Scheveningen. In deze zin is het vergelijkbaar met het Loosduins Museum, dat ook vooral voor één specifiek stadsdeel betekenis heeft. Het Loosduins Museum ontvangt van de gemeente een subsidie die gerelateerd is aan de vaste lasten voor de huisvesting. De commissie adviseert voor het Zeemuseum Scheveningen deze lijn te volgen, gelet op de beperkte betekenis van het museum. Voor het Museum Scheveningen komt dit neer op een bedrag van € 88.500 en voor het Zeemuseum

op € 30.498, dus in totaal adviseert de commissie een subsidie van € 118.998 ten behoeve van de huisvesting.

#### *Advies commissie Zonderop*

Subsidie verminderen tot € 118.998 ten behoeve van de huisvesting.

### **Reactie**

In 2001 is de Toekomstvisie voor Museum Scheveningen (raadsbesluit 355/2001) vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt over de jaarlijkse afbouw van de subsidie tot 2005. Wij houden deze beleidslijn aan en volgen daarom niet het advies van de commissie Zonderop.

### **Voorstel**

Wij stellen voor de subsidie aan Museum Scheveningen voor 2005 conform raadsbesluit 355/2001 te continueren. Daarnaast stellen wij voor de subsidie aan het Zeemuseum voor 2005 te continueren op het huidige niveau.

Voorts willen wij de subsidie voor de gefuseerde organisatie 'ZeeMuseum-Scheveningen' voor de jaren 2006 tot en met 2008 separaat vaststellen, nadat beide musea de fusie en plannen voor gezamenlijke huisvesting in het pand Neptunusstraat op orde hebben.

### **Museum Scheveningen**

**Budget 2004** € 181.888

**Budget 2005** € 168.458

### **Zeemuseum**

**Budget 2004** € 31.267

**Budget 2005** € 31.267

## **Nederlands Muziek Instituut**

Het Nederlands Muziek Instituut (NMI) is een samenwerkingsverband van de bladmuziekcollecties van het Gemeentemuseum Den Haag (GM) en de Stichting Musica Neerlandica, dat in 2000 tot stand kwam na vestiging als zelfstandig instituut in de Koninklijke Bibliotheek. Het instituut is de centrale plaats in Nederland waar het Nederlands muzikaal erfgoed wordt verzameld, geconserveerd, geregistreerd en toegankelijk gemaakt voor het publiek.

Het GM en de Stichting Musica Neerlandica zijn formeel nog verantwoordelijk voor hun eigen deel van het NMI. In overleg tussen deze partijen is er een fusie- en verzelfstandigingsplan opgesteld dat in de loop van 2004 tot formele zelfstandigheid van het NMI moet leiden.

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

De commissie adviseert de gemeente mee te werken aan een spoedige juridische verzelfstandiging van het instituut, waarbij overheveling van formatie en budget vanuit het GM geregeld wordt. De facto betekent dit een verlaging van de subsidie aan het GM ten gunste van het NMI. Verzelfstandiging geeft het NMI meer armslag om zich actiever naar buiten op te stellen in zijn streven uit te groeien tot een nationale bibliotheek, muziekarchief en depot van Nederlandse muziek.

In de komende periode wil het NMI verder gaan met verzamelen, conserveren, registreren en ontsluiten van archieven. Het streven is er verder op gericht de publieke toegankelijkheid nog meer te verbeteren, meer te publiceren en te onderzoeken, lezingen, rondleidingen en studiedagen te organiseren en lespakketten voor jongeren c.q. het middelbaar onderwijs te ontwikkelen.

De commissie erkent de uniciteit en de grote (inter)nationale betekenis van het NMI. Het belang van het instituut stijgt ver boven het gemeentelijke belang uit. De commissie beveelt de gemeente aan om afspraken te maken met het rijk over de nationale verantwoordelijkheid voor dit instituut. De commissie doet de suggestie hierbij ook de ontwikkelingen rond de MuziekGroep Nederland (MGN) te betrekken. Het is van nationaal belang dat de archieven van de MGN goed terecht komen. Het NMI zou hiervoor de juiste plaats kunnen zijn.

De commissie adviseert de gemeente het NMI te subsidiëren op het niveau van de subsidie aan het GM. De commissie geeft geen prioriteit aan de gevraagde

subsidieverhoging voor omzetting van gesubsidieerde arbeid naar reguliere arbeid, gelet op de beperkte financiële ruimte en het primair nationale belang van het instituut.

#### *Advies commissie Zonderop*

Honoreren op het huidig niveau van het GM.

Subsidie aan het GM met een gelijk bedrag (€ 283.700, prijspeil 2002) verminderen. Met het rijk in overleg treden over de landelijke verantwoordelijkheid voor dit instituut en daarbij de ontwikkelingen rond MGN te betrekken.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad stelt vast dat het NMI een evidente erfgoedfunctie vervult. De Raad vindt de bundeling van collecties waaruit het NMI is voortgekomen een goed initiatief en spreekt zijn waardering uit voor hetgeen is opgebouwd. Daarnaast onderkent hij de voordelen van de huisvesting in en de samenwerking met de KB. Hij stelt vast dat het NMI al nauw samenwerkt en zijn beleid afstemt met MuziekGroep Nederland, de Toonkunstbibliotheek en de Koninklijke Vereniging van Muziekgeschiedenis.

Het beleidsplan wordt gekenmerkt door een lange wensenlijst voor de toekomst. De Raad mist daarbij een samenhangende toekomstvisie. Gezien het relatief prille ontwikkelingsstadium heeft hij daar begrip voor, maar de Raad vindt dat het NMI als grootste collectiebeheerder van muziekarchieven een inspirerende en coördinerende rol zou moeten vervullen voor alle collecties op dit terrein. Juist dit aspect miste de Raad in het beleidsplan.

Ten aanzien van de archieffunctie is de Raad van mening dat het NMI terughoudend moet zijn bij de verwerving en zeker bij de aankoop van materiaal ter completering van de collectie. Actieve acquisitie zou zich moeten beperken tot datgene dat niet openbaar en toegankelijk is of zelfs in zijn voortbestaan wordt bedreigd en dan nog binnen de kaders van een weloverwogen acquisitieprofiel. Daarnaast zou het instituut dienen te investeren in relatiebeheer bij andere (particuliere) collectiebeheerders, die het instituut ook kan adviseren over de wijze van archiefbeheer. De Raad ondersteunt het NMI dan ook in zijn ambitie een landelijke inventarisatie te maken van muziekarchieven in Nederland. Daarnaast zou het een

acquisitieprofiel moeten opstellen. Qua beheer van de collecties stelt de Raad vast dat er onvoldoende (archief)expertise aanwezig is bij het NMI en deelt hij dan ook de wens van de instelling haar expertise op dat gebied uit te breiden. Ten aanzien van het bewaren van geluidscollecties geeft de Raad het NMI in overweging afstemming te zoeken met de Centrale Discotheek Rotterdam, die qua expertise op dit gebied een voortrekkersrol vervult.

In aansluiting op het voorgaande stelt de Raad dat coördinatie en samenwerking op het gebied van muziekarchieven en -bibliotheeken in Nederland noodzakelijk is voor een efficiënt en deskundig beheer en ten behoeve van de ontsluiting voor een groot publiek. De Raad acht daarin een stimulerende en coördinerende taak weggelegd voor het NMI als grootste collectiebeheerder op dit terrein. Zo is digitalisering van (delen van) collecties en het koppelen van catalogi van verschillende collecties een wenkend perspectief. Samenwerking daarin met bijvoorbeeld het Nederlands Jazzarchief en de Toonkunst-Bibliotheek ligt voor de hand.

De Raad is overtuigd van het belang van de gevraagde middelen op het terrein van digitalisering. Hij acht de cultuurnotamiddelen hiervoor niet in eerste instantie bestemd, wel de extra investeringen in kennisinfrastructuur waarvan de staatssecretaris melding maakt in haar beleidsbrief 'Meer dan de som'.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad acht de erfgoedtaak van het NMI van wezenlijk belang voor het Nederlands muziekleven. Hij is tevreden over de prestaties tot nu toe en heeft vertrouwen in de uitvoering van het beleidsplan. Hij is van mening dat een verhoging van de subsidie op zijn plaats is om te kunnen voorzien in het tekort aan deskundig (archief)personeel. Hij denkt daarbij aan een bedrag van € 110.000,-. De Raad adviseert derhalve structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota 2005-2008, verminderd met het bezuinigingspercentage van 10% voor ondersteunende instellingen zoals in de sectorinleiding is aangegeven.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over. Mede op verzoek van het Gemeentemuseum is een verzelfstandigingstraject

van het muziekarchief in het Nederlands Muziek Instituut in voorbereiding. Wij ondersteunen deze verzelfstandiging.

### Voorstel

Wij stellen voor de subsidie aan het Gemeentemuseum te verminderen met een bedrag van € 283.700 (exclusief trend) en dit bedrag met ingang van 2005 toe te kennen aan het NMI.

<b>Budget 2004</b>	€	0
<b>Budget vanaf 2005</b>	€	300.962
		(inclusief trend)

## Museum Meermannno-Westreenianum

**Museum Meermannno-Westreenianum is het enige museum in Nederland dat zich exclusief toelegt op boekvormgeving en de geschiedenis van het boek. Het is een cultuurhistorisch museum dat tot doel heeft de nationale en internationale collecties op dit gebied te tonen, te ontsluiten, te beheren en te verzamelen.**

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Sinds 2002 beschikt het museum over een educatiezolder. Het museum wil de komende tijd meer nadruk leggen op educatieve activiteiten, d.w.z. op het ontwikkelen van educatieve programma's en het begeleiden van groepen kinderen en volwassenen. Men wil het aantal groepen laten groeien van 260 naar 520 per jaar. Omdat de reikwijdte van het educatieve aanbod voor een belangrijk deel lokaal is, doet het museum een beroep op de gemeente voor subsidie. De commissie is van mening dat het museum van nationale betekenis is en educatie altijd al tot het reguliere takenpakket van het museum behoorde. De commissie ziet geen noodzaak tot intensivering van de educatieve activiteiten en adviseert het verzoek niet te honoreren.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Museum Meermannno is als museum van het boek een museum van nationaal belang. Het lijkt afstand te nemen van de grafische vormgevingslijn en zich meer te ontwikkelen in cultuurhistorische richting, waarin de ontwikkeling en het historische belang van het boek centraal staan. Een keuze die de Raad logisch voorkomt -het is zelfs een voorwaarde om als 'nationaal museum van het boek' te kunnen functioneren- maar die in het voorliggende beleidsplan nog niet voldoende is uitgewerkt. Museum Meermannno heeft een nationaal bereik, maar zal door zijn onderwerp altijd vooral een museum voor fijnproevers blijven. Het is een kennisinstelling voor een beperkt publiek.

Het museum voert zijn museumtaken in het algemeen op hoog niveau uit. De Raad heeft waardering voor de educatieve opstelling die het museum voor de jeugd heeft gerealiseerd. Het probleem is wel dat het daar vertelde verhaal -van ganzenveer tot

pc- nauwelijks aansluit bij hetgeen in het museum verder te zien is. Maar de Raad realiseert zich dat het museum oploopt tegen de beperkingen van het gebouw; als ‘huis van de baron’ is het te vergelijken met een opengesteld monument dat met respect behandeld moet worden. Museum Meermannno opereert momenteel nog te veel op zichzelf. Het is de Raad niet duidelijk welke gevolgen de nieuwe koers zal hebben voor de samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek en andere instellingen met boekencollecties. Objecten uit de collectie zijn nu bijvoorbeeld zelden terug te zien in aan de geschiedenis van het boek gerelateerde tentoonstellingen op andere locaties. De Raad apprecieert de verschuiving van de aandacht van vormgeving van het boek en grafisch ontwerp naar de historie en betekenis van het boek. Hij is echter nog niet overtuigd van de wijze waarop het museum aandacht wil besteden aan het elektronische boek en adviseert daarmee eerst te experimenteren alvorens het tot speerpunt van beleid te maken. Ook acht de Raad het te vroeg om nu reeds te besluiten tot personele uitbreiding van de museumstaf; eerst moet de nieuwe richting van het museum scherper zijn uitgekristalliseerd. Die ziet de Raad graag tijdig tegemoet.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Het oordeel van de Raad over de subsidieaanvraag van Museum Meermannno is positief. Hij adviseert derhalve het museum structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota te verlenen. De nieuwe directie zal op creatieve wijze invulling moeten geven aan het ‘museum van het boek’ en de missie en de doelstellingen van het museum moeten concretiseren. Het voorliggende beleidsplan is wat dat betreft nog te weinig uitgesproken van karakter en rechtvaardigt de gevraagde verhoging van de subsidie niet.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## Stichting Haagse Historische Museumhaven / Haagse Historische Binnenhaven

**De Stichting Haagse Historische Binnenhaven (HHB) is opgericht in 2001 en heeft tot doel het behoud van varend erfgoed dat bij voorkeur een relatie heeft met Den Haag en het opwekken en voeden van de belangstelling hiervoor bij Hagenaars, Haaglanders en Haagvaarders.**

**Sinds de oprichting heeft de stichting zich gericht op onderzoek naar voor Den Haag interessante schepen en onderzoek naar de haalbaarheid van de vestiging van een museumhaven aan de Bierkade / Groenewegje en de Laakhaven / Petroleumhaven. Daarnaast nam de stichting deel aan enkele festivals (Bierkadefeest en Laakhavenwaterspektakel).**

#### *Bevindingen commissie Zonderop*

De stichting wil zich de komende tijd richten op verder onderzoek, behoud en bescherming van historische schepen en het daarmee verbonden erfgoed in Den Haag, het creëren en behouden van ligplaatsen voor deze schepen en het organiseren van publieksevenementen.

Het plan is weinig concreet en de haalbaarheid is ongewis. De commissie ziet het behoud van historische schepen bovendien niet als een gemeentelijke taak. De commissie ziet geen reden om dit plan te honoreren.

#### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## Voorstel

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

Budget 2004 € 0

Budget vanaf 2005 € 0

# Museum voor Communicatie

Het Museum voor Communicatie (MvC) beheert een collectie die een beeld geeft van de geschiedenis van communicatiemiddelen en is kennisexpert op dit gebied. Het MvC stelt de mens als communicator centraal, laat de veranderingen zien van de inhoud van communicatie en communicatiemiddelen en wil begrip kweken voor het belang van communicatie als middel voor een beter functionerende samenleving. In 1998 is het museum, dat ooit is opgericht als bedrijfsmuseum van de PTT, verzelfstandigd.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

Voor de periode 2005-2008 wil het museum onderzoek doen, de doelgroep van gezinnen met kinderen en het primair onderwijs uitbreiden met het voortgezet onderwijs en senioren, samenwerkingsverbanden aangaan, publieksparticipatie centraal stellen, als kennismakelaar gaan fungeren, een interdisciplinaire benadering van de collectie opzetten en een nieuwe deelcollectie opzetten naast de huidige deelcollecties Post en Telecommunicatie.

De commissie vindt het plan om de mens als communicator centraal te stellen erg breed. Het mist een duidelijke richting. Het beleidsplan is over het geheel genomen weinig concreet. De toegevoegde waarde van het museum op het overige aanbod, met name dat van het Museon, wordt niet duidelijk gemaakt. Het plan mist overtuiging.

Het museum heeft bij zijn verzelfstandiging in 1998 een “bruidsschat” meegekregen om zijn voortbestaan te garanderen. Uitgangspunt bij de verzelfstandiging was dat het museum geëxploiteerd moest worden uit de opbrengst van het vermogen. Klaarblijkelijk slaagt het museum hier niet in en vraagt het subsidie om het tekort te dekken. De commissie ziet het niet als een gemeentelijke taak om een bedrijfscollectie in stand te houden.

De commissie ontraadt dit plan te honoreren.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.



### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Het Museum voor Communicatie beheert een bijzondere bedrijfscollectie uit de periode dat KPN als staatsonderneming verantwoordelijk was voor alle post en telecommunicatie in het land. Dat tijdperk is definitief voorbij en de opgave om met de historische bedrijfscollectie, die tevens een branchecollectie was, een nieuwe positie in de moderne samenleving in te nemen is zeker niet eenvoudig.

In zijn beleidsplan kiest het Museum voor Communicatie voor een associatieve, niet-encyclopedische en antropologische aanpak, gecentreerd rond het belangrijke begrip 'communicatie'. Het wil een rol spelen als kennismakelaar en streeft naar innovatieve vormen van collectioneren. Het museum geeft aan van aanbodgerichte presentaties te zijn overgegaan naar publieksgerichte presentaties: het uitgangspunt van de collectie heeft plaatsgemaakt voor dat van de maatschappelijke ontwikkelingen. De Raad beoordeelt deze voornemens als verfrissend en gedurfd.

Maar hoeveel waardering de Raad ook heeft voor de ingezette koers, het nieuwe museum bevindt zich nog in een conceptfase. De inhoudelijke uitwerking van de geformuleerde doelen is ontoereikend en ontbeert vooralsnog aansluiting op de aanwezige collectie. De Raad ziet dan ook een groot praktisch bezwaar in de inhoudelijke transformatie: deze vraagt om ingrijpende wijziging van de collectie en leidt tot een essentiële verandering van de aard van het museum. De wijze waarop deze verandering tot stand moet komen is in meerdere opzichten onduidelijk. In algemene zin kan worden gesteld dat de missie te breed is geformuleerd, waardoor geen concreet beeld ontstaat van de uitwerking van de nieuwe koers.

### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad oordeelt negatief over de subsidieaanvraag van het Museum voor Communicatie en adviseert derhalve het museum geen structurele subsidiëring in het kader van de Cultuurnota te verlenen.

### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## ZO & ZO

De stichting ZO & ZO is een educatieve informatiewerkplaats en aanbieder van educatieve programma's, gekoppeld aan presentaties en vragen van kinderen. Het is een atelier voor kinderen, gericht op beeldende kunst, verhalen en poëzie, gekoppeld aan wetenschap en techniek en alles wat kinderen boeit. ZO & ZO stelt tentoonstellingen samen met werk van en voor kinderen. De activiteiten zijn vooral gericht op het onderwijs en naschoolse activiteiten.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De aanvraag heeft betrekking op een creatief vrijetijdsaanbod voor kinderen. ZO & ZO is recent gestart aan de Waldeck Pyrmontkade. Het plan geeft geen inzicht in de activiteiten van de stichting in de periode 2005-2008. Ook over het bereik is het plan niet duidelijk. Inhoudelijk wekt het plan geen vertrouwen. In zakelijk opzicht is dat evenmin het geval. De functies van bestuur en medewerkers van de stichting lopen door elkaar. De commissie heeft geen vertrouwen in dit plan en ontraadt honorering.

### *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

## 3.8 Overig

### Kunst & Zaken

Kunst & Zaken (K&Z) is een landelijke instelling die de kwaliteit van management en bestuur van de Nederlandse culturele instellingen duurzaam wil versterken door uitwisseling van kennis en ervaring met het bedrijfsleven. K&Z brengt Nederlandse kunstinstellingen, die een concrete vraag of project hebben, in contact met managers uit het bedrijfsleven, die over relevante vaardigheden en ervaring beschikken. K&Z regelt ook trainingen voor managers van kunstinstellingen. K&Z bemiddelt actief bij het vinden van geschikte bestuurders voor cultuurinstellingen. Tenslotte verzamelt en beheert K&Z kennis en ervaring op het gebied van Cultural Governance.

### *Bevindingen commissie Zonderop*

De afgelopen drie jaar zijn 20 projecten uitgevoerd bij instellingen in Den Haag in het kader van het Expertprogramma. In 2002-2003 zijn de volgende lokale Haagse instellingen genoemd: Haags Kinderatelier, Filmhuis Den Haag, DeBatterij, Prinses Christina Concours, Holland Dance Festival, De Regentenkamer, Zeebelt en Korzo. Daarnaast namen zes managers van Haagse culturele instellingen deel aan het K&Z-Trainingsprogramma. Het afgelopen jaar publiceerde K&Z de handleiding Cultural Governance.

De komende jaren wil K&Z een kleinschalige organisatie blijven met een duidelijke focus op culturele bedrijfsvoering en cultural governance. K&Z wil zich toeleggen op de volgende activiteiten:

- Culturele Bedrijfsvoering: K&Z-Expertprogramma, K&Z-Trainingsprogramma, K&Z-Culturele Bedrijfsvoering
- Cultural Governance: K&Z-Cultural Governance en K&Z-Bestuurbestand.

De commissie vindt dat K&Z een waardevolle functie vervult. De Haagse deelname is behoorlijk te noemen. Het initiatief verdient steun, zeker in het licht van het toenemende belang van cultural governance. De commissie adviseert continuering van de huidige subsidie, onder voorwaarde dat het rijk substantieel -minimaal op het huidige niveau- blijft bijdragen.

#### *Advies commissie Zonderop*

Continuering van de subsidie op het huidige niveau.

#### *Beoordeling Raad voor Cultuur*

De Raad is van oordeel dat de aanpak waarvoor Kunst & Zaken heeft gekozen een waardevolle bijdrage levert aan het bewerkstelligen van een meer ondernemende geest bij de Nederlandse kunstinstellingen. Het is een zinvolle benadering van de problematiek, gericht op deskundigheidsbevordering en bemiddeling.

Kunst & Zaken heeft op basis van de uitkomsten van een onafhankelijk onderzoek besloten zich te willen ontwikkelen tot een zogenoemd 'Bedrijfsvoeringsinstituut'. Het neemt een unieke plaats in door de wijze waarop het de bedrijfskundige ondersteuning van kunstinstellingen vormgeeft en de kwaliteit die het levert, zonder daarbij een financieel beroep te doen op die instellingen. Kunst & Zaken geeft aan ten minste enigszins te willen groeien om de organisatie minder fragiel te maken en te kunnen werken aan consolidering en verbetering van de kwaliteit. Het is mede om die reden op zoek naar samenwerkingspartners en is daarover ook in gesprek met verschillende fondsen.

De Raad hecht vooral belang aan het K & Z Expertprogramma en de K & Z-quickscan ten behoeve van de kleinere en middelgrote instellingen.

De Raad heeft waardering voor het plan van Kunst & Zaken om een actieve, professionele helpdesk op te zetten inclusief een flexibel inzetbare pool van deskundigen, die op het terrein van 'cultural governance' ondersteuning kunnen bieden, maar geeft daaraan geen prioriteit.

Ten slotte vindt de Raad dat het beleid van Kunst & Zaken erop gericht moet zijn om op termijn financiering buiten de Cultuurnota te vinden. De organisatie zou nader onderzoek moeten doen naar de mogelijkheden op dit punt.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Het oordeel van de Raad over de subsidieaanvraag van Kunst & Zaken is positief. Hij adviseert om de subsidie in het kader van de Cultuurnota te continueren op het huidige niveau. De Raad vindt dat Kunst & Zaken geleidelijk een praktijk zal moeten ontwikkelen waarbij meer eigen inkomsten kunnen worden verworven.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het oordeel van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor de huidige subsidie te continueren.

**Budget 2004** € 24.441

**Budget vanaf 2005** € 24.441

# Stichting Den Haag Cultuur Digitaal

Den Haag Cultuur Digitaal (DHCD) is een gezamenlijk initiatief van Haagse culturele instellingen om de toepassing van ICT in de culturele sector te stimuleren. De stichting DHCD is in oktober 2002 opgericht, na een eerste periode waarin instellingen in een platform actief waren. Jaarlijks organiseert DHCD een aantal salons en workshops om informatie uit te wisselen en de bewustwording van nieuwe mogelijkheden op het gebied van ICT te versterken. Daarnaast worden elk jaar enkele projecten geïnitieerd waarin geïnteresseerde culturele instellingen gestimuleerd worden om gezamenlijk innovatieve toepassingen van ICT te ontwikkelen. Hieruit moet zich geleidelijk een stedelijke infrastructuur ontwikkelen.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Naast verschillende bijeenkomsten en presentaties is er een digitaal Expertisecentrum Delfts aardewerk van het Gemeentemuseum gerealiseerd, is er een onderzoek gedaan naar de toepassing van breedband en is de website 3 voor 12 Den Haag gerealiseerd. Er lopen verschillende projecten: de Haagse Muziekserver, de Literatuurserver, de Haagse Dansportal en Fused Space. In de komende jaren wil DHCD zijn activiteiten voortzetten.

Het lijkt de commissie een goede zaak om in de komende tijd extra aandacht te blijven besteden aan gezamenlijke ICT-ontwikkelingen van kunstinstellingen. Een aanjaagfunctie op dit gebied is voorlopig nog niet overbodig. Het lijkt de commissie echter niet wenselijk dat DHCD gaat uitgroeien tot een instituut. Het plan van DHCD is weinig concreet over de projecten die in de toekomst aangepakt zullen worden. De commissie adviseert daarom DHCD niet structureel te subsidiëren, maar wel budget voor cultuur en ICT te blijven reserveren, waarmee jaarlijks op basis van concrete plannen initiatieven gestimuleerd kunnen worden. Deze initiatieven moeten bestaan uit gezamenlijke projecten van kunstinstellingen, die verder gaan dan wat de afzonderlijke instellingen in eigen beheer kunnen realiseren.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

Aanjaagbudget voor cultuur en ICT blijven reserveren en hieruit jaarlijks op basis van concrete plannen gezamenlijke initiatieven van kunstinstellingen stimuleren.

## **Reactie**

Wij stemmen in met het advies van de commissie Zonderop.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen aan de stichting.

Wij willen wel het bestaande budget van € 83.102 blijven reserveren voor gezamenlijke initiatieven van kunstinstellingen op het gebied van ICT.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Rhythm of Reason

Dit initiatief is eind 1999 ontstaan. De stichting Rhythm of Reason is gevestigd in Nijmegen. De stichting richt zich op jongeren, vooral op meiden en vrouwen tussen de 16 en 35 jaar van autochtone en allochtone komaf, en organiseert daartoe culturele manifestaties met een programma bestaande uit muziek, dans en mode. In Den Haag organiseert de stichting het Live for Life festival en in de regio Nijmegen-Arnhem het Henna Art & Fashion festival. De programma's geven een beeld van de kleurrijke samenleving en willen een bijdrage leveren aan begrip en kennisoverdracht over elkaars cultuur.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Sinds 2001 organiseert de stichting het Live for Life festival in Den Haag. In 2001 en 2002 was het festival gratis en trok het 15.000, respectievelijk 30.000 bezoekers. In 2003 werd een toegangsprijs gevraagd. Toen werden ongeveer 8.000 bezoekers geteld. De komende jaren wil de organisatie het festival continueren, waarbij wederom een toegangsprijs gevraagd zal worden. Daarnaast wil de organisatie via het Live for Life Dance Team getalenteerde jonge dansers de kans bieden zich onder begeleiding verder te ontwikkelen en op te treden, onder andere op het festival.

De commissie vindt het initiatief sympathiek. Het plan is echter niet erg helder. Het geeft geen inzicht in de artistiek inhoudelijke ambitie ten aanzien van het festival. Evenmin wordt er een beschrijving gegeven van de professionele kaders, zoals de methodiek en de expertise van de begeleiding, waarbinnen talent ontwikkeld wordt. Dit initiatief is niet toe aan structurele financiering.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Rhythm of Reason is een nieuwe aanvrager. De organisatie heeft in korte tijd zichzelf een positie verworven in het bestel van instellingen die zich richten op het stimuleren van de cultuurparticipatie van jongeren met een cultureel diverse achtergrond. De Raad meent dat Rhythm of Reason erin slaagt om tijdens activiteiten en

festivals een professioneel en goed repertoire aan te bieden, dat interessante verbanden legt tussen de traditie en het moderne en zo kan bijdragen aan culturele emancipatie. De positie van Rhythm of Reason is daarbij uniek door het feit dat het zich richt op jonge, allochtone en autochtone vrouwen. De Raad heeft waardering voor die keuze. Met het grote aantal deelnemers aan en de kwaliteit van de Live for Life-festivals heeft Rhythm of Reason laten zien structureel te kunnen werken en zich kwalitatief te kunnen verbeteren. Wel acht de Raad het wenselijk dat de organisatie voortbouwt op zijn huidige succes, en met name moet blijven investeren in de artistieke kwaliteit van haar projecten en in de groei van de doelgroep.

## *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

Het oordeel van de Raad over de subsidieaanvraag van de stichting Rhythm of Reason is positief. Hij adviseert om de organisatie structurele subsidie in het kader van de Cultuurnota te verlenen.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het advies van de commissie Zonderop en nemen hun advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Stichting Lancelot

De Stichting Lancelot wil bekendheid geven aan en bewustwording bewerkstelligen van de mensenrechten onder een groot publiek. Daarbij worden kunst en cultuur als instrument ingezet. De stichting organiseert hiertoe het festival Horen Zien en Schrijven. Recht en vrede zijn het uitgangspunt van het programma, waarmee de stichting een positieve bijdrage wil leveren aan de communicatie tussen verschillende culturen. Het festival Horen Zien en Schrijven biedt aan sociaal-maatschappelijke en mensenrechtenorganisaties en aan kunstinstellingen de gelegenheid een cultureel programma samen te stellen en tegelijkertijd hun engagement met mensenrechten vorm te geven.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Lancelot wil het festival Horen Zien en Schrijven jaarlijks continueren. De commissie vindt de gedachte achter het festival sympathiek. De stichting streeft echter niet zozeer een cultureel, als wel een maatschappelijk doel na. Het festivalprogramma wordt samengesteld uit bestaande culturele programmering en biedt geen wezenlijke toevoeging aan het Haagse culturele aanbod. Subsidiëring uit de cultuurbegroting ligt daarom niet voor de hand. Het plan geeft bovendien geen inzicht in en onderbouwing van de activiteiten in de periode 2005-2008. De commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het advies van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0

# Kunstkanaal

Kunstkanaal verzorgt wekelijks televisie-uitzendingen op het gebied van kunst en cultuur in de steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Kunstkanaal is vanaf 1987 een podium en publiciteitskanaal voor de (internationale) creatieve industrie, lokale en regionale culturele initiatieven en voor kunstenaars in Nederland en in het buitenland.

## *Bevindingen commissie Zonderop*

Ondanks de beëindiging van de gemeentelijke subsidie aan Kunstkanaal, worden de programma's nog altijd in Den Haag uitgezonden. Er wordt echter geen aparte editie meer gemaakt voor elke stad. Uitgangspunt is nu één programma dat in de drie steden wordt uitgezonden. Kunstkanaal geeft aan zich te onderscheiden van het aanbod van de publieke en regionale omroep door verdieping te zoeken. De toegankelijkheid van de programma's is wisselend, evenals de kwaliteit. Over het publieksbereik zijn geen harde cijfers bekend. Het lijkt vrij marginaal, niet alleen vanwege het ongunstige tijdstip van uitzending (zondagmiddag, twee keer hetzelfde programma), maar ook uit vanuit de aard van de programma's. Kunstkanaal heeft een geringe betekenis en geen meerwaarde binnen het Haagse cultuuraanbod. Bovendien is de commissie, net als de commissie 's-Gravesande destijds, van mening dat de financiering van televisieprogramma's valt onder het mediabeleid en niet uit de cultuurbegroting zou moeten plaatsvinden. De commissie adviseert de aanvraag niet te honoreren.

## *Advies commissie Zonderop*

Niet honoreren.

## *Beoordeling Raad voor Cultuur*

Kunstkanaal biedt een waardevol podium voor de cultuursector en voor Nederlandse kunstenaars die actief zijn op het audiovisueel terrein, zoals experimentele filmmakers, documentairemakers, beeldend kunstenaars en videokunstenaars. Met een artistieke programmering van hoogwaardige kwaliteit en grote diversiteit biedt Kunstkanaal ruimte aan uitzonderlijke maar weinig populaire producties, alsook aan buitenlandse aankopen. Het heeft hiermee een toegevoegde waarde ten opzichte de kunst- en cultuurprogrammering op de landelijke televisie. Daarnaast hebben het netwerk en de uitgebreide databank waarover Kunstkanaal beschikt grote waarde,

mede in het licht van de digitale toekomst en de komst van een eventuele cultuurzender. De Raad beschouwt Kunstkanaal derhalve als een belangrijke culturele voorziening binnen de landelijke cultuursector.

Tegelijkertijd heeft de Raad twijfel over het voortbestaan van Kunstkanaal op de lange termijn in zijn huidige vorm. De Raad plaatste in zijn vorige Cultuurnota-advies al kanttekeningen bij het bereik en de financiering van Kunstkanaal, gezien het kleine verspreidingsgebied en de beperkte afname. Deze bedenkingen zijn in de afgelopen jaren bevestigd. Dit ligt naar mening van de Raad overigens niet aan het beleid van Kunstkanaal zelf, als wel aan de beperkte distributiemogelijkheden en aan het gebrek aan inbedding van Kunstkanaal in de huidige omroepinfrastructuur. Feit blijft echter dat een breder publieksbereik, waarop de Raad in zijn vorige Cultuurnota-advies aandrong, niet is gerealiseerd. Vooruitzicht op verbetering van de financiële positie is er evenmin. Integendeel, het draagvlak van Kunstkanaal kalft verder af en wat betreft de toekomst is er eigenlijk geen ander perspectief dan goede voornemens. Zo is Kunstkanaal momenteel alleen nog te ontvangen op de lokale kabelnetten in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag en zijn subsidies van de gemeenten Rotterdam en Den Haag inmiddels gestopt. Regionale of landelijke uitzending op korte termijn is niet waarschijnlijk. Kunstkanaal in zijn huidige vorm heeft als gevolg hiervan te weinig slagkracht en onvoldoende draagvlak om zijn ambities voor de komende periode waar te maken.

De Raad is van mening dat Kunstkanaal om bovengenoemde redenen beter zou functioneren indien de distributie van de programma's op grotere schaal zou plaatsvinden en de kennis en ervaring van Kunstkanaal voor meer podia beschikbaar zouden komen. Daarbij kan gedacht worden aan digitale distributie via internet of aan opname in een op termijn te realiseren cultuurzender bij de publieke omroep. Zoals Kunstkanaal zelf verschillende malen heeft aangegeven, zouden de programma's, het netwerk en de databank van Kunstkanaal een buitengewoon waardevolle bijdrage aan deze cultuurzender kunnen leveren.

#### *Conclusie en advies Raad voor Cultuur*

De Raad is van mening dat het programma van Kunstkanaal, alsmede haar ervaring en aanzienlijke netwerk, een waardevolle aanvulling biedt op de landelijke kunst- en cultuurprogrammering. De distributie van Kunstkanaal heeft echter een veel te

beperkt bereik om financiering uit de Cultuurnota nog langer te kunnen legitimeren. Andere distributiemethodes, bij voorkeur door of in samenhang met de Publieke Omroep zouden kunnen leiden tot financiële zekerheid en landelijke dekking, alsmede tot behoud en de verdere uitbouw van het netwerk en de database. Om Kunstkanaal in de gelegenheid te stellen zijn eigen toekomst te onderzoeken en een andere distributiewijze te vinden, adviseert de Raad Kunstkanaal een overbruggingssubsidie voor de duur van één jaar te geven. Daarbij dringt de Raad er bovendien op aan dat Kunstkanaal wordt betrokken bij de besluitvorming over de Publieke Omroep.

De Raad adviseert derhalve beëindiging van de structurele subsidie.

#### **Reactie**

Wij sluiten ons aan bij het advies van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

#### **Voorstel**

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

<b>Budget 2004</b>	<b>€ 0</b>
<b>Budget vanaf 2005</b>	<b>€ 0</b>

# De Generator

De Generator is een initiatief van drie cultureel ondernemers, Olof van Winden, Errol Vaes en Guido Beauchez.

De doelstellingen van De Generator zijn:

- het realiseren van een veelzijdig cultureel en educatief voorzieningenaanbod dat aan hoge kwaliteitseisen voldoet;
- het geven van een impuls aan de stedelijke, economische en culturele vernieuwing van Den Haag door het clusteren en faciliteren van hoogopgeleid, creatief talent;
- het stimuleren van samenwerking door nieuwe, betekenisvolle dwarsverbanden te leggen tussen cultuurproducenten en -consumenten;
- het initiëren en uitvoeren van cross culturele projecten ter versterking van de synergie in het Haagse cultuurveld en vergroting van hun publieksbereik.

## Bevindingen commissie Zonderop

De Generator geeft in zijn beleidsplan aan zijn doelstellingen te willen realiseren door:

- eigen evenementen in samenwerking met anderen (educatieve instellingen, kunstenaars en artiesten, horeca, overheid en bedrijven) te initiëren en organiseren;
- een platform (broedplaats) te creëren waar bestaande culturele instanties, en ontmoetingsplek voor (jonge) kunstenaars en artiesten elkaar kunnen ontmoeten en stimuleren;
- bestaand cultureel, educatief en nieuwe media aanbod op projectbasis te clusteren en onder de aandacht te brengen bij doelgroepen;
- adviezen uit te brengen op het gebied van jongeren, educatie, ICT en cultuur.

Het merendeel van deze activiteiten is nieuw. De initiatiefnemers achter De Generator hebben de afgelopen jaren naam gemaakt met het organiseren van een aantal evenementen (Sound/Vision, CultuurNacht en Royal Club), vooral gericht op jongeren.

Het beleidsplan van De Generator is erop gericht een stabiele (financiële) basis te verschaffen aan de initiatiefnemers, op basis waarvan zij hun activiteiten op het gebied van evenementenorganisatie en dienstverlening kunnen uitbouwen. In juridische zin wil de stichting een holding zijn waarin overhead, projectmanagement en ondersteunende diensten zijn ondergebracht en van waar uit diverse

werkstichtingen worden ondersteund die zich richten op de organisatie van groot-schalige evenementen en andere terugkerende initiatieven. Deze werkstichtingen hebben eigen begrotingen en moeten een bijdrage leveren aan de dekking van de overhead, waardoor de subsidie kan afnemen.

De Generator heeft een groot aantal plannen voor evenementen in de komende periode: de CultuurNacht, Sound/Vision, Korte Korte Filmfestival, Royal Club, Dagmarkt op Hol/Drum 'n' Feest, Kids 'n' Culture, Cult'uurtjes, Digital Art Festival The Hague, Kunst 'n' Licht, Transistor, Kids 'n' Science Festival, The Expat Experience en Theater aan het Water. De plannen zijn echter summier en financiering voor de evenementen moet nog op projectbasis gevonden worden. Dit geeft de commissie weinig vertrouwen in het realiteitsgehalte van de plannen. Het ingediende beleidsplan voorziet alleen in dekking van de overhead.

Hoewel de initiatiefnemers hebben laten zien interessante evenementen te kunnen organiseren voor jongeren, adviseert de commissie dit plan niet te honoreren. Het voorziet namelijk alleen in dekking van de overhead en het is onduidelijk welke concrete resultaten hiervoor te verwachten zijn. De commissie heeft vernomen dat de initiatiefnemers achter De Generator niet meer betrokken zijn bij het festival Sound/Vision en het festival hebben overgedragen aan een andere organisator. De commissie adviseert specifieke initiatieven zoals de CultuurNacht, mits hiervoor voldoende interessant uitgewerkte projectvoorstellen worden ingediend, op projectbasis te ondersteunen.

## Advies commissie Zonderop

Niet honoreren.

## Reactie

Wij sluiten ons aan bij het advies van de commissie Zonderop en nemen het advies over.

## Voorstel

Wij stellen voor geen structurele subsidie te verlenen.

**Budget 2004** € 0

**Budget vanaf 2005** € 0



# Bijlage I

## Samenstelling van de commissie Zonderop

Yvonne Zonderop, *voorzitter*

Tessa Boerman, *culturele diversiteit / audio-visuele kunsten*

Bèr Deuss, *klassieke muziek*

Marjo van Hoorn, *educatie / amateurkunst*

Isabella Lanz, *dans*

Bart van Mossel, *theater*

Kees van Twist, *beeldende kunst en musea*

Dick te Winkel, *popmuziek*



# Aantekeningen

